

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
NA ROKY 2022 – 2030**

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

*podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*

JÚN 2022

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030

Správa o hodnotení strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

Obstarávateľ: Banskobystrický samosprávny kraj

Spracovateľ Správy o hodnotení: ENVICONSLT spol. s r. o.

Jún 2022

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, OBRÁZKOV A GRAFOV	3
POUŽITÉ SKRATKY A POJMY	5
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	7
1. OZNAČENIE	7
2. SÍDLO	7
3. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OD KTORÉHO MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O STRATEGICKOM DOKUMENTE, A MIESTO NA KONZULTÁCIE	7
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE	8
1. NÁZOV	8
2. ÚZEMIE (SR, KRAJ, OKRES, OBEC)	8
3. DOTKNUTÉ OBCE	10
4. DOTKNUTÉ ORGÁNY	19
5. SCHVAĽUJÚCI ORGÁN	21
6. OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM	21
III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	27
1. INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ	27
1.1 Geomorfologické pomery	27
1.2 Geologické pomery	35
1.3 Pedologické pomery	39
1.4 Hydrologické pomery	42
1.5 Klimatické pomery	46
1.6 Flóra a fauna	49
1.7 Kultúrne dedičstvo	54
1.8 Kvalita ovzdušia	58
1.9 Odpadové hospodárstvo	63
1.10 Obyvateľstvo a zdravie ľudí	64
2. INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI A POD.	68
2.1 Národná sieť chránených území	68
2.2 NATURA 2000	72
2.3 Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov	75
2.4 Ochrana vôd	77
3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ	79
4. ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	82
5. ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ASPEKTOV ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	83
IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE ZDRAVIA	85

1.	PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A VPLYVY NA ZDRAVIE (PRIMÁRNE, SEKUNDÁRNE, KUMU-LATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, STREDNODOBÉ, DLHODOBÉ, TRVALÉ, DOČASNÉ, POZITÍVNE AJ NEGATÍVNE)	85
1.1	Zhodnotenie predpokladaných vplyvov priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie	85
1.2	Zhodnotenie predpokladaných vplyvov kľúčových projektov na životné prostredie	96
1.3	Súhrnné zhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie	99
1.4	Zhodnotenie dopadov na chránené územia a na európsku sieť chránených území NATURA 2000	106
1.5	Vyhodnotenie predpokladaných kumulatívnych a synergických vplyvov na životné prostredie a chránené územia	109
V.	NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE	110
1.	OPATRENIA NA ODVRÁTENIE, ZNÍŽENIE ALEBO ZMIERNENIE PRÍPADNÝCH VÝZNAMNÝCH NEGATÍVNYCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA, KTORÉ BY MOHLI VYPLYNÚŤ Z REALIZÁCIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU	110
VI.	DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu a opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti	116
VII.	NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE	118
VIII.	PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE	127
IX.	NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ	128
X.	INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI (AK TO CHARAKTER A ROZSAH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU UMOŽŇUJE)	131
XI.	ZOZNAM SPRACOVATEĽOV SPRÁVY O HODNOTENÍ VPLYVU STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	134
XII.	DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA	134
	Zoznam literatúry	136

ZOZNAM TABULIEK, OBRÁZKOV A GRAFOV

Tabuľka 1: Zoznam dotknutých obcí a ich zaradenie do príslušného okresu.....	10
Tabuľka 2: Priority a hlavné strategické ciele PHSR BBSK	25
Tabuľka 3: Geomorfologické jednotky v Banskobystrickom kraji	28
Tabuľka 4: Geomorfologická typizácia na území Banskobystrického kraja.....	32
Tabuľka 5: Hydrogeologické regióny v Banskobystrickom kraji	37
Tabuľka 6: Inžiniersko-geologické regióny v Banskobystrickom kraji	38
Tabuľka 7: Typy režimu odtoku v Banskobystrickom kraji	43
Tabuľka 8: Úhrn atmosférických zrážok (mm) v okresoch Banskobystrického kraja v roku 2021	47
Tabuľka 9: Priemerná teplota (°C)	48
Tabuľka 10: Atmosférické zrážky (mm) na staniciach v Banskobystrickom kraji v roku 2021	48
Tabuľka 11: Slnecný svit (h) na staniciach v Banskobystrickom kraji v roku 2021	48
Tabuľka 12: Fytogeograficko-vegetačné členenie	49
Tabuľka 13: Kultúrne inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK	55
Tabuľka 14: Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt (LH) na ochranu zdravia ľudí v roku 2019.....	60
Tabuľka 15: Priemerné ročné koncentrácie prízemného ozónu ($\mu\text{g.m}^{-3}$) v rokoch 2003 – 2018.....	60
Tabuľka 16: Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2019.....	61
Tabuľka 17: Najväčší znečisťovatelia ovzdušia v sektore priemysel	62
Tabuľka 18: Počty sídiel a obyvateľov podľa typu osídlenia	65
Tabuľka 19: Národné parky v BBSK	68
Tabuľka 20: Chránené krajinné oblasti v BBSK.....	68
Tabuľka 21: Prehľad maloplošných chránených území v BBSK	69
Tabuľka 22: Prehľad novovzniknutých lokalít pralesov a lokalít pralesových zvyškov.....	70
Tabuľka 23: Územia európskeho významu v BBSK.....	72
Tabuľka 24: Chránené vtáčie územia v BBSK.....	75
Tabuľka 25: Tabuľka Prehľad národne významných mokradí v BBSK	76
Tabuľka 26: Vyhlásené chránené vodohospodárske oblasti v BBSK	78
Tabuľka 27: Hodnotenie významnosti predpokladaných vplyvov.....	99
Tabuľka 28: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie.....	100
Tabuľka 29: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov kľúčových projektov na životné prostredie	104
Tabuľka 30: Hodnotenie významnosti vplyvov na chránené územia a územia NATURA 2000.....	106
Tabuľka 31: Hodnotenie významnosti vplyvu priorít a strategických cieľov na chránené územia a územia NATURA 2000.....	107
Tabuľka 32: Hodnotenie významnosti vplyvu kľúčových projektov na chránené územia a územia NATURA 2000	107
Tabuľka 33: Merateľné ukazovatele priority 2 Zelený kraj pre budúce generácie	118
Tabuľka 34: Merateľné ukazovatele priority 3 Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť.....	124
Tabuľka 35: Prehľad projektov	131

Obrázok 1: Územné členenie SR na samosprávne kraje s vyznačením riešeného územia	9
Obrázok 2: Územné členenie Banskobystrického samosprávneho kraja na okresy	9
Obrázok 3: Schematické znázornenie cieľov a intervenčnej logiky strategicko-programovej časti.....	24
Obrázok 4: Geomorfologické členenie Banskobystrického kraja	32
Obrázok 5: Geomorfologická typizácia na území Banskobystrického kraja	34
Obrázok 6: Geologická stavba Banskobystrického kraja	35
Obrázok 7: Pôdne typy v Banskobystrickom kraji	41
Obrázok 8: Kvalita pôdy a chránené poľnohospodárske pôdy a plochy závlah v Banskobystrickom kraji	42
Obrázok 9: Ochrana vôd v Banskobystrickom kraji	45
Obrázok 10: Klimatické oblasti v Banskobystrickom kraji	47
Obrázok 11: Fytogeografické členenie Banskobystrického kraja	49
Obrázok 12: Potenciálna prirodzená vegetácia v Banskobystrickom kraji.....	51
Obrázok 13: Zoogeografické členenie: Terestický biocyklus.....	53
Obrázok 14: Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus	54
Obrázok 15: Monitorovacie stanice v BBSK	59
Obrázok 16: Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2019 v BBSK	61
Obrázok 17: Prehľad vymedzených prvkov GNÚSES v BBSK.....	71
Obrázok 18: Stupeň environmentálnej kvality územia	80
Obrázok 19: Územná generalizácia environmentálnej kvality	80
Obrázok 20: Regióny environmentálnej kvality	81
Graf 1: Štruktúra obyvateľov vysťahovaných z BB kraja podľa veku.....	66
Graf 2: Štruktúra obyvateľov vysťahovaných z BB kraja podľa dosiahnutého vzdelania.....	66

POUŽITÉ SKRATKY A POJMY

BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
BR	biosférická rezervácia
CZT	centrálne zásobovanie teplom
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EIA	posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment)
EMAS	systém environmentálneho manažérstva
EÚ	Európska únia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
CHKO	chránená krajinná oblasť
CHVO	chránená vodohospodárska oblasť
CHVÚ	Chránené vtáčie územie
IPCC	Medzivládneho panelu pre zmenu klímy
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KO	komunálny odpad
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
MCHÚ	maloplošné chránené územie
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MÚSES	miestny územný systém ekologickej stability
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NDS	Národná diaľničná spoločnosť
NEIS	Slovenský národný emisný informačný systému
NMSKO	Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia
NP	národný park
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	ochranné pásmo
OZE	obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PM ₁₀	suspendované častice s priemerom 10 mikrometrov
PM _{2,5}	suspendované častice s priemerom 2,5 mikrometra
RCUE	Regionálne centrum udržateľnej energetiky
RH	rozsah hodnotenia
RÚSES	regionálny územný systém ekologickej stability
RZMOS	Regionálne združenie miest a obcí Slovenska
SAD	Slovenská autobusová doprava
SC	strategický cieľ
SEA	strategické environmentálne hodnotenie
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SPR	strategicko-plánovacie regióny
SR	Slovenská republika
ŠC	špecifický cieľ
ŠOP	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TPS	tematické pracovné skupiny
TZL	tuhé znečisťujúce látky

ÚEV	územie európskeho významu
UMR	udržateľného mestského rozvoja
UNESCO	Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva
ÚPN	územnoplánovacia dokumentácia
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
ÚT	úradná tabuľa
VCHÚ	veľkoplošné chránené územie
VÚC	vyšší územný celok
ZL	znečisťujúce látky
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ŽSR	Železnice Slovenskej Republiky
ZZO	bodové zdroje znečisťovania ovzdušia
ŽP	životné prostredie

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1. OZNAČENIE

Banskobystrický samosprávny kraj (ďalej aj „BBSK“)

2. SÍDLO

Námestie SNP 23,
974 01 Banská Bystrica
Slovenské republiky

3. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OD KTORÉHO MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O STRATEGICKOM DOKUMENTE, A MIESTO NA KONZULTÁCIE

Ing. Ján Lunter
predseda Banskobystrického samosprávneho kraja
Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048/432 56 00
e-mail: jan.lunter@bbsk.sk

Mgr. Zuzana Lafférová
Riaditeľka odboru regionálneho rozvoja a cestovného ruchu
Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048/432 51 43
e-mail: zuzana.laffersova@bbsk.sk

Ing. Dominika Podstaveková
Vedúca oddelenia stratégie a analýz
Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048/432 56 77
e-mail: dominika.podstavekova@bbsk.sk

Ing. Marína Linková
Úrad BBSK, odbor stratégií a analýz
Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048/432 56 77
e-mail: marina.linkova@bbsk.sk

Miesto a čas na konzultácie

Úrad BBSK, odbor stratégií a analýz, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE

1. NÁZOV

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030.

2. ÚZEMIE (SR, KRAJ, OKRES, OBEC)

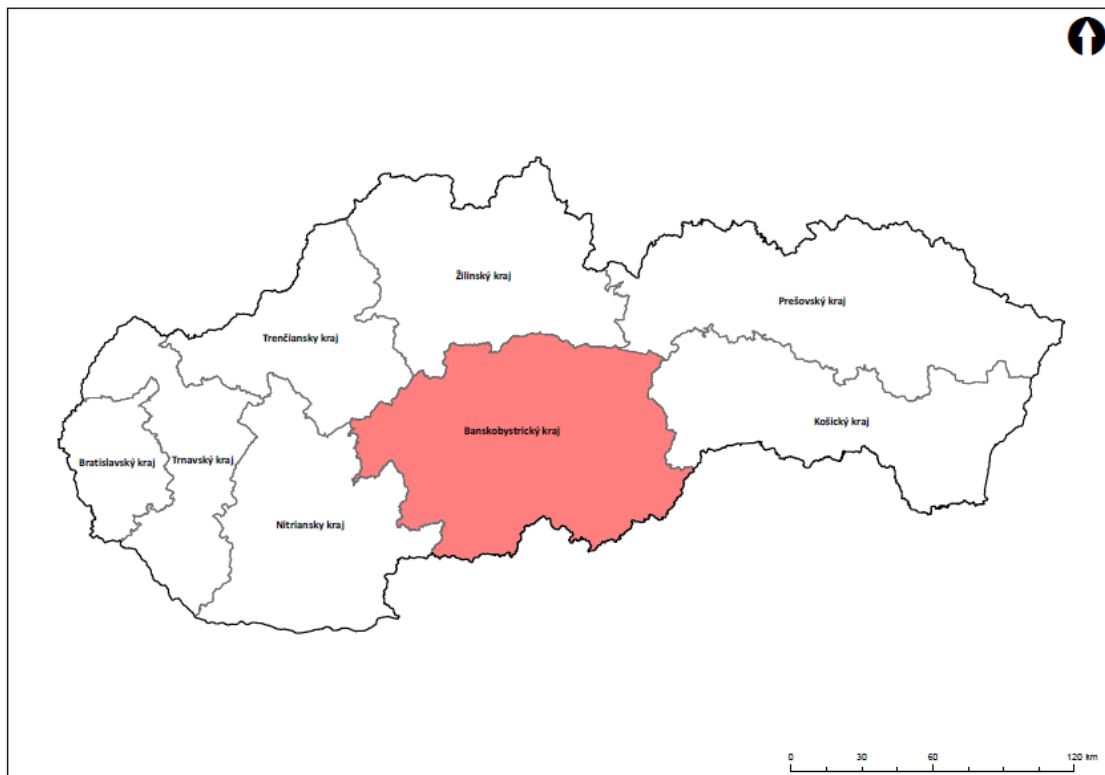
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 je strategickým dokumentom, ktorý umiestňuje svoje aktivity do riešeného územia (BBSK) a zahŕňa 13 okresov, 24 miest a 492 vidieckych obcí.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR)/Integrovaná územná stratégia (IÚS) sa vypracúva ako Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR VÚC) pre administratívne územie Banskobystrického samosprávneho kraja s 13 okresmi, ktoré vytvárajú 5 strategicko-plánovacích regiónov (SPR):

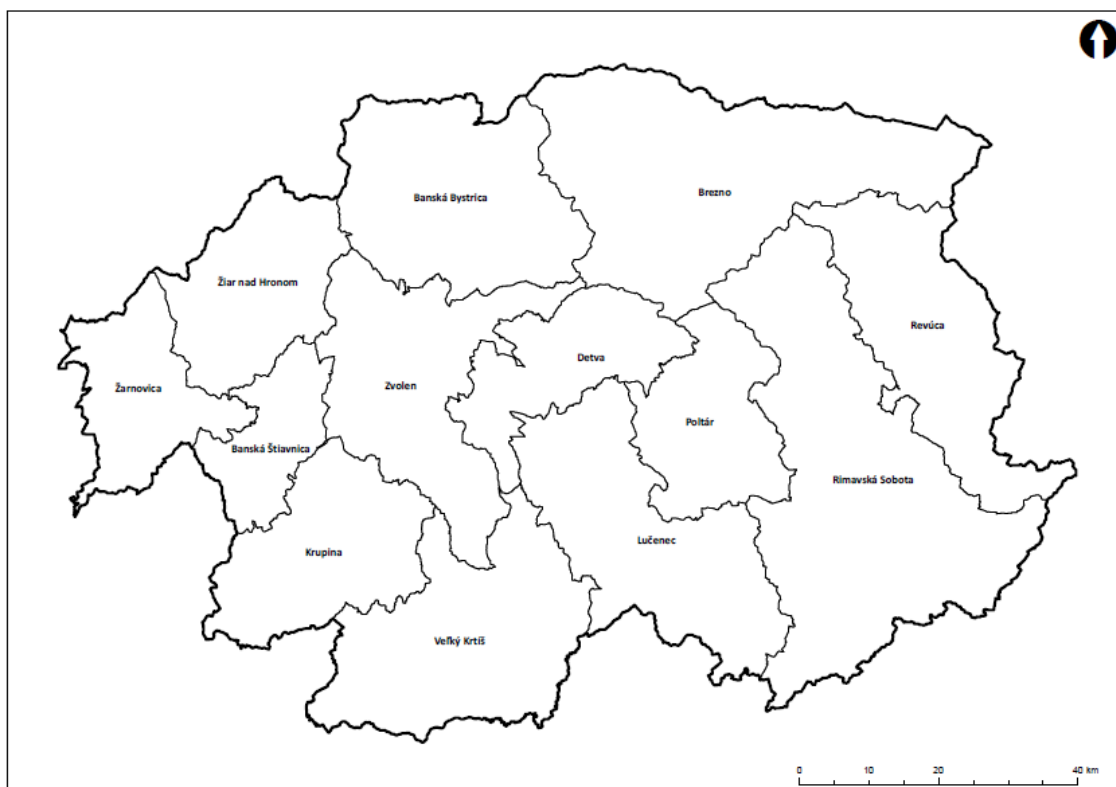
1. SPR okres Banská Bystrica a Brezno
1. SPR okres Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
2. SPR okres Rimavská Sobota a Revúca (SPR Gemer – Malohont)
3. SPR okres Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica
4. SPR okres Zvolen, Detva a Krupina (SPR Stred)

Zároveň bude obsahovať aj stratégie udržateľného mestského rozvoja (UMR):

1. UMR Banská Bystrica
2. UMR Lučenec
3. UMR Rimavská Sobota
4. UMR Zvolen

Obrázok 1: Územné členenie SR na samosprávne kraje s vyznačením riešeného územia

Obrázok 2: Územné členenie Banskobystrického samosprávneho kraja na okresy

3. DOTKNUTÉ OBCE

Dotknutými obcami sú obce Banskobystrického samosprávneho kraja v počte 516 (Tabuľka č. 1).

Tabuľka 1: Zoznam dotknutých obcí a ich zaradenie do príslušného okresu

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
508438	Banská Bystrica	601	Banská Bystrica
508454	Badín	601	Banská Bystrica
508471	Baláže	601	Banská Bystrica
508519	Čerín	601	Banská Bystrica
508543	Dolná Mičiná	601	Banská Bystrica
508551	Dolný Harmanec	601	Banská Bystrica
508560	Donovaly	601	Banská Bystrica
508586	Dúbravica	601	Banská Bystrica
508594	Harmanec	601	Banská Bystrica
508616	Hiadeľ	601	Banská Bystrica
508632	Horná Mičiná	601	Banská Bystrica
508641	Horné Pršany	601	Banská Bystrica
508659	Hrochoť	601	Banská Bystrica
508675	Brusno	601	Banská Bystrica
508713	Kordíky	601	Banská Bystrica
508721	Králiky	601	Banská Bystrica
508748	Ľubietová	601	Banská Bystrica
508756	Lučatín	601	Banská Bystrica
508764	Medzibrod	601	Banská Bystrica
508781	Môlča	601	Banská Bystrica
508799	Moštenica	601	Banská Bystrica
508802	Motyčky	601	Banská Bystrica
508837	Oravce	601	Banská Bystrica
508861	Podkonice	601	Banská Bystrica
508896	Pohronský Bukovec	601	Banská Bystrica
508918	Poniky	601	Banská Bystrica
508926	Povrazník	601	Banská Bystrica
508942	Priechod	601	Banská Bystrica
508969	Riečka	601	Banská Bystrica
508977	Sebedín-Bečov	601	Banská Bystrica
508985	Selce	601	Banská Bystrica
509001	Slovenská Ľupča	601	Banská Bystrica
509019	Staré Hory	601	Banská Bystrica
509027	Strelníky	601	Banská Bystrica
509035	Špania Dolina	601	Banská Bystrica
509060	Tajov	601	Banská Bystrica
557269	Turecká	601	Banská Bystrica
557277	Kynceľová	601	Banská Bystrica
557285	Nemce	601	Banská Bystrica
557293	Vlkanová	601	Banská Bystrica
580236	Hronsek	601	Banská Bystrica
580244	Malachov	601	Banská Bystrica
516597	Svätý Anton	602	Banská Štiavnica
516601	Baďan	602	Banská Štiavnica
516627	Banská Belá	602	Banská Štiavnica
516643	Banská Štiavnica	602	Banská Štiavnica
516651	Banský Studenec	602	Banská Štiavnica
516678	Beluj	602	Banská Štiavnica

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
516716	Dekýš	602	Banská Štiavnica
516856	Ilija	602	Banská Štiavnica
516953	Kozelník	602	Banská Štiavnica
517071	Močiar	602	Banská Štiavnica
517143	Podhorie	602	Banská Štiavnica
517160	Počúvadlo	602	Banská Štiavnica
517178	Prenčov	602	Banská Štiavnica
517283	Štiavnické Bane	602	Banská Štiavnica
517372	Vysoká	602	Banská Štiavnica
508446	Bacúch	603	Brezno
508462	Beňuš	603	Brezno
508489	Braväcovo	603	Brezno
508497	Brezno	603	Brezno
508527	Čierny Balog	603	Brezno
508535	Dolná Lehota	603	Brezno
508578	Drábsko	603	Brezno
508608	Heľpa	603	Brezno
508624	Horná Lehota	603	Brezno
508667	Hronec	603	Brezno
508691	Jarabá	603	Brezno
508705	Jasenie	603	Brezno
508730	Lom nad Rimavicou	603	Brezno
508772	Michalová	603	Brezno
508811	Mýto pod Ďumbierom	603	Brezno
508829	Nemecká	603	Brezno
508845	Osrblie	603	Brezno
508853	Podbrezová	603	Brezno
508870	Pohorelá	603	Brezno
508888	Pohronská Polhora	603	Brezno
508900	Polomka	603	Brezno
508934	Predajná	603	Brezno
508951	Ráztoka	603	Brezno
508993	Sihla	603	Brezno
509043	Šumiac	603	Brezno
509051	Telgárt	603	Brezno
509086	Valaská	603	Brezno
509094	Vaľkovňa	603	Brezno
509124	Závadka nad Hronom	603	Brezno
557251	Bystrá	603	Brezno
511510	Látky	604	Detva
511731	Podkriváň	604	Detva
518263	Detva	604	Detva
518271	Detvianska Huta	604	Detva
518379	Dúbravy	604	Detva
518450	Horný Tisovník	604	Detva
518468	Hriňová	604	Detva
518492	Klokoč	604	Detva
518549	Kriváň	604	Detva
518794	Slatinské Lazy	604	Detva
518816	Stará Huta	604	Detva
518824	Stožok	604	Detva
518921	Víglaš	604	Detva
518930	Víglašská Huta-Kalinka	604	Detva
580520	Korytárky	604	Detva

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
518212	Bzovík	605	Krupina
518239	Cerovo	605	Krupina
518247	Čabradský Vrbovok	605	Krupina
518255	Čekovce	605	Krupina
518280	Devičie	605	Krupina
518301	Dolné Mladonice	605	Krupina
518310	Dolný Badín	605	Krupina
518336	Domaníky	605	Krupina
518344	Drážovce	605	Krupina
518352	Drienovo	605	Krupina
518387	Dudince	605	Krupina
518409	Hontianske Moravce	605	Krupina
518417	Hontianske Nemce	605	Krupina
518425	Hontianske Tesáre	605	Krupina
518433	Horné Mladonice	605	Krupina
518441	Horný Badín	605	Krupina
518484	Jalšovík	605	Krupina
518514	Kozí Vrbovok	605	Krupina
518531	Kráľovce-Krnišov	605	Krupina
518557	Krupina	605	Krupina
518565	Lackov	605	Krupina
518573	Ladzany	605	Krupina
518603	Lišov	605	Krupina
518611	Litava	605	Krupina
518646	Medovarce	605	Krupina
518701	Rykynčice	605	Krupina
518735	Sebechleby	605	Krupina
518743	Selce	605	Krupina
518751	Senohrad	605	Krupina
518832	Sudince	605	Krupina
518841	Súdovce	605	Krupina
518867	Terany	605	Krupina
518883	Trpín	605	Krupina
518905	Uňatín	605	Krupina
518956	Zemiansky Vrbovok	605	Krupina
518999	Žibritov	605	Krupina
511218	Lučenec	606	Lučenec
511226	Ábelová	606	Lučenec
511234	Belina	606	Lučenec
511251	Boľkovce	606	Lučenec
511277	Budiná	606	Lučenec
511293	Buzitka	606	Lučenec
511323	Čakanovce	606	Lučenec
511331	Čamovce	606	Lučenec
511358	Divín	606	Lučenec
511366	Dobroč	606	Lučenec
511374	Kotmanová	606	Lučenec
511391	Fiľakovo	606	Lučenec
511404	Fiľakovské Kováče	606	Lučenec
511421	Halič	606	Lučenec
511439	Holiša	606	Lučenec
511463	Jelšovec	606	Lučenec
511480	Kalonda	606	Lučenec
511528	Lehôtka	606	Lučenec

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
511536	Lentvora	606	Lučenec
511544	Lipovany	606	Lučenec
511552	Lovinobaňa	606	Lučenec
511561	Ľuboreč	606	Lučenec
511579	Lupoč	606	Lučenec
511609	Mašková	606	Lučenec
511625	Mučín	606	Lučenec
511641	Mýtna	606	Lučenec
511668	Nitra nad Ipľom	606	Lučenec
511676	Nové Hony	606	Lučenec
511692	Panické Dravce	606	Lučenec
511706	Píla	606	Lučenec
511714	Pinciná	606	Lučenec
511722	Pleš	606	Lučenec
511749	Podrečany	606	Lučenec
511757	Polichno	606	Lučenec
511773	Praha	606	Lučenec
511781	Prša	606	Lučenec
511790	Radzovce	606	Lučenec
511803	Rapovce	606	Lučenec
511811	Ratka	606	Lučenec
511838	Ružiná	606	Lučenec
511846	Stará Halič	606	Lučenec
511854	Šávoľ	606	Lučenec
511862	Šiatorská Bukovinka	606	Lučenec
511871	Šíd	606	Lučenec
511897	Šurice	606	Lučenec
511901	Točnica	606	Lučenec
511919	Tomášovce	606	Lučenec
511927	Trebeľovce	606	Lučenec
511943	Tuhár	606	Lučenec
511994	Veľká nad Ipľom	606	Lučenec
512010	Veľké Dravce	606	Lučenec
557307	Vidiná	606	Lučenec
557315	Biskupice	606	Lučenec
557331	Gregorova Vieska	606	Lučenec
557340	Trenč	606	Lučenec
558273	Bulhary	606	Lučenec
580309	Mikušovce	606	Lučenec
511269	Breznička	607	Poltár
511315	Cinobaňa	607	Poltár
511340	České Brezovo	607	Poltár
511447	Hradište	607	Poltár
511471	Kalinovo	607	Poltár
511498	Kokava nad Rimavicou	607	Poltár
511501	Krná	607	Poltár
511595	Málinec	607	Poltár
511617	Mládzo	607	Poltár
511684	Ozdín	607	Poltár
511765	Poltár	607	Poltár
511820	Rovňany	607	Poltár
511889	Šoltýska	607	Poltár
511978	Uhorské	607	Poltár
512001	Veľká Ves	607	Poltár

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
514900	Hrnčiarska Ves	607	Poltár
514918	Hrnčiarske Zalužany	607	Poltár
515515	Selce	607	Poltár
515591	Sušany	607	Poltár
557323	Ďubákovo	607	Poltár
580317	Utekáč	607	Poltár
582051	Zlatno	607	Poltár
514675	Držkovce	608	Revúca
514721	Gemer	608	Revúca
514756	Gemerská Ves	608	Revúca
514896	Hrlica	608	Revúca
514977	Chvalová	608	Revúca
515159	Levkuška	608	Revúca
515256	Otročok	608	Revúca
515302	Ploské	608	Revúca
515311	Polina	608	Revúca
515361	Rašice	608	Revúca
515370	Ratková	608	Revúca
515400	Ratkovské Bystré	608	Revúca
515507	Rybník	608	Revúca
515523	Skerešovo	608	Revúca
515574	Leváre	608	Revúca
515612	Tornaľa	608	Revúca
515761	Višňové	608	Revúca
515833	Žiar	608	Revúca
525677	Gemerské Teplice	608	Revúca
525685	Gemerský Sad	608	Revúca
525766	Hucín	608	Revúca
525774	Chyžné	608	Revúca
525791	Jelšava	608	Revúca
525812	Kameňany	608	Revúca
525901	Licince	608	Revúca
525928	Lubeník	608	Revúca
525944	Magnezitovce	608	Revúca
525987	Muráň	608	Revúca
525995	Muránska Dlhá Lúka	608	Revúca
526002	Muránska Huta	608	Revúca
526011	Muránska Lehota	608	Revúca
526029	Muránska Zdychava	608	Revúca
526037	Nandraž	608	Revúca
526100	Prihradzany	608	Revúca
526118	Rákoš	608	Revúca
526142	Revúca	608	Revúca
526151	Revúcka Lehota	608	Revúca
526258	Sirk	608	Revúca
526304	Šivetice	608	Revúca
526321	Turčok	608	Revúca
557820	Sása	608	Revúca
580384	Mokrú Lúka	608	Revúca
514462	Rimavská Sobota	609	Rimavská Sobota
514489	Babinec	609	Rimavská Sobota
514501	Barca	609	Rimavská Sobota
514519	Bátka	609	Rimavská Sobota
514535	Belín	609	Rimavská Sobota

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
514543	Blhovce	609	Rimavská Sobota
514551	Bottovo	609	Rimavská Sobota
514586	Budikovany	609	Rimavská Sobota
514594	Čakov	609	Rimavská Sobota
514608	Čerenčany	609	Rimavská Sobota
514616	Čierny Potok	609	Rimavská Sobota
514624	Číž	609	Rimavská Sobota
514632	Dolné Zahorany	609	Rimavská Sobota
514641	Dražice	609	Rimavská Sobota
514659	Drienčany	609	Rimavská Sobota
514667	Drňa	609	Rimavská Sobota
514683	Dubno	609	Rimavská Sobota
514691	Dubovec	609	Rimavská Sobota
514713	Figa	609	Rimavská Sobota
514730	Gemerček	609	Rimavská Sobota
514764	Gemerské Dechtáre	609	Rimavská Sobota
514781	Gemerský Jablonec	609	Rimavská Sobota
514799	Gortva	609	Rimavská Sobota
514811	Hajnáčka	609	Rimavská Sobota
514829	Hnúšťa	609	Rimavská Sobota
514837	Hodejov	609	Rimavská Sobota
514845	Hodejovec	609	Rimavská Sobota
514853	Horné Zahorany	609	Rimavská Sobota
514861	Hostice	609	Rimavská Sobota
514870	Hostišovce	609	Rimavská Sobota
514888	Hrachovo	609	Rimavská Sobota
514926	Hrušovo	609	Rimavská Sobota
514934	Hubovo	609	Rimavská Sobota
514942	Husiná	609	Rimavská Sobota
514951	Chanava	609	Rimavská Sobota
514969	Chrámec	609	Rimavská Sobota
514985	Ivanice	609	Rimavská Sobota
514993	Janice	609	Rimavská Sobota
515001	Jesenské	609	Rimavská Sobota
515019	Jestice	609	Rimavská Sobota
515027	Kaloša	609	Rimavská Sobota
515035	Kesovce	609	Rimavská Sobota
515043	Klenovec	609	Rimavská Sobota
515051	Kociha	609	Rimavská Sobota
515060	Konrádovce	609	Rimavská Sobota
515078	Kráľ	609	Rimavská Sobota
515086	Kraskovo	609	Rimavská Sobota
515094	Krokava	609	Rimavská Sobota
515108	Kružno	609	Rimavská Sobota
515116	Kyjatice	609	Rimavská Sobota
515124	Lehota nad Rimavicou	609	Rimavská Sobota
515132	Lenartovce	609	Rimavská Sobota
515141	Lenka	609	Rimavská Sobota
515167	Lipovec	609	Rimavská Sobota
515175	Lukovištia	609	Rimavská Sobota
515183	Martinová	609	Rimavská Sobota
515205	Neporadza	609	Rimavská Sobota
515230	Nová Bašta	609	Rimavská Sobota
515248	Orávka	609	Rimavská Sobota

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
515264	Ožďany	609	Rimavská Sobota
515272	Padarovce	609	Rimavská Sobota
515281	Pavlovce	609	Rimavská Sobota
515299	Petrovce	609	Rimavská Sobota
515337	Poproč	609	Rimavská Sobota
515345	Potok	609	Rimavská Sobota
515353	Radnovce	609	Rimavská Sobota
515388	Ratkovská Lehota	609	Rimavská Sobota
515396	Ratkovská Suchá	609	Rimavská Sobota
515426	Rimavská Baňa	609	Rimavská Sobota
515442	Rimavská Seč	609	Rimavská Sobota
515451	Rimavské Brezovo	609	Rimavská Sobota
515469	Rimavské Janovce	609	Rimavská Sobota
515485	Rovné	609	Rimavská Sobota
515493	Rumince	609	Rimavská Sobota
515531	Slizké	609	Rimavská Sobota
515540	Stará Bašta	609	Rimavská Sobota
515566	Stránska	609	Rimavská Sobota
515582	Studená	609	Rimavská Sobota
515604	Sútor	609	Rimavská Sobota
515621	Šimonovce	609	Rimavská Sobota
515639	Širkovce	609	Rimavská Sobota
515647	Španie Pole	609	Rimavská Sobota
515655	Štrkovec	609	Rimavská Sobota
515663	Tachty	609	Rimavská Sobota
515671	Teplý Vrch	609	Rimavská Sobota
515680	Tisovec	609	Rimavská Sobota
515698	Tomášovce	609	Rimavská Sobota
515701	Uzovská Panica	609	Rimavská Sobota
515710	Včelince	609	Rimavská Sobota
515728	Večelkov	609	Rimavská Sobota
515736	Veľké Teriakovce	609	Rimavská Sobota
515744	Veľký Blh	609	Rimavská Sobota
515752	Vieska nad Blhom	609	Rimavská Sobota
515779	Vlkyňa	609	Rimavská Sobota
515795	Valice	609	Rimavská Sobota
515809	Vyšný Skálnik	609	Rimavská Sobota
515817	Zádor	609	Rimavská Sobota
515841	Žíp	609	Rimavská Sobota
557757	Abovce	609	Rimavská Sobota
557765	Riečka	609	Rimavská Sobota
557790	Nižný Skálnik	609	Rimavská Sobota
557811	Rimavské Zalužany	609	Rimavská Sobota
557854	Rakytník	609	Rimavská Sobota
557889	Gemerské Michalovce	609	Rimavská Sobota
557901	Vyšné Valice	609	Rimavská Sobota
557919	Dulovo	609	Rimavská Sobota
557927	Zacharovce	609	Rimavská Sobota
515850	Veľký Krtíš	610	Veľký Krtíš
515868	Balog nad Ipľom	610	Veľký Krtíš
515876	Bátorová	610	Veľký Krtíš
515884	Brusník	610	Veľký Krtíš
515892	Bušince	610	Veľký Krtíš
515906	Čebovce	610	Veľký Krtíš

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
515914	Čeláre	610	Veľký Krtíš
515922	Čelovce	610	Veľký Krtíš
515931	Červeňany	610	Veľký Krtíš
515949	Dačov Lom	610	Veľký Krtíš
515957	Dolinka	610	Veľký Krtíš
515965	Dolná Strehová	610	Veľký Krtíš
515973	Dolné Plachtince	610	Veľký Krtíš
515981	Dolné Strháre	610	Veľký Krtíš
515990	Ďurkovce	610	Veľký Krtíš
516007	Glabušovce	610	Veľký Krtíš
516015	Horná Strehová	610	Veľký Krtíš
516023	Horné Plachtince	610	Veľký Krtíš
516031	Horné Strháre	610	Veľký Krtíš
516040	Hrušov	610	Veľký Krtíš
516058	Chrastince	610	Veľký Krtíš
516066	Chrtany	610	Veľký Krtíš
516074	Ipeľské Predmostie	610	Veľký Krtíš
516082	Kamenné Kosihy	610	Veľký Krtíš
516091	Kiarov	610	Veľký Krtíš
516104	Kleňany	610	Veľký Krtíš
516112	Koláre	610	Veľký Krtíš
516121	Kosihovce	610	Veľký Krtíš
516139	Kosihy nad Ipľom	610	Veľký Krtíš
516147	Kováčovce	610	Veľký Krtíš
516155	Lesenice	610	Veľký Krtíš
516163	Ľuboriečka	610	Veľký Krtíš
516171	Malá Čalomija	610	Veľký Krtíš
516198	Malé Zlievce	610	Veľký Krtíš
516210	Modrý Kameň	610	Veľký Krtíš
516228	Muľa	610	Veľký Krtíš
516236	Nenince	610	Veľký Krtíš
516244	Nová Ves	610	Veľký Krtíš
516252	Obeckov	610	Veľký Krtíš
516261	Olováry	610	Veľký Krtíš
516279	Opatovská Nová Ves	610	Veľký Krtíš
516287	Opava	610	Veľký Krtíš
516295	Pôtor	610	Veľký Krtíš
516309	Pravica	610	Veľký Krtíš
516317	Príbelce	610	Veľký Krtíš
516333	Sečianky	610	Veľký Krtíš
516341	Seľany	610	Veľký Krtíš
516368	Senné	610	Veľký Krtíš
516376	Sklabiná	610	Veľký Krtíš
516384	Slovenské Ďarmoty	610	Veľký Krtíš
516392	Slovenské Kľačany	610	Veľký Krtíš
516406	Stredné Plachtince	610	Veľký Krtíš
516414	Sucháň	610	Veľký Krtíš
516422	Suché Brezovo	610	Veľký Krtíš
516431	Širákov	610	Veľký Krtíš
516449	Šuľa	610	Veľký Krtíš
516457	Trebušovce	610	Veľký Krtíš
516465	Veľká Čalomija	610	Veľký Krtíš
516473	Veľká Ves nad Ipľom	610	Veľký Krtíš
516490	Veľké Zlievce	610	Veľký Krtíš

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
516503	Veľký Lom	610	Veľký Krtíš
516511	Vieska	610	Veľký Krtíš
516520	Vinica	610	Veľký Krtíš
516538	Vrbovka	610	Veľký Krtíš
516546	Záhorce	610	Veľký Krtíš
516554	Závada	610	Veľký Krtíš
516562	Zombor	610	Veľký Krtíš
516571	Želovce	610	Veľký Krtíš
558192	Malý Krtíš	610	Veľký Krtíš
558206	Malé Straciny	610	Veľký Krtíš
558214	Veľké Straciny	610	Veľký Krtíš
518158	Zvolen	611	Zvolen
518166	Babiná	611	Zvolen
518174	Bacúrov	611	Zvolen
518191	Breziny	611	Zvolen
518204	Budča	611	Zvolen
518221	Bzovská Lehôtka	611	Zvolen
518298	Dobrá Niva	611	Zvolen
518361	Dubové	611	Zvolen
518476	Hronská Breznica	611	Zvolen
518506	Kováčová	611	Zvolen
518581	Lešť (vojenský obvod)	611	Zvolen
518654	Michalková	611	Zvolen
518662	Očová	611	Zvolen
518671	Ostrá Lúka	611	Zvolen
518689	Pliešovce	611	Zvolen
518697	Podzámčok	611	Zvolen
518727	Sása	611	Zvolen
518760	Sielnica	611	Zvolen
518808	Sliač	611	Zvolen
518875	Tŕnie	611	Zvolen
518891	Turová	611	Zvolen
518972	Zvolenská Slatina	611	Zvolen
518981	Železná Breznica	611	Zvolen
558087	Lukavica	611	Zvolen
558133	Lieskovec	611	Zvolen
581585	Veľká Lúka	611	Zvolen
516759	Hodruša-Hámre	612	Žarnovica
516805	Horné Hámre	612	Žarnovica
516813	Hrabičov	612	Žarnovica
516830	Hronský Beňadik	612	Žarnovica
516902	Kľak	612	Žarnovica
517062	Malá Lehota	612	Žarnovica
517097	Nová Baňa	612	Žarnovica
517119	Ostrý Grúň	612	Žarnovica
517127	Píla	612	Žarnovica
517232	Rudno nad Hronom	612	Žarnovica
517291	Tekovská Breznica	612	Žarnovica
517330	Veľká Lehota	612	Žarnovica
517348	Veľké Pole	612	Žarnovica
517356	Voznica	612	Žarnovica
517381	Žarnovica	612	Žarnovica
517399	Župkov	612	Žarnovica
580546	Orovnica	612	Žarnovica

Kód obce	Názov obce	Kód okresu	Názov okresu
581607	Brehy	612	Žarnovica
516589	Žiar nad Hronom	613	Žiar nad Hronom
516660	Bartošova Lehôtka	613	Žiar nad Hronom
516708	Bzenica	613	Žiar nad Hronom
516724	Dolná Trnávka	613	Žiar nad Hronom
516732	Dolná Ves	613	Žiar nad Hronom
516741	Dolná Ždaňa	613	Žiar nad Hronom
516767	Hliník nad Hronom	613	Žiar nad Hronom
516791	Horná Ždaňa	613	Žiar nad Hronom
516821	Hronská Dúbrava	613	Žiar nad Hronom
516848	Ihráč	613	Žiar nad Hronom
516872	Janova Lehota	613	Žiar nad Hronom
516881	Jastrabá	613	Žiar nad Hronom
516937	Kopernica	613	Žiar nad Hronom
516945	Kosorín	613	Žiar nad Hronom
516961	Krahule	613	Žiar nad Hronom
516970	Kremnica	613	Žiar nad Hronom
516988	Kremnické Bane	613	Žiar nad Hronom
516996	Kunešov	613	Žiar nad Hronom
517011	Lehôtka pod Brehmi	613	Žiar nad Hronom
517020	Lovča	613	Žiar nad Hronom
517038	Lovčica-Trubín	613	Žiar nad Hronom
517046	Lúčky	613	Žiar nad Hronom
517089	Nevoľné	613	Žiar nad Hronom
517135	Pitelová	613	Žiar nad Hronom
517186	Prestavky	613	Žiar nad Hronom
517194	Prochot	613	Žiar nad Hronom
517216	Repište	613	Žiar nad Hronom
517241	Sklené Teplice	613	Žiar nad Hronom
517259	Slaská	613	Žiar nad Hronom
517267	Stará Kremnička	613	Žiar nad Hronom
517313	Trnavá Hora	613	Žiar nad Hronom
517364	Vyhne	613	Žiar nad Hronom
581747	Horná Ves	613	Žiar nad Hronom
599328	Ladomerská Vieska	613	Žiar nad Hronom
599336	Lutila	613	Žiar nad Hronom

Zdroj: Register priestorových jednotiek, Štatistický úrad Slovenskej republiky

4. DOTKNUTÉ ORGÁNY

Orgány špecializovanej štátnej správy:

- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Nám. slobody 6, P.O. Box 100, 810 05 Bratislava 15
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava 1
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Špitálska 4, 6, 8, 816 43 Bratislava
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Stromová 1, 813 30 Bratislava
- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Nám. SNP č.33, 813 30 Bratislava
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Limbová 2, 837 52 Bratislava

- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Štefánikova 15, 811 05 Bratislava
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mlynské nivy 44/A, 827 15 Bratislava 212

Dotknuté VÚC:

- Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica - obstarávateľ
- Nitriansky samosprávny kraj, Rázusova 2A, 94901 Nitra
- Trenčiansky samosprávny kraj, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
- Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48 011 09 Žilina, Slovenská republika
- Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov
- Košický samosprávny kraj, Námestie Maratónu mieru 1, 040 01 Staré Mesto

Regionálne orgány štátnej správy:

- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor dopravy a pozemných komunikácií, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor pozemkový a lesný, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor krízového riadenia, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor výstavby a bytovej politiky, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor školstva, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Banská Bystrica, odbor opravných prostriedkov, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- Okresný úrad Brezno, Nám. gen. M. R. Štefánika 40, 977 01 Brezno
- Okresný úrad Revúca, Komenského 1237/40, 050 01 Revúca
- Okresný úrad Rimavská Sobota, P. Hostinského 1036/4, 979 01 Rimavská Sobota
- Okresný úrad Poltár, Železničná 2, 987 01 Poltár
- Okresný úrad Lučenec, Námestie republiky 26, 984 36 Lučenec
- Okresný úrad Detva, J. G. Tajovského 1462/9, 962 12 Detva
- Okresný úrad Veľký Krtíš, Námestie Augusta Horislava Škultétyho 11, 990 01 Veľký Krtíš
- Okresný úrad Zvolen, Študentská 2084/12, 961 08 Zvolen
- Okresný úrad Krupina, Československej armády 2191, 963 01 Krupina
- Okresný úrad Banská Štiavnica, Križovatka 4, 969 01 Banská Štiavnica
- Okresný úrad Žarnovica, Bystrická 53, 966 81 Žarnovica
- Okresný úrad Žiar nad Hronom, Námestie Matice Slovenskej 8, 965 01 Žiar nad Hronom

Ďalšie dotknuté subjekty:

- Združenie miest a obcí Slovenska, Bezručova 9, 811 09 Bratislava
- ZMOS Banskobystrického regiónu
- RZMO Horehronia a stredného Rudohoria
- RZMO okresov Zvolen, Detva, Krupina
- RZMO Stredného Gemera
- RZMO Žiarsky región
- ZMO Gemera a Malohontu
- ZMO Novohradu
- ZMO Veľkokrtíšskeho regiónu
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Banská Bystrica
- Úrad verejného zdravotníctva, Cesta k nemocnici, 975 56 Banská Bystrica

- Regionálna správa ciest, Majerská cesta 94, 974 96 Banská Bystrica
- Obvodný pozemkový úrad v sídle kraja: Banská Bystrica
- Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
- ŠOP SR Banská Bystrica, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica
- Krajský pamiatkový úrad, Lazovná ul., Banská Bystrica
- Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská 52, 826 45 Bratislava
- LESY Slovenskej republiky, š. p., Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica
- Mestské lesy Banská Bystrica s. r. o., Dolný Harmanec 51, 976 03 Dolný Harmanec
- Letisko Sliač, a. s. 962 31 Sliač
- Slovenská správa ciest, Miletičova 19, 826 19 Bratislava
- Železničná spoločnosť Slovensko, a. s., Rožňavská 1, 832 72 Bratislava 3 22
- ŽSR, Klemensova 8, 813 61 Bratislava
- Zväz autobusovej dopravy – ZAD, Framborská 21, SK 010 01 Žilina
- SAD Zvolen, Balkán č. 53, 960 95 Zvolen
- SAD Lučenec, Mikušovská cesta 17, 984 01 Lučenec Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., Partizánska cesta 5, 974 01 Banská Bystrica
- Slovenský Plynárenský priemysel, a. s., Horná 61A, 974 01 Banská Bystrica
- Stredoslovenská energetika, a. s., Pri Rajčianke 8591/4B 010 47 Žilina
- Slovenské elektrárne, Mlynské nivy 47, 821 09 Bratislava 2
- Slovenský pozemkový fond, Skuteckého 21, 974 01 Banská Bystrica
- NDS a. s., Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava

Dotknuté susedné štáty

Maďarsko

5. SCHVAĽUJÚCI ORGÁN

Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica

Druh schvaľovacieho dokumentu: Uznesenie Zastupiteľstva Banskobystrického samosprávneho kraja

6. OBSAH A HLAVNÉ CIELE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM

Obsah strategického dokumentu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (PHSR BBSK) na roky 2022 – 2030 je, v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - Slovensko 2030, ktorá plní funkciu Národnej stratégie regionálneho rozvoja) a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu (Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj). Obsah PHSR napĺňa súčasne požiadavku na spracovanie Integrovannej územnej stratégie BBSK (IÚS BBSK) v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. IÚS BBSK je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, vrátane integrovaných územných investícií. Základom stratégie rozvoja BBSK je integrácia účinných cielených intervencií (programov, projektov, opatrení a nástrojov) investičného a neinvestičného charakteru reagujúcich na univerzálne a špecifické výzvy, priority a potenciály jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov (SPR), UMR a miest a obcí v Banskobystrickom kraji. Adresnosť IÚS BBSK je podporená členením stratégie na

špecifické stratégie pre SPR a UMR. Základným nástrojom implementácie stratégie sú Integrované projektové balíčky, ktoré zjednocujú viacero priorít a akcentujú požiadavku na komplexný a integrovaný prístup k tvorbe stratégie. Kľúčom stratégie je integrácia opatrení naprieč jednotlivými sektormi tak, aby svojím prepojením podporili čo najefektívnejšie zhodnotenie rozvojových potenciálov a riešenie problémov BBSK ako celku, jeho SPR a UMR a jeho miest a obcí. Dôležité ciele a rámcové opatrenia pre územný rozvoj sú v nej definované najmä so zreteľom na požiadavku zahrnúť ich do stratégie komplexne a integrovane, nezávisle od toho, z akých zdrojov alebo operačných programov majú byť financované.

PHSR samosprávneho kraja na programové obdobie 2021-2027 je v zmysle Metodiky UPVII 2020 spracovaný ako Integrovaná územná stratégia. Dôležité ciele a rámcové opatrenia pre územný rozvoj sú v nej definované najmä so zreteľom na požiadavku zahrnúť ich do stratégie komplexne, bez ohľadu na to, či majú byť financované zo zdrojov EŠIF (Európske štrukturálne a investičné fondy).

Obsahová štruktúra strategického dokumentu Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (PHSR BBSK) je vytvorená v súlade s Metodikou tvorby PHSR, ktorú vydal ÚPVII (Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu) v januári 2020 a v súlade s Jednotným metodickým rámcem pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027, ktorej autorom je MIRRI SR (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky) a bola zverejnená v auguste 2020.

PHSR BBSK sa skladá z úvodu a ďalších štyroch častí:

1. Analytické východiská
2. Strategicko-programová časť
3. Realizačno-finančná časť
4. Akčný plán, IÚS

Analytická a strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 pozostáva z častí:

Analytická časť:

1. Úvod
 2. Inštitucionálno-organizačná časť
 3. Socio-demografické údaje
 4. Vzdelávanie a školstvo
 5. Ekonomika a hospodárstvo
 6. Kultúrne zdroje a cestovný ruch
 7. Životná úroveň a sociálna inklúzia
 8. Životné prostredie
 9. Územno-technická analýza
 10. Bezpečnosť
 11. Doprava a dopravná infraštruktúra
 12. Zhrnutia špecifik strategicko-plánovacích regiónov
- Prílohy

Strategicko - programová časť:

1. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika
2. Zelený kraj aj pre budúce generácie
3. Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť
4. Prepojený kraj

Hlavné ciele strategického dokumentu

Charakteristikou a štruktúrou dokumentu predstavuje PHSR vyššieho územného celku strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR, ktorej úlohu plní Agenda SK 30 – Stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

Základným nástrojom implementácie stratégie sú Integrované projektové balíčky, ktoré zjednocujú viacero priorít a akcentujú požiadavku na komplexný a integrovaný prístup k tvorbe stratégie. Adresnosť IÚS je podporená členením stratégie na špecifické stratégie pre vytvorené územné skupiny - SPR a UMR.

Stratégia rozvoja v rámci PHSR/IÚS je realizovaná v zmysle zákona v partnerstve aktérov lokálneho alebo regionálneho rozvoja. Partnerstvo je formou spolupráce medzi sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí zabezpečujú hospodársky, sociálny, alebo územný rozvoj dotknutej obce či regiónu s ohľadom na jeho udržateľnosť. Participácia sociálno-ekonomických partnerov na procese tvorby PHSR je predpokladom širokej akceptácie stratégie a nástrojom dosiahnutia konsenzu a je podmienkou účasti sociálno-ekonomických partnerov na jej implementácii.

Strategický prístup v plánovaní regionálneho rozvoja

Strategický prístup k rozvoju územia BBSK sa orientuje na maximálne zhodnotenie ľudských, prírodných, kultúrnych a spoločenských zdrojov tak, aby boli pre obyvateľov kraja vytvorené atraktívne príležitosti na vzdelávanie, prácu a občiansku angažovanosť, a to pri uplatňovaní princípov udržateľnosti vo vzťahu k životnému prostrediu aj hmotnému a nehmotnému kultúrnemu dedičstvu a ľudským zdrojom. Stratégia dbá o to, aby boli dodržiavané princípy solidarity pri poskytovaní služieb pre znevýhodnené a ohrozené skupiny obyvateľstva s dôrazom na aktivizáciu ich potenciálu a ich začlenenie do spoločnosti.

V procese strategického plánovania boli zohľadnené piliere a princípy SMART rozvoja:

- 1) SMART prostredie – ochraňovať a udržateľne využívať zdroje
- 2) SMART ekonomika – udržateľným, efektívnym a konkurencieschopným zhodnocovať zdroje
- 3) SMART komunita – rozvíjajúce sa, učiace sa, zdravé a aktívne spoločenstvo obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov vrátane smart spravovania/riadenia (governance)

Intervenčná logika strategicko-programovej časti sa skladá z vízie, priorít a cieľov a k nim priradených opatrení a aktivít.

Obrázok 3: Schematické znázornenie cieľov a intervenčnej logiky strategicko-programovej časti

Zdroj: Strategicko – programová časť PHSR BBSK

Štruktúra vlastnej strategicko-programovej časti

Priority

Priority sú hlavné oblasti, na ktoré sa zameriava stratégia. Združujú a prepájajú strategické a špecifické ciele, ktoré spolu vedú ku čiastkovému naplneniu hlavného cieľa. Po krátkom úvode sú uvedené hlavné problémy, výzvy a príčiny súčasného stavu.

Strategický cieľ

Pod strategickým cieľom je uvedený jeden z hlavných problémov, na ktoré reaguje cieľ, výzvy s ním spojené a príčiny. Opis cieľového stavu uvádza cieľové hodnoty vybraných indikátorov.

Hlavný problém: komplexný problém, na ktorý reaguje strategický cieľ.

Výzvy: problémy, ktoré opisujú súčasný stav, ktorý vyžaduje zmenu, sú súčasťou hlavného problému.

Príčiny: príčiny výziev a hlavného problému, často na nich reagujú špecifické ciele.

Opis cieľového stavu: želaný cieľový stav v roku 2030 opísaný pomocou indikátorov a cieľových hodnôt.

Špecifické ciele

Pod špecifickými cieľmi sú uvedené:

- Výzvy: špecifické výzvy, na ktoré reaguje špecifický cieľ, tieto sú často uvedené ako *príčiny* pod Strategickým cieľom.
- Opatrenia a aktivity PHSR: opatrenia a aktivity, ktoré pochádzajú z výstupov pracovných skupín a koncepcných dokumentov na úrovni kraja.

V rámci spracovania PHSR BBSK na roky 2022 - 2030 boli stanovené 4 priority a 10 hlavných strategických cieľov (Tabuľka č. 2).

Tabuľka 2: Priority a hlavné strategické ciele PHSR BBSK

PRIORITA	STRATEGICKÝ CIEĽ
1. KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA	1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky
	1.2 Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky
	1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu
2. ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE	2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé dôsledky
3. ZDRAVÁ, VZDELANÁ A SÚDRŽNÁ SPOLOČNOSŤ	3.1 Zvýšiť pozitívny dopad vzdelávania na kvalitu života
	3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín
	3.3. Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity a mestá
4. PREPOJENÝ KRAJ zlepšiť prepojenosť kraja smerom von aj dovnútra	4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť
	4.2 Zvýšiť význam verejnej osobnej dopravy na úroveň nosného prvku pokrytia potrieb mobility mestských aj vidieckych oblastí
	4.3 Zlepšiť pokrytie k vysokorýchlostnému a širokopásmovému internetovému pripojeniu

Vzťah strategického dokumentu k iným strategickým dokumentom

Legislatívne východiská

PHSR BBSK je spolu s Územným plánom veľkého územného celku BBSK kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy v oblasti regionálneho rozvoja. Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja upravuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Legislatívny rámec je ďalej tvorený Zákonom č. 583/2004 Z. z o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, Smernicou 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej Smernica SEA) a zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Aj keď existencia PHSR v zmysle zákona je podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty Vyšších územných celkov (VÚC), je hlavným cieľom dokumentu koncepčne a cieľavedome riadiť rozvoj VÚC a definovať preň strategický, implementačný a finančný rámec. Zámerom je vybrať projekty zabezpečujúce vyvážený a všestranný rozvoj regiónu, ktoré budú reflektovať demografické, ekonomické, sociálne a environmentálne výzvy a príležitosti v kraji.

Strategické ciele a priority prihládajú na Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti, ktorý vymedzuje podporované línie smerovania regionálneho rozvoja pre SR v súvislosti s čerpaním fondov EÚ v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti. Vychádzajú aj z požiadaviek stanovených dokumentmi Európskej únie a domácej legislatívy na realizáciu integrovaných stratégií podporujúcich komplexný prístup k zásadným prioritám územia a využívanie financií zo štátneho rozpočtu, iných zdrojov VÚC a financie vyčlenené pre ostatné politiky EÚ.

Gestorom regionálneho rozvoja je od 1. júla 2020 MIRRI SR, ktoré sa stalo nástupcom UPV II v oblasti riadenia a tvorby regionálneho rozvoja a je tvorcom dlhodobej stratégie udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 (pôvodne Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030).

Pri návrhu PHSR BBSK a následne pri definovaní strategických cieľov boli zohľadnené nasledovné dokumenty strategického charakteru:

Strategické dokumenty celoslovenského a medzinárodného významu

- Agenda OSN pre udržateľný rozvoj 2030 (Agenda 2030)
- Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 (Národná stratégia regionálneho rozvoja)
- Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 –2027
- Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030
- Národný investičný plán
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska (skrátene KURS)
- Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu – RIS3
- Koncepcia inteligentného priemyslu pre Slovensko a jej akčný plán
- Podpora inovatívnych riešení v slovenských mestách
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
- Národný program rozvoja vzdelávania - KVALITNÉ A DOSTUPNÉ VZDELANIE PRE SLOVENSKO, NPRVV 2018 – 2027
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2030

Strategické dokumenty regionálneho charakteru

- Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj v znení ďalších zmien a doplnkov
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015-2023
- Koncepcia rozvoja a podpory zdravotníctva v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019 - 2025
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019 – 2025
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v BBSK na rok 2021
- Koncepcia rozvoja školstva Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2021 – 2025
- Stratégia tvorby zamestnanosti s vyššou pridanou hodnotou so zameraním na CENTRÁ PODNIKOVÝCH SLUŽIEB pre Banskobystrický samosprávny kraj na roky 2021 – 2027
- Kostrová sieť cyklistických komunikácií Banskobystrického samosprávneho kraja
- Rozvoj cyklistickej dopravy na území BBSK 2017
- Stav dopravy a dopravnej infraštruktúry v Banskobystrickom kraji 2017
- Koncepcia rozvoja cestovného ruchu Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2016-2021
- Regionálny plán udržateľnej mobility Banskobystrického samosprávneho kraja
- Koncepcia podpory športu Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2020 – 2025
- Programové priority pre Dobrý kraj
- Stratégia nakladania s nevyužívaným a prebytočným nehnuteľným majetkom BBSK 2021-2030

Strategické dokumenty vo fáze prípravy

- Envirostratégia Banskobystrického samosprávneho kraja
- Stratégia adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
- Plán dopravnej obslužnosti BBSK
- Koncepcia rozvoja kultúry a kultúrneho dedičstva BBSK

III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

1. INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ

V kapitole sa nachádza analýza súčasného stavu zložiek životného prostredia Banskobystrického kraja, trend ich vývoja a pravdepodobný vývoj, ak by sa opatrenia PHSR BBSK nerealizovali. Stav životného prostredia je dlhodobu sledovaný prostredníctvom ukazovateľov zložiek životného prostredia, v rámci čiastkových monitorovacích systémov.

V súlade s požiadavkami Prílohy 4 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, obsah a štruktúra správy o hodnotení zahŕňa popis týchto oblastí:

- geomorfologické pomery
- geologické pomery
- pedologické pomery
- hydrologické pomery
- klimatické pomery
- flóra a fauna
- kultúrne dedičstvo
- kvalita ovzdušia
- odpadové hospodárstvo
- obyvateľstvo a zdravie ľudí

Popis súčasného stavu životného prostredia sa snaží zameriavať na tie charakteristiky, ktoré by mohli byť priamo alebo nepriamo ovplyvnené realizáciou PHSR. Popis jednotlivých aspektov vytvára bázu pre hodnotenie potenciálnych environmentálnych vplyvov realizácie strategického dokumentu.

Súčasný stav kvality jednotlivých zložiek životného prostredia predstavuje súčasný stav, t. j. bez realizácie strategického dokumentu – PHSR BBSK na roky 2022 – 2030.

1.1 Geomorfologické pomery

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Mazúr, Lukniš, 1986) je riešené územie popísané v tabuľke č. 3 a znázornené na obrázku č. 4.

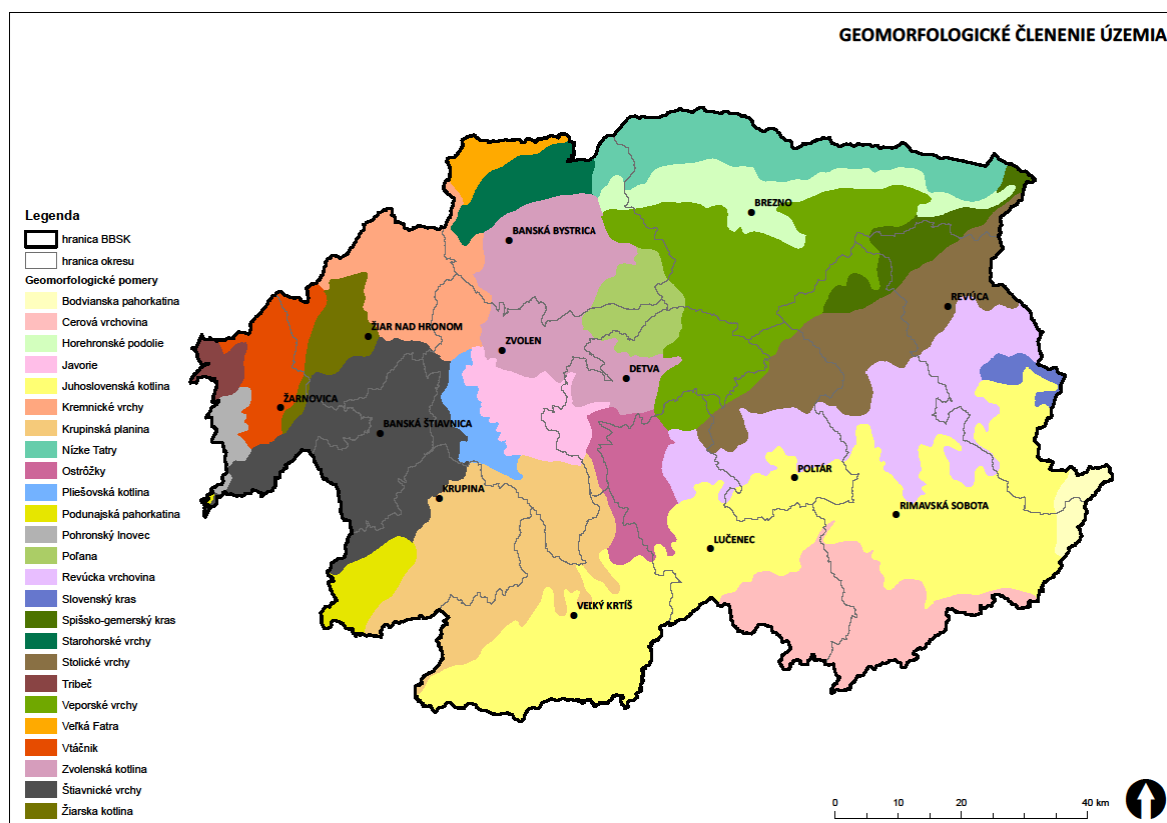
Tabuľka 3: Geomorfologické jednotky v Banskobystrickom kraji

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
ALPSKO-HIMALÁJSKA	KARPATY	ZÁPADNÉ KARPATY	VNÚTORNÉ ZÁPADNÉ KARPATY	FATRANSKO - TATRANSKÁ	Tríbeč	Rázdiel	Veľkopoľská vrchovina
					Veľká Fatra	Bralná Fatra	-
						Hôľna Fatra	-
						Zvolen	-
					Starohorské vrchy	-	-
					Nízke Tatry	Ďumbierske Tatry	Kordícka brázda
						Kráľovoľské Tatry	Prašivá
							Ďumbier
					Horehronské podolie	Kráľova hoľa	Priehyba
							Kráľova hoľa
						Lopejská kotlina	-
						Bystrianske podhorie	-
						Breznianska kotlina	-
						Heľpianske podolie	-
				SLOVENSKÉ	Pohronský Inovec	Veľký Inovec	-
						Lehotská Planina	-
						Vojšín	-
					Vtáčnik	Vysoký Vtáčnik	-
						Nízky Vtáčnik	Víglaš
							Ostrogrúnska kotlina
							Prochotská kotlina
						Župkovská brázda	Župkovská vrchovina
							Novobanská kotlina
						Raj	-
					Žiarska kotlina	-	-
							Žarnovické podolie
					Kremnické vrchy	Kunešovská hornatina	-
						Jastrabská vrchovina	-
						Flochovský chrbát	-
						Malachovské predhorie	-
						Turovské predhorie	-
					Štiavnické vrchy	Hodrušská hornatina	-

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
				S T R E D O H O R I E			Vyhnianska brázda
							Breznické podolie
							Slovenská brána
						Sitnianska vrchovina	Šiavnická brázda
							Sitno
							Prečnovská kotlina
							Sitnianske predhorie
						Skalka	-
					Krupinská planina	Bzoviská pahorkatina	-
						Modrokamenské úbočie	-
						Dačolomská planina	-
						Závozska vrchovina	-
					Ostrôžky	-	-
					Pliešovská kotlina	-	-
					Javorie	Lomnianska vrchovina	-
						Podlysecká brázda	-
					Zvolenská kotlina	Bystrické podolie	-
						Bystrická vrchovina	-
						Sliačska kotlina	-
						Zvolenská pahorkatina	-
						Ponická vrchovina	-
						Povraznícka brázda	-
						Slatinská kotlina	-
						Rohy	-
						Detvianska kotlina	-
					Poľana	Detvianske predhorie	-
						Vysoká Poľana	-
							Kyslinky
					Veporské vrchy	Čierťaž	-
						Balocké vrchy	-
						Fabova hoľa	-
						Sihlianska planina	-
					Spišsko-gemerský kras	Muránska planina	-
						Slovenský Raj	-

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
				SLOVENSKÉ RUDOHORIE	Stolické vrchy	Máľinské vrchy	-
							Ipeľská brázda
						Klenovské vrchy	-
							Kokavská brázda
						Tŕstie	-
							Muránska brázda
						Stolica	-
							-
					Revúcka vrchovina	Cinobanské predhorie	Lovinobanská brázda
							Máľinská brázda
						Železnícke predhorie	-
							Rimavské podolie
							Pokoradzská tabuľa
							Železnícka brázda
							Blžská tabuľa
							Jelšavské podolie
						Hrádok	-
				Slovenský kras		Jelšavský kras	-
						Koniarska planina	-
				LUČENECKO-KOŠICKÁ ZNÍŽENINA	Bodvianska pahorkatina	Gemerská pahorkatina	-
					Juhoslovenská kotlina	Ipeľská kotlina	Hontianske terasy
							Čebovská pahorkatina
							Pôtorská pahorkatina
						Lučenecká kotlina	Jelšavská pahorkatina
							Novohradské terasy
							Poltárska pahorkatina
					Rimavská kotlina		Oždianska pahorkatina
							Gemerské terasy
							Valická pahorkatina
							Licinská pahorkatina
				MATRANSKO-SLANSKÁ OBLASŤ	Cerová vrchovina	Mučínska vrchovina	-
						Fíľakovská brázda	-
						Hajnáčska vrchovina	-
						Bučenská vrchovina	Blhovská vrchovina

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
							Bučeň
							Šurická brázda
						Petrovská vrchovina	-
							Baštianska kotlina
							Hostická kotlina
	PANÓNSKA PANVA	ZÁPADOPANÓNSKA PANVA	MALÁ DUNAJSKÁ KOTLINA	PODUNAJSKÁ NÍŽINA	Podunajská pahorkatina	Hronská pahorkatina	Bešiarska pahorkatina
						Ipeľská pahorkatina	Sebechlebská pahorkatina
							Brhlovské podhorie

Obrázok 4: Geomorfologické členenie Banskobystrického kraja

Geomorfologická typizácia

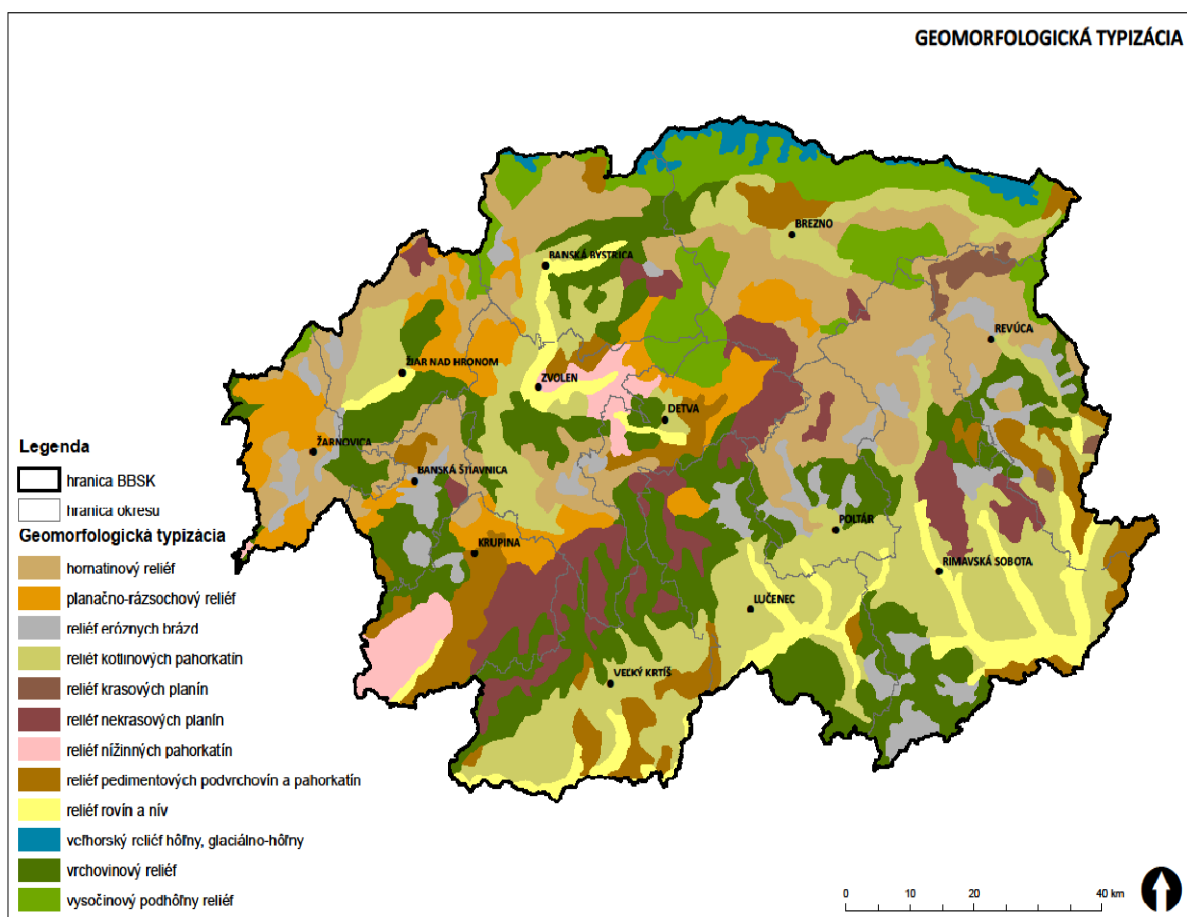
Z hľadiska geomorfologickej typizácie (Mazúr, Činčura, Kvitkovič, 1980) na území kraja rozlišujeme typy reliéfu, ktoré sú znázornené v tabuľke č. 4. a na obrázku č. 5.

Tabuľka 4: Geomorfologická typizácia na území Banskobystrického kraja

P. č.	Základné typy erózo-denundačného reliéfu	Základné morfoštruktúry (typy)	Základné morfoštruktúry
1	Hornatinový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
2	Hornatinový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko-tatranská mornoštruktúra
3	Hornatinový reliéf	Semimasívny mierne vyklenutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
4	Planačno-rázsochový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
5	Planačno-rázsochový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko-tatranská mornoštruktúra
6	Planačno-rázsochový reliéf	Semimasívny mierne vyklenutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
7	Reliéf erózných brázd	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
8	Reliéf erózných brázd	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko-tatranská mornoštruktúra
9	Reliéf erózných brázd	Semimasívny mierne vyklenutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
10	Reliéf erózných brázd	Mierne pozitívne čiastkové morfoštruktúry v rámci depresie	Morfoštruktúry lučensko-košickej znížiny

P. č.	Základné typy erózo- denundačného reliéfu	Základné morfoštruktúry (typy)	Základné morfoštruktúry
11	Reliéf kotlinových pahorkatín	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
12	Reliéf kotlinových pahorkatín	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
13	Reliéf kotlinových pahorkatín	Výrazné negatívne morfoštruktúry – priekopové prepahliny	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiny
14	Reliéf kotlinových pahorkatín	Semimasívny mierne vykľutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
15	Reliéf krasových planín	Semimasívny mierne vykľutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
16	Reliéf krasových planín	Výrazné negatívne morfoštruktúry – priekopové prepahliny	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiny
17	Reliéf nekrasových planín	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
18	Reliéf nekrasových planín	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
19	Reliéf nekrasových planín	Semimasívny mierne vykľutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
20	Reliéf nížinných pahorkatín	Mierne diferencované morfoštruktúry bez agardácie	Negatívne morfoštruktúry Panónskej panvy
21	Reliéf nížinných pahorkatín	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
22	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
23	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
24	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko- tatranská morfoštruktúra
25	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vrásovo-bloková fatransko- tatranská morfoštruktúra
26	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Semimasívny mierne vykľutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
27	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Výrazné negatívne morfoštruktúry – priekopové prepahliny	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiny
28	Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín	Mierne pozitívne čiastkové morfoštruktúry v rámci depresie	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiny
29	Reliéf rovín a nív	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepahliny a morfoštruktúrne depresie kotlin	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
30	Reliéf rovín a nív	Mladé pokľesávajúce morfoštruktúry s agardáciou	Negatívne morfoštruktúry Panónskej panvy
31	Reliéf rovín a nív	Výrazné negatívne morfoštruktúry – priekopové prepahliny	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiny
32	Veľhorský reliéf hôľny, glaciálno-hôľny až glaciálny	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko- tatranská morfoštruktúra
33	Vrchovinový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko- tatranská morfoštruktúra
34	Vrchovinový reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria

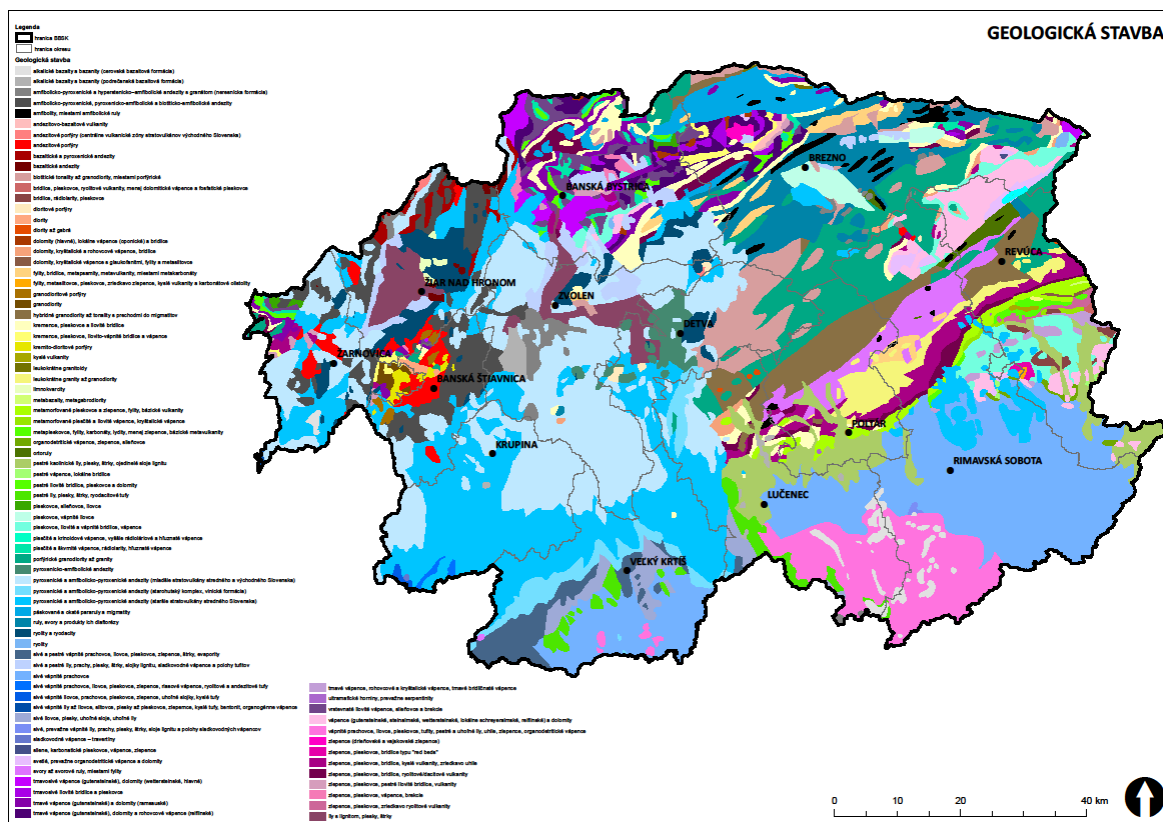
P. č.	Základné typy eróznodenundačného reliéfu	Základné morfoštruktúry (typy)	Základné morfoštruktúry
35	Vrchovinový reliéf	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín	Vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
36	Vrchovinový reliéf	Negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
37	Vrchovinový reliéf	Semimasívny mierne vyklenutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra
38	Vrchovinový reliéf	Mierne pozitívne čiastkové morfoštruktúry v rámci depresie	Morfoštruktúry lučensko-košickej zníženi
39	Vysočinový podhľadný reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a diferencované bloky	Vulkanická bloková štruktúra Slovenského stredohoria
40	Vysočinový podhľadný reliéf	Pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	Vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
41	Vysočinový podhľadný reliéf	Semimasívny mierne vyklenutý bok	Semimasívna rudohorská morfoštruktúra

Obrázok 5: Geomorfologická typizácia na území Banskobystrického kraja

1.2 Geologické pomery

Popis geologických pomerov záujmového územia sme rozčlenili podľa okresov Banskobystrického kraja a popisujeme podľa www.geology.sk. Geologická stavba Banskobystrického kraja je veľmi pestrá a znázornená je na obrázku č. 6.

Obrázok 6: Geologická stavba Banskobystrického kraja

Banská Bystrica

V okrese Banská Bystrica sú zastúpené všetky tektonické jednotky Vnútrotných Západných Karpát – silicikum, turnaikum, gemerikum, hronikum, fatrikum, veporikum, tatrikum. Kryštalinikum je tvorené pestrou a komplikovanou stavbou. Dominantné zastúpenie majú granitoidy rôznych typov. V severných častiach majú väčšie zastúpenie para a ortolurové horniny s obsahom bridlíc a fylitov. Na juhu sú významnejšie pásma bridlíc. Jedná sa o monotónne chloriticko-muskovitické prípadne kremité bridlice so zastúpením uhlíkatej hmoty. Na veporické kryštalinikum je z juhu nasunuté gemerikum s nízkometamorfovanými horninami, ktoré vystupujú na povrch len v malých oblastiach.

Banská Štiavnica

Územie okresu Banská Štiavnica reprezentuje región stredoslovenských vulkanitov, kde dominantnými vulkanickými štruktúrami sú stratovulkány. Za najstaršie horniny v oblasti je možné považovať kryštalické bridlice a granodiority veporického kryštalinika. Horniny mezozoika sú veku trias. V prevažnej miere ho tvoria bridlice, pieskovce, vápence, dolomity a slie. Sedimenty paleogénu sú zastúpené len útržkovito sa vyskytujúcimi polymiktnými konglomerátami a pieskovecami. Fluválne terasové uloženiny, deluviálno-fluviálne a eluviálne sedimenty reprezentujú najmladší kvartér.

Brezno

Okrajové časti okresu Brezno tvorí formácia vysokometamorfovaných hornín – komplexmi rúl, migmatických ortorúl a amfibolitov. Najviac rozšírenými litologickými typmi sú pararuly, ortoruly a amfibolity. Časť hornín sa vyznačuje bridličnatou textúrou, plochy foliácie sú nevýrazné a súdržnosť hornín pozdĺž nich je čiastočne oslabená. Predkvartérne horniny sú na väčšie územia prekryté formáciou kvartérnych pokryvných útvarov – deluviálnych (jemnozrnné a ílovité sedimenty, kamenité suty) a fluviálnych (štrkovité, piesčité sedimenty).

Detva

Na geologicko-tektonickej stavbe širšieho okolia okresu Detva sa podieľajú geologicko-tektonické jednotky, ktoré sú reprezentované neogénnym komplexom zemín a hornín, kvartérnymi sedimentami a paleozoickými horninami (kryštalikum Veporika). V širšej časti sa vyskytujú pyroxenické andezity a vulkanoklastiká, ktoré sú reprezentované tufmi, tufitmi. Kvartérne sedimenty zastupujú fluviálne a terasové sedimenty, v menšej miere deluviálne a proluviálne. Najčastejšie sú charakteru siltov a ílov, s preplástkami pieskov, ojedinele vo forme hlinito-kamenitých sutí.

Krupina

Krupinskú planinu v okrese Krupina tvoria neogénne sopečné tufy, tufity, aglomeráty a pyroklastické sedimenty. V Štiavnických vrchoch sa okrem týchto hornín vyskytujú aj andezity. V dolinách riek sú uložené štrky, piesky a hliny. Povrch územia na Krupinskej planine je pahorkatý. Planina sa skláňa k juhu a je prerezaná úzkymi dolinami riečnych tokov. Časť Štiavnických vrchov, siahajúca na územie okresu, má vrchovinový reliéf. Výrazné svahy pohoria vystupujú nad Krupinskú planinu na tektonických poruchách.

Širšie okolie Krupiny (územie okresu) je budované treťohornými vulkanickými komplexami Krupinskej planiny a Štiavnických vrchov. Je tu vyvinutý vulkanicko-sedimentárny komplex tvorený extrúziami, andezitmi, pyroklastikami a epiklastikami. Povrch územia je prekrytý kvartérnymi sedimentami. Prevládajú hlinito-piesčité štrky, často charakteru bahnitých sedimentov s vyšším obsahom organickej zložky.

Lučenec

Územie okresu Lučenec je do značnej miery zakryté kvartérnymi sedimentmi. Tieto tvoria výplň kotlín a sú zastúpené fluviálnymi a proluviálnymi sedimentmi terás a nív a výrazným pokryvom spraší a sprašových hĺn na pahorkatinách. Začleňujú sa do obdobia stredného, vrchného a spodného pleistocénu a holocénu. Podstatnú časť fluviálnych a proluviálnych sedimentov terás a terasových kužeľov, ako aj kotlinových pahorkatín je zakrytá stratigraficky členeným pokryvom spraší a sprašových hĺn. Spraše územia sú rozčlenené horizontmi fosílnych pôd, zastúpené nehumóznymi alebo slabo humóznymi, rubifikovanými mladšími, viac humóznejšími hnedými a čiernymi pôdami. Fluviálne sedimenty vrchného pleistocénu sú zastúpené štrkami zúženej nízkej terasy a rozsiahlou výplňou dolín dnovou akumuláciou, ktorá je zakrytá holocénnymi sedimentmi nív a potokov.

Poltár

V okrese Poltár sú kvartérne sedimenty zastúpené eolicko-deluviálnymi sedimentmi a proluviálnymi sedimentmi. Tieto sedimenty sú zastúpené hrubozrnnými, silne zahlinenými štrkami s polohami a preplástkami zahlinených, hrubozrnných pieskov. Neogén je zastúpený prevažne striedaním metamorfovaných pieskovcov a fylitov.

Revúca

Na geologickej stavbe okresu Revúca sa podieľajú horniny staršieho paleozoika a sedimenty kvartéru. Horniny staršieho paleozoika sú zastúpené migmatitmi, ortorulami, granitmi. Kvartérne sedimenty sú zastúpené hlinito-piesčitými, prípadne štrkovitými zeminami. Fluviálne sedimenty sú tvorené hrubozrnnými až kamenitými piesčito-štrkovými zeminami a hlinito-štrkovými zeminami.

Rimavská Sobota

Podstatná časť okresu Rimavská Sobota je tvorená terciérnymi sedimentami a kvartérnym pokryvom. Terciér zastupujú jemnozrnné, slabo ílovité piesky, ktoré sú často spevnené do kompaktných lavíc. Časté sú prechody do piesčitých ílov. V nadloží sú diskontaktne uložené piesčité štrky. Prevažná časť valúnov je tvorená kryštalicými horninami. Uvedené fluviálne sedimenty sú prekryté súvislou polohou aluviálnych hĺn, prevažne piesčitých. Plochou rozsiahla časť je pokrytá antropogénnymi sedimentami (navážkami stavebného odpadu).

Veľký Krtíš

Neogénne sedimenty v okrese Veľký Krtíš sú tvorené pieskami a pieskovecami, lokálne ílmi, pod ktorými sa nachádzajú jazerné íly s polohami pieskov, uhoľných slojov, ojedinele tufických pieskovcov. Mocnosť tohto súvrstvia dosahuje približne 150 m. Pod týmto súvrstvom sa nachádzajú morské sedimenty zastúpené vápnitými siltovcami a ílovcami s piesčitými polohami. Kvartérne sedimenty sú zastúpené fluviálnymi sedimentmi, ktoré tvoria hliny, íly, piesčité hliny a piesčité íly, ílovité piesky, ílovité štrky, hlinité štrky a štrky s prímiesou jemnozrnej zeminy.

Zvolen

Územie okresu Zvolen je tvorené z neogénnych a kvartérnych sedimentov. Z neogénnych sedimentov je územie tvorené z tufov, tufitov, tufických ílov, pieskov a zlepenecov. Jedná sa o striedanie hrubozrnných a jemnozrnných sedimentov. Kvartér je reprezentovaný pleistocénnymi sedimentmi štrkov, ktorý je prekrytý fluviálno-deluviálnymi sedimentmi. V podloží sa nachádza tmavohnedý íl a súvrstvie ílovito-štrkovitých zemín, valúny sú tvorené prevažne andezitmi a kremencami.

Žarnovica

Na geologickej stavbe okresu Zvolen sa podieľajú neogénne efuzíva, ich vulkanoklastiká a kvartérne sedimenty. Neovulkanické horniny sú reprezentované amfibolicko-biotitickými a pyroxenickými andezitmi, pyroklastikami pyroxenických andezitov v prechodnom vývoji, ryolitmi a ryodacitmi. Kvartérne sedimenty sú vo forme pokryvných útvarov. Fluviálne sedimenty sú zastúpené piesčitými štrkami, značne zahlinenými. Proluviálne sedimenty reprezentujú splavené suťové materiály. Organogénne sedimenty sa nachádzajú vo forme hlinitých kalov.

Žiar nad Hronom

Územie okresu Žiar nad Hronom je tvorené produktmi neogénneho vulkanizmu. Vystupujú tu produkty ryolitového vulkanizmu (tufy, tufity s telesami limnokvarcitov, ryolitové extrúzie a lávové prúdy). Kvartérne sedimenty sú reprezentované hlavne hlinitými štrkami a štrkami.

1.2.1 Hydrogeologické pomery

V zmysle hydrogeologickej rajonizácie patrí záujmové územie do rajónov uvedených v tabuľke č. 5. Na území Banskobystrického kraja sa nachádzajú všetky tri skupiny hydrogeologických regiónov v SR rozdelených podľa určujúceho typu priepustnosti (Malík, Švasta, 2002):

- medzizrnná priepustnosť (severozápad v okolí vodného toku Hron a na juh a juhovýchod územia),
- krasová a krasovo – puklinová priepustnosť (sever a východ územia),
- puklinová priepustnosť (centrálna časť, západ a juhovýchod Banskobystrického kraja).

Tabuľka 5: Hydrogeologické regióny v Banskobystrickom kraji

Hydrogeologické regióny	Určujúci typ priepustnosti
Mezozoikum a paleozoikum severovýchodnej časti Trávnice	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum a paleozoikum Starohorských vrchov a severnej časti Zvolenskej kotliny	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum chočského príkrovu západnej časti Veľkej Fatry	krasová a krasovo-puklinová

Hydrogeologické regióny	Určujúci typ priepustnosti
Mezozoikum Kremnických vrchov a západnej časti Zvolenskej kotliny	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum Veľkej Fatry a Nízkych Tatier medzi Ploskou a Donovalmi	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum Muránskej planiny a východnej časti Heľpianskeho podolia a priľahlé kryštalinikum	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum a predmezozické útvary severovýchodnej časti Zvolenskej kotliny a Veporských vrchov	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum Slovenského raja a Havraních vrchov s priľahlým paleozoikom	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum západnej časti Slovenského krasu, Železnického predhoria a časti Licinskej pahorkatiny	krasová a krasovo-puklinová
Mezozoikum centrálnej a východnej časti Slovenského krasu	krasová a krasovo-puklinová
Neovulkanity pohoria Vtáčnik a Pohronský Inovec	puklinová
Neovulkanity Kremnických vrchov	puklinová
Neovulkanity severných svahov Štiavnických vrchov a Javoria	puklinová
Neovulkanity južných svahov Štiavnických vrchov a Javoria	puklinová
Neovulkanity Krupinskej planiny, Ostrôžok a Pôtorskej pahorkatiny	puklinová
Neovulkanity pohoria Poľana a časti Zvolenskej kotliny	puklinová
Neogén Žiarskej kotliny	medzizrnová
Neogén Zvolenskej kotliny – západná časť	medzizrnová
Neogén Zvolenskej kotliny – východná časť	puklinová
Neogén Ipeľskej kotliny	medzizrnová
Neogén západnej časti Rimavskej kotliny a Pokoradzská tabuľa	puklinová
Neogén východnej časti Rimavskej kotliny a Blžská tabuľa	puklinová
Neogén západnej časti Cerovej vrchoviny	puklinová
Neogén východnej časti Cerovej vrchoviny	puklinová
Neogén Lučenskej kotliny	medzizrnová
Neogén východnej časti Oždianskej pahorkatiny	medzizrnová
Neogén Gemerskej pahorkatiny	medzizrnová
Kvartér nivy Hrona a Slatiny od Slovenskej Ľupče po Tlmače	medzizrnová
Kvartér Ipľa	medzizrnová
Kvartér Rimavskej kotliny	medzizrnová
Kryštalinikum Detvianskej kotliny a Sihlianskej planiny v povodí Slatiny	puklinová
Kryštalinikum Revúckej vrchoviny a Stolických vrchov v povodí Ipľa	puklinová
Kryštalinikum Stolických vrchov a Revúckej vrchoviny v povodí Slanej	puklinová
Kryštalinikum a mezozoikum juhozápadných svahov Nízkych Tatier	krasová a krasovo-puklinová
Paleozoikum a mladšie útvary časti povodia horného Hrona po Piesok	puklinová

1.2.2 Inžiniersko-geologická rajonizácia

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie sa záujmové územie člení na rajóny uvedené v tabuľke č. 6.

Tabuľka 6: Inžiniersko-geologické regióny v Banskobystrickom kraji

Typ rajónu	Inžiniersko-geologický rajón
Rajón predkvartérnych sedimentov	Sk – rajón spevnených sedimentov vcelku
	Sz – rajón pieskovcovo-zlepencových hornín
	Sv – rajón vápencovo-dolomitických hornín
	Mv – rajón vysoko metamorfovaných hornín
	Ih – rajón magmatických intruzívnych hornín
	Sf – rajón flyšoidných hornín
	Vk – rajón vulkanických hornín
	VI – rajón efuzívnych hornín
	Vp – rajón vulkanoklastických hornín
	Nk – rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov

Typ rajónu	Inžiniersko-geologický rajón
	Ss – rajón ílovcovo-vápencových hornín
	Ng – rajón piesčito-štrkovitých sedimentov
	Mk – rajón metamorfovaných hornín
	Np – rajón piesčitých sedimentov
	Ni – rajón jemnozrnných sedimentov
Rajón kvartérnych sedimentov	D – rajón deluviálnych sedimentov
	T – rajón náplavov terasových stupňov
	F – rajón údolných riečnych náplavov
	C – rajón koluviálnych sedimentov
	P – rajón proluviálnych sedimentov
	L – rajón sprašových sedimentov
Kombinované rajóny	LT – rajón sprašových sedimentov na riečnych terasách
	DT – rajón deluviálnych sedimentov a rajón náplavov terasových stupňov

1.3 Pedologické pomery

Rozšírenie pôdných druhov a pôdných typov (obrázok č. 7) v záujmovom území je podmienené jeho geologickou stavbou a klimatickými pomermi.

Pôdny druh

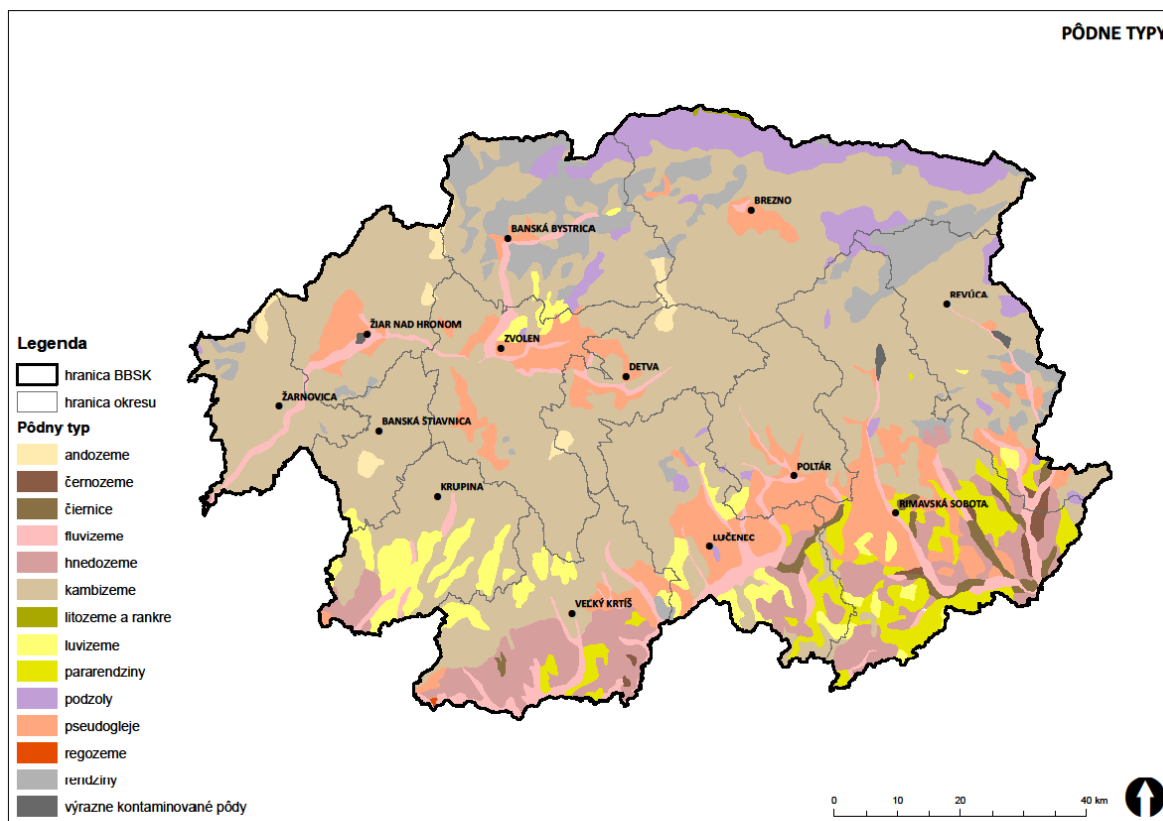
Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm, www.podnemapy.sk). Medzi pôdne druhy vyskytujúce sa v riešenom území patria: hlinito-piesčitá, piesčito-hlinitá a ílovito-hlinitá pôda, hlinitá, ílovitá.

Pôdny typ

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickú i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (www.vupop.sk). Z hlavných pôdných typov sú v dotknutom území zastúpené:

- *andozeme* patria do skupiny pôd andozemných. Vyvinuli sa andozemným pôdotvorným procesom na sopečných horninách s výskytom alofánu s nadmernou akumuláciou humusu a nízkou objemovou hmotnosťou. Vyskytujú sa na malých ploškách v okresoch Žarnovica, Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Zvolen, Detva a Banská Štiavnica,
- *černozeme* patria do skupiny pôd molických. Nachádzajú sa v najsuchších a najteplejších oblastiach nížin Slovenska. Sú to úrodné pôdy. Ich limitujúcim faktorom je dostatok vody prístupnej pre rastliny. Vyskytujú sa na juhu územia v okresoch Veľký Krtíš, Rimavská Sobota a Revúca,
- *čiernice* patria do skupiny pôd molických, ktoré sú charakteristické procesom intenzívneho hromadenia a premeny organických látok (humifikácie zvyškov) hlavne stepnej a lužnej vegetácie. Vyskytujú sa prevažne v širokých nivách riek, kde záplavy minimálne ovplyvňujú vývoj pôdneho pokryvu. Vyskytujú sa na juhu územia v okresoch Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota a Revúca,
- *fluvizeme* patria do skupiny ilimerických pôd. Sú to menej úrodné pôdy. Vyskytujú sa v okolí vodných tokov vo všetkých krasoch Banskobystrického kraja,
- *hnadozeme* patria do skupiny ilimerických pôd, ktoré sa vyznačujú prítomnosťou luvického diagnostického B-horizontu. Tento vzniká translokáciou koloidných častíc a ich akumuláciou v nižších častiach profilu v podmienkach premyvneho, alebo sezónne premyvneho typu vodného

- režimu. Vyskytujú sa v južnej časti územia v okresoch Krupina, Veľký Krtíš, Žarnovica, Lučenec, Rimavská Sobota a Revúca,
- *kambizeme* sú najrozšírenejší pôdny typ na Slovensku. Patria do skupiny hnedých pôd, ktoré majú kambický B-horizont, ktorý vznikol v procese hnednutia, alterácie, oxidického zvetrávania. Pôdne horizonty kambizemí nižších polôh sú obyčajne svetlé, niekedy ťažko navzájom odlíšiteľné. So stúpajúcou nadmorskou výškou vplyvom slabšej mineralizácie a intenzívnejšieho zvetrávania v podmienkach drsnejšej klímy sú tmavšie a kontrastnejšie. Sú najrozšírenejším pôdnym typom v Banskobystrickom kraji a nachádzajú sa vo všetkých okresoch,
 - *litozeme a rankre* patria do skupiny molických pôd. Litozeme sú pôdy na pevných a spevnených karbonátových i silikátových horninách, neúrodné, s nízkou ekologickou stabilitou, extrémne ohrozené degradačnými procesmi. Rankre sú pôdy zo skeletnatých zvetralín pevných a spevnených silikátových hornín. Vyskytujú sa vo vrcholových častiach pohorí v okrese Brezno,
 - *luvizeme* patria do skupiny ilimerických pôd. Sú výsledkom ilimerizácie – translokácie koloidov (prevažne ílových minerálov), ktoré sú v dôsledku intenzívneho premývania pôdneho profilu zrážkovou vodou splavované do hlbších vrstiev pôdneho profilu. Vyskytujú sa v komplexoch s pseudoglejmi. Z hľadiska zrnitosti ide takmer výlučne o stredne ťažké - hlinité pôdy. Luvizeme sú pôdy s hlbokým pôdnym profilom spravidla úplne bez skeletu, slabo až stredne erózne ohrozené. Rozšírené sú najmä v okrese Krupina, v menšej miere sa vyskytujú v okresoch Veľký Krtíš, Lučenec, Banská Bystrica, Zvolen, Rimavská Sobota a Revúca,
 - *pararendziny* patria do skupiny pôd rendzinových. Vytvorili sa na zvetralinách spevnených karbonátov – silikátových horninách. Nachádzajú sa prevažne v južnej časti územia v okresoch Veľký Krtíš, Lučenec, Revúca a Rimavská Sobota, kde sú najrozšírenejšie,
 - *podzoly* patria do skupiny podzolových pôd, ktoré sú charakteristické procesom podzolizácie (vnútro pôdnym zvetrávaním, translokáciami a akumuláciami sesquioxidov a humusových látok). Vyvinuli sa prevažne vo veľmi chladných a vlhkých oblastiach pod horskými ihličnatými lesmi s kosodrevinou na zvetralinách pevných kyslých hornín. Vyskytujú sa v oblasti vyšších pohorí, najmä v okresoch Brezno a Banská Bystrica, v menšej miere v okrese Žarnovica, Zvolen, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota a Revúca,
 - *pseudogleje* patria do skupiny pôd molických. Vznikajú na zamokrených plochách, najmä znížených, ktoré pre ťažké nepriepustné podložie nemajú riadny odtok vody. Pseudogleje sú podpriemerne úrodnými pôdami, so strednou až nízkou ekologickou hodnotou. Z textúrneho hľadiska ide o pôdy prevažne hlinité až piesočnato-hlinité. Ich erózna ohrozenosť je slabá až stredná. Nachádzajú sa v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Brezno, Zvolen, Detva, Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Krupina, Rimavská Sobota a Revúca),
 - *regozeme* patria do skupiny pôd iníciaľných, ktoré sú v začiatočnom štádiu svojho vývoja. Na pôdach nie je súvislý porast, preto obsahujú malé množstvo organických látok. Tieto pôdy sú narušované rôznymi faktormi, najmä eróziou. Vyskytujú sa v južnej časti okresu Veľký Krtíš,
 - *rendziny* patria do skupiny rendzinových pôd s mačínovým pôdotvorným procesom až po procesy akumulácie a stabilizácie humusu. Sú to obyčajne plytké a štrkovité pôdy. Nachádzajú sa na celom území Banskobystrického kraja s výnimkou okresov Krupina, Detva a Poltár. Najväčšie zastúpenie majú v okresoch Banská Bystrica, Brezno a Revúca.

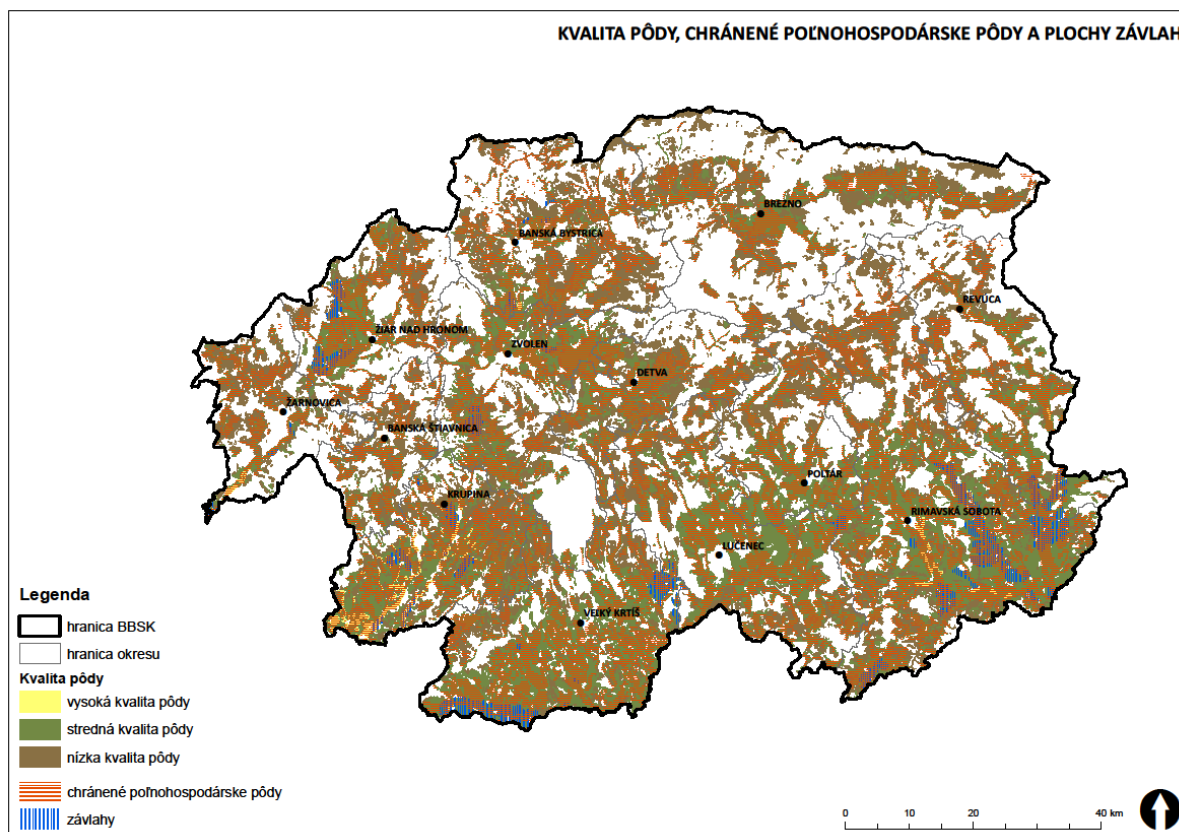
Obrázok 7: Pôdne typy v Banskobystrickom kraji

1.3.1 Ochrana pôdy

Ochrana poľnohospodárskej pôdy je zabezpečená ochranou najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území v sídlach kraja podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktorý je uvedený v prílohe č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy pre každé katastrálne územie. Ďalšími dôležitým prvkami sú objekty, ktoré sú súčasťou hydromelioračnej sústavy na poľnohospodárskej pôde. Zväčša sa jedná o plochy závlah s príslušnou rúrovou sieťou, drenáže, odvodňovacie kanále, prečerpávacie stanice a ďalšie. Hydromelioračné prvky spolu s chránenými poľnohospodárskymi pôdami sú limitujúcim prvkom najmä pre stavebnú činnosť v území. Najvýznamnejšie javy ochrany pôdy sú znázornené v schéme Chránené poľnohospodárske pôdy a plochy závlah v správe Hydromeliorácie, š. p. na území Banskobystrického kraja.

Chránené poľnohospodárske pôdy sa na území Banskobystrického kraja nachádzajú prevažne na pôdach so strednou a vysokou kvalitou pôdy. Najväčšie zastúpenie s vysokou kvalitou pôd má okres Krupina. V Banskobystrickom kraji sú najrozšírenejšie pôdy so strednou kvalitou (obrázok č. 8).

Plochy závlah sa nevyskytujú iba v okresoch Brezno a Poltár.

Obrázok 8: Kvalita pôdy a chránené poľnohospodárske pôdy a plochy závlah v Banskobystrickom kraji

1.4 Hydrologické pomery

1.4.1 Povrchové vody

Územie BBSK patrí do troch čiastkových povodí – Hron, Ipel', Slaná a dĺžka vodných tokov je na území 4 977 km. Rieka Hron prameniaca na území kraja je jeho najvýznamnejším a najdlhším tokom, ktorý odvodňuje celé severozápadné územie kraja. Rieka Ipel' a rieka Slaná tvoria hraničný tok s Maďarskom. Údolie Hrona je nosnou vodnou osou kraja. Južnú a juhovýchodnú časť územia kraja odvodňujú rieky Ipel' a Slaná, ktoré majú v dôsledku suchej a teplej klímy nižšiu výdatnosť.

V povodiach riek je vybudovaných 74 vodných nádrží – riešia režim odtoku, slúžia ako zásobárne úžitkovej, niektoré pitnej vody, znižujú povodňové prietoky, umožňujú rekreáciu, využívanie hydroenergetického potenciálu. Z technických diel sú významné štiavnické jazerá (tajchy), ktoré boli zapísané v r. 1993 do Listiny svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Šesť vodných nádrží – Dolná Hodrušská, Veľká Vodárenská, Rozgrund, Počúvadlo, Veľká Kolpašská a Veľká Richňavská je zapísaných do svetového súpisu priehrad Medzinárodnej komisie pre veľké priehrady ICOLD (Internacional Commission on Lange Dams). Výnimočná je aj energetická kaskáda vodných stavieb na Starohorskom a Jelenškom potoku – Motýčky – Jelenec - Staré Hory.

Štyri vodné nádrže sú vodárenské, slúžia aj ako veľkokapacitné zdroje pitnej vody. V povodí Hrona je to VN Rozgrund, ktorá zásobuje okolie Banskej Štiavnice, VN Hriňová (na toku Slatina) v okrese Detva. Slúži ako povrchový zdroj pitnej vody pre skupinový vodovod Hriňová- Lučenec- Fiľakovo. V povodí Slanej je to VN Klenovec na toku Klenovská Rimava. Cez Rimavský skupinový vodovod zásobuje okres Rimavská Sobota a cez prepojenie Hrachovo - Poltár - Lučenec aj obce v týchto okresoch. V povodí Ipľa je VN Málinec na toku Ipel', slúži ako zdroj pre Stredoslovenskú vodárenskú sústavu.

V Banskobystrickom kraji sa nachádza 10 veľkých vodných nádrží s objemom nad 1 mil. m³. V povodí Hrona – Hriňová a Môťová na Slatine, v povodí Ipľa – Málinec na Ipli, Ružiná na Budínskom potoku, Ľuboreč na Ľuboreči, Nenince na Kosihovskom potoku a Krupina na Bebrave, v povodí Slanej – Klenovec na Klenovskej Rimave, Teplý Vrch na Blhu a Gemerský Jablonec na Gortve.

Hydrologický režim

Na území kraja (Šimo, Zaťko, 2002) je v najväčšej miere zastúpená vrchovinno-nížinná oblasť s dažďovo-snehovým režimom odtoku. Vysokohorská oblasť s prechodne snehovým režimom odtoku je zastúpená v oblasti najvyšších pohorí na severe kraja. Typy režimu odtoku sú popísané v tabuľke č. 7.

Tabuľka 7: Typy režimu odtoku v Banskobystrickom kraji

Oblasť	Typ režimu odtoku	Akumulácia	Vysoká vodnosť	Najvyššie Q _{ma}	Najnižšie Q _{ma}
vrchovinno-nížinná	dažďovo-snehový	XII-II	III-IV	III (IV > II)	IX
vrchovinno-nížinná	dažďovo-snehový	XII-I	II-IV	III (IV < II)	IX
stredohorská	dažďovo-snehový	XI-II	III-V	IV (V > III, V < III)	I-II, IX-X
stredohorská	snehovo-dažďový	XI-III	IV-VI	V (VI < IV)	I-II
vysokohorská	prechodne snehový	X-III (IV)	IV-VII (VIII)	V-VI (VII > IV)	I-II

1.4.2 Podzemné vody

Podľa § 2 zákona 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa na území Banskobystrického kraja nachádza 5 chránených vodohospodárskych oblastí (CHVO, obrázok č. 9):

- CHVO Nízke Tatry (západná a východná časť),
- CHVO Veľká Fatra,
- CHVO Muránska planina,
- CHVO Horné povodie Hnilca,
- CHVO Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny.

Najvýznamnejšie zásoby podzemných vôd v Banskobystrickom kraji sa nachádzajú v rámci chránených vodohospodárskych oblastí, a to Veľká Fatra, Nízke Tatry - západná a východná časť, Muránska planina a Horné povodie Hnilca. V týchto oblastiach sa nachádzajú najväčšie využiteľné množstvá podzemných vôd (1,00 – > 9,99 l.s⁻¹.km⁻²) v rámci jednotlivých hydrogeologických rajónov zasahujúcich resp. nachádzajúcich sa v kraji.

Hydrogeologicky sú významné aj kvartérne náplavy hlavných tokov v kraji. Kvartérne uloženiny nivy Hrona dosahujú mocnosti 4 – 8 m, ojedinele aj nad 10 m. Šírka nivy dosahuje medzi pohoriami niekoľko sto metrov, v kotlinách 1 – 1,5 km (max. 2 km). Hlavný zvodnený horizont, tvorený štrkopiesčitými sedimentmi, je tu prikrýty náplavovými hlinami o mocnosti 0,5 – 3 m. Väčšina nivy Slatiny má slabšie zvodnenie, náplavy miestami nie sú zvodnené v celom priečnom profile. Kvartérne uloženiny Ipľa dosahujú 4 – 7 m, ojedinele aj nad 10 m. Zvodnený horizont je tu tvorený štrkopieskami, ktoré sú pokryté 1,5 – 4 m pokryvom hlinitoílovitých povodňových nánosov. Veľmi priaznivé hydrogeologické pomery má niva Ipľa v Lučenskej kotline (po sútoku s Belinou).

Významným územím z hydrogeologického hľadiska sú tiež fluviálne náplavy tokov Rimavy, Gortvy, Blhu, Turca a Slanej. Sú to piesčité štrky, miestami zahlinené a pokryvné hlinité náplavy údolných nív a terasových stupňov. Náplavy vo všeobecnosti tu dosahujú mocnosti 4 – 5 m, ojedinele 7 - 10 m.

Významnejšou je aj oblasť Slovenského krasu (fluviálne náplavy toku Muráň) a oblasť medzi Zvolenom, Dobrou Nivou a Zaježovou. Využiteľné zásoby podzemných vôd tu v jednotlivých hydrogeologických rajónoch predstavujú množstvo 1,00 – 4,99 l.s⁻¹.km⁻².

V oblasti Žiaru nad Hronom, Žarnovice (neovulkanity Kremnických vrchov, Vtáčnika a Pohronskeho Inovca) a Detvy (neovulkanity Poľany a časti Zvolenskej kotliny) sa nachádzajú územia s využiteľnými množstvami podzemných vôd v rozmedzí $0,55 - 0,99 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$.

Najmenšie zásoby podzemných vôd sa vyskytujú v neogéne Gemerskej pahorkatiny, Rimavskej kotliny, Cerovej vrchoviny, Oždianskej pahorkatiny, Lučenskej kotliny a Ipeľskej kotliny. Ďalej v neovulkanitoch Krupinskej planiny, Pôtorskej pahorkatiny, Štiavnických vrchov, kryštalíniku Revúckej vrchoviny, Stolických vrchov v povodí Ipľa, Detvianskej kotliny a tiež mladších útvaroch horného povodia Hrona. Využiteľné zásoby podzemných vôd tu v jednotlivých hydrogeologických rajónoch predstavujú množstvo $< 0,49 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$.

1.4.3 Prírodné liečivé zdroje, minerálne a termálne zdroje

Z hľadiska ochrany záujmov podľa zákona č. 538/2005 Z. z. sú na riešenom území dotknuté lokality:

- Brusno, Čerín - Čačín, Maštinec, Tornaľa: lokality s prírodnými minerálnymi zdrojmi využívanými na plnenie do spotrebiteľských obalov, resp. plánovanými takto využívať,
- Brusno, Číž, Dudince, Sklené Teplice, Sliač a Kováčová: kúpeľné miesta, v ktorých sú zriadené prírodné liečebné kúpele a kúpeľné liečebne využívajúce na poskytovanie kúpeľnej starostlivosti prírodné liečivé zdroje; v Brusne sa zároveň prírodná minerálna voda plní do spotrebiteľských obalov.

Ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov sú ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom, nasledovne:

- Brusno: Vyhláška MZ SR č. 17/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodného minerálneho zdroja v Brusne,
- Čerín - Čačín: Vyhláška MZ SR č. 554/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Čeríne, časti Čačín,
- Číž: Vyhláška MZ SR č. 18/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Číži,
- Dudince: Vyhláška MZ SR č. 19/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Dudinciach a prírodných minerálnych zdrojov v Santovke a v Slatine (lokality Santovka a Slatina sa nachádzajú v Nitrianskom kraji),
- Sklené Teplice: Vyhláška MZ SR č. 57/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Sklených Tepliciach,
- Sliač a Kováčová: Vyhláška MZ SR č. 551/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Sliači a v Kováčovej,
- Maštinec: Vyhláška MZ SR č. 263/2003 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v obci Hrnčiarska Ves, časť Maštinec,
- Tornaľa: Vyhláška MZ SR č. 114/2002 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Tornaľi.

Na ochranné pásma sa vzťahujú obmedzenia a zákazy činností podľa ustanovení §26, §27, § 28, § 40 ods. 2 a § 50 ods. 17 zákona č. 538/2005 Z. z., ktoré je potrebné rešpektovať a dodržiavať. V ochranných pásmach je zakázané vykonávať všetky činnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť tieto zdroje.

Prírodné liečivé zdroje sú využívané na liečebné účely v prírodných liečebných kúpeľoch alebo kúpeľných liečebniach, ktoré sú zriadené a prevádzkované na kúpeľných územiach kúpeľných miest. Kúpeľné územie je ucelené územie v kúpeľnom mieste, ktorého rozsah je určený v štatúte kúpeľného miesta (§ 35 zákona č. 538/2005 Z. z.), nasledovne:

- Brusno: Štatút kúpeľného miesta Brusno, schválený uznesením vlády SR č. 740/1995,
- Číž: Štatút kúpeľného miesta Číž, schválený uznesením vlády SR č. 740/1995
- Dudince: Štatút kúpeľného miesta Brusno, schválený uznesením vlády SR č. 623/1998 v znení

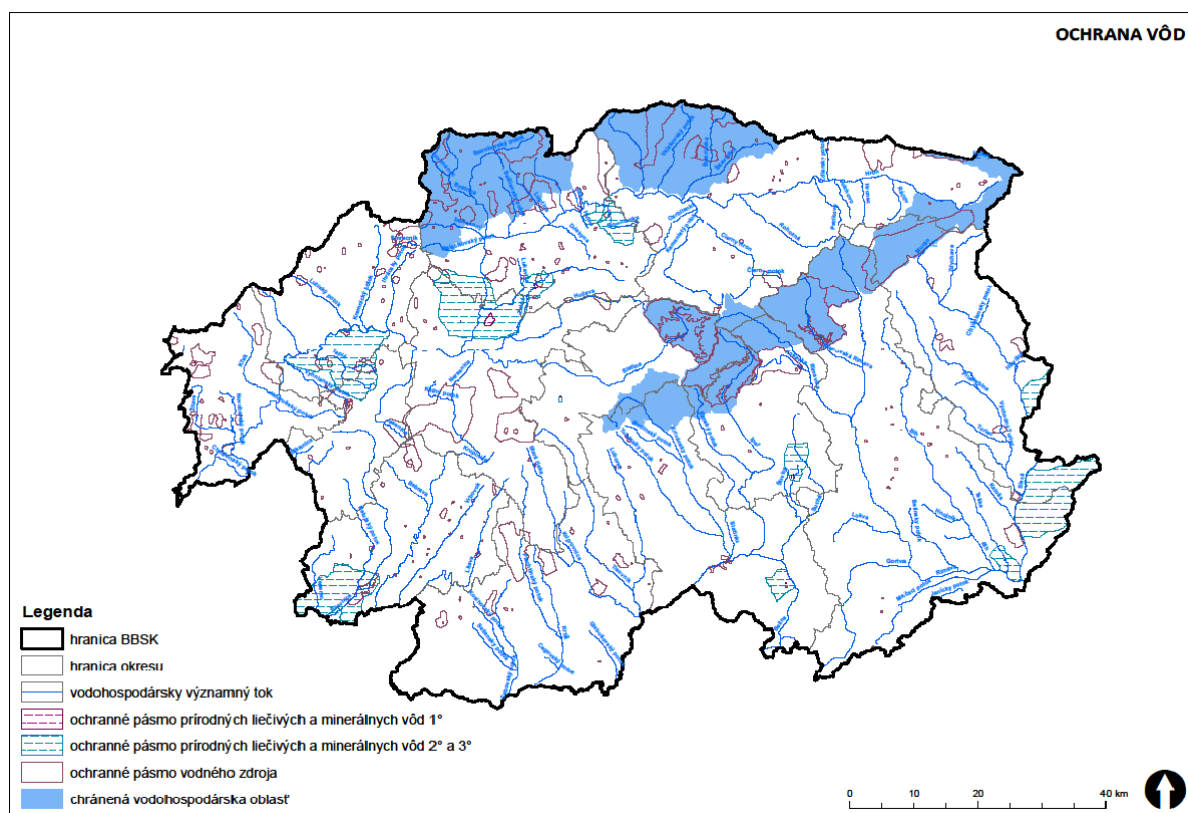
jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999,

- Sklené Teplice: Štatút kúpeľného miesta Sklené Teplice, schválený uznesením vlády SR č. 623/1998 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999,
- Sliač: Štatút kúpeľného miesta Sliač, schválený uznesením vlády SR č. 830/1997 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999,
- Kováčová: Štatút kúpeľného miesta Kováčová, schválený uznesením vlády SR č. 830/1997 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999.

Na kúpeľnom území sa uplatňuje ochrana kúpeľného režimu a platia na ňom zákazy ustanovené podľa § 35 ods. 5 zákona č. 538/2005 Z. z.

Územie je taktiež bohaté na **termálne pramene** v Dolnej Strehovej, Tornali, Veľkej Suchej, Vyhniach, Rapovciach, Rimavskej Sobote, Kremnici a Sielnici, ktoré sa využívajú na rekreačné účely, nemajú stanovené ochranné pásma.

Z 376 vrtov v SR, ktoré boli základom pre spracovanie Atlasu geotermálnej energie SR, sa v Banskobystrickom kraji nachádza 17 vrtov: RGŽ-2 Žiar nad Hronom, ST-4 Sklené Teplice, ST-5 Sklené Teplice, H-1 Vyhne, HGV-3 Vyhne, LKC-4 Lukavica, R-3 Zlatno, KŠ-1 Kremnica, KMV-1 Sielnica, TSK-1 Slovenské Kľačany, HFDŠ-1 Dolná Strehová, GTL-2 Rapovce, CRS-1 Rimavské Janovce, RKZ-1 Bátka, BČ-3 Čakov, FGRk-1 Ivanice, HM-5 Tornaľa (<http://apl.geology.sk/atlasge/>).

Obrázok 9: Ochrana vôd v Banskobystrickom kraji

Pripojenie na verejné vodovody a kvalita pitnej vody

Špecifická spotreba vody v domácnostiach dlhodobo klesá. V BBSK sa na zásobovanie pitnou vodou v súčasnosti využívajú podzemné aj povrchové zdroje vody. V kraji máme 4 vodné nádrže, ktoré slúžia ako zásobáreň pitnej vody: VN Rozdrund – pre oblasť Banskej Štiavnice, VN Hriňová (na toku Slatina) – pre skupinový vodovod Hriňová – Lučenec – Fiľakovo, VN Klenovec (na toku Klenovská Rimava) – cez Rimavský skupinový vodovod zásobuje okres Rimavská Sobota a cez prepojenie Hrachovo – Poltár

– Lučenec aj obce v týchto okresoch; VN Málinec (na toku Ipel') – zdroj pre Stredoslovenskú vodárenskú sústavu.

V roku 2019 bolo zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu 87,7 % obyvateľov. V porovnaní s celoštátnym priemerom je situácia v BBK mierne pod celoštátnym priemerom (Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027).

Čistenie odpadových vôd a napojenie na verejnú kanalizáciu

Medzi závažné problémy spôsobujúce zlý ekologický stav tokov patrí aj nedostatočné čistenie odpadových vôd. Na konci roku 2019 bol podiel obyvateľov BBK žijúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu 62 % z celkového počtu obyvateľov. V kraji je vybudovaných 135 (2018) čistiarní odpadových vôd (ČOV). Napriek už vybudovaným verejným kanalizáciám, mnoho občanov ostáva dobrovoľne nepripojených, alebo sú v obciach vybudované kanalizácie, ale chýbajú čistiarne odpadových vôd.

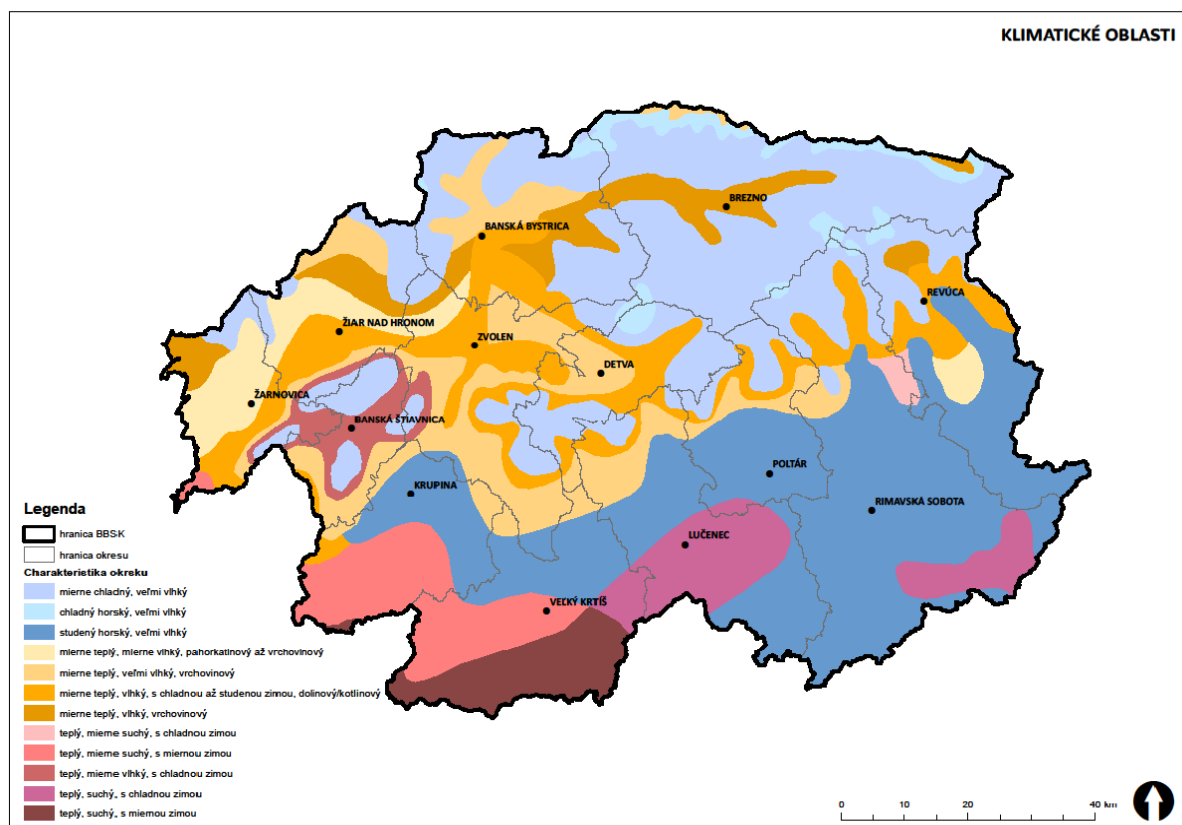
Regionálne kanalizačné systémy majú niekoľko závažných problémov. Okrem toho, že ČOV úplne chýbajú, sú to najmä: technické problémy v procesoch čistenia, zastarané a energeticky náročné zariadenia ČOV nespĺňajúce súčasné normy, vysoký podiel priemyselných odpadových vôd čistených na komunálnych ČOV, prekročenie povolených koncentrácií dusíka atď. Riešenie týchto problémov a zabezpečenie zosúladenia možností existujúcich ČOV s kvalitatívnymi požiadavkami platnej legislatívy si často vyžaduje úplnú rekonštrukciu alebo výstavbu nových ČOV (Vodný plán Slovenska, v príprave).

Investičné náklady na výstavbu stokových sietí v malých obciach sú kvôli malému počtu obyvateľov a nízkej hustote osídlenia vysoké. Domácnosti majú zriadené žumpy, ktoré však nie sú vždy vodotesné, čo predstavuje vysoké riziko kontaminácie podzemnej vody, najmä ak majú aj domácu studňu. V malých obciach, chatových oblastiach, či turistických centrách je vhodné vzhľadom na náročnosť prevádzky ČOV uvažovať o moderných, decentralizovaných systémoch čistenia odpadových vôd, napr. koreňových čističkách (https://www.minzp.sk/files/iep/2020_03_ku_koren-om.pdf).

1.5 Klimatické pomery

Riešené územie patrí v zmysle klimatického členenia Slovenska (Lapin a kol., 2002), do nasledovných klimatických oblastí (obrázok č. 10):

- mierne chladný, veľmi vlhký s júlovými teplotami 12 °C – 16 °C,
- chladný horský, veľmi vlhký s júlovými teplotami 10 °C – 12 °C,
- studený horský, veľmi vlhký s júlovými teplotami do 10 °C – 16 °C,
- mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový s júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = 0 až 60, okolo 500 m n. m.,
- mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový s júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = nad 120, prevažne 500 m n. m.,
- mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový s januárovými teplotami do -3 °C, júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = 60 až 120,
- mierne teplý, vlhký, vrchovinový s júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = 60 až 120, prevažne 500 m n. m.,
- teplý, mierne suchý, s chladnou zimou s januárovými teplotami do -3 °C, letné dni nad 50, Iz = 0 až -20,
- teplý, mierne suchý, s miernou zimou s januárovými teplotami nad -3 °C, letné dni nad 50, Iz = 0 až -20,
- teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou s januárovými teplotami do -3 °C, letné dni nad 50, Iz = 0 až 60,
- teplý, suchý s chladnou zimou s januárovými teplotami do -3 °C, letné dni nad 50, Iz = -20 až -40,
- teplý, suchý, s miernou zimou s januárovými teplotami nad -3 °C, letné dni nad 50, Iz = -20 až -40.

Obrázok 10: Klimatické oblasti v Banskobystrickom kraji

Úhrn atmosférických zrážok v okresoch Banskobystrického kraja a údaje o priemernej teplote, atmosférických zrážkach a slnečnom svite uvádzame na základe údajov dostupných za mesiace január až december 2021

(https://www.shmu.sk/sk/?page=1614&id=&rok=2021&mesiac=12&extra_typ_mesacne=1).

Hodnoty sú zobrazené v tabuľkách č. 8, 9, 10, 11.

Tabuľka 8: Úhrn atmosférických zrážok (mm) v okresoch Banskobystrického kraja v roku 2021

Okres	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Banská Bystrica	63-89	50-62	11-18	34-47	138-157	19-75	61-112	109-146	34-43	11-15	44-64	42-49
Brezno	41-68	49-62	10-21	35-67	108-148	27-90	75-137	134-180	46-65	12-15	43-59	36-51
Banská Štiavnica	51-70	60-65	8-10	36-51	135-144	33-41	75-124	69-74	29-46	14-15	61-63	46-55
Detva	38-60	41-53	9-13	31-52	119-147	21-65	62-129	84-143	38-81	9-16	30-62	34-55
Krupina	48-61	47-62	4-6	35-46	103-128	13-41	53-175	36-92	28-52	13-21	38-51	42-52
Lučenec	19-51	54-63	6-11	37-47	71-149	16-48	60-149	89-124	49-60	18-24	40-59	35-46
Poltár	29-48	47-59	10-18	40-47	83-103	13-70	120-164	131-151	56-74	18-21	49-59	35-45
Revúca	34-44	46-57	10-12	45-58	68-128	16-65	52-146	94-201	41-74	16-18	57-66	26-38
Rimavská Sobota	30-39	54-58	7-14	29-57	71-122	24-39	42-144	97-162	49-67	16-24	44-55	29-38
Veľký Krtíš	33-49	50-57	3-5	31-33	99-118	16-28	60-115	83-144	47-64	12-15	46-59	69-89
Zvolen	40-63	36-57	7-13	28-48	109-129	19-97	60-88	77-115	27-34	11-14	34-47	69-86
Žarnovica	59-90	52-59	8-17	31-57	134-163	29-38	80-103	103-118	49-74	18-26	48-74	73-85
Žiar nad Hronom	52-69	41-47	8-13	23-46	106-165	28-38	73-115	92-167	37-44	11-18	35-48	63-77

Tabuľka 9: Priemerná teplota (°C)

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dudince	0,6	1,2	4,4	8,3	13,0	22,0	23,1	19,2	15,4	8,5	4,6	0,2
Boľkovce	-0,1	0,1	4,4	8,3	13,5	21,7	23,2	19,0	15,4	8,3	4,5	-0,2
Rimavská Sobota	-0,7	-0,7	3,8	7,7	13,0	21,6	22,8	18,6	14,8	7,9	3,8	-0,4
Dolné Plachtince	-0,2	0,4	3,7	7,7	12,9	21,1	22,7	18,4	15,2	8,0	4,2	-0,1
Žiar nad Hronom	-0,2	1,4	4,1	7,8	12,8	21,5	22,5	18,2	14,8	8,4	4,8	0,5
Revúca	-1,1	x	3,4	7,2	12,5	20,4	21,6	17,8	13,7	7,4	3,6	-0,7
Sliač	-0,8	0,1	3,3	6,7	12,0	20,6	22,1	17,9	14,2	7,2	3,5	-0,5
Bzovík	-0,7	0,3	3,5	7,2	12,1	20,9	22,2	18,2	15,1	8,1	4,3	-0,1
Víglaš – Pstruša	-0,7	0,1	3,0	6,4	11,5	19,6	21,0	17,1	14,0	6,8	3,1	-0,9
Banská Bystrica	-1,2	0,8	3,6	6,8	11,8	20,3	21,6	17,2	14,3	7,5	4,0	-0,4
Brezno	-2,2	-0,9	1,6	5,6	10,8	18,6	20,2	16,4	12,9	5,9	2,9	-2,2
Banská Štiavnica	-1,7	0,5	3,1	5,8	10,8	19,6	20,7	16,9	13,9	7,6	2,8	-0,5
Telgárt	-4,2	-2,0	-0,5	2,7	8,6	16,7	18,2	14,0	10,7	5,1	1,8	-3,3

Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

Tabuľka 10: Atmosférické zrážky (mm) na staniciach v Banskobystrickom kraji v roku 2021

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dudince	46	47	5	35	109	27	175	36	40	15	38	44
Boľkovce	23	54	11	38	82	22	149	124	60	24	41	37
Rimavská Sobota	30	58	11	34	72	31	54	162	56	18	44	33
Dolné Plachtince	34	51	5	32	101	16	97	83	63	13	46	38
Žiar nad Hronom	52	41	10	23	116	31	73	102	44	18	35	39
Revúca	43	x	12	52	105	23	133	134	66	18	61	35
Sliač	63	52	13	28	127	28	67	92	34	12	39	40
Bzovík	49	53	5	31	103	38	68	61	34	14	41	36
Víglaš – Pstruša	38	41	10	31	119	65	62	84	38	10	30	34
Banská Bystrica	89	62	17	44	157	19	84	120	36	15	64	48
Brezno	43	49	11	35	143	69	110	169	56	12	44	39
Banská Štiavnica	70	60	10	36	137	34	86	69	36	14	61	46
Telgárt	54	56	21	67	141	64	137	175	62	13	59	36

Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

Tabuľka 11: Slniečny svit (h) na staniciach v Banskobystrickom kraji v roku 2021

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dudince	60	115	199	211	215	370	293	243	220	221	97	68
Boľkovce	58	105	180	184	210	328	284	240	214	193	94	66
Rimavská Sobota	79	122	218	212	231	358	297	262	253	227	98	93
Dolné Plachtince	69	126	204	221	223	346	292	244	232	207	95	74
Žiar nad Hronom	40	96	196	200	211	356	296	213	222	207	59	40
Revúca	66	x	177	165	199	281	237	198	206	178	104	79
Sliač	53	110	198	198	241	305	261	223	214	188	66	66
Bzovík	75	139	231	232	x	379	309	249	241	180	114	84
Víglaš – Pstruša	77	120	212	206	202	329	270	210	217	188	82	78
Banská Bystrica	53	113	200	203	194	307	255	197	220	163	75	42
Brezno	124	115	197	177	194	265	243	193	202	165	58	38
Banská Štiavnica	75	119	185	180	188	287	238	187	178	167	90	71
Telgárt	72	120	155	171	186	301	241	192	215	192	105	74

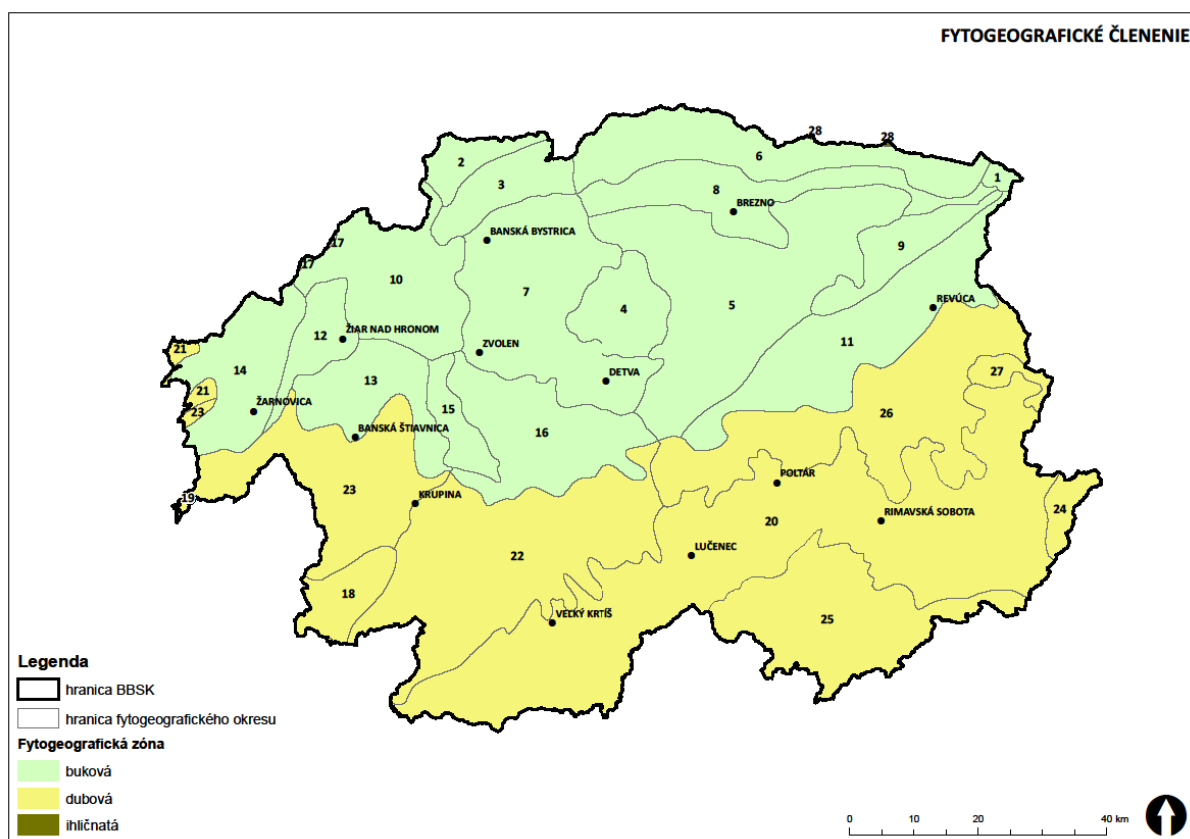
Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

1.6 Flóra a fauna

1.6.1 Fytogeografické členenie

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) patrí vegetácia riešeného územia do bukovej zóny na severe kraja a dubovej zóny v južnej časti kraja. Zo severu zasahuje na územie i malý výbežok ihličnatej zóny. Podrobnejšie členenie uvádza nasledovný obrázok č. 11 a tabuľka č. 12.

Obrázok 11: Fytogeografické členenie Banskobystrického kraja

Tabuľka 12: Fytogeograficko-vegetačné členenie

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres	Obvod
buková	-	kryštálicko-druhohorná	Slovenský raj (1)	-	-
			Malá Fatra, Veká Fatra (2)	Veľká Fatra	Bralná Fatra
			Starohorské vrchy (3)	-	-
			Veporské vrchy (5)	-	-
			Nízkotatranský buk (6)	prašivsko-kráľovoholáký buk	-
			Horehronské podolie (8)	-	-
			Muránska planina (9)	-	-
			Stolické vrchy (11)	-	-
			Hornonitrianska kotlina (17)	-	-
		sopečná	Poľana (4)	-	-
			Zvolenská kotlina (7)	južný	-
				severný	Bystrické podolie
					Bystrická a Ponická vrchovina

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres	Obvod
			Kremnické vrchy (10)	-	-
			Žiarska kotlina (12)	-	-
			Štiavnický (13)	-	-
			Vtáčnik (14)	-	-
			Pliešovská kotlina (15)	-	-
			Javorie (16)	západný	-
dubová	nížinná	pahorkatinná	Ipeľská pahorkatina (18)	východný	-
				severný	-
			Hronská pahorkatina (19)	južný	-
	severný	-			
	horská	sopečná	Juhoslovenská kotlina (20)	Rimavská kotlina	severný
				Lučenecká kotlina	južný
					Ipeľská kotlina
			Tribeč (21)	Razdiel	-
			Krupinská planina, Ostrôžky (22)	Krupinská planina	-
				Ostrôžky	-
			Pohronský Inovce, Štiavnické vrchy (23)	Pohronský Inovce	-
				Štiavnické vrchy	východný
			Cerová vrchovina (25)	-	západný
					-
		Kraštalicko-druhohorná	Bodvianska pahorkatina (24)	západný	-
			Revúcka vrchovina (26)	Lovinobanské predhorie	-
				Železnické predhorie	-
Hrádok, Turecká, Dobšinské predhorie				-	
Slovenský kras (27)	Jelšavský kras, Koniarska planina	-			
ihličnatá	-	-	ihličnatý nízkotatranský (28)	kráľovoľský ihličnatý	-

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

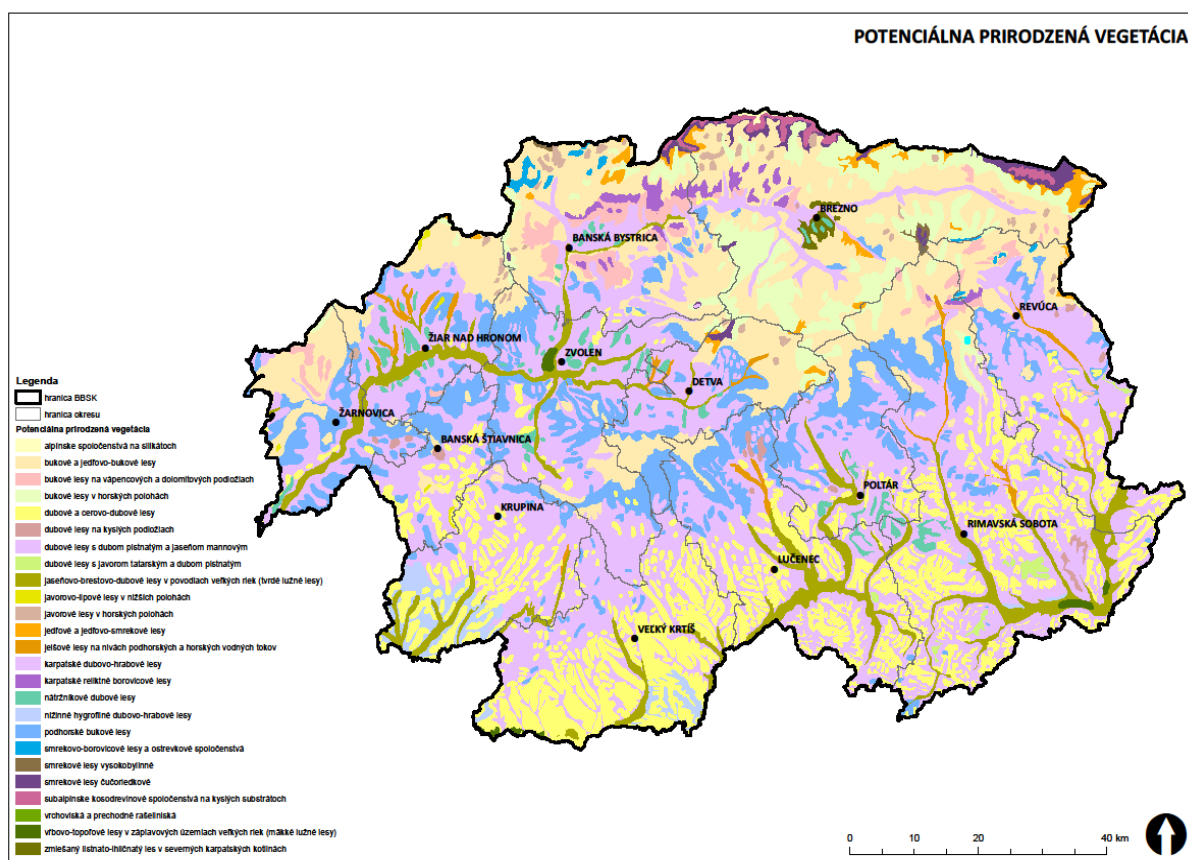
1.6.2 Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia je predstavovaná vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov. Rekonštruovaná (potenciálna) prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Charakteristiku potenciálnej vegetácie uvádzame podľa Geobotanickej mapy ČSSR (Michalko a kol., 1986).

V riešenom území je možné vyčleniť podľa Maglockého (2002) nasledovné mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie, ktoré sú znázornené na obrázku č. 12:

- alpínske spoločenstvá na silikátoch,
- bukové a jedľovo-bukové lesy,
- bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach,
- bukové lesy v horských polohách,
- dubové a cerovo-dubové lesy,
- dubové lesy na kyslých podložiach,
- dubové lesy s dubom plstnatým a jaseňom mannovým,
- dubové lesy s javorom tatarským a dubom plstnatým,
- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy),
- javorovo-lipové lesy v nižších polohách,
- javorové lesy v horských polohách,

- jedľové a jedľovo-smrekové lesy,
- jelšové lesy na nivách podhorských a horských vodných tokov
- karpatské dubovo-hrabové lesy,
- karpatské reliktné borovicové lesy,
- nátržníkové dubové lesy,
- nížinné hygrofilné dubovo-hrabové lesy,
- podhorské bukové lesy,
- smrekovo-borovicové lesy a ostrevkové spoločenstvá,
- smrekové lesy vysokobylinné,
- smrekové lesy čučoriedkové,
- subalpínske kosodrevinové spoločenstvá na kyslých substrátoch,
- vrchoviská a prechodné rašeliniská,
- vrbovo-topolové lesy v záplavových územiach veľkých riek (mäkké lužné lesy),
- zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách.

Obrázok 12: Potenciálna prirodzená vegetácia v Banskobystrickom kraji

1.6.3 Reálna vegetácia

Sídelná zeleň

Predstavuje plochy umelej vegetácie predovšetkým v sídlach a ich častiach. Jedná sa o stromovú vegetáciu parkov a cintorínov, trávnikov, kvetinových záhonov, botanické záhrady, arboréta, krovinné a stromové prvky v rámci sídlisk a ochrannú, často líniovú zeleň okolo priemyselných poľnohospodárskych a technických areálov. V rámci tejto kategórie sú to aj rozsiahlejšie plochy i menšie plochy sídelnej zelene atď.

Orná pôda

Predstavuje plochy, na ktorých sa pestujú poľnohospodárske plodiny. Pôda môže byť sezónne zavlažovaná. Ďalej sem zaraďujeme záhrady, fóliovníky a skleníky na pestovanie kvetín, liečivých rastlín, sadeníc ovocných stromov a krov, zeleniny. Môžu obsahovať menší podiel lúk, medzí, samostatných poľnohospodárskych budov alebo rozptýlených fariem.

Vinohrady

Predstavujú areály viníc, s typickou štruktúrou pásov oporných konštrukcií (betónových stĺpov a drôteniek), menej koncentrované areály maloplošných viníc s chatkami s pásmi obrábanej pôdy medzi viničom. Dopĺňané prístupovými cestami, terasovitými svahmi s kamennými valmi, s trávnuou, prípadne krovinnou alebo stromovou vegetáciou, rozptýlenou drevinou vegetáciou a poľnohospodárskou a lesnou krajinou.

Ovocné sady a plantáže

Predstavujú pásy ovocných stromov a krov prípadne pásov oporných konštrukcií a pásov často obrábanej pôdy medzi nimi. Dopĺňané prístupovými cestami, trávnuou prípadne krovinnou alebo stromovou rozptýlenou vegetáciou, technickými budovami a skladmi. Ovocné sady predstavujú umelo vzniknuté porasty ovocných drevín.

Lúky a pasienky

Trieda zahŕňa trávnaté plochy, rozptýlenú líniovú drevinovú vegetáciu, najmä na medziach a pozdĺž vodných tokov, solitérov a skupiniek rôznych formácií stromov a krov. Dopĺňané sú rozptýlenými sídlami, budovami fariem alebo vodnými plochami. Primárnou funkciou na poľnohospodárskych pôdach, ktoré reprezentujú tieto areály, je kosenie a pasenie. Lúky a pasienky predstavujú trávovo-bylinné spoločenstvá bez súvislých porastov drevín, na stanovištiach, kde sa primárne v tejto podobe nevyskytovali. Vznikli a sú udržiavané hospodárskou činnosťou človeka. Pri vhodnom hospodárení poskytujú trvalé trávne porasty vhodné prostredie pre množstvo rastlín a živočíchov a zvyšujú bohatstvo flóry a fauny. Sú významným doplňujúcim prvkom rekreačných areálov.

Vysokohorská vegetácia

Tvoria ju trávnaté až travinno-bylinné klimaxové rastlinné spoločenstvá subalpínskeho a alpínskeho vegetačného stupňa. Subalpínsky stupeň nadväzuje na horský stupeň a končí hornou hranicou súvislého výskytu kosodreviny vo výške približne 1800 m n. m. Po odstránení kosodreviny vznikli druhotné subalpínske lúky, ktoré, najmä na vápencovom podklade, vynikajú veľmi veľkou bohatosťou druhov a radia sa k najbohatším a najkrajším stanovištiam západokarpatskej horskej flóry vôbec. V súčasnosti, po ukončení pasenia, je tento stupeň ohrozený priamou ľudskou činnosťou omnoho menej. Aj v tomto vegetačnom stupni sa prejavuje sekundárna sukcesia, ktorá po ukončení pasenia nastupuje pomerne rýchlo a znamená postupný zánik pre mnohé lokality bohatej horskej flóry. Miestami, na miestach pôvodných salašov a košarovania, sú dodnes porasty eutrofných druhov rastlín (štiav, žihľava). Alpínsky stupeň nadväzuje na subalpínsky stupeň a siaha do výšky asi 2300 m n. m. Tvoria ho pôvodné, primárne, alpínske lúky, ktoré sa rozprestierajú nad pásmom kosodreviny, takzvané hole. Vplyvom drsného podnebia tu už nedokážu, okrem drobných plazivých vrb, rásť žiadne dreviny a vegetačný kryt tvoria najmä viaceré druhy tráv. V minulosti sa z ľudských činností prejavovalo iba pasenie, v súčasnosti tu pôsobí, v porovnaní s nižšie položenými vegetačnými stupňami, iba málo antropogénnych faktorov. Najväčší dopad na vegetáciu má neusmernená turistika.

Listnaté lesy

Dominantou sú listnaté dreviny v prirodzenom alebo človekom podmienenom vývoji. Na nivách riek sú zastúpené vrb, topole, bresty, jasene, jeľše. V nížinách sú zastúpené okrem dubov introdukované agátiny a postupne vo vyšších nadmorských výškach sú to hraby, buky, lipy, jasene, brezy a javory. Areály sú dopĺňané trávnymi porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými leso-krovinami, lesnými cestami, prípadne budovami rekreačných zariadení, rozptýlenými sídlami.

Ihličnaté lesy

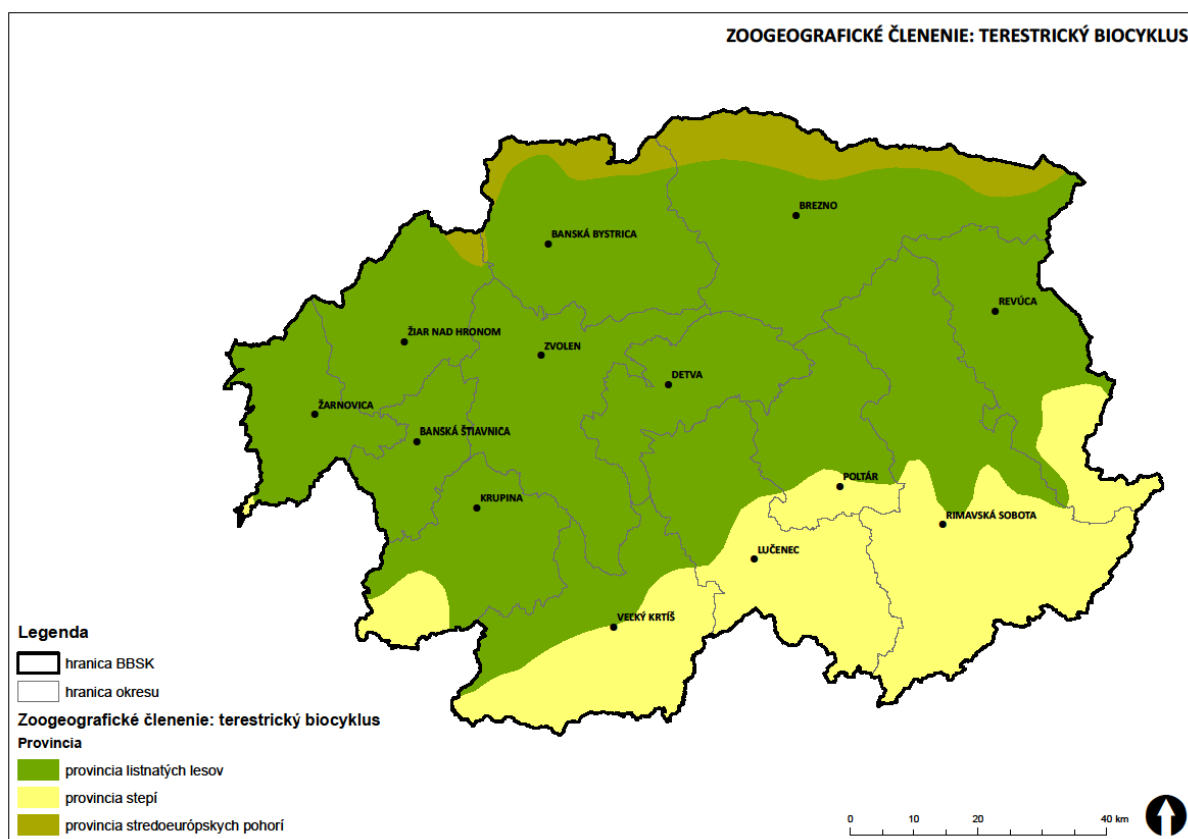
Predstavujú prirodzené alebo človekom vysadené porasty ihličnatých drevín – borovíc, smrekov, jedlí a smrekovcov. V poraste sú zastúpené monokultúry jednotlivých drevín alebo skupiny viac druhov ihličnanov. Sú doplnené vtrúsenými listnatými drevinami, trávnymi porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými leso-krovinami, lesnými cestami prípadne rekreačným zariadeniami, rozptýlenými sídlami.

Zmiešané lesy

Zastupujú ich prirodzené ako aj človekom podmienené formácie lesa. Zmiešané lesy sú tvorené jednotlivými stromami alebo skupinkami stromov ihličnatých a listnatých drevín, ktoré sú narúšané porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými leso-krovinami, lesnými cestami, budovami rekreačných zariadení, rozptýlenými sídlami.

1.6.4 Zoogeografické členenie

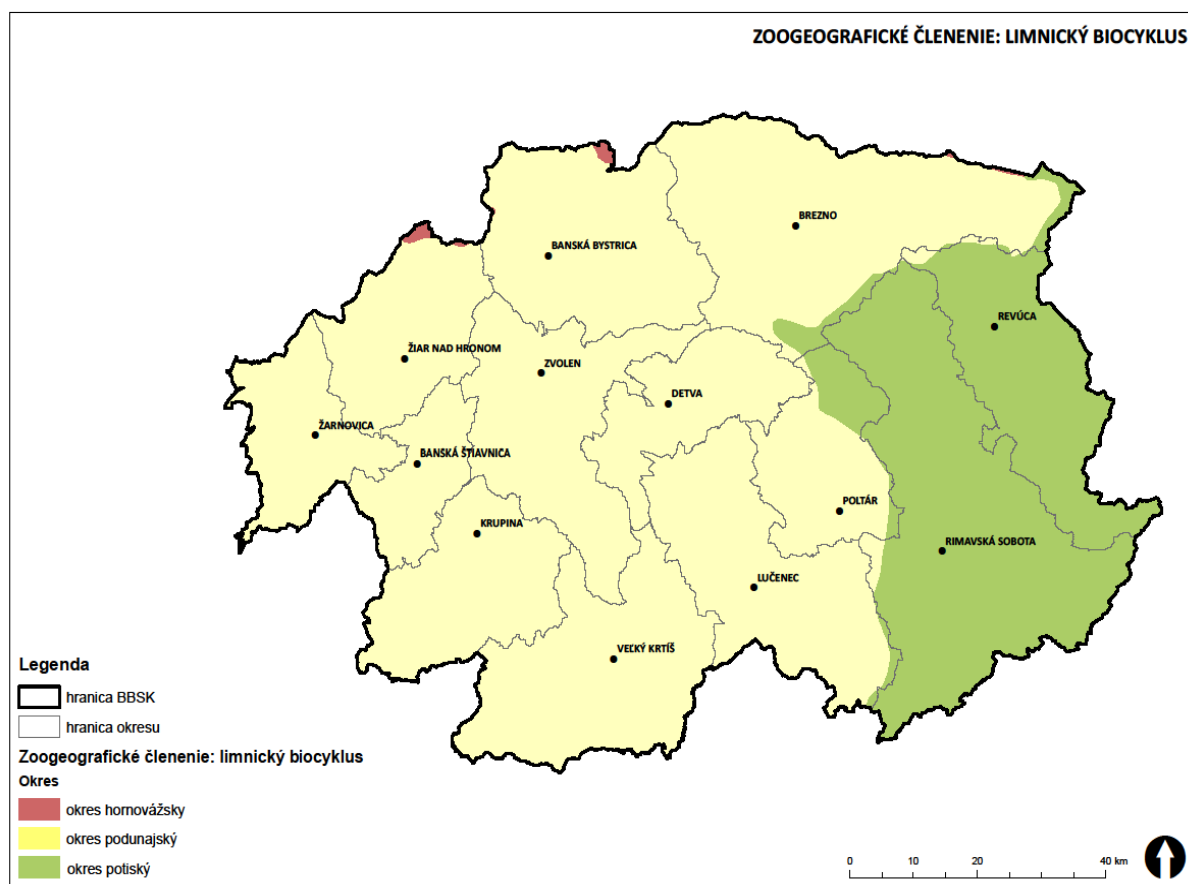
Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblastí palearktiskej, podoblasti *Eurosibírskej*, provincie stepí, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí. Do záujmového územia zasahuje provincia stredoeurópskych pohorí na severe, na ňu nadväzuje provincia listnatých lesov a západnú časť kraja tvorí provincia stepí, ktoré sú zobrazené na obrázku č. 13 (Jedlička, Kalivodová, 2002).

Obrázok 13: Zoogeografické členenie: Terestický biocyklus

Limnický biocyklus Slovenska patrí do euromediteránnej zoogeografickej podoblasti. Prevažná väčšina územia patrí do severopontického úseku pontokaspickej provincie. Jej vody odvádza Dunaj do Čierneho mora. V rámci tohto úseku možno rozlíšiť tri okresy: hornovážsky, podunajský a potiský. Iba malá časť územia Slovenska zasahuje do západného úseku atlantobaltickej provincie a jej vody, odvádzané Popradom a Dunajcom, patria do úmoria Baltického mora. Riešené územie spadá do

pontokaspickej provincie. Do východnej časti záujmového územia zasahuje potiský okres, severnú, západnú, južnú a centrálnu oblasť kraja tvorí podunajský okres, znázornený na obrázku č. 14. Hornovážsky okres zasahuje do územia na dvoch miestach v severnej časti kraja (Hensel, Krno, 2002).

Obrázok 14: Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus

1.7 Kultúrne dedičstvo

Pod pojem kultúrne dedičstvo v tomto dokumente zahrňame kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská, paleontologické náleziská a významné geologické lokality. Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky.

Kraj je v poradí druhým krajom s najväčším zastúpením nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (1 831 národných kultúrnych pamiatok, 2 864 pamiatkových objektov), dvoma pamiatkami na Zozname kultúrneho a svetového dedičstva (UNESCO) a siedmimi prvkami zapísanými na reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Múzeá, galérie a knižnice

V roku 2021 bolo v Banskobystrickom kraji 18 % z celkového počtu múzeí na Slovensku (17 z 93).

Okrem múzeí je v Banskobystrickom kraji ďalších 33 múzejných zariadení (Slovenské národné múzeum- Evidencia múzejných zariadení na Slovensku).

Rovnako ako múzeá, sú v registri vedenom Ministerstvom kultúry zapísané aj galérie. V Banskobystrickom kraji sú spolu 4 galérie, a to Slovenská národná galéria – Zvolenský zámok, Stredoslovenská galéria v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK, Mestská galéria Rimavská Sobota

v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a jedna galéria v zriaďovateľskej pôsobnosti inej právnickej osoby a 263 knižníc (<https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedicstvo/muzea-a-galerie/register-muzei-a-galerii/>).

Kultúrno-osvetové zariadenia

Z celkového počtu 165 kultúrno-osvetových zariadení vykonáva činnosť v Banskobystrickom kraji 22 so všeobecným odborným zameraním. V kraji pôsobí aj kultúrno-výchovné zariadenie prírodovedného charakteru, šíriace poznatky z odboru astronómie a príbuzných prírodných a technických vied - Krajská hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom, ktorá má tri organizačné súčasti: Hvezdáreň a planetárium v Žiari nad Hronom, Hvezdáreň v Banskej Bystrici a Hvezdáreň v Rimavskej Sobote.

V Banskobystrickom kraji sa nachádzajú len tri areály charakteru botanickej záhrady, a to Arborétum Borova Hora Technickej univerzity vo Zvolene, Arborétum Národného lesnícke centra v Kosihýbli pri Banskej Štiavnici a Botanická záhrada v areáli historickej Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.

Divadlá

V roku 2019 bolo podľa údajov ŠÚSR v Slovenskej republike 109 divadiel, z ktorých sa 12 nachádzalo v Banskobystrickom kraji, tabuľka č. 13.

Tabuľka 13: Kultúrne inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK

Názov kultúrnej inštitúcie	Sídlo
Múzeá a galérie	
Stredoslovenské múzeum	Banská Bystrica
Stredoslovenská galéria	Banská Bystrica
Horehronské múzeum	Brezno
Novohradské múzeum a galéria	Lučenec
Pohronské múzeum	Nová Baňa
Gemersko-malohontské múzeum	Rimavská Sobota
Knižnice	
Verejná knižnica Mikuláša Kováča	Banská Bystrica
Knižnica Jána Kollára	Kremnica
Novohradská knižnica	Lučenec
Knižnica Mateja Hrebendu	Rimavská Sobota
Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho	Veľký Krtíš
Krajská knižnica Ľudovíta Štúra	Zvolen
Kultúrno-osvetové zariadenia	
Stredoslovenské osvetové stredisko	Banská Bystrica
Novohradské osvetové stredisko	Lučenec
Gemersko-malohontské osvetové stredisko	Rimavská Sobota
Podpolianske osvetové stredisko	Zvolen
Pohronské osvetové stredisko	Žiar nad Hronom
Hontiansko-ipeľské osvetové stredisko	Veľký Krtíš
Krajská hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom	Žiar nad Hronom
Divadlá	
Bábkové divadlo na Rázcestí	Banská Bystrica
Divadlo Štúdio tanca	Banská Bystrica
Divadlo Jozefa Gregora Tajovského	Zvolen

Zdroj: Digitálny sprievodca kultúrnymi službami BBSK (2021)

Národné kultúrne Pamiatky

Ústredný Zoznam pamiatkového fondu obsahuje 4 registre - register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, register hnutelných národných kultúrnych pamiatok (nezverejňujeme sa), register pamiatkových rezervácií a register pamiatkových zón. V BBSK sa podľa Zoznamu pamiatkového fondu nachádzajú pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny (17) a národné kultúrne pamiatky, uvádzame ich pre jednotlivé okresy.

V okrese Banská Bystrica sa nachádza pamiatková rezervácia Banská Bystrica (vyhlásená v r. 1955) a pamiatková rezervácia Špania Dolina (vyhlásená v r. 1979). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 593. Patrí medzi ne aj Mestský hrad s areálom nachádzajúci sa na Námestí SNP v Banskej Bystrici.

V okrese Banská Štiavnica sa nachádza pamiatková rezervácia Banská Štiavnica (vyhlásená v r. 1950) a pamiatková rezervácia Štiavnické Bane (vyhlásená v r. 1995). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 411. Patrí medzi ne Mestský hrad s areálom, Kalvária, Klopačka, Súsošie na stĺpe nachádzajúce sa v Banskej Štiavnici a mnohé iné.

V okrese Brezno sa nachádza pamiatková zóna Brezno (vyhlásená v r. 1991). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 202. Patria medzi ne Meštiansky dom, Mestské opevnenie a pod v meste Brezno a známa Čiernohorská úzkokoľajová lesná železnica v obci Čierny Balog.

V okrese Detva sa nenachádza žiadna pamiatková rezervácia a pamiatková zóna. Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 48. Patria medzi ne Víglašský zámok v obci Víglaš, ľudové domy v obci Detvianska Huta, drevené kríže a zvonice.

V okrese Krupina sa nachádza pamiatková rezervácia Sebechleby (vyhlásená v r. 1981) a mestská pamiatková zóna Krupina (vyhlásená v r. 1991). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 227. Patria medzi ne vinohradnícke domy v obci Sebechleby (rezervácia ľudového staviteľstva Sebechleby – Stará Hora), Hrad Čabrad v obci Čabradský Vrbovok a mnohé iné.

V okrese Lučenec sa nachádza mestská pamiatková zóna Lučenec (vyhlásená v r. 1995) a vidiecka pamiatková zóna Polichno (vyhlásená v r. 1996). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 182. Patria medzi ne hrad Divín v obci Divín, Fiľakovský hrad v meste Fiľakovo, hrad Šomoška v obci Šiatorská Bukovina a mnohé iné.

V okrese Poltár sa nenachádza žiadna pamiatková rezervácia a pamiatková zóna. Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 27. Patria medzi ne hrad Ozdín v obci Ozdín, Turecký most v obci Zelené, kostoly a zvonice.

V okrese Revúca sa nachádza mestská pamiatková zóna Jelšava, vidiecka pamiatková zóna Ratková (vyhlásená v r. 1994) a krajinná pamiatková zóna Sírnik - Železník. Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 184. Patria medzi ne Remeselnícky dom v obci Ratková, hrad Muráň v obci Muráň, Gymnázium s areálom v meste Revúca, kostoly a zvonice.

V okrese Rimavská Sobota nachádza mestská pamiatková zóna Rimavská Sobota (vyhlásená v r. 1993) a vidiecka pamiatková zóna Rimavské Janovce (vyhlásená v r. 1994). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 241. Patria medzi ne Pamätné domy a pamätné tabule v obci Klenovec, meštianske domy v meste Rimavská Sobota, Kúria s areálom v obci Chanava, Zubačka v meste Tisovec, hrad Hajnáčka v obci Hajnáčka, kostoly a zvonice.

V okrese Veľký Krtíš sa nachádza pamiatková zóna Horné Plachtince (vyhlásená v r. 1996) a vidiecka pamiatková zóna Čelovce (vyhlásená v r. 1997). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 118. Patrí medzi ne aj známy hrad Modrý Kameň a Kalvária v meste Modrý Kameň, rôzne ľudové domy, kostoly a kaštiele.

V okrese Zvolen sa nachádza mestská pamiatková zóna Zvolen (vyhlásená v r. 1991), mestská pamiatková zóna Dobrá Niva (vyhlásená v r. 1992) a vidiecka pamiatková zóna Babiná (vyhlásená v r.

2000). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 164. Patrí medzi ne Ostrolúcky kaštieľ v obci Ostrá Lúka, Kúpele Sliač v meste Sliač, Zvolenský hrad, Pustý hrad v meste Zvolen a mnohé iné.

V okrese Žarnovica sa nachádza pamiatková zóna Hodruša-Hámre (vyhlásená v r. 1998). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 122. Patrí medzi ne Benediktínsky kláštor v obci Hronský Beňadik, Klopačka, Súsošie Panny Márie v obci Hodruša-Hámre, hrad Revište v obci Revištské Podzámčie, ľudové domy, kostoly a mnohé iné.

V okrese Žiar nad Hronom sa nachádza pamiatková rezervácia Kremnica (vyhlásená v r. 1950), krajinná pamiatková zóna Kremnica - banské diela (vyhlásená v r. 1999), pamiatková zóna Kremnické Bane (vyhlásená v r. 1994). Počet národných kultúrnych pamiatok v okrese predstavuje 294. Patrí medzi ne hrad Šášov v obci Šášovské Podhradie, Kúpele Sklenné Teplice v obci Sklenné Teplice, Mestský hrad, Mestské hradby, Františkánsky kláštor v meste Kremnica.

UNESCO

Na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva - UNESCO je v Banskobystrickom kraji zapísané:

Svetové dedičstvo UNESCO na Slovensku:

- Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia (zákon NR SR 100/2002 Z. z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia),
- Drevené chrámy v slovenskej časti Karpatského oblúka - evanjelický artikulárny kostol v Hronseku,
- Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu.

Nehmotné kultúrne dedičstvo na Slovensku

Z 30 prvkov zapísaných na reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku reprezentuje až sedem jedinečnosti kraja spojených s tradičnou ľudovou kultúrou:

- Horehronský viachlasný spev,
- Sokolarstvo – živé dedičstvo ľudstva,
- Fujara – hudobný nástroj a jeho hudba,
- regiónu Podpoľanie (Podpoľianske rozkazovačky a Drevené vyrezávané kríže na Podpoľaní),
- regiónu Novohrad (Kraslice z Polichna),
- mesta Banská Bystrica (Radvanský jarmok),
- banskými tradíciami a históriou baníctva v Banskej Štiavnici (Banskoštiavnický Salamander) a Španej doline (Aušusnícke služby špaňodolinských baníkov (<http://www.unesco.sk/DedicstvoUNESCO>)).

Geopark

Novohrad – Nógrád geopark je prvým medzinárodným – cezhraničným geoparkom Európskej siete Geoparkov, zároveň je jediným slovenským UNESCO geoparkom. Novohrad-Nógrád UNESCO globálny geopark zahŕňa územie 30 obcí na slovenskej strane (južné časti okresov Rimavská Sobota, Lučenec) a 64 obcí na maďarskej strane (severná časť Novohradskej župy). Na jeho území sa nachádza Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina a Chránené územie TK Karancs Medves. Obe chránené územia boli vyhlásené v roku 1990 predovšetkým za účelom ochrany, zachovania a náučno-vedeckého využitia najmladších sopečných štruktúr v oboch štátoch (<https://regionnovohrad.sk/polozka/geopark-nograd-novohrad/>).

Cestovný ruch

Udržateľný cestovný ruch

V roku 2019 bolo na území Banskobystrického kraja zrealizovaných viac ako 2,1 mil. prenocovaní, čím sa kraj podieľal na návštevnosti Slovenska zhruba jednou osminou. Spomedzi všetkých krajov má Banskobystrický kraj dlhodobu najnižšiu návštevnosť zahraničnými návštevníkmi. Len 4,5 % prenocovaní zahraničných návštevníkov Slovenska bolo v roku 2019 zrealizovaných na jeho území.

Ako kľúčový rozvojový element a prostriedok riešenia regionálnych disparít bol cestovný ruch identifikovaný aj v strategických dokumentoch na medzinárodnej a národnej úrovni, okrem iného aj v rámci Vládou SR schválených akčných plánov rozvoja okresov Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota (a aj vo všetkých tematických pracovných skupinách na úrovni strategicko-plánovacích regiónov pri príprave PHSR BBSK 2021 – 2027).

Vývoj a súčasný stav rozvoja cestovného ruchu

Mimoriadna situácia vyvolaná pandémiou COVID-19 sa v roku 2020 a 2021 celoslovensky výrazne prejavila na poklese výkonov podnikov v cestovnom ruchu. Cestovný ruch zaznamenával do vypuknutia pandémie COVID – 19, nielen celoslovenský, ale aj celosvetový rast.

Nižší stupeň rozvoja cestovného ruchu, najmä v najmenej rozvinutých okresoch kraja, je daný jednak horšou socio-ekonomickou situáciou, ktorá sa prejavuje v slabšej vybavenosti územia, nielen z hľadiska infraštruktúry, ale aj ľudských zdrojov, ale v niektorých lokalitách aj chýbajúcim prístupom k základným službám (voda, kanalizácia a pod.).

Najvyššia návštevnosť Banskobystrického kraja je prirodzene počas letného dovolenkového obdobia. Jedna štvrtina prenocovaní je zrealizovaná počas mesiacov júl a august. Počas zimnej sezóny má vyššiu návštevnosť (porovnateľnú s letnou turistickou sezónou) severná časť kraja, okres Brezno a Banská Bystrica, čo je spojené so zimnými pobytmi na horách. K hlavným aktivitám vykonávaným návštevníkmi Banskobystrického kraja počas letnej sezóny patrí návšteva pamiatok, hradov, múzeí a iných turisticky zaujímavých miest kultúrno-historického potenciálu (32 %) a pešia turistika, pobyt v prírode a návšteva atraktivít spojených so spoznávaním prírody (28 %), kúpeľné a ozdravné procedúry, príp. kúpeľný pobyt (11 %). Ďalej ide o účasť na kultúrnom programe alebo podujatiach (8 %) a cykloturistiku (7 %). U zhruba 14 % návštevníkov sú dominantné iné aktivity, medzi ktoré patrí účasť na športových podujatiach, pobyt pri vode, spoznávanie miestnej gastronómie, a i. Ide o aktivity návštevníkov zapojených do prieskumu zrealizovaného vo všetkých (aj menej rozvinutých) regiónoch Banskobystrického kraja počas letnej turistickej sezóny v roku 2018.

Potenciál Banskobystrického kraja je v cestovnom ruchu v súčasnosti v jednotlivých regiónoch v rôznej miere využívaný a zameraný na:

- Ponuku v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu
- Ponuku zameranú na udržateľnosť významného prírodného dedičstva
- Pobyt v prírode
- Rozvoj cykloturistických trás
- Regionálnu produkciu a výrobu v ponuke regiónu

1.8 Kvalita ovzdušia

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Ochranu ovzdušia upravuje zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší). Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia.

Povrch BBSK je prevažne hornatý, pričom väčšina sídiel sa nachádza v kotlinách. Dobre ventilované hrebene hôr kontrastujú so slabo ventilovanými horskými dolinami, ktoré sa vyznačujú nízkymi rýchlosťami vetra a častými teplotnými inverziami najmä v zimnom období, čo do veľkej miery ovplyvňuje kvalitu ovzdušia.

1.8.1 Monitorovanie kvality ovzdušia

Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniciach (SHMÚ) Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO).

Kvalita ovzdušia v BBSK (Obrázok č. 15) je monitorovaná na 6 monitorovacích staniciach, z ktorých 2 sa nachádzajú v Banskej Bystrici, ostatné sú umiestnené v Jelšave, Hnúšti, Zvolene a Žiar nad Hronom. Z dôvodu uľahčenia riadenia kvality ovzdušia boli definované štyri tzv. oblasti riadenia kvality ovzdušia.

Obrázok 15: Monitorovacie stanice v BBSK

Zdroj: SHMÚ http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2019_Sprava_o_KO_v_SR%20v3.pdf

V tabuľke č. 14 je zobrazené vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt na ochranu ľudského zdravia za rok 2019 (Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2019) na meracích staniciach Banská Bystrica, Štefánikovo nábrežie, Banská Bystrica, Zelená, Jelšava, Jesenského, Hnúšťa, Hlavná, Zvolen, J. Alexyho a Žiar n/Hronom, Jilemnického. V roku 2019 boli prekročené limitné hodnoty pozorovaných látok na ochranu zdravia ľudí pre, PM₁₀ na stanici Jelšava, Jesenského. Ostatné znečisťujúce látky (ZL) neprekročili v roku 2019 limitné alebo cieľové hodnoty.

V roku 2019 v Jelšave boli prekročené limitné hodnoty pre 24 hodinovú koncentráciu PM₁₀, 61-krát.

Tabuľka 14: Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt (LH) na ochranu zdravia ľudí v roku 2019

Banskobystrický kraj	Ochrana zdravia						vp ²⁾				
Znečisťujúca látka	SO ₂		NO ₂		PM ₁₀		PM _{2,5}	CO	Benzén	SO ₂	NO ₂
Doba spriemerovania	1h	24h	1h	1r	24h	1r	1r	8h ¹⁾	1r	3h po sebe	3h po sebe
Limitná hodnota [µg.m ⁻³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	25	10 000	5	500	400
Banská Bystrica, Štefánikovo nábrežie	0	0	0	29	25	26	18	1768	1,0	0	0
Banská Bystrica, Zelená			0	9	2	16	10				0
Jelšava, Jesenského			0	9	61	33	21				
Hnúšťa, Hlavná					15	22	16				
Zvolen, J. Alexyho					5	21	14				
Žiar n/Hronom, Jilemnického					0	16	13				

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf

Vysvetlivky:

1) maximálna osemhodinová koncentrácia,

2) limitné hodnoty pre výstražné prahy,

Hrubo vyznačené je prekročenie limitnej hodnoty.

Tabuľka č. 15 udáva priemerné ročné koncentrácie prízemného ozónu.

Tabuľka 15: Priemerné ročné koncentrácie prízemného ozónu (µg.m⁻³) v rokoch 2003 – 2018

Stanica/rok	2016	2017	2018	2019
Banská Bystrica, Zelená	45	57	56	47
Jelšava, Jesenského	48	49	49	45

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf

Znečistenie ovzdušia tuhými časticami PM₁₀ a PM_{2,5} je najväčším problémom v kvalite ovzdušia, nie len v Banskobystrickom kraji, ale aj na Slovensku. Podstatným zdrojom tohto znečistenia je vykurovanie domácností tuhým palivom, ktoré je okrem PM častíc aj zdrojom benzo(a)pyrénu. Najmä v severnej časti kraja je podiel využitia palivového dreva v porovnaní s ostatnými oblasťami najvyšší. Finančné podmienky miestnemu obyvateľstvu často neumožňujú používať na vykurovanie zemný plyn ani nákup moderných nízkoemisných vykurovacích zariadení. Medzi ďalšie faktory patrí fakt, že v kraji sa nachádza vysoký podiel malých miest a vidieckych sídiel, kde absentuje systém centrálného zásobovania teplom (CZT); minimálne 5 okresov kraja zápasí s energetickou chudobou; a časť kraja je národnostne zmiešaná a menšinám nie je venovaná dostatočná pozornosť pri komunikácii problému v materinskom jazyku (SHMÚ, 2021).

1.8.2 Oblasť riadenia a kvality ovzdušia

Vyhláška MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia v prílohe č. 11 ustanovuje zoznam aglomerácií a zón pre účely hodnotenia pre oxid siričitý, oxidy dusíka, častice PM₁₀, častice PM_{2,5}, benzén, polycyklické aromatické uhľovodíky a oxid uhoľnatý.

Územie BBSK v roku 2019 (Tabuľka č. 16, Obrázok č. 16) bolo touto vyhláškou vymedzené za zónu pre častice PM₁₀, častice PM_{2,5} a benzo(a)pyrén (BaP).

Najhoršiu kvalitu ovzdušia pravidelne zaznamenáva stanica v Jelšave v zimnom období, kde dochádza k prekročovaniu maximálneho počtu prekročení priemernej dennej hodnoty 50 µg.m⁻³ pre PM₁₀, aj niekoľko násobnému prekročovaniu cieľovej hodnoty pre priemernú ročnú koncentráciu benzo(a)pyrénu (BaP). Takmer výlučný podiel má lokálne vykurovanie. Počas inverzných situácií sa v

doline hromadia lokálne emisie, pričom prenos z iných oblastí počas týchto epizód je veľmi obmedzený (https://www.shmu.sk/File/oko/studie_analyzy/ZonaBB-cele-v8a.pdf).

Od roku 2018, kedy sa začal merať BaP aj na staniciach v Banskej Bystrici, sú zaznamenané priemerné ročné koncentrácie BaP na oboch staniciach nad zákonom stanovenou limitnou hodnotou.

Tabuľka 16: Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2019

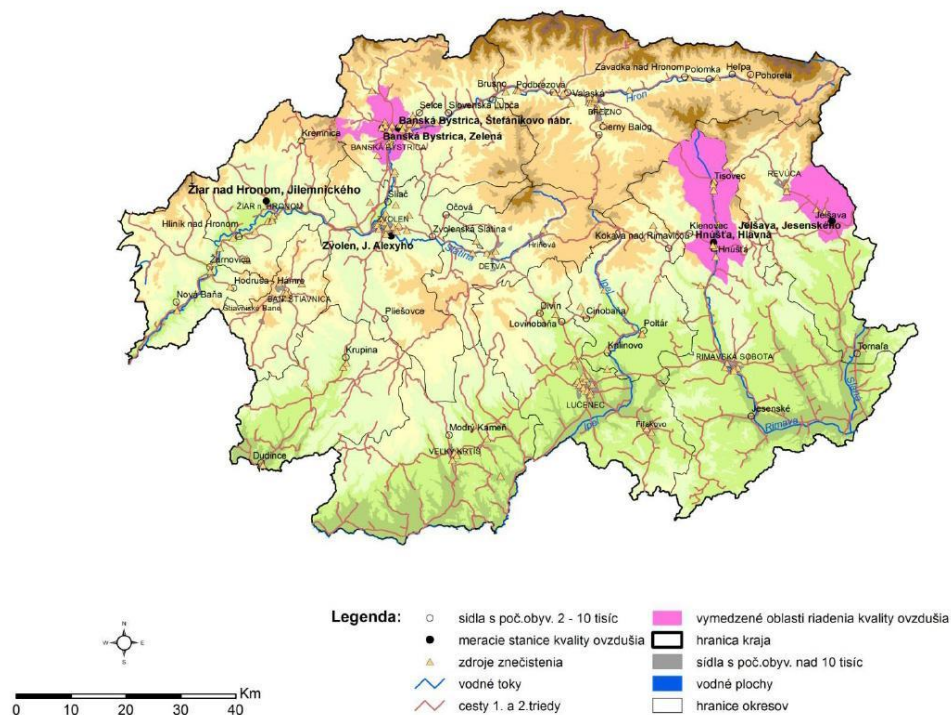
Aglomerácia/ zóna	Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia	ZL	Plocha (km ²)	Počet obyvateľov
Banskobystrický kraj	Územie mesta Banská Bystrica	PM ₁₀ , BaP	103	78 084
	Územia mesta Jelšava a obci Lubeník, Chyžné, Magnezitovce, Mokrú Lúka, Revúcka Lehota,	PM ₁₀ , PM _{2,5} , BaP	109	6 283
	Územie mesta Hnúšťa a doliny rieky Rimavy od miestnej časti Hnúšťa – Likier po mesto Tisovec	PM ₁₀	191	98

Zdroj: SHMÚ, Správa o kvalite ovzdušia v SR 2019

Vysvetlivky:

Oblasti sú vymedzené na základe merania v rokoch 2016 – 2018 (s prihliadnutím na výsledky meraní v predchádzajúcich rokoch v prípade nedostatočného počtu platných meraní)

ZL - znečisťujúca látka

Obrázok 16: Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2019 v BBSK

Zdroj: SHMÚ, Správa o kvalite ovzdušia v SR 2019

1.8.3 Zdroje znečisťovania ovzdušia

Vyhláškou MŽP SR č. 411/2012 Z. z., sa ustanovuje monitorovanie emisií zo stacionárnych zdrojov a kvality ovzdušia v okolí, spôsob a požiadavky na zisťovanie a preukazovanie množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených technických požiadaviek a všeobecných podmienok prevádzkovania. Podľa prílohy č. 1 k vyhláške MŽP SR č. 410/2012 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší ustanovuje veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, stredné zdroje znečisťovania ovzdušia a malé zdroje znečisťovania ovzdušia, ich členenie, kategorizáciu a podstatné zmeny. Vyhláškou MPŽP a RR SR č. 357/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia sa

ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia.

Bodové zdroje znečisťovania ovzdušia (ZZO) v BBSK (Tabuľka č. 17), ktoré sú registrované v databáze Slovenského národného emisného informačného systému (NEIS) z priemyselnej činnosti sú lokalizované najmä v území so zhoršenými rozptylovými podmienkami, čo znásobuje ich vplyv na kvalitu ovzdušia.

Tabuľka 17: Najväčší znečisťovatelia ovzdušia v sektore priemysel

Typ emisií	ZZO
Tuhé znečisťujúce látky (TZL)	Slovalco, a. s.
	Zvolenská teplárenská, a. s.
	SLOVMAG a. s., Lubeník
	Nemak Slovakia s. r. o
	Energy Edge ZC s. r. o.
SO ₂	Slovalco, a. s.
	Knauf Insulation, s. r. o.
	Zvolenská teplárenská, a. s.
	KOMPALA, a. s.
	SLOVMAG a. s., Lubeník
NO ₂	Slovenské mag. Závody, a. s. Jelšava
	Slovalco a. s.
	Zvolenská teplárenská a. s.
	KOMPALA a. s.
	Železiarne Podbrezová a. s.
CO	Slovalco a. s.
	Slovenské mag. Závody, a. s. Jelšava
	VUM a. s.
	SLOVMAG a. s. Lubeník
	Železiarne Podbrezová a. s.

Zdroj: NEIS

Lokálne je dôležitá aj cestná doprava, ktorá je zdrojom emisií benzénu a NO₂. Výrazne zvýšené hodnoty BaP bývajú merané najmä v chladnom polroku – chladnejšie mesiace sú navyše charakteristické častejšie sa vyskytujúcimi nepriaznivými rozptylovými podmienkami.

Vysoká nezamestnanosť a nízka kúpyschopnosť prináša so sebou aj zastaralý vozový park obyvateľstva a tým aj vyššie znečistenie exhalátmi). Medzi ďalšie negatívne faktory patrí to, že južná spojnice BA – KE je v minimálnej miere vedená mimo sídla, kľúčový je problém mesta Zvolen; a že železničná trať je zastaralá a nie je elektrifikovaná (ZV – RV).

Najvyššiu intenzitu dosahuje doprava v okrese Banská Bystrica – na rýchlostnej ceste R1 (denne ňou v priemere prechádza 40 011 vozidiel, 4 644 nákladných a 35 174 osobných áut) a na ceste prvej triedy č. I/66 (34 559 vozidiel, 2 740 nákladných a 31 719 osobných áut).

Významnou z hľadiska zaťaženia komunikácií je cesta prvej triedy č. I/50 v okrese Zvolen, Detva a Žiar nad Hronom – s úrovňou 29 988 vozidiel (19 % nákladných), 16 707 vozidiel (23 % nákladných áut) a 14 357 vozidiel (11 % nákladných áut) – a cesta č. I/66 v okresoch Zvolen (14 715 vozidiel, 2 534 nákladných áut a 12 135 osobných áut) a Brezno (12 289 vozidiel, 1 659 nákladných a 10 559 osobných áut).

V okrese Lučenec sú dôležitými cesty prvej triedy č. I/50 a č. I/75 a druhej triedy č. II/585, pričom najhustejšia premávka je práve na I/585 (13 815 vozidiel, 1 387 nákladných a 12 370 osobných áut).

Medzi existujúci, no ťažko monitorovateľný ZZO patrí poľnohospodárstvo, a to najmä v súvislosti s makroštruktúrami poľnohospodárskych pozemkov, ktoré prinášajú veľké riziko veternej erózie a zdroje prašnosti. Podiel znečistenia ovzdušia prachovými časticami zvyšuje najmä absencia alejí a vetrolamov, nevhodné agrotechnické postupy (nevhodné oševné postupy a pod. Lokálne môže negatívne na kvalitu ovzdušia pôsobiť aj intenzívny chov hospodárskych zvierat (ošípaných, hovädzieho dobytku), nevhodné používanie močoviny a digestátov z bioplynových staníc, <http://www.air.sk/neis.php>).

1.8.4 Zmena klímy

Na národnej úrovni riešia problematiku mitigácie a adaptácie na zmenu klímy špecificky 2 dokumenty: Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030, s výhľadom do roku 2050 a Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy. V oblasti mitigácie je cieľom dosiahnuť uhlíkovú neutralitu v roku 2050, pričom na jeho dosiahnutie je nevyhnutné znížiť emisie skleníkových plynov. V oblasti adaptácie je cieľom zlepšiť pripravenosť Slovenska čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a zlepšiť informovanosť o tejto problematike.

Merania zo satelitov ukázali, že objem vody v krajine klesá výraznejšie ako sa doteraz predpokladalo - medzi rokmi 2003 a 2019 sa priemerný výpar zvýšil až o 10 %. Taká zmena v globálnom hydrologickom cykle môže znamenať vysušovanie územia a vegetácie, ohroziť ekosystémy alebo zvýšiť tlak na existujúce podzemné a povrchové zdroje vody (Inštitút environmentálnej politiky, 2021).

1.9 Odpadové hospodárstvo

Zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ustanovuje práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi.

1.9.1 Predchádzanie vzniku odpadu

Predchádzanie vzniku odpadu je základným predpokladom pre zlepšenie obehového hospodárstva, avšak z dlhodobého hľadiska sa nám nedarí (na krajskej, ale aj národnej úrovni) produkovať menej odpadov. Množstvo komunálneho odpadu vyprodukovaného v BBSK stúpa, za posledných 10 rokov vzrástla produkcia komunálneho odpadu o 39 %. Nárast množstva odpadov je vyšší než hovoria prognózy v POH BBK na roky 2016 – 2020. V roku 2010 pripadalo na jedného obyvateľa kraja 271 kg odpadu, v roku 2019 to bolo už 381 kg, pričom množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (KO) na obyvateľa nepredstavuje ani polovicu (157 kg/obyv.). Naďalej sa však BBSK radí ku krajom s najnižším množstvom komunálnych odpadov. Najväčšie množstvo vyprodukovaného odpadu je v okrese Banská Bystrica (na obyvateľa pripadlo v roku 2019 takmer 510 kg), najvyššia miera triedenia je v okrese Žiar nad Hronom (51,05 %), Banská Bystrica (44,61 %), Lučenec (41,04 %) a Veľký Krtíš (40,48 %).

1.9.2 Nakladanie s odpadom

Najväčším problémom v odpadovom hospodárstve je vysoký podiel ukladania komunálneho odpadu na skládky, ktorý je potrebné zmeniť v prospech opätovného použitia a recyklácie. Takmer 59 % komunálnych odpadov skončilo v roku 2019 na skládkach, čo bol 2. najvyšší podiel spomedzi krajov na Slovensku a len 41 % z celkového množstva komunálnych odpadov bolo zhodnotených.

V BBSK kraji máme 17 skládok odpadov (dáta o ich kapacite nemáme k dispozícii), pričom 1 z nich je určená na nebezpečný odpad (Skládka PO ZSNP, a. s. KS, Žiar nad Hronom), 2 skládky na inertný

odpad (Lom-Rakytovce, Slovmag Lubeník), 14 skládok odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný. 11 skládok malo predpokladaný rok ukončenia do roku 2020, 4 do roku 2025, regionálna skládka odpadov v Banskej Bystrici má predpokladaný rok ukončenia 2028, jedna skládka odpadov rok ukončenia stanovený nemá. Po roku 2030 budú fungovať 3 skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný a jedna na nebezpečný odpad.

Problémom v BBSK sú i **nelegálne skládky**, ktoré nie sú zahrnuté v legislatíve. Väčšinu odpadu na nich tvorí stavebný odpad a zmesový komunálny odpad.

1.9.3 Triedenie odpadu

Od roku 2015 v BBSK výrazne narástlo množstvo vytriedených zložiek KO z triedeného zberu, vrátane nebezpečných KO. V celkovom množstve vyzbieraných nebezpečných KO nám patrí prvé miesto spomedzi krajov aj v roku 2019.

Miera triedenia KO na obciach postupne stúpa, napriek tomu malo v roku 2019 viac ako 44 % obcí na území kraja mieru vytriedenia KO menej ako 21 % (227 obcí). V okrese Rimavská Sobota má takúto nízku mieru vytriedenia takmer 70 % obcí. Vysokú mieru triedenia KO nad 61% dosiahlo v tomto roku 14 obcí kraja, pričom až 5 z nich sa nachádza v okrese Veľký Krtíš.

V Banskobystrickom kraji sú zastúpené najmä zariadenia na zhodnocovanie stavebných odpadov a biologicky rozložiteľných odpadov. Z hľadiska počtosti je najviac kapacít v okrese Banská Bystrica.

Energetické zhodnocovanie odpadov v BBSK je veľmi nízke a nie je žiadanou formou zhodnocovania odpadov v budúcnosti (https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/skladky_2017_web.pdf).

Dôležitým nástrojom pre prechod k obehovému hospodárstvu je aj zavádzanie systémov environmentálneho manažérstva (EMAS). V rámci BBSK sú to 4 organizácie pôsobiace v stavebníctve a priemyselnej výrobe (s piatimi registrovanými miestami), pričom ide výlučne o súkromné spoločnosti (emas.sk).

1.10 Obyvateľstvo a zdravie ľudí

Variabilita prevládajúceho charakteru osídlenia naprieč územím BBSK je pomerne veľká (Tabuľka č. 18). Okresy ako Banská Bystrica, Zvolen, Detva, či Banská Štiavnica sú okresmi, kde výrazná väčšina obyvateľov žije v mestách (62-70 %). Nasledujú okresy, kde je distribúcia obyvateľov medzi mestom a vidiekom vyrovnannejšia. To platí pre okresy Lučenec, Revúca, Žiar nad Hronom a tiež Žarnovica (56-51 % obyvateľov žije v mestách). Poslednou kategóriou sú okresy Krupina, Rimavská Sobota, Brezno, Veľký Krtíš a Poltár, kde prevažná časť obyvateľov žije na vidieku (57-74 %). Okres Rimavská Sobota je z tohto ohľadu obzvlášť zaujímavý, nakoľko je to jeden z dvoch okresov, na ktorých území sa nachádzajú až 3 mestá, na napriek tomu viac obyvateľov (58 %) žije na vidieku.

Za „najurbánnejší“ spomedzi okresov môžeme podľa očakávania považovať okres Banská Bystrica, v ktorom v roku 2020 žilo viac ako 70 % obyvateľov v jedinom meste. Naopak, za „najrurálnejší“ okres môžeme považovať okres Poltár, kde takmer 74 % obyvateľov žije na vidieku.

Len 5 miest Banskobystrického kraja (Banská Bystrica, Zvolen, Lučenec, Rimavská Sobota a Brezno) presahuje hranicu 20 000 obyvateľov. Naopak najmenšie mestá BBK (Modrý Kameň a Dudince) majú pod 2 000 obyvateľov. Pre porovnanie, až 24 vidieckych obcí je v kategórii nad 2 000 obyvateľov.

Tabuľka 18: Počty sídiel a obyvateľov podľa typu osídlenia

SPR/okres	Mesto			Vidiecka obec		
	Počet sídel	Trvale bývajúci obyvatelia k 30.6.(2020)	% obyvateľov z celku	Počet sídel	Trvale bývajúci obyvatelia k 30.6.(2020)	% obyvateľov z celku
BB-BR	2	98 714	57,47%	70	73 047	42,53%
Banská Bystrica	1	77 902	70,39%	41	32 772	29,61%
Brezno	1	20 813	34,07%	29	40 275	68,93%
BS-ZC-ZH	5	47 417	53,44%	63	41 307	46,56%
Banská Štiavnica	1	9963	62,13%	14	6 073	37,87%
Žarnovica	2	13448	51,56%	16	12 635	48,44%
Žiar nad Hronom	2	24006	51,51%	33	22 599	48,49%
DT-KA-ZV	6	78230	63,79%	71	44 405	36,21%
Detva	2	21865	68,61%	13	10 004	31,39%
Krupina	2	9287	42,03%	34	12 808	57,97%
Zvolen	2	47078	68,56%	24	21 593	31,44%
LC-PT-VK	5	57026	41,44%	145	80 601	58,56%
Lučenec	2	38194	52,17%	55	35 013	47,83
Poltár	1	5543	26,04%	21	15 746	73,96%
Veľký Krtíš	2	13290	30,81%	69	29 843	69,19%
RA-RS	6	57367	46,47%	143	66 077	53,53%
Revúca	3	22248	56,41%	39	17 195	43,59%
Rimavská Sobota	3	35119	41,81%	104	48 882	58,19%
Celkový súčet	24	338 754	52,59%	492	305 436	47,41%

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2021

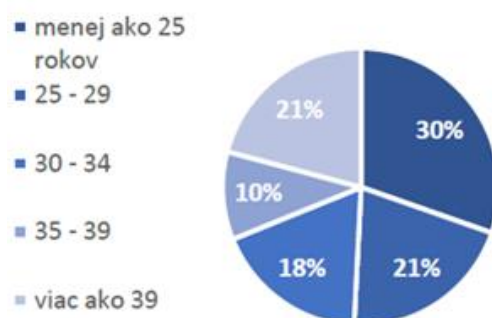
1.10.1 Stav a pohyb obyvateľstva

S počtom obyvateľov 645 tisíc tvorí obyvateľstvo Banskobystrického kraja približne 12 % slovenskej populácie. 51,4 % tvoria ženy. Zhruba 12 % obyvateľov má trvalý pobyt v krajskom meste. Hustota osídlenia kraja s počtom 68 obyvateľov na km² je najnižšia zo všetkých krajov.

V období od roku 2011 do roku 2019 sa počet obyvateľov kraja znížil o 2,38 %, čo je najviac spomedzi všetkých krajov. Na úrovni kraja bol úbytok obyvateľstva spôsobený približne v rovnakej miere odsťahovaním (54 %) ako aj prirodzeným úbytkom obyvateľov (46 %) spôsobeným najmä nízkou natalitou, čo zodpovedá celonárodnému trendu.

Z územnej analýzy vyplýva, že najvyšší percentuálny úbytok obyvateľov mal SPR LC-PT-VK. Úbytok bol z väčšej časti spôsobený prirodzeným úbytkom obyvateľov v dôsledku nízkej pôrodnosti. Zvlášť nepriaznivý vývoj je v okrese Poltár, kde je okrem nízkej pôrodnosti aj vysoká úmrtnosť. V ostatných okresoch je situácia taktiež nepriaznivá. Jediným regiónom s kladným prirodzeným prírastkom je Gemer-Malohont.

Migrácia obyvateľov je celoslovenský problém. Presné štatistiky migrácie dostupné nie sú. Len trvalý pobyt si zmení ročne zhruba tisíc obyvateľov kraja. Ide prevažne o mladých a vzdelaných ľudí. Najviac obyvateľov odchádza do Bratislavského kraja (cca tretina). Štruktúra vysťahovaných je porovnateľná naprieč celým územím kraja. Tento údaj však ani zďaleka neposkytuje presné štatistiky.

Graf 1: Štruktúra obyvateľov vysťahovaných z BB kraja podľa veku

Graf 2: Štruktúra obyvateľov vysťahovaných z BB kraja podľa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR – 2011-2019

Vysvetlivky:

Graf 1: V sledovanom období mala viac než polovica vysťahovaných menej než 30 rokov. 79 % vysťahovaných malo menej než 40 rokov

Graf 2: V sledovanom období malo 38 % vysťahovaných ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou a 37 % malo ukončené vysokoškolské vzdelanie.

Podľa odhadov Inštitútu finančnej politiky MF SR má ďalších 19,5 tisíc obyvateľov kraja obvyklý pobyt v inom kraji (IFP, 2019). Obyvatelia najviac smerujú do Bratislavského kraja a ďalších krajských miest. Hlavnými dôvodmi presunu je štúdium a dochádzanie za prácou. Krajské a väčšie mestá sa tak stávajú spádovými oblasťami pre okolité menšie mestá a obce.

Okrem toho, zhruba 17 tis. obyvateľov kraja krátkodobo migruje za prácou do zahraničia (www.datacube.statistics.sk).

Podľa prognóz Výskumného demografického centra (Šprocha et al., 2013) sa očakáva, že trend klesajúceho počtu obyvateľov kraja bude pokračovať a stav obyvateľov klesne na 620 tisíc do roku 2035, resp. 590 tisíc do roku 2040, čo predstavuje približne 4 %-tný, resp. až 8 %-tný úbytok oproti súčasnému stavu. Podobný vývoj je prognózovaný pre celé územie kraja s výnimkou SPR RS-RA, kde sa očakáva o niečo pomalší pokles.

1.10.2 Zdravotný stav obyvateľov Banskobystrického kraja

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov – ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti ako aj životné prostredie (ŽP). Vplyv znečisteného ŽP na zdravie ľudí je dosiaľ málo preskúmaný, odzrkadľuje sa však najmä v ukazovateľoch ako sú stredná dĺžka života pri narodení, celková úmrtnosť, dojčenská a novorodenecká úmrtnosť, počet rizikových tehotenstiev a počet narodených s vrodenými a vývojovými vadami, štruktúra príčin smrti, počet alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, stav hygienickej situácie, šírenie toxikománie, alkoholizmu a fajčenia, stav pracovnej neschopnosti a invalidity, choroby z povolania a profesionálne otravy.

Syntetickým ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života, t. j. nádej na dožitie. Po roku 1991 pokles celkovej úmrtnosti, ale najmä dojčenskej a novorodeneckej sa prejavil v predĺžení strednej dĺžky života pri narodení. Podľa údajov Výskumného demografického centra bola stredná dĺžka života pri narodení v Banskobystrickom kraji v rokoch 2017 – 2019 u mužov 73,22 a u žien 80,46 rokov. Vidieť pomerne vysoký rozdiel medzi výškou dožitia sa u mužov a u žien (cca 7,24 roka v prospech žien).

Podľa analýzy úmrtnosti podľa príčin smrti v roku 2020 v Banskobystrickom kraji dominovala úmrtnosť na choroby obehovej sústavy (47,27 %). Druhý najvyšší počet úmrtí spôsobili nádorové ochorenia (23,83 %). V percentuálnom zastúpení podľa príčin smrti nasledovali úmrtia na choroby dýchacej sústavy (6,64 %), choroby tráviacej sústavy (5,23 %), poranenia, otravy a daktoré iné následky vonkajších príčin (3,87 %), vonkajšie príčiny chorobnosti a úmrtnosti (3,87 %), choroby močovej a pohlavnej sústavy (2,29 %), infekčné parazitárne ochorenia (1,91 %), choroby nervového systému (1,43 %) a iné. Tieto ochorenia majú za následok viac ako 96 % všetkých úmrtí.

Zdravotný stav obyvateľov v riešenom území odvodzujeme z nám dostupných údajov získaných z webových stránok NCZI, ŠÚSR, Výskumného ústavu demografického, ako aj z nimi vydávaných publikácií. Na základe takto získaných a uvádzaných údajov sa predpokladá, že zdravotný stav obyvateľov Banskobystrického samosprávneho kraja nie je zásadne odlišný od ostatného územia SR.

Hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov v priemere za veľké či menšie územné celky je pomerne zložitá, pretože zdravie nie je iba neprítomnosť choroby, zdravotný stav je výslednicou fyzického, psychického a sociálneho zdravia. Podľa viacerých zdrojov má rozhodujúci vplyv životný štýl a správanie, nasledované životným prostredím, genetickými a biologickými faktormi a zdravotníckymi službami.

Mieru vplyvu zaťaženého životného prostredia na zdravie ťažko však preukázať, ako aj viacerí autori výskumných prác uvádzajú, že vzťah kontaminácie ŽP k zdravotnému stavu obyvateľstva je problematika závažná a komplikovaná. Celková kvalita životného prostredia pre človeka je súhrnom kvalít jeho jednotlivých zložiek, predovšetkým kvality ovzdušia. Priamy vplyv životného prostredia na zdravotný stav obyvateľstva (okrem havárií, úrazov) je ťažko hodnotiť aj vzhľadom na to, že príčinnosť chorôb je multifaktorálna a výrazný podiel na chorobnosti má aj životný štýl, genetické faktory, stresy, úroveň zdravotníctva a pod. Taktiež v súčasnosti dostupné údaje neumožňujú dostatočne kvantitatívne určiť podiel kontaminácie životného prostredia na vývoji zdravotného stavu. Vplyv životného prostredia sa odhaduje na 15-20 %. V každom prípade ide o nezanedbateľnú zložku.

2 INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM, AKÝMI SÚ NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI A POD.

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny definuje ochranu prírody a krajiny (zákon o ochrane prírody a krajiny) ako obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov. Legislatívnou formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvoreniu podmienok na trvalé udržanie, obnovovaniu a racionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržaniu ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

2.1 Národná sieť chránených území

Národná sústava chránených území sa rozprestiera na 26 % kraja, čím je Banskobystrický kraj v poradí tretím krajom SR z hľadiska pokrytia chránenými územiami národnej sústavy.

V kraji sa nachádza päť národných parkov (NP) – NP Veľká Fatra, NP Nízke Tatry (NAPANT), NP Muránska planina, NP Slovenský raj a NP Slovenský kras, štyri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Štiavnické vrchy, CHKO Poľana, CHKO Ponitrie a CHKO Cerová vrchovina. NP a CHKO patria medzi osobitne chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny (Tabuľka č. 19, 20).

Tabuľka 19: Národné parky v BBSK

Národný park		
Názov územia	Rozloha (ha)	Rozloha OP (ha)
NP Muránska planina	20 193,75	21 844, 51
NP Nízke Tatry (NAPANT)	19 429,95	64 551,71
NP Slovenský kras	0,04	1 588,10
NP Slovenský raj	520,25	120,09
NP Veľká Fatra	4 974,64	1 645,28

Zdroj: ŠOP SR

Tabuľka 20: Chránené krajinné oblasti v BBSK

Chránená krajinná oblasť	
Názov územia	Rozloha (ha)
CHKO Cerová vrchovina	16 770,12
CHKO Poľana	20 735,64
CHKO Ponitrie	6 694,30
CHKO Štiavnické vrchy	6 994,05

Zdroj: ŠOP SR

Vysvetlivky:

NP - národný park

CHKO - chránená krajinná oblasť

OP - ochranné pásmo

Okrem deviatich veľkoplošných chránených území (VCHÚ) sa v Banskobystrickom kraji nachádza 223 maloplošných chránených území (MCHÚ, Tabuľka č. 21). Celková rozloha je 16 516,67 ha.

Tabuľka 21: Prehľad maloplošných chránených území v BBSK

Okres	NPR	PR	NPP	PP	CHA	OcCHÚ
Banská Bystrica	7	24	2	15	8	0
Banská Štiavnica	1	5	0	1	3	0
Brezno	8	24	2	5	4	0
Detva	1	9	1	3	2	0
Krupina	1	3	0	4	0	0
Lučenec	2	5	0	8	1	0
Poltár	0	1	0	0	4	0
Revúca	8	2	1	3	4	0
Rimavská Sobota	6	17	2	4	8	0
Veľký Krtíš	0	9	0	3	2	0
Zvolen	3	10	0	4	3	1
Žarnovica	2	5	2	3	2	0
Žiar nad Hronom	0	14	0	3	0	0

Zdroj: ŠOP, prehľad MCHÚ k. 31.12.2020

Vysvetlivky:

NPR - národná prírodná rezervácia

PR - prírodná rezervácia

NPP - národná prírodná pamiatka

PP - prírodná pamiatka

CHA - chránený areál

OcCHÚ - obecné chránené územie

Ochrana drevín

Chránené stromy

Chránené stromy sú stromy s osobitnou legislatívnou ochranou. Sú to stromy s osobitnou právnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam, kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov, ale aj ľudských sídiel, historických záhrad alebo parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, alebo menej či viacpočetné skupiny, ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne umiestnené alebo zámerne vysadené človekom.

Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa v záujmovom území nachádzajú 89 chránených stromov.

Pralesy

V rokoch 2009 - 2015 prebehla historicky prvá komplexná priestorová inventarizácia (mapovanie) pralesov a ich zvyškov na Slovensku. V BBSK sa nachádza 32 lokalít pralesov a 41 lokalít pralesových zvyškov.

Na ochranu pralesov na pozemkoch v správe Lesov SR, bol spracovaný návrh prírodnej rezervácie Pralesy Slovenska s celkovou výmerou 6 994 ha z čoho je 2 673 ha pralesov a ich zvyšok a predstavujú prevažne zachovalé prirodzené lesy (<http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/148-spracovali-sme-navrh-novej-prirodnej-rezervacie-pralesy-slovenska-.html>).

Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 427/2021 z 3.11.2021, ktorým sa vyhlasujú niektoré prírodné rezervácie ako Pralesy Slovenska sa v území BBSK nachádzajú lokality pralesov a pralesových zvyškov v zóne A s piatym stupňom ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny (Tabuľka č. 22).

Tabuľka 22: Prehľad novovzniknutých lokalít pralesov a lokalít pralesových zvyškov

Názov lokality	Typ MCHÚ	Rozloha (ha)
Pralesy Slovenska - Drastvica	PR Pralesy Slovenska - Drastvica	210,43
Pralesy Slovenska - Sitno	PR Pralesy Slovenska - Sitno	18,06
Pralesy Slovenska - Vtáčnik	PR Pralesy Slovenska - Vtáčnik	35,45
Pralesy Slovenska - Balov grúň	PR Pralesy Slovenska - Balov grúň	90,8
Pralesy Slovenska - Brdo	PR Pralesy Slovenska - Brdo	15,19
Pralesy Slovenska - Suť	PR Pralesy Slovenska - Suť	32,25
Pralesy Slovenska - Brveno	PR Pralesy Slovenska - Brveno	16,75
Pralesy Slovenska - Snožka	PR Pralesy Slovenska - Snožka	31,83
Pralesy Slovenska - Klzký vrch	PR Pralesy Slovenska - Klzký vrch	41,82
Pralesy Slovenska - Dolný Chlm	PR Pralesy Slovenska - Dolný Chlm	81,59
Pralesy Slovenska - Horná skala	PR Pralesy Slovenska - Horná skala	39,47
Pralesy Slovenska - Kútik	PR Pralesy Slovenska - Kútik	11,6
Pralesy Slovenska - Bystrý potok	PR Pralesy Slovenska - Bystrý potok	21,89
Pralesy Slovenska - Koryto	PR Pralesy Slovenska - Koryto	22,76
Pralesy Slovenska - Bartkovo	PR Pralesy Slovenska - Bartkovo	15,11
Pralesy Slovenska - Poľana	PR Pralesy Slovenska - Poľana	41,26
Pralesy Slovenska - Bukovina	PR Pralesy Slovenska - Bukovina	37,11
Pralesy Slovenska - Bútľavka	PR Pralesy Slovenska - Bútľavka	191,05
Pralesy Slovenska - Kučalach	PR Pralesy Slovenska - Kučalach	29,43
Pralesy Slovenska - Šturec	PR Pralesy Slovenska - Šturec	38,71
Pralesy Slovenska - Flos	PR Pralesy Slovenska - Flos	55,05
Pralesy Slovenska - Japeň	PR Pralesy Slovenska - Japeň	175,64
Pralesy Slovenska - Kozí chrbát	PR Pralesy Slovenska - Kozí chrbát	107,62
Pralesy Slovenska - Obrštín	PR Pralesy Slovenska - Obrštín	104,95
Pralesy Slovenska - Snožka	PR Pralesy Slovenska - Snožka	113,65
Pralesy Slovenska - Špíglová	PR Pralesy Slovenska - Špíglová	23,02
Pralesy Slovenska - Martalúžka	PR Pralesy Slovenska - Martalúžka	20,19
Pralesy Slovenska - Príslop	PR Pralesy Slovenska - Príslop	18,15
Pralesy Slovenska - Demian	PR Pralesy Slovenska - Demian	46,03
Pralesy Slovenska - Ráztocká hoľa	PR Pralesy Slovenska - Ráztocká hoľa	331,83
Pralesy Slovenska - Bystrá dolina	PR Pralesy Slovenska - Bystrá dolina	1183,59

Zdroj: <http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/148-spracovali-sme-navrh-novej-prirodnej-rezervacie-pralesy-slovenska-.html>

Vysvetlivky:

Lokality pralesov sú hrubo vyznačené.

Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je definovaný v zákone ochrany prírody, ako celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Vymedzenie ÚSES zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilné časti krajiny a vytvorenie základov pre mnohostranné využívanie krajiny.

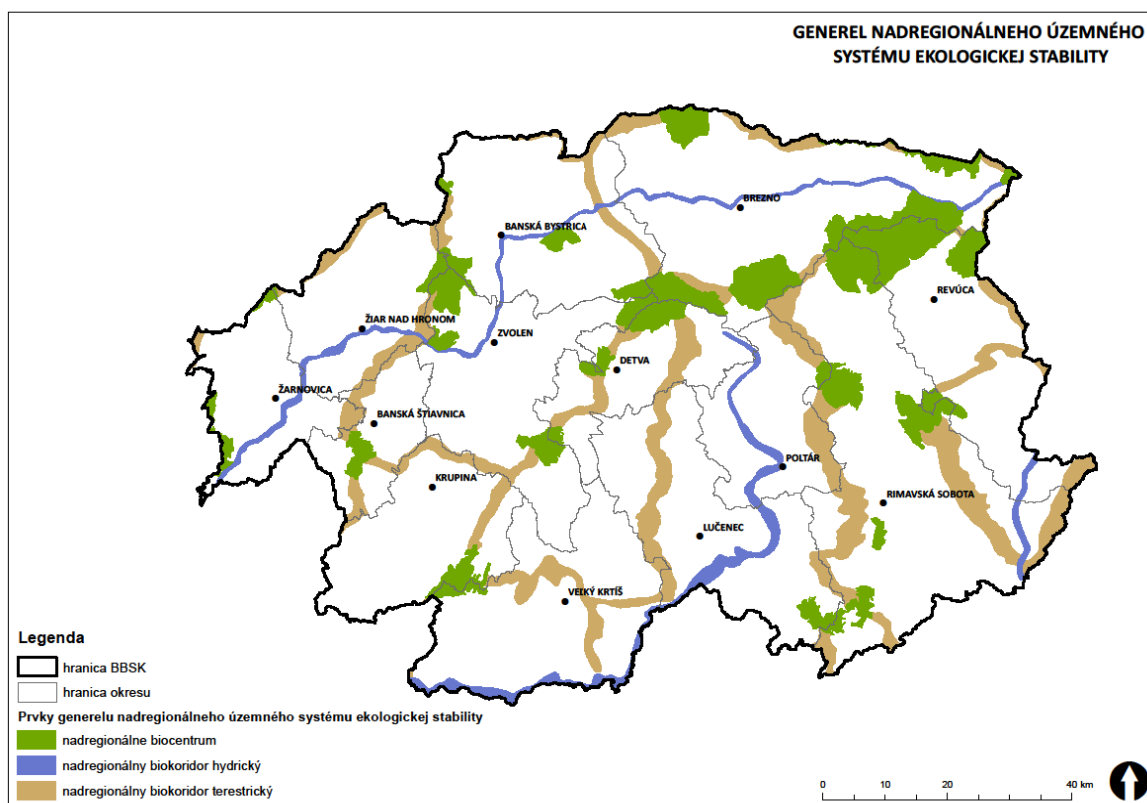
Podľa Koncepcie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24.5.2006 vládou SR uznesením č. 471) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny, a to v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES) schválenom vládou Slovenskej republiky č. 319, dňa 27.4.1992, v dokumentoch regionálneho (RÚSES) a miestneho systému ekologickej stability (MÚSES). V nadväznosti na tento dokument boli vypracované v rokoch 1993-1995 podľa jednotnej metodiky RÚSES pre všetky okresy Slovenska (38 okresov podľa bývalého územnosprávneho členenia). V rámci spracovávaní územnoplánovacích dokumentácií VÚC (ÚPN)

Slovenska, bola zapracovaná aj koncepcia ÚSES. Schválené RÚSES boli použité ako záväzné územnoplánovacie podklady.

V BBSK boli spracované a aktualizované tieto dokumentácie RÚSES:

- RÚSES Banská Bystrica bol spracovaný v roku 1994, aktualizácia prebehla v roku 2008, ďalšia aktualizácia prebieha v rokoch 2021-22,
- RÚSES Brezno bol spracovaný v RÚSES Banská Bystrica v roku 1994, ďalšia aktualizácia prebieha v rokoch 2021-22,
- RÚSES Žiar nad Hronom bol spracovaný v roku 1992, aktualizácia prebehla v roku 2013,
- RÚSES Banská Štiavnica bol spracovaný v RÚSES Žiar nad Hronom v roku 1992, aktualizácia prebehla v roku 2011,
- RÚSES Žarnovica bol spracovaný v RÚSES Žiar nad Hronom v roku 1992, ďalšia aktualizácia prebieha v rokoch 2021-22,
- RÚSES Zvolen bol spracovaný v roku 1995, aktualizácia prebehla v roku 2013,
- RÚSES Krupina bol spracovaný v RÚSES Zvolen v roku 1995, ďalšia aktualizácia prebieha v rokoch 2021-22,
- RÚSES Detva bol spracovaný v RÚSES Zvolen v roku 1995, aktualizácia prebehla v roku 2013,
- RÚSES Lučenec bol spracovaný v roku 1994, aktualizácia prebehla v roku 2019,
- RÚSES Poltár bol spracovaný v RÚSES Lučenec v roku 1994, aktualizácia prebehla v roku 2019,
- RÚSES Rimavská Sobota bol spracovaný v roku 1994, aktualizácia prebehla v roku 2019,
- RÚSES Veľký Krtíš bol spracovaný v roku 1994, aktualizácia prebehla v roku 2019,
- RÚSES Revúca bol spracovaný v RÚSES Rožňava v roku 1993, aktualizácia prebehla v roku 2019.

Vzhľadom k prebiehajúcej aktualizácii dokumentov RÚSES (Banská Bystrica, Brezno, Žarnovica a Krupina) a schvaľovacím procesom dokumentov RÚSES (Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš a Revúca) uvádzame prehľad prvkov GNÚSES (Obrázok č. 17).

Obrázok 17: Prehľad vymedzených prvkov GNÚSES v BBSK

2.2 NATURA 2000

Európska sústava chránených území NATURA 2000

NATURA 2000 je sieť území členských krajín Európskej únie, ktoré boli vymedzené z dôvodu zachovania a ochrany prírodného dedičstva – ohrozených druhov a biotopov Európy.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

1. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive),

- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: Územia Európskeho významu (ÚEV),

2. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 2009/147/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive),

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: Chránené vtáčie územia (CHVÚ). Pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území (<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>).

Územia Európskeho významu

Prehľad ÚEV a CHVÚ v BBSK udáva tabuľka č. 23, 24.

Tabuľka 23: Územia európskeho významu v BBSK

Kód lokality	Názov lokality	Útvár ŠOP SR
SKUEV0357	Cerová vrchovina	Správa CHKO Cerová vrchovina
SKUEV0358	Soví hrad	
SKUEV0359	Dechtárske vinice	
SKUEV0360	Beležír	
SKUEV0361	Vodokáš	
SKUEV0362	Pieskovcové chrby	
SKUEV0363	Ťahan	
SKUEV0364	Pokoradzské jazierka	
SKUEV0365	Dálovský močiar	
SKUEV0366	Drienčanský kras	
SKUEV0669	Drieňové	
SKUEV0814	Hubovo	
SKUEV0816	Horný tok Ipľa	
SKUEV0817	Rimava a Slaná	
SKUEV0956	Ľuborečské dubiny	
SKUEV0957	Uderinky	
SKUEV1357	Cerová vrchovina	
SKUEV1362	Pieskovcové chrby	
SKUEV2357	Cerová vrchovina	
SKUEV2366	Drienčanský kras	
SKUEV0008	Repiská	Správa CHKO Poľana
SKUEV0009	Koryto	
SKUEV0044	Badínsky prales	
SKUEV0045	Kopa	

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0046	Javorinka	
SKUEV0047	Dobročský prales	
SKUEV0056	Habáňovo	
SKUEV0186	Mláčky	
SKUEV0199	Plavno	
SKUEV0201	Gavurky	
SKUEV0241	Svrčinník	
SKUEV0244	Harmanecký Hlboký jarok	
SKUEV0245	Boky	
SKUEV0246	Šupín	
SKUEV0247	Rohy	
SKUEV0248	Močidlíanska skala	
SKUEV0249	Hrbatá lúčka	
SKUEV0319	Poľana	
SKUEV0383	Ponická dúbrava	
SKUEV0400	Detviansky potok	
SKUEV0684	Jelšovec	
SKUEV0694	Vrchslatina	
SKUEV0695	Rohozníanska jelšina	
SKUEV0855	Dedkovo	
SKUEV0856	Dolná Zálomská	
SKUEV0857	Mičinské travertíny	
SKUEV0858	Horná skala	
SKUEV0859	Ľubietovské dúbravy	
SKUEV0860	Iľiašská dolina	
SKUEV0861	Riečanské lúky	
SKUEV0862	Predajníanska slatina	
SKUEV0863	Nad Kostolnicou	
SKUEV0864	Holý vršok	
SKUEV0969	Hradné lúky	
SKUEV0013	Stráž	Správa CHKO Ponitrie
SKUEV0023	Tomov štál	
SKUEV0273	Vtáčnik	
SKUEV0593	Sokolec	
SKUEV0865	Rataj	
SKUEV0872	Jedzina	
SKUEV1013	Stráž	
SKUEV0015	Dolná Bukovina	Správa CHKO Štiavnické vrchy
SKUEV0035	Čebovská lesostep	
SKUEV0036	Litava	
SKUEV0052	Seleštianska stráň	
SKUEV0053	Kiarovský močiar	
SKUEV0054	Cúdeninský močiar	
SKUEV0055	Ipeľské hony	

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0216	Sitno	
SKUEV0257	Alúvium Ipľa	
SKUEV0258	Tlstý vrch	
SKUEV0259	Stará hora	
SKUEV0260	Mäsiarsky bok	
SKUEV0261	Dedinská hora	
SKUEV0262	Čajkovské bralie	
SKUEV0263	Hodrušská hornatina	
SKUEV0264	Klokoč	
SKUEV0265	Suť	
SKUEV0266	Skalka	
SKUEV0638	Revištský rybník	
SKUEV0640	Bujačia lúka	
SKUEV0889	Medovarské dubiny	
SKUEV0890	Pírovske	
SKUEV0891	Domanické stráne	
SKUEV0892	Dolný Chlm	
SKUEV0893	Kunešovské lúky	
SKUEV0947	Stredný tok Hrona	
SKUEV0958	Stredný tok Ipľa	
SKUEV0959	Galamia	
SKUEV2216	Sitno	Správa NAPANT
SKUEV0062	Príboj	
SKUEV0149	Mackov bok	
SKUEV0151	Pohorelské vrchovisko	
SKUEV0153	Horné lazy	
SKUEV0154	Suchá dolina	
SKUEV0198	Zvolen	
SKUEV0297	Brezinky	
SKUEV0298	Brvnište	
SKUEV0299	Baranovo	
SKUEV0301	Kopec	
SKUEV0302	Ďumbierske Tatry	
SKUEV0303	Alúvium Hrona	
SKUEV0310	Kráľovohoľské Tatry	
SKUEV1149	Mackov bok	
SKUEV1297	Brezinky	
SKUEV1302	Ďumbierske Tatry	
SKUEV1303	Alúvium Hrona	
SKUEV0001	Tri peniažky	Správa NP Muránska planina
SKUEV0002	Lúky pod Ukorovou	
SKUEV0003	Rimava	
SKUEV0018	Lúka pod cintorínom	
SKUEV0200	Klenovský Vepor	

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0202	Trešková	
SKUEV0203	Stolica	
SKUEV0204	Homoľa	
SKUEV0212	Muteň	
SKUEV0225	Muránska planina	
SKUEV0281	Tŕstie	
SKUEV0282	Tisovský kras	
SKUEV0283	Lúky pod Besníkom	
SKUEV0285	Alúvium Muráňa	
SKUEV0384	Klenovské Blatá	
SKUEV0399	Bacúšska jelšina	
SKUEV0402	Bradlo	
SKUEV0728	Podpoľana	
SKUEV0729	Rosiarka	
SKUEV0730	Hodošov les	
SKUEV2284	Teplické stránne	
SKUEV2285	Alúvium Muráňa	
SKUEV0284	Teplické stránne	Správa NP Slovenský kras
SKUEV0112	Slovenský raj	
SKUEV0238	Veľká Fatra	Správa NP Veľká Fatra

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4&do=search>

Tabuľka 24: Chránené vtáčie územia v BBSK

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKCHVU003	Cerová vrchovina-Porimavie	CHKO Cerová vrchovina
SKCHVU017	Muránska planina-Stolica	NP Muránska Planina
SKCHVU018	Nízke Tatry	NP Nízke Tatry
SKCHVU021	Poiplie	CHKO Štiavnické vrchy
SKCHVU022	Poľana	CHKO Poľana
SKCHVU027	Slovenský kras	NP Slovenský kras
SKCHVU033	Veľká Fatra	NP Veľká Fatra
SKCHVU053	Slovenský raj	NP Slovenský raj

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20&do=search>

2.3 Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov

2.3.1 Ramsarské lokality

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) bol podpísaný 2. februára 1971 v Ramsare (Irán) a do platnosti vstúpil v roku 1975. Slovenská republika pristúpila k Ramsarskému dohovoru 2. júla 1990. Do zoznamu sú zaraďované mokrade, ktoré spĺňajú medzinárodné kritériá z hľadiska ekológie, botaniky, zoológie, limnológie alebo hydrológie. Slovenská republika doposiaľ zapísala do Zoznamu mokradí medzinárodného významu 14 území tzv. ramsarských lokalít.

Ramsarská lokalita Poiplie

Dátum zapísania: 17.2.1998

Okres: Veľký Krtíš a zasahuje aj do Nitrianskeho kraja do okresu Levice

Rozloha: 410,87 ha

Stručná charakteristika: je zvyškom rozsiahleho mokraďového ekosystému povodia Ipľa na juhu stredného Slovenska, ktorý nadväzuje na rozľahlejšie mokrade v Maďarsku. Predstavuje komplex mokradí s vysokou diverzitou rastlín a živočíchov, spoločenstiev otvorených vodných plôch, vysokobylinných močiarov, vlhkých lúk a lužných lesov. Zahŕňa maloplošné chránené územia - prírodné rezervácie Ipeľské hony a Ryžovisko. Významná fauna: vážky (*Aeschna affinis*, *A. mixta*, *Lestes virens*), bučiak nočný (*Nycticorax nycticorax*), kalužiak červenonohý (*Tringa totanus*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a iné. Významná flóra: rebríček jemnolistý (*Achillea crithmifolia*), bleduľa letná (*Leucjum aestivum*), bublinatka rakúska (*Utricularia austriaca*), rezavka aloovitá (*Stratiotes aloides*), okrása okolíkatá (*Butomus umbelatus*) a iné. Územie je využívané najmä na produkciu sena a pastvu hovädzieho dobytku. Ohrozené je pripravovanými plánmi regulácie posledných meandrujúcich úsekov Ipľa. Ramsarská lokalita sa prekrýva s navrhovaným Chráneným vtáčím územím Poiplie (88,98 %).

2.3.2 Národne významné mokrade

Národne významné mokrade (N)

Sú to mokrade významom presahujúce jeden okres (Tabuľka č. 25), kraj alebo geomorfologický celok, lokality charakteristické pre Slovensko z hľadiska botanického, zoologického, limnologického alebo hydrologického, najmä prírodné a prírode blízke mokrade charakteristické pre väčší biogeografický celok (napr. Západné Karpaty). Do tejto kategórie patria tiež mokrade s podstatnou úlohou hydrologickou, biologickou alebo ekologickou v prirodzenom fungovaní veľkého povodia. Patria sem aj špecifické typy mokradí, vzácne alebo neobvyklé na území Slovenska.

Tabuľka 25: Prehľad národne významných mokradí v BBSK

Názov mokrade	Plocha m ²	Obec	Kategória
Okres Detva			
Pstruša	20 000	Víglaš	N
Okres Brezno			
Vrchovisko pri Pohorelskej Maši	266 166	Pohorelá	N
Dolina Trsteník, JZ od Červenej Skaly	30 000	Šumiac	N
Za Havraník	20 000	Šumiac	N
Okres Zvolen			
Slatinka - Krpele	5 000	Zvolen	N
Okres Krupina			
Holý vrch	168 151	Krupina	N
Holý vrch – Močidlo	5 000	Krupina	N
Okres Rimavská Sobota			
Tústie	287 100	Tisovec, Krokava	N

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/cinnost/biotopy/mokrade/MokrSlov/prehladokresy.htm>

Vysvetlivky:

Kategória N – národné významné mokrade

2.3.3 Medzivládny program Človek a biosféra

Medzivládny program Človek a biosféra (Man and the Biosphere - MAB) bol vyhlásený v roku 1971 ako nástupný program Medzinárodného biologického programu. Tento svojou povahou vedecký, interdisciplinárny program, pôvodne rozdelený do štrnástich nosných projektov, je zameraný na štúdium vzájomných vzťahov medzi človekom a prostredím, ale zahŕňa i vzdelávacie a informačné aktivity, aktuálnu problematiku integrovanej ochrany zdrojov biosféry a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

Biosférické rezervácie vyhlasuje svetová organizácia UNESCO v rámci programu „Človek a biosféra“ (Man and Biosphere) a ich cieľom je skúmať vzťahy medzi človekom a prírodou a napomáhať trvalo udržateľnému životu a rozvoju. Za biosférické rezervácie (BR) na Slovensku boli k novembru 2014 uznané 4 lokality: Slovenský kras (1977), Poľana (1990), Východné Karpaty (1998) a Vysoké Tatry (1992).

BR Poľana

BR Poľana predstavuje jedinečnú geologickú a geomorfologickú stavbu územia, ktorá sa vytvorila v mladších treťohorách (pred 13 – 15 miliónmi rokov) sopečnou činnosťou. Rozsiahle sopečné pohorie Poľany je súčasťou karpatského oblúka a patrí medzi najzachovalejšie neaktívne sopky v Európe. Vplyvom jeho vysunutia na juh a výškového rozpätia skoro 1000 m (najnižší bod 460 m a najvyšší 1458 m n. m.) sa tu vyskytujú na relatívne malom území teplomilné aj horské druhy rastlín a živočíchov. Kóta Hrb (1255 m n. m.), ktorá sa nachádza na jej severnom okraji Ľubietovského Vepra je geografickým stredom Slovenska (<http://www.sopsr.sk/web/?cl=1604>).

BR Slovenský kras

BR Slovenský kras je najväčšie krasové územie planinového typu v strednej Európe. Nachádza sa v juhovýchodnej časti Slovenska, pri hraniciach s Maďarskom. Slovenský kras je tvorený siedmymi planinami: Koniarška planina, Plešivská planina, Silická planina, Horný vrch, Zádielska planina, Jasovská planina a Dolný vrch. Planiny sú posiate množstvom závrťov, vyvieraciek, jaskýň a priepastí (<http://www.sopsr.sk/web/?cl=1603>).

So zvyšujúcou sa intenzitou dopravy je narastajúcim problémom úmrtnosť zvierat na cestách a železničiach vo vybraných územiach, kadiaľ vedú ich migračné cesty. Pri výstavbe ciest sa nedostatočne myslí na výstavbu migračných koridorov, alebo zachovanie migračných trás. Bariérami sú i rozširujúca sa zástavba, rozsiahle polia, kde migrujúce zvieratá nenachádzajú úkryty a nový fenomén – ploty okolo pozemkov.

Na základe výstupov z projektu ConnectGREEN, ktorý bol zameraný na identifikáciu biokoridorov a konektivity biotopov pre dáždníkové druhy chránených veľkých šeliem ako je vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*) boli na území obce identifikované vhodné biotopy pre migráciu živočíchov, ktoré predstavujú lesné ekosystémy orientované východne od zastavaného územia. V riešenom území sa nenachádzajú významné migračné bariéry (<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/connectgreen>).

2.4 Ochrana vôd

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2015) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Register chránených území obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 vodného zákona - útvary povrchových vôd, útvary podzemných vôd, chránené územia, ktorými sú:

- chránené oblasti určené pre odber pitnej vody (ochranné pásma vodárenských zdrojov, povodia vodárenských tokov, chránené vodohospodárske oblasti),
- citlivé oblasti,
- zraniteľné oblasti,

- chránené územia európskej sústavy chránených území (Natura 2000) vyhlásených podľa smernice 92/43/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva, národnej sústavy chránených území a území medzinárodného významu (vrátane mokradí) – bližšie sú popísané v kapitole NATURA 2000.

Územie kraja patrí do 3 čiastkových povodí – Hron, Ipel', Slaná. Rieka Hron prameniaca na území kraja je jeho najvýznamnejším a najdlhším tokom, ktorý odvodňuje celé severozápadné územie kraja. Rieka Ipel' a rieka Slaná tvoria hraničný tok s Maďarskom. Údolie Hrona je nosnou vodnou osou kraja. Južnú a juhovýchodnú časť územia kraja odvodňujú rieky Ipel' a Slaná, ktoré majú v dôsledku suchej a teplej klímy nižšiu výdatnosť. V povodiach riek je vybudovaných 74 vodných nádrží – riešia režim odtoku, slúžia ako zásobárne úžitkovej, niektoré pitnej vody, znižujú povodňové prietoky, umožňujú rekreáciu, využívanie hydroenergetického potenciálu. Z technických diel sú významné štiavnické jazerá (tajchy), ktoré boli zapísané v r. 1993 do Listiny svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Chránené vodohospodárske oblasti

Za chránené vodohospodárske oblasti (CHVO) sa považujú oblasti, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvoria významnú oblasť prirodzenej akumulácie vôd. Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené podľa § 31 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách. Na území kraja sa nachádzajú chránené vodohospodárske oblasti alebo ich časti - Veľká Fatra, Nízke Tatry (západná a východná časť), Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny, Muránska planina a Horné povodie Hnilca. Chránené vodohospodárske oblasti v dôsledku vhodných prírodných podmienok vytvárajú priaznivé akumulácie povrchových a podzemných vôd.

Tabuľka 26: Vyhlásené chránené vodohospodárske oblasti v BBSK

Názov CHVO	Plocha CHVO		Využiteľné množstvá vodných zdrojov (m ³ .s ⁻¹)	
	celkom	z toho v BBSK	povrchové	podzemné
Veľká Fatra	644	55	0,97	2,98
Nízke Tatry - západná časť	358	231	-	2,5
Nízke Tatry - východná časť	805	275	2,33	2,43
Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny	375	375	1,09	0,11
Muránska planina	205	205	-	1,4
Horné povodie Hnilca	108	22	0,16	0,1

Zdroj: SHMÚ

Vodohospodársky významné vodné toky

Vodohospodársky významný vodný tok predstavujú vodné toky a ich ucelené úseky, ktoré sú využívané alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje, alebo plnia inú funkciu (plavba, odber vody pre priemysel a poľnohospodárstvo, rekreácia, hraničný tok a iné). Na území BBSK sa v zmysle Vyhlášky č. 211/2005 Z. z. (Príloha č. 1), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa nachádza aj 106 vodohospodársky významných tokov, z toho 50 v povodí Hrona, 31 v povodí Ipľa a 25 v povodí Slanej.

Vodárenské vodné toky

Vodárenské vodné toky sú vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu. Zoznam vodárenských tokov ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 211/2005 Z. z. (Príloha č. 2), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov. Pre odbery povrchových vôd na pitné účely je na území SR zriadených 73 ochranných pásiem (OP), z toho 8 sa týka odberov z vodárenských nádrží a 65 OP je stanovených pre priame odbery z povrchových tokov. Na území Banskobystrického kraja sa nachádza 6 vodárenských vodných tokov, z ktorých sa tri nachádzajú v okrese Žiar nad Hronom a po jednom v okresoch Brezno, Poltár a Žarnovica.

Citlivé a zraniteľné oblasti

Podľa § 2 Nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. Podľa tohto nariadenia sú za citlivé oblasti vyhlásené vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd. Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 miligramov na liter alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

V zmysle Nariadenia vlády, ktorým sa ustanovujú citlivé a zraniteľné oblasti sa v Banskobystrickom kraji nachádza 218 zraniteľných oblastí, ktoré sú vymedzené hranicami katastrálnych území. Zraniteľné oblasti sú vymedzené prevažne v celku Juhoslovenská kotlina a jej podcelkoch v Ipeľskej, Lučeneckej a Rimavskej kotline. V rámci okresov je najväčšie pokrytie zraniteľnými oblasťami v okresoch Rimavská Sobota (31,20 %), Veľký Krtíš (23,86 %) a Lučenec (13,76 %), Krupina (8,71 %), Revúca (7,80 %), Poltár (4,13 %), Zvolen (3,21 %), Žarnovica (2,75 %), Banská bystrica (1,83 %), Detva (1,83 %), Žiar nad Hronom (0,92 %).

3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ

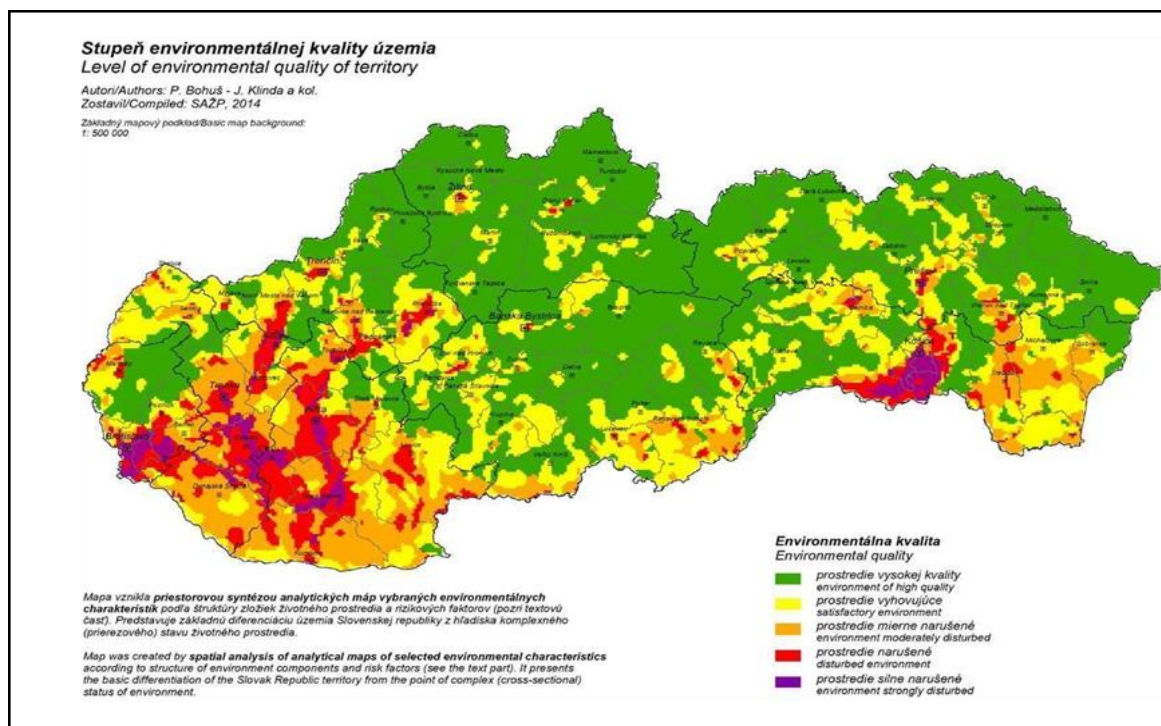
Návrhom strategického dokumentu bude ovplyvnené celé územie Banskobystrického samosprávneho kraja.

Kvalita životného prostredia je jedným z rozhodujúcich faktorov vplývajúcich na zdravie obyvateľstva. Jej priaznivý vývoj je základným predpokladom pre dosiahnutie pozitívnych trendov v základných ukazovateľoch zdravotného stavu obyvateľstva.

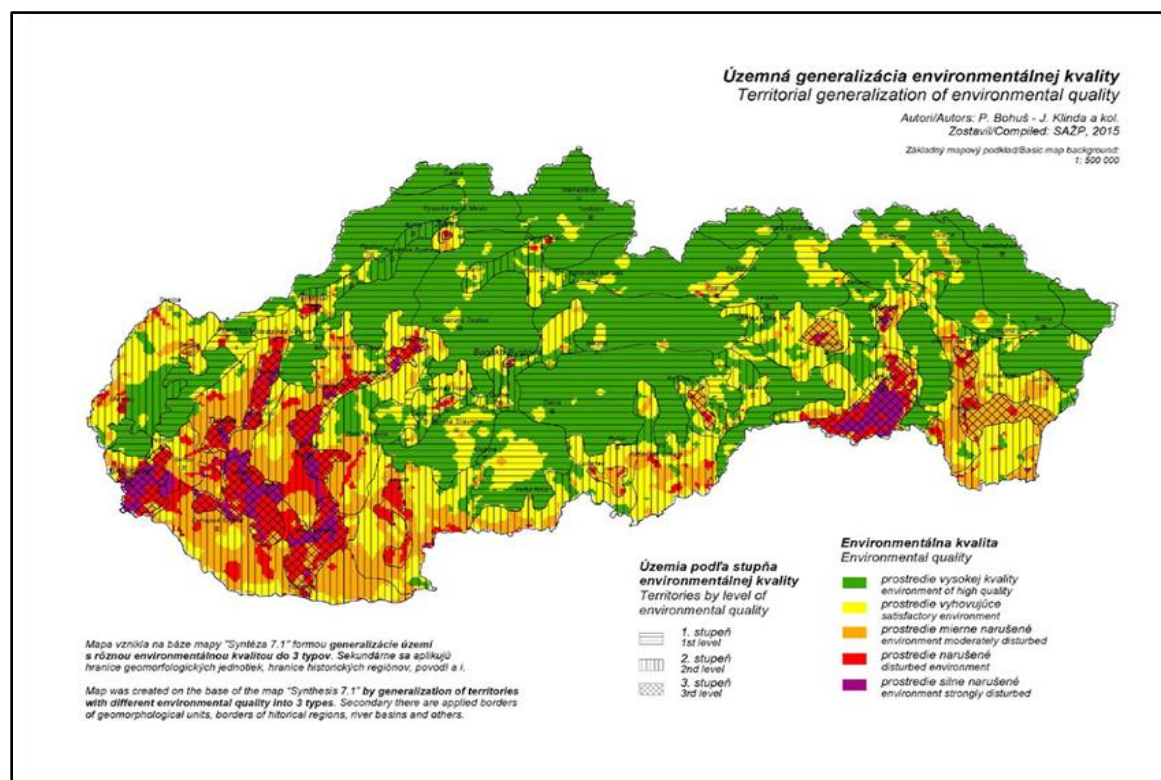
Kvalita vybraných zložiek životného prostredia v BBSK je popísaná v jednotlivých častiach správy o hodnotení v kapitole III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia.

Celkový charakter environmentálnej kvality územia prezentujeme na základe analýzy stavu zaťaženia zložiek životného prostredia a pôsobenia jednotlivých rizikových faktorov v regiónoch Slovenskej republiky, ktorú spracovala SAŽP v roku 2016 a vydala ako publikáciu s názvom „Environmentálna regionalizácia SR 2016“.

Výsledné syntetické mapy (Obrázok č. 18, 19) z procesu environmentálnej regionalizácie Slovenska sú podkladom charakterizujúcim úroveň životného prostredia SR v 5 stupňoch.

Obrázok 18: Stupeň environmentálnej kvality územia

Obrázok 19: Územná generalizácia environmentálnej kvality

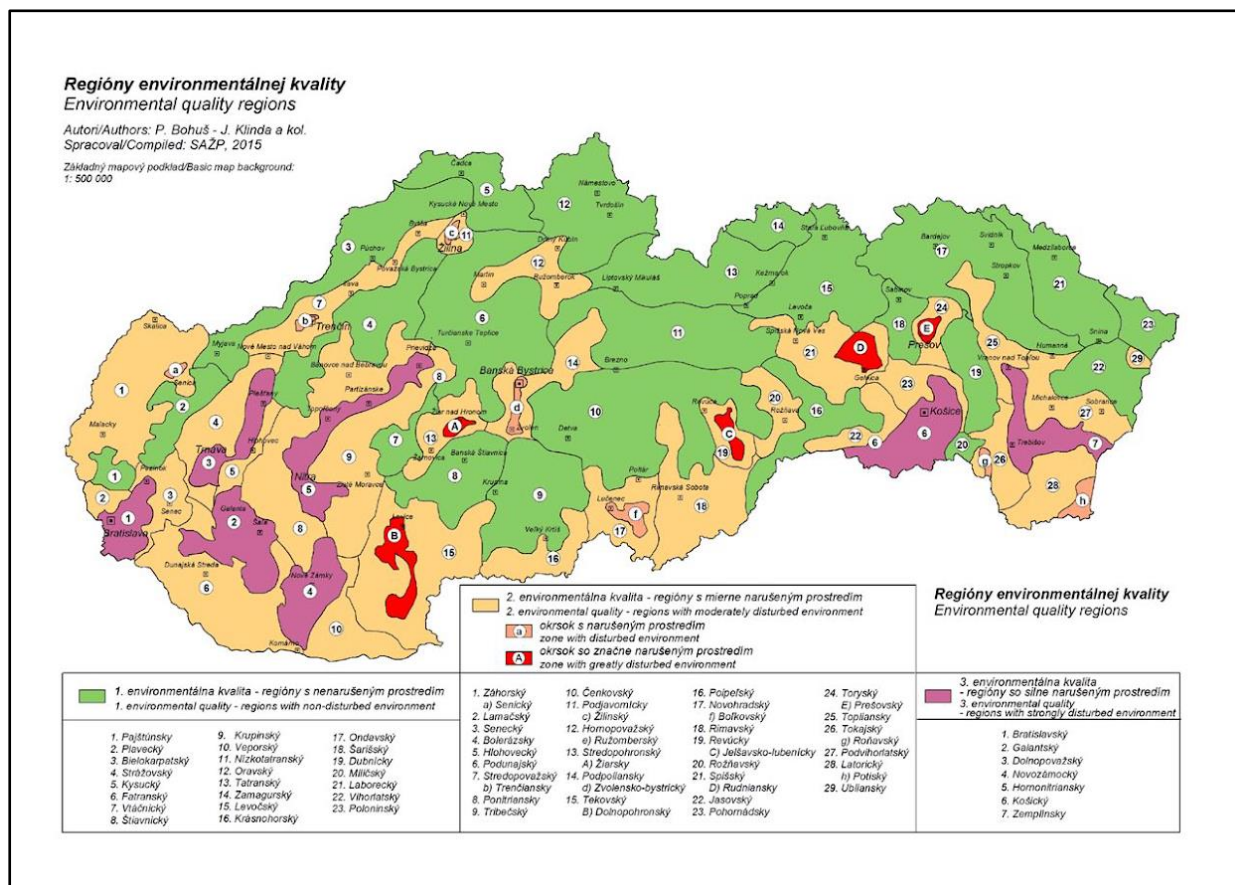
V rámci Slovenska sa podľa stanovených kritérií vyčleňujú regióny s určitou kvalitou a ohrozenosťou životného prostredia. V Banskobystrickom kraji je možné vyčleniť regióny s nasledujúcou kvalitou (Obrázok č. 20):

a) regióny s nenarušeným prostredím

Vtáčnický
Štiavnický
Krupinský
Veporský
Fatranský

b) regióny s mierne narušeným prostredím

Poipeľský
Rimavský
regióny s mierne narušeným prostredím, okrsky s narušeným prostredím
Podpoliansky– Zvolensko-bystrický
Novohradský– Boľkovský
regióny s mierne narušeným prostredím, okrsky so značne narušeným prostredím
Stredopohronský - Žiarsky
Revúcky – Jelšavsko - lubenícky

Obrázok 20: Regióny environmentálnej kvality

4. ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Na základe vyhodnotenia v strategickej časti PHSR BBSK vyplynuli tieto hlavné výzvy a kľúčové problémy, ktoré sú relevantné z hľadiska životného prostredia vo väzbe na Banskobystrický samosprávny kraj:

Hlavné výzvy v oblasti životného prostredia sú:

- udržateľne využívať prírodné zdroje a zabezpečiť ich dostatočnú ochranu,
- spomaliť zmenu klímy a zvýšiť odolnosť kraja na jej nepriaznivé prejavy,
- prejsť na zelené hospodárstvo.

Konkrétne, vyriešiť problémy:

- nedostatočná ochrana prírodných zdrojov vyplývajúca z nedodržiavania zákona;
- nedostatočná implementácia potrebných opatrení vzhľadom na dosahovanie environmentálnych cieľov;
- chýbajúci integrovaný prístup manažmentu krajiny;
- absencia udržateľného územného plánovania na lokálnej úrovni;
- zlý stav potokov a riek;
- nedostatočné čistenie komunálnych odpadových vôd;
- nedostatočné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou;
- ohrozenie a kontaminácia kvality podzemných vôd environmentálnymi záťažami;
- nedostatočná ochrana chránených území;
- strata biodiverzity;
- tlak na chránené územia zo strany rozvoja urbanizácie a konflikty záujmov;
- šírenie nepôvodných a inváznych druhov;
- vysoká úmrtnosť zvierat na cestách a železniciach;
- fragmentácia krajiny;
- degradácia ekosystémov;
- dopravná infraštruktúra zraniteľná voči zmene klímy;
- úbytok poľnohospodárskej pôdy na úkor výstavby;
- veľké monokultúrne bloky poľnohospodárskej pôdy;
- degradácia pôdy v dôsledku zlých agrotechnických postupov;
- kontaminácia pôdy z rôznych zdrojov znečistenia;
- nízka odolnosť poľnohospodárstva na zmenu klímy;
- meniace sa požiadavky spoločnosti na lesy a lesné hospodárstvo;
- vysoká zraniteľnosť lesov na nepriaznivé prejavy zmeny klímy;
- nevhodne nastavený systém podpory pre obhospodarovateľov poľnohospodárskej pôdy z hľadiska dosahovania environmentálnych cieľov;
- 282 envirozáťaží v kraji;
- geohazardy;
- zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľstva a zvýšená úmrtnosť v dôsledku zmeny klímy
- negatívne dôsledky zmeny klímy (zvýšené riziko povodní, sucho a nedostatok vody) a s tým súvisiace ekonomické straty, ohrozenie potravinovej bezpečnosti a riziko nárastu cien potravín;
- nízka odolnosť kraja na zmenu klímy - nedostatočná realizácia adaptačných opatrení, vrátane nedostatočného zohľadnenia zmeny klímy v strategickom plánovaní a rozvojových projektoch;
- ekonomické straty v dôsledku zmeny klímy (hlavne v oblasti pôdohospodárstva, lesného hospodárstva a cestovného ruchu);
- zhoršená kvalita ovzdušia v dôsledku znečistenia z lokálnych kúrenísk, priemyslu a dopravy;
- zlý stav líniovej izolačnej zelene v extra a intravilánoch obcí a miest;

- nízke povedomie obyvateľstva a relevantných subjektov o problémoch ovzdušia;
- predčasné úmrtia a znížená kvalita života obyvateľstva v dôsledku znečisteného ovzdušia;
- nedostatok dát v oblasti monitoringu stavu životného prostredia;
- nedostatočné všeobecné povedomie o obehovej ekonomike a zapojenie aktérov;
- chýbajúca platforma na regionálnej úrovni;
- neustály nárast množstva vyprodukovaného odpadu;
- nízka miera triedenia komunálnych odpadov;
- vysoká miera skládkovania odpadov;
- nedostatočné recyklačné kapacity pre niektoré druhy vytriedených odpadov;
- vysoká závislosť kraja od externých dodávok energie a vysoká závislosť na fosílnych palivách;
- málo diverzifikovaný a vysoko energeticky náročný priemysel;
- veľa starých budov (verejné budovy, bytové domy, rodinné domy) s vysokou energetickou náročnosťou;
- nízky podiel využívania OZE;
- intenzívny rast využívania individuálnej automobilovej dopravy, klesajúci trend využívania verejnej cestnej a železničnej dopravy;
- absencia udržateľného energetického plánovania
- energetická chudoba;
- nedostatočné podmienky na rozvoj environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (chýbajúca finančná a inštitucionálna podpora, koncepčné uchopenie);
- slabé environmentálne zodpovedné správanie verejných inštitúcií, samospráv a obyvateľov
- nedostatočne využitý potenciál prírodného a kultúrneho dedičstva na zvyšovanie povedomia obyvateľov a návštevníkov kraja.

Uvedené výzvy a problémy sú v primeranej miere analyzované v kapitole venovanej vplyvom a to jednak vo všeobecnejšej rovine a konkrétnejšie pri posudzovaní jednotlivých návrhov, ktoré z PHSR BBSK vyplynuli.

5. ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ASPEKTOV ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Strategické ciele a priority prihládajú na Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti, ktorý vymedzuje podporované línie smerovania regionálneho rozvoja pre SR v súvislosti s čerpaním fondov EÚ v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti. Vychádzajú aj z požiadaviek stanovených dokumentmi Európskej únie a domácej legislatívy na realizáciu integrovaných stratégií podporujúcich komplexný prístup k zásadným prioritám územia a využívanie financií zo štátneho rozpočtu, iných zdrojov VÚC a financie vyčlenené pre ostatné politiky EÚ.

Strategický dokument zohľadňuje environmentálne ciele koncepčných a strategických dokumentov prijatých na úrovni EÚ a národných strategických a koncepčných dokumentov, z ktorých niektoré sú uvedené v kapitole II.6. správy o hodnotení.

Environmentálnymi aspektmi vrátane zdravotných aspektov sa zaoberá najmä priorita 2. ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE s hlavným strategickým cieľom 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu (všetkých zložiek) životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy.

Medzi dokumenty na medzinárodnej a národnej úrovni, ktoré vytvárajú v súčasnosti rámec environmentálnej politiky patria predovšetkým:

Medzinárodná úroveň

Európska zelená dohoda
Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030
Európa 2030
Agenda 2030
Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030
Zmena klímy a energetická udržateľnosť
Stratégiu EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy
Adaptácia na zmenu klímy: Európsky rámec opatrení
Rio+ 20 The future we want / Budúcnosť, ktorú chceme
UNECE strategy for education for sustainable development
Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy
Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu – nasmerovanie európskej dopravy do budúcnosti
Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu

Národná úroveň

Envirostratégia 2030
Zelenšie Slovensko - Stratégia Environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy
Akčný plán pre implementáciu stratégie adaptácie SR na zmenu klímy
Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030, s výhľadom do roku 2050
Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
Stratégia obmedzovania ukladania biologicky rozložiteľných odpadov na skládky odpadov
Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 - 2025
Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020
Konceptia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí
Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020
Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020
Súbor indikátorov stavu a ochrany biodiverzity na Slovensku
Orientácia, zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027
Konceptia ochrany prírody a krajiny do roku 2025
Konceptia environmentálnej výchovy a vzdelávania
Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2016 – 2024
Vodný plán Slovenska
H2ODNOTA JE VODA - Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody
Rámcový program monitorovania kvality vôd na roky 2016 – 2021
Stratégia protipovodňovej ochrany do roku 2020
Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach Slovenskej republiky
Aktualizácia koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030
Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky
Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE ZDRAVIA

Kapitola o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie je spracovaná vzhľadom k podrobnosti a charakteru dokumentu. Strategický dokument je zameraný na relatívne veľkú územnú jednotku, a to je územie Banskobystrického kraja. Strategický dokument uvádza vo väčšine prípadov strategické smerovania kraja a nie konkrétne technické riešenia uvedených vízií a ani ich umiestnenie do konkrétnej lokality. Reálne vplyvy súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom sa prejavujú až v súvislosti s realizáciou činností v rámci jednotlivých plánovaných aktivít a následne prevádzkou týchto činností, ktoré budú realizované v súlade s podmienkami strategického dokumentu. Preto v tejto etape poznania možno vplyvy na životné prostredie predpokladať len rámcovo.

Niektoré konkrétne aktivity môžu podliehať samostatnému posudzovaniu v zmysle Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v procese ktorého budú navrhnuté opatrenia na elimináciu, resp. minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie. Pri realizácii investičných zámerov vyplývajúcich z implementácie PHSR BBSK je určité riziko negatívneho zásahu do životného prostredia, toto však bude eliminované dôsledným posudzovaním zámerov stavieb a činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a následnou realizáciou navrhnutých opatrení.

1. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A VPLYVY NA ZDRAVIE (PRIMÁRNE, SEKUNDÁRNE, KUMU- LATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, STREDNODOBÉ, DLHODOBÉ, TRVALÉ, DOČASNÉ, POZITÍVNE AJ NEGATÍVNE)

Víziu rozvoja kraja popisuje najmä 3. časť PHSR BBSK – Rozvojová stratégia. Strategické ciele a priority prihlasujú na Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti, ktorý vymedzuje podporované línie smerovania regionálneho rozvoja pre SR v súvislosti s čerpaním fondov EÚ v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti. Vychádzajú aj z požiadaviek stanovených dokumentmi Európskej únie a domácej legislatívy na realizáciu integrovaných stratégií podporujúcich komplexný prístup k zásadným prioritám územia a využívanie financií zo štátneho rozpočtu, iných zdrojov VÚC a financie vyčlenené pre ostatné politiky EÚ. Jednotlivé priority a ich strategické a špecifické ciele boli vybrané pre posúdenie ich predpokladaných vplyvov na životné prostredie (voda, pôda, ovzdušie, atď.).

1.1 Zhodnotenie predpokladaných vplyvov priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie

Vplyv na životné prostredie je akýkoľvek priamy alebo nepriamy vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na zdravie ľudí, flóru, faunu, biodiverzitu, pôdu, klímu, ovzdušie, vodu, krajinu, prírodné lokality, hmotný majetok, kultúrne dedičstvo a vzájomné pôsobenie medzi týmito faktormi.

V rámci posudzovania predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie boli vyhodnocované najmä tieto vplyvy:

- *priamy environmentálny vplyv* je zmena v životnom prostredí, ktorá je vyvolaná bezprostredným uplatňovaním predkladaného materiálu,
- *sekundárny alebo nepriamy environmentálny vplyv* je zmena prvku životného prostredia spôsobená zmenou iného prvku,

- *pozitívny vplyv* predstavuje zmenu stavu prvkov životného prostredia, ktorá zlepšuje podmienky života (napr. človeka, rastlín, živočíchov) a kvalitu ďalších zložiek životného prostredia (napr. voda, pôda, horninové prostredie, ovzdušie),
- *negatívny vplyv* predstavuje zmenu stavu prvkov životného prostredia, ktorá zhoršuje podmienky života (človeka, rastlín, živočíchov) a kvalitu ďalších zložiek životného prostredia (napr. voda, pôda, horninové prostredie, ovzdušie),
- *vplyvy podľa časového pôsobenia* - krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné,
- *kumulatívny vplyv* je vplyv na životné prostredie, ktorý možno očakávať v dôsledku pôsobenia vplyvu uplatňovania predkladaného materiálu, ak je tento vplyv vo vzájomnej funkčnej a časovej súvislosti s vplyvom všetkých doterajších, súčasných a plánovaných aktivít. Kumulatívny vplyv vzniká, keď napr. niekoľko zmien s nepatrným vplyvom má spolu významný vplyv, alebo keď niekoľko samostatných vplyvov predkladaného materiálu (napr. hluk, prach, vzhľad) má spoločný vplyv,
- *synergia environmentálnych vplyvov* je znásobovanie účinku kumulatívnych environmentálnych vplyvov na životné prostredie.

1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA

SC 1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky

ŠC 1.1.1 Rozšíriť kapacity a modernizovať technickú, inovačnú a výskumnú infraštruktúru v regióne

ŠC 1.1.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť ľudského kapitálu v súlade s požiadavkami trhu práce

ŠC 1.1.3 Zlepšiť spoluprácu medzi podnikmi, vysokými školami a výskumnými organizáciami

ŠC 1.1.4 Zvýšiť mieru digitalizácie, automatizácie a využívania dát a pokročilých technológií v podnikateľskom, verejnom i akademickom sektore

ŠC 1.1.5 Zvýšiť výkonnosť podnikov v high-tech sektore, kreatívnom priemysle, cestovnom ruchu a pôdohospodárstve, so zameraním na MSP

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- budovanie a podpora inovačných a odvetvových klastrov a iných inovatívnych foriem zoskupení spájajúcich výskum a podnikanie
- rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
- rozšírenie ponuky vzdelávania
- digitalizácia vo verejnom, podnikateľskom aj akademickom sektore
- priame pozitívne vplyvy na životné prostredie súvisia s prepojením výskumu a podnikania, využívaním pokročilých technológií a s rozširovaním digitalizácie. Novými technológiami vo výskume a podnikaní sa vytvárajú predpoklady pre udržateľnejšiu ekonomiku s menším negatívnym dopadom na životné prostredie a jeho zložky. Rozšírenie ponuky vzdelávania bude mať pozitívny dopad na obyvateľov

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zvýši sa vzdelanosť u dospeléj populácie
- zvýši sa počet frekventantov ďalšieho vzdelávania
- zníži sa podiel nezamestnaných absolventov
- zvýši sa zamestnanosť v high-tech odvetviach
- zvýši sa počet výskumných pracovníkov
- optimalizovaná štruktúra škôl a školských zariadení uspokojí potreby zamestnávateľov v kraji
- zvýšenie vzdelanosti môže viesť k zvýšeniu environmentálneho povedomia u populácie

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- vybudovanie regionálneho inovačného centra, budovanie inovačných labov, centier excelentnosti, inkubátorov, centier a iných foriem zoskupení bude súvisieť s nárokmi na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej,

- dobudovanie vysokorýchlostného a širokopásmového pripojenia v obciach bude súvisieť s nárokmi na novú infraštruktúru
- pri budovaní infraštruktúry spojenej so zvyšovaním inovačnej výkonnosti, produktivity a pridanej hodnoty regionálnej ekonomiky možno predpokladať priame negatívne vplyvy (hluk, prašnosť, vibrácie) na zložky životného prostredia, najmä ovzdušie, vodu a pôdu.

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa výrazné nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- krátkodobý negatívny priamy vplyv bude pôsobiť pri výstavbe infraštruktúry a dobudovaní vysokorýchlostného a širokopásmového pripojenia v obciach
- ostatné priame negatívne vplyvy budú pôsobiť krátkodobo
- identifikované nepriame pozitívne vplyvy budú pôsobiť dlhodobo

SC 1.2 Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky

ŠC 1.2.1 Vytvoriť podmienky pre prechod k obehovému hospodárstvu

ŠC 1.2.2 Zvyšovať produkciu a odbyt regionálnych produktov a služieb v pôdohospodárstve a nadväzných odvetviach

ŠC 1.2.3 Rozvíjať podnikanie s dôrazom na potreby vidieckych oblastí a najmenej rozvinutých regiónov

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- vytvorenie pracovných príležitostí
- spracovanie domácich aj dovážaných surovín do finálnych produktov s vyššou pridanou hodnotou
- realizácia inovatívnych projektov
- zavádzanie komplexných opatrení na optimalizáciu odpadového hospodárenia v samosprávach
- podpora ekologického poľnohospodárstva viazaného na ekologickú produkciu, prírode blízke obhospodarovanie lesa, agrolesníctvo, vrátane demonštračno-výskumných projektov
- optimalizácia odpadového hospodárstva a ekologické poľnohospodárstvo môže mať dlhodobý pozitívny vplyv na kvalitu pôdy a iných zložiek životného prostredia, najmä ovzdušie a vodu

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- efektívne využívanie miestnych zdrojov v súlade s princípmi obehovej ekonomiky
- obehové hospodárstvo ako model ekonomiky je založený na opätovnom využívaní a minimalizovaní vstupov, čím sa zabezpečí celková eliminácia negatívnych vplyvov na životné prostredie

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- zavedenie systémov zdieľania, recyklácie a opakovaného používania - napríklad centrá opätovného používania RE-USE v mestách a obciach bude súvisieť s nárokmi na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej, čo môže mať krátkodobý negatívny vplyv na zložky životného prostredia
- zvyšovanie produkcie v poľnohospodárstve môže mať negatívny vplyv na kvalitu poľnohospodárskej pôdy, ale i vody a ovzdušia (používanie herbicídov, pesticídov, insekticídov, zhutňovanie pôdy)

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru

- priame negatívne vplyvy spojené s výstavbou novej infraštruktúry alebo rekonštrukciou a modernizáciou existujúcej sú krátkodobé
- priame negatívne vplyvy súvisiace so zvyšovaním produkcie v poľnohospodárstve sú dlhodobého charakteru

SC 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu

ŠC 1.3.1 Udržateľne využívať kľúčový kultúrno-historický a prírodný potenciál v ponuke cestovného ruchu

ŠC 1.3.2 Rozvíjať udržateľné a prístupné zázemie a kvalitné služby pre pobyt návštevníka

ŠC 1.3.3 Zlepšiť dostupnosť destinácií, atraktivít a turistických bodov záujmu

ŠC 1.3.4 Rozvíjať destinačný manažment a marketing na regionálnej a lokálnej úrovni

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- vytvorenie pracovných príležitostí
- rozvoj udržateľnej infraštruktúry
- sprístupňovanie významných lokalít prírodného dedičstva
- zlepšenie dostupnosti a zvýšenie potenciálu kultúry a služieb v cestovnom ruchu v odľahlých regiónoch
- realizácia pilotných projektov ekologickej kyvadlovej dopravy
- zavádzanie strategického plánovania za účelom rozvoja environmentálne, ekonomicky a sociálne udržateľných destinácií v kraji
- priame pozitívne vplyvy budú pôsobiť na klímu, ovzdušie, krajinu, prírodné lokality, kultúrne dedičstvo ako aj na obyvateľstvo a jeho zdravie.

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zvýšená ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva
- zvýšená ponuka v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu a príjem z cestovného ruchu
- vytvorenie lepších podmienok pre pobyt návštevníkov
- zvýšená ochrana a ponuka v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu, ako aj zlepšenie celkových podmienok pre pobyt návštevníkov, bude pôsobiť pozitívne na životné prostredie, najmä na prírodné lokality a kultúrne dedičstvo

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- budovanie moderných návštevníckych centier, rozvoj doplnkovej infraštruktúry, obnova národných kultúrnych pamiatok a ostatnej kultúrnej infraštruktúry, revitalizácia historických parkov, záhrad, pietnych miest a iných lokalít kultúrneho a prírodného dedičstva budú súvisieť s výstavbou nových objektov alebo ich rekonštrukciou a modernizáciou, čo môže mať negatívne vplyvy na zložky životného prostredia

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priamy negatívny vplyv súvisiaci s výstavbou nových objektov alebo ich rekonštrukciou a modernizáciou bude krátkodobý

2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE

SC 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé dôsledky

ŠC 2.1.1 Zlepšiť kvalitu ovzdušia

ŠC 2.1.2 Zabezpečiť efektívnu ochranu prírody, krajiny a biodiverzity

ŠC 2.1.3 Zlepšiť stav a ochranu vôd

ŠC 2.1.4 Podporiť regeneráciu urbanizovanej krajiny

ŠC 2.1.5 Eliminovať dopady environmentálnych záťaží a geohazardov

ŠC 2.1.6 Transformovať hospodárenie v lesoch bližšie k prírode a spoločnosti a zvýšiť odolnosť lesov na nepriaznivé prejavy zmeny klímy v súvislosti s P1 1.2.2

ŠC 2.1.7 Zvýšiť prírodnú hodnotu poľnohospodárskej pôdy v súvislosti s P1 1.2.2

ŠC 2.1.8 Zlepšiť všeobecné podmienky na dosiahnutie environmentálnych cieľov

ŠC 2.1.9 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov a návštevníkov kraja, a posilniť ich vzťah k prírode a zodpovedné správanie

ŠC 2.1.10 Znížiť emisie skleníkových plynov

ŠC 2.1.11 Zvýšiť odolnosť kraja na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy

ŠC 2.1.12 Realizovať preventívne opatrenia na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami spojenými so zmenou klímy, s dôrazom na využitie ekosystémových prístupov

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- vybudovanie systému monitorovania kvality ovzdušia a monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy a ľudské zdravie
- realizácia opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia
- výmena starých technológií novými
- rozvoj cyklodopravy
- rozvoj nízkoemisnej dopravy
- zlepšenie informovanosti obyvateľstva o kvalite ovzdušia
- budovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry
- budovanie migračných objektov za účelom odstránenia migračných bariér, zachovania a zvyšovania konektivity krajiny
- regulácia a likvidácia populácie inváznych druhov rastlín a živočíchov
- revitalizácia tokov, budovanie a revitalizácia mokradí
- mapovanie brownfieldov, revitalizácia brownfieldov a ich využitie na nové investičné zámery
- monitoring environmentálnych záťaží, dekontaminácia znečistených území
- zavedenie prírode blízkeho hospodárenia v lesoch
- transformovanie veľkoplošných systémov hospodárenia na pôde na udržateľné maloplošné systémy
- zachovávanie starých odrôd
- rozvíjanie extenzívne udržateľného poľnohospodárstva
- vybudovanie kvalitného systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy v kraji
- udržateľné využívanie a ochrana vodných zdrojov
- účinná ochrana prírody a krajiny a biodiverzity
- všetky uvedené aktivity budú pôsobiť pozitívne na životné prostredie vrátane pozitívneho vplyvu na zdravie ľudí, flóru, faunu, biodiverzitu, pôdu, klímu, ovzdušie, vodu, krajinu, prírodné lokality, hmotný majetok a kultúrne dedičstvo

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zníženie znečistenia ovzdušia z degradovaných plošných/fugitívnych zdrojov
- zníženie znečistenia z lokálnych kúrenísk
- udržateľné hospodárenie a ochrana poľnohospodárskej pôdy
- zlepšenie kvality, kvantity a odolnosti lesov

- udržateľné využívanie horninového prostredia a eliminácia envirozáťaží
- priblíženie sa k uhlíkovej neutralite
- zvýšenie odolnosti kraja na zmenu klímy
- zvýšenie odolnosti lesov na nepriaznivé prejavy zmeny klímy
- zlepšenie kvality ovzdušia
- smerovanie k obehovému hospodárstvu
- environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета pre všetkých - zvyšovanie environmentálneho povedomia
- zníženie fragmentácie krajiny, odstránenie migračných bariér, zachovanie a zvyšovanie konektivity krajiny
- nepriame pozitívne vplyvy sa prejavujú na zlepšení kvality ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia. Zvýši sa environmentálne povedomie obyvateľov. Dôjde k zníženiu fragmentácie krajiny

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- revitalizácia tokov si vyžaduje odstraňovanie spevnených brehov a obnovu prírodných procesov s čím sú spojené nároky na súvisiace technické práce, ktoré môžu mať negatívny vplyv vo forme narušenia biotopov
- budovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry si vyžaduje nároky na suroviny
- dekontaminácia znečistených území je predmetom sanačných prác, ktoré si vyžadujú nároky na surovinové a energetické zdroje
- obstaranie inovatívnych a environmentálne priateľských technológií pre lesnícku výrobu

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú strednodobý charakter

3 ZDRAVÁ, VZDELANÁ A SÚDRŽNÁ SPOLOČNOSŤ

SC 3.1 Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností

ŠC 3.1.1 Umožniť všetkým deťom a žiakom, aby v maximálnej možnej miere rozvíjali svoj plný vzdelávací potenciál

ŠC 3.1.2 Zvýšiť zapojenie žiakov a mládeže do športových a záujmových aktivít

ŠC 3.1.3 Zvýšiť podiel detí v predškolskom veku v predprimárnom vzdelávaní a ranej starostlivosti

ŠC 3.1.4 Zvýšiť počet osôb zapojených do ďalšieho vzdelávania (cžv)

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- zabezpečenie vhodného a atraktívneho prostredia v interiéri, aj v exteriéri školských budov a ich bezbariérovosť
- zabezpečenie dostatočného počtu odborných zamestnancov v multidisciplinárnych inkluzívnych tímoch
- vytvorenie funkčného systému vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve a predškolskom veku
- zlepšenie podmienok pre športové a záujmové aktivity v rámci školských aj mimoškolských aktivít
- zvýšenie ponuky ďalšieho vzdelávania
- podpora programov ranej starostlivosti pre deti v ranom veku
- podpora účasti detí na vzdelávaní

- vytvorenie funkčného systému vzdelávania, zatriaktívnenie vzdelávacieho prostredia v interiéri aj exteriéri sa prejaví pozitívne na obyvateľstve a prostredí, v ktorom sa vzdelávacie aktivity budú realizovať
- zvýšenie ponuky ďalšieho vzdelávania, najmä pre zraniteľné skupiny obyvateľstva

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zvýšenie atraktívnosti učiteľského povolania
- zvýšenie podielu absolventov stredných odborných škôl a vysokých škôl
- zvýšenie účasti dospelých na ďalšom vzdelávaní
- zvýšenie podielu odborných zamestnancov
- zvýšenie podielu obyvateľov s vyššou úrovňou vzdelania bude viesť k lepšiemu environmentálnemu povedomiu a zvýšenej ochrane životného prostredia

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších, výstavba a rekonštrukcie škôl, budovanie športovísk pri školách si vyžaduje nároky na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej, čo môže mať krátkodobé negatívne vplyvy na zložky životného prostredia

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú krátkodobý charakter

SC 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji

ŠC 3.2.1 Zvýšiť zamestnanosť dlhodobo nezamestnaných a zraniteľných skupín

ŠC 3.2.2 Zabezpečiť kvalitné a udržateľné služby pre seniorov

ŠC 3.2.3 Zvýšiť dostupnosť a kvalitu komplexných integrovaných sociálno-zdravotných služieb s dôrazom na individuálne potreby a aktívne začlenenie

ŠC 3.2.4 Zabezpečiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti aj pre geograficky a sociálne znevýhodnené skupiny

ŠC 3.2.5 Zlepšiť podmienky na integráciu MRK a iných ohrozených skupín

ŠC 3.2.6 Prierezový cieľ pre Prioritu 3: Využívať pri plnení cieľov priority sociálnej inovácie

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- vytvorenie integrovaného systému zdravotnej a sociálnej starostlivosti
- vytvorenie siete poradenských centier a vzdelávacích príležitostí pre mladých
- prepájanie a zintenzívnenie spolupráce s podnikateľským sektorom
- budovanie kapacít na zabezpečenie kvalitných sociálnych služieb
- zriaďovanie ambulancií všeobecného lekárstva a ďalších lekárskeho odborov v neatraktívnych regiónoch
- podpora sociálneho podnikania. Systémové zmeny v aktívnych politikách trhu práce
- zabezpečenie potrebných služieb pre seniorov na komunitnej úrovni vybudovaním siete centier integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- podpora programov bývania (komunitné bývanie, zdieľané bývanie, podporované bývanie, viacgeneračné bývanie, nájomné bývanie)
- podpora osvetových a vzdelávacích programov s témou zdravotnej prevencie pre zdravotníckych pracovníkov aj bežné obyvateľstvo a vylúčené komunity
- podpora programov na efektívnu integráciu štátnych príslušníkov z tretích krajín

- zvýšenie kvality a dostupnosti služieb bude mať priamy pozitívny vplyv najmä na zdravie obyvateľstva

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zvýšenie miery zamestnanosti u osôb so zdravotným postihnutím
- zvýši sa pokrytie kraja ambulantnými a terénnymi sociálnymi službami pre občanov
- zvýši sa počet zamestnaných v sociálnych podnikoch aj počet sociálnych podnikov
- kultivovanie verejnej mienky a zlepšenie informovanosti o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia
- zvýšenie zamestnanosti, pokrytia sociálnych a zdravotných služieb v rámci kraja bude nepriamo pôsobiť na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- výstavba a rekonštrukcia objektov na vytvorenie vybraných druhov zariadení sociálnych služieb a zariadení krízovej intervencie si vyžaduje nároky na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej, čo môže mať negatívne vplyvy na zložky životného prostredia
- modernizácia systému ambulantnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom nákupu prístrojovej a diagnostickej techniky

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú krátkodobý charakter

SC 3.3 Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku

ŠC 3.3.1. Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných služieb na vidieku

ŠC 3.3.2 Zvýšiť angažovanosť obyvateľstva v správe vecí verejných/zapojenie obyvateľstva do rozvojových aktivít na miestnej úrovni

ŠC 3.3.3 Posilniť identitu komunit prostredníctvom zachovania kultúrneho dedičstva

ŠC 3.3.4 Vytvárať bezpečné fyzické prostredie obcí a miest

ŠC 3.3.5 Uplatňovať princípy dobrého spravovania a otvoreného vládnutia v miestnej aj regionálnej samospráve

ŠC 3.3.6. Uplatňovať koncept inteligentných miest "smart cities" a "smart villages" v samospráve

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- zabezpečenie základných služieb ako zásobovanie potravinami, dostupnosť poštových služieb a internetu
- vytváranie možností a priestorov pre športové, kultúrne a voľnočasové aktivity
- rozvoj udržateľnej kultúrnej infraštruktúry z environmentálneho hľadiska a krajiny tvorby
- vytváranie podmienok pre prepojenie uchovávaného kultúrneho dedičstva so systémom vzdelávania
- výchova a vzdelávanie personálnych kapacít
- zavádzanie optimalizácie procesov verejnej správy, systémov riadenia kvality a procesov integrovaného plánovania a riadenia
- participatívna tvorba verejných politík v spolupráci s občianskou spoločnosťou na základe princípov otvoreného vládnutia
- zmodernizovanie dotačných schém a podpora inovatívnych foriem financovania (napr. nadácie, grantové schémy) založených na verejno-súkromných partnerstvách
- vypracovanie (aktualizácia) manažmentových plánov pre lokality v kraji zapísané na Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a realizácia ich opatrení

- vytvorenie systému zberu a vyhodnocovania regionálnych dát v oblasti kultúry s využitím najnovších technológií a SMART riešení
- všetky uvedené aktivity budú pôsobiť pozitívne na životné prostredie miest a obcí vrátane pozitívneho vplyvu na zdravie ľudí, flóru, faunu, biodiverzitu, pôdu, klímu, ovzdušie, vodu, krajinu, prírodné lokality, hmotný majetok a kultúrne dedičstvo

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- dostupnosť základných služieb (potraviny, pošta, voľnopredajné lieky)
- zlepšenie kvality digitálnych verejných služieb
- rozvoj ľudských zdrojov v kultúre vo všetkých oblastiach práce s komunitou
- dostupnosť základných služieb, rozvoj ľudských zdrojov a zlepšenie verejných služieb bude nepriamo pozitívne ovplyvňovať životné prostredie miest a obcí a jeho zložky

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- tvorba a skvalitňovanie verejných priestorov a priestranstiev ako miesta na komunitný rozvoj, spoločenské, kultúrne a vzdelávacie aktivity, môže negatívne vplyvať na zložky životného prostredia, najmä hlukom a prašnosťou počas stavebných aktivít
- budovanie infraštruktúry a kapacít v oblasti elektronických služieb pre vnútornú správu samospráv/regiónu a s tým prepojené poskytovanie služieb občanom a podnikateľom, môže mať negatívny vplyv na zložky životného prostredia (prašnosť, hluk, vibrácie) spojené s budovaním infraštruktúry

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú strednodobý a krátkodobý charakter

4 PREPOJENÝ KRAJ

SC 4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť

ŠC 4.1.1 Dobudovať základnú (CORE) a súhrnnú multimodálnu sieť TEN-T a sieť prepojenú na TEN-T odolnú na zmenu klímy

ŠC 4.1.2 Zvýšiť kvalitu, kapacitu a bezpečnosť pozemných komunikácií I., II. a III. triedy, miestnych ciest a mostov

ŠC 4.1.3 Rekonštruovať, obnoviť a modernizovať perspektívne regionálne železničné trate s vysokým dopytom po osobnej alebo nákladnej železničnej doprave

ŠC 4.1.4 Zvýšiť odolnosť dopravnej infraštruktúry proti zmenám klímy

ŠC 4.1.5 Znížiť negatívne dopady cestnej premávky na pozemných komunikáciách na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov v dotknutých územiach

ŠC 4.1.6 Zvýšiť úroveň zabezpečenia infraštruktúry v cestnej a železničnej doprave

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- dobudovanie cestnej infraštruktúry na nadradenej úrovni
- rekonštrukcia a modernizácia cestných komunikácií
- výstavba nových mostov, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich mostov
- rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí vrátane mimoúrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou
- rekonštrukcia, modernizácia a obnova budov a nástupísk vrátane kultivácie okolia železničných staníc

- budovanie adaptačných opatrení na zníženie dopadov zmeny klímy
- zníženie negatívnych dopadov cestnej premávky na pozemných komunikáciách na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov v dotknutých územiach
- vytváranie odborných personálnych kapacít
- vybudovať multimodálny integrovaný dopravný systém
- dobudovanie úsekov kostrovej siete cyklistických komunikácií
- osвета, vzdelávanie a propagácia v oblasti udržateľnej mobility
- vybudovanie dopravných kancelárií - kontaktných zákazníckych centier
- vykonávanie procesu bezpečnostného auditu/ bezpečnostných inšpekcií a bezpečnostných prehliadok s návrhmi konkrétnych opatrení
- všetky uvedené aktivity majú za cieľ znížiť negatívne dopady na životné prostredie, zvýšiť kvalitu života obyvateľov a ich zdravie. Udržateľná mobilita a jej podpora vedie k zníženiu emisií a pozitívnemu vplyvu na kvalitu ovzdušia. Modernizácia a rekonštrukcia budov zníži energetickú náročnosť budov. Adaptačné opatrenia pozitívne vplývajú na zdravie ľudí, flóru, faunu, biodiverzitu, pôdu, klímu, ovzdušie, vodu a krajinu.

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zlepšenie dopravnej dostupnosti kraja
- úspešná realizácia ostatných plánovaných projektov z oblasti cestnej dopravy
- zníženie emisií a skleníkových plynov z dopravy v kritických oblastiach
- zníži sa počet dopravných nehôd
- zvýši sa podiel železničnej dopravy v nákladnej doprave
- zlepši sa stavebno-technický stav ciest
- zvýši sa počet cestujúcich v cestnej verejnej doprave
- zvýši sa počet terminálov a dopravných uzlov
- zvýši sa podiel cyklistickej dopravy
- identifikované nepriame pozitívne vplyvy súvisia najmä so znížením emisií a zvýšením kvality ovzdušia a zdravia obyvateľov

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- rekonštrukcia a modernizácia dopravnej infraštruktúry si vyžaduje nároky na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej
- vybudovanie technického zázemia IDS BBSK s potrebnými hardwarovými (servery) a softwarovými riešeniami a systémom elektronického vybavovania cestujúcich
- obnova a modernizácia vozidlového parku dopravcov
- výstavba novej cestnej infraštruktúry spôsobí fragmentáciu územia a bude pôsobiť ako migračná bariéra pre rôzne druhy fauny, preto je nevyhnutné pri výstavbe cestnej infraštruktúry dbať na zabezpečenie priechodnosti krajiny budovaním ekoduktov atď.

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú strednodobý a dlhodobý charakter

SC 4.2 Podporiť rozvoj udržateľnej mobility

ŠC 4.2.1 Vybudovať Integrovaný dopravný systém BBSK pre koordináciu všetkých zložiek verejnej dopravy s jedným organizátorom (IDS BBSK) podľa jednej vízie a jednotných pravidiel

ŠC 4.2.2 Vybudovať multimodálny integrovaný dopravný systém BBSK s dôrazom na využitie železnice

ŠC 4.2.3 Zlepšiť regionálnu dopravnú obsluhu prostredníctvom udržateľnej regionálnej a cezhraničnej mobility

ŠC 4.2.4 Znížiť negatívne environmentálne dopady mobility

ŠC 4.2.5 Rozvíjať cyklodopravu ako plnohodnotnú zložku mestskej, prímestskej a medzimestskej mobility prostredníctvom budovania nových cyklo-ciest alebo ich začlenenia do existujúcich komunikácií

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- bude vytvorený systém integrovanej dopravy riadený jedným koordinátorom a organizátorom verejnej dopravy
- integrácia a modernizácia verejnej dopravy sa uskutoční najmä prostredníctvom digitalizácie vo viacerých oblastiach
- zavedenie bezpečnostných prvkov vo vozidlách a na zastávkach
- dôjde k ekologizácii verejnej dopravy zvýšením podielu dopravných prostriedkov na alternatívny pohon
- zriadenie záchytných parkovísk sa zvýšia možnosti parkovania
- dobudujú sa úseky kostrovej siete cyklistických komunikácií
- obnova a modernizácia vozidlového parku dopravcov, navýšenie vozidlového parku s alternatívnym a ekologickým pohonom, dráhovej dopravy a vozňového parku železničnej dopravy s dôrazom na ekologickosť pohonu
- všetky uvedené aktivity majú za cieľ znížiť negatívne dopady na životné prostredie, zvýšiť kvalitu života obyvateľov a ich zdravie. Udržateľná mobilita a rozvoj cyklodopravy a jej podpora vedie k zníženiu emisií a pozitívnemu vplyvu na kvalitu ovzdušia

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- zvýši sa počet cestujúcich v cestnej verejnej doprave
- z dlhodobého hľadiska dôjde k zvýšeniu zamestnanosti
- zvýši sa bezpečnosť verejnej dopravy
- zvýši sa počet cestujúcich v železničnej doprave
- zvýši sa podiel cyklistickej dopravy
- osвета, vzdelávanie a propagácia v oblasti udržateľnej mobility bude súvisieť so zvyšovaním environmentálneho povedomia obyvateľov
- identifikované nepriame pozitívne vplyvy súvisia najmä so znížením emisií a zvýšením kvality ovzdušia a zdravia obyvateľov

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- vybudovanie technického zázemia si vyžaduje nároky na novú infraštruktúru, alebo rekonštrukciu a modernizáciu existujúcej

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- priame aj nepriame pozitívne vplyvy budú dlhodobého charakteru
- priame negatívne vplyvy majú krátkodobý charakter

SC 4.3 Zvýšiť pokrytie širokopásmovým internetovým pripojením

ŠC 4.3.1 Zvýšiť dostupnosť kvalitného širokopásmového internetového pripojenia

Priame (primárne) vplyvy, pozitívne

- zvýšenie prístupu k štandardnému internetovému pripojeniu
- zvýšenie prístupu k vysoko a ultrarýchlemu internetovému pripojeniu v mestách a zaľudnených oblastiach

Nepriame (sekundárne) vplyvy, pozitívne

- vyššie % pripojených adries/domácností s prístupom k ultrarýchlemu širokopásmovému pripojeniu
- dostatočné pokrytie významných socio-ekonomických partnerov
- pozitívne priame aj nepriame vplyvy súvisia s vyššou informovanosťou obyvateľstva a možnosťami realizácie práce ako aj vzdelávacích aktivít z domu

Priame (primárne) vplyvy, negatívne

- dobudovanie štandardného a ultrarýchleho pripojenia v obciach a mestách bude súvisieť s nárokmi na novú infraštruktúru

Nepriame (sekundárne) vplyvy, negatívne

- nepredpokladajú sa nepriame negatívne vplyvy

Vplyvy podľa časového pôsobenia

- Priame a nepriame pozitívne vplyvy majú dlhodobý charakter
- Priame negatívne vplyvy sú strednodobého charakteru

1.2 Zhodnotenie predpokladaných vplyvov kľúčových projektov na životné prostredie

Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Strategický cieľ 1.3 - Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom rozvoja udržateľného cestovného ruchu

Kľúčový projekt: Rozvoj udržateľného cestovného ruchu v destináciách Banskobystrického kraja do roku 2030

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Je možné predpokladať krátkodobé negatívne vplyvy (hluk, prašnosť, zvýšená intenzita dopravy), ktoré budú spojené s obnovou kultúrnej infraštruktúry. Pozitívny vplyv na obyvateľstvo predstavuje zvýšenie pracovnej ponuky v oblasti udržateľného turizmu. Rekonštrukcia nevyužívaných priestorov a podpora turizmu bude pozitívne vplývať na zlepšenie kvality životného prostredia v dotknutých regiónoch.

Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku

Kľúčový projekt: DéKáč centrum kultúry, vedy a inovácií

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Je možné predpokladať krátkodobé negatívne vplyvy, ktoré budú spojené s obnovou objektu bývalého Domu kultúry. Vybudovaním centra pre kultúru, vedy a inovácie sa zvýši environmentálne povedomie obyvateľov. Pozitívny vplyv na zmenu klímy prinesie plánované zníženie energetickej náročnosti.

Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky ; 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností

Kľúčový projekt: Regionálne inovačné centrum BBSK - nástroj regionálnej inovačnej politiky pre podporu talentov, akceleráciu inovácií a udržateľný rozvoj

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Predpokladáme, že podpora inovácií a ich zavedenie do praxe prostredníctvom podnikania môže mať pozitívny vplyv na zložky životného prostredia.

Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 2.1 - Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy

Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku

Kľúčový projekt: Krajské envirocentrá - nástroj na podporu samospráv pri riešení environmentálnych problémov a zvyšovanie environmentálneho povedomia širokej verejnosti

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Je možné predpokladať krátkodobé negatívne vplyvy, ktoré budú spojené s výstavbou alebo obnovou objektov pre vytvorenie siete environmentálnych centier. Realizáciou projektu sa dosiahne zlepšenie implementácie stratégie BBSK v oblasti životného prostredia aktérmi v kraji.

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji

Kľúčový projekt: Koordinácia Centier integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Je možné predpokladať pozitívne vplyvy na zdravie obyvateľstva lepšou a efektívnou koordináciou potrieb občanov v oblasti zdravotnej starostlivosti.

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji

Kľúčový projekt: Program prípravy lekárov z tretích krajín do ambulancií

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie.

Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 2.1 - Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy

Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji; 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku

Kľúčový projekt: Integrovaný prístup k rozvoju vylúčených komunít v Banskobystrickom kraji

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Zlepšenie životných podmienok občanov z vylúčených komunít bude mať pozitívny dopad na zložky životného prostredia a zdravie.

Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji

Kľúčový projekt: Integrované centrum podpory sociálnej ekonomiky

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie.

Priorita 1- Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností

Kľúčový projekt: Regionálna platforma odborného vzdelávania

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. Posilnením regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce predpokladáme lepšie uplatnenie absolventov na trhu práce v regióne a menšiu migráciu za prácou, čo bude mať pozitívny vplyv na kvalitu života obyvateľov a ich zdravie.

Priorita 1- Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností; 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji

Kľúčový projekt: Centrá práce s mládežou v BBSK

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie.

Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť

Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky

Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku

Kľúčový projekt: Otvorený kraj

V rámci realizácie kľúčového projektu nepredpokladáme výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie. V prípade zberu a zverejňovania dát spojeného so životným prostredím je možné budovanie environmentálneho povedomia spoločnosti.

1.3 Súhrnné zhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie

Súhrnné hodnotenie predpokladaných vplyvov priorít, strategických a špecifických cieľov navrhnutých v strategickom dokumente bolo vyhotovené vzhľadom k vybraným dôležitým oblastiam životného prostredia ako ovzdušie, voda, pôda, reliéf a horninové prostredie, zmena klímy, zdravie ľudí a ochrana prírody. Pre hodnotenie významnosti vplyvov bola zvolená 7 stupňová škála hodnotenia, ktorá zahŕňa hodnoty od -3 do +3. Podobný spôsob hodnotenia bol použitý napr. pri hodnotení Správa o hodnotení strategického dokumentu Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030.

Tabuľka 27: Hodnotenie významnosti predpokladaných vplyvov

Hodnota	Popis hodnotenia
-3	predpokladá sa významný negatívny vplyv na životné prostredie
-2	predpokladá sa mierne negatívny vplyv na životné prostredie
-1	predpokladá sa vplyv s minimálnym negatívnym dopadom na životné prostredie
0	takmer žiadny vplyv na životné prostredie
1	predpokladá sa vplyv s minimálnym pozitívnym dopadom na životné prostredie
2	predpokladá sa mierne pozitívny vplyv na životné prostredie
3	predpokladá sa významný pozitívny vplyv na životné prostredie

Súhrnné zhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie je uvedené v nasledujúcich tabuľkách pre priority, strategické a špecifické ciele, ktoré potenciálne môžu vytvoriť rámec pre široké spektrum ďalších projektov. Je potrebné opäť konštatovať, že reálne vplyvy súvisiace s navrhovaným strategickým dokumentom sa prejavajú až v súvislosti s realizáciou činností a následne prevádzkou týchto činností, ktoré budú realizované v súlade s podmienkami strategického dokumentu. Preto v tejto etape hodnotenia možno niektoré vplyvy určiť len rámcovo alebo ich expertne odhadnúť. Podrobnejšie hodnotenie vplyvov na životné prostredie navrhovaných činností bude z pohľadu možných vplyvov na životné prostredie hodnotené v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

Bodové hodnotenie v nasledujúcich tabuľkách a následné spriemerovanie hodnôt poukazuje aj na ich vzájomné kumulatívne a synergické vzťahy.

Tabuľka 28: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie

Priority, strategické a špecifické ciele	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA	0,6	0,4	0,3	0,2	0,7	0,8	0,0	0,4
SC 1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	-0,2	0,2
ŠC 1.1.1 Rozšíriť kapacity a modernizovať technickú, inovačnú a výskumnú infraštruktúru v regióne	-1,0	-1,0	-1,0	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	-0,9
ŠC 1.1.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť ľudského kapitálu v súlade s požiadavkami trhu práce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,1
ŠC 1.1.3 Zlepšiť spoluprácu medzi podnikmi, vysokými školami a výskumnými organizáciami	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ŠC 1.1.4 Zvýšiť mieru digitalizácie, automatizácie a využívania dát a pokročilých technológií v podnikateľskom, verejnom i akademickom sektore	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,9
ŠC 1.1.5 Zvýšiť výkonnosť podnikov v high-tech sektore, kreatívnom priemysle, cestovnom ruchu a poľnohospodárstve, so zameraním na MSP	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,7
SC 1.2 Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky	1,0	1,0	1,0	0,7	1,0	1,0	0,3	0,9
ŠC 1.2.1 Vytvoriť podmienky pre prechod k obehovému hospodárstvu	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
ŠC 1.2.2 Zvyšovať produkciu a odbyť regionálnych produktov a služieb v pôdohospodárstve a nadväzných odvetviach	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,9
ŠC 1.2.3 Rozvíjať podnikanie s dôrazom na potreby vidieckych oblastí a najmenej rozvinutých regiónov	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,7
SC 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu	0,5	0,0	-0,3	-0,3	0,8	1,0	0,0	0,3
ŠC 1.3.1 Udržateľne využívať kľúčový kultúrno-historický a prírodný potenciál v ponuke cestovného ruchu	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
ŠC 1.3.2 Rozvíjať udržateľné a prístupné zázemie a kvalitné služby pre pobyt návštevníka	1,0	-1,0	-1,0	-1,0	1,0	2,0	-1,0	0,0
ŠC 1.3.3 Zlepšiť dostupnosť destinácií, atraktivít a turistických bodov záujmu	0,0	0,0	-1,0	-1,0	0,0	1,0	-1,0	-0,3
ŠC 1.3.4 Rozvíjať destinačný manažment a marketing na regionálnej a lokálnej úrovni	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,3
2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE	1,6	1,5	1,3	0,3	1,8	1,7	1,2	1,3

Priority, strategické a špecifické ciele	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
SC 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy	1,6	1,5	1,3	0,3	1,8	1,7	1,2	1,3
ŠC 2.1.1 Zlepšiť kvalitu ovzdušia	3,0	1,0	1,0	0,0	2,0	2,0	1,0	1,4
ŠC 2.1.2 Zabezpečiť efektívnu ochranu prírody, krajiny a biodiverzity	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0	2,0	3,0	1,9
ŠC 2.1.3 Zlepšiť stav a ochranu vôd	1,0	3,0	1,0	0,0	2,0	2,0	2,0	1,6
ŠC 2.1.4 Podporiť regeneráciu urbanizovanej krajiny	1,0	1,0	0,0	0,0	2,0	2,0	0,0	0,9
ŠC 2.1.5 Eliminovať dopady environmentálnych záťaží a geohazardov	2,0	3,0	3,0	1,0	1,0	2,0	1,0	1,9
ŠC 2.1.6 Transformovať hospodárenie v lesoch bližšie k prírode a spoločnosti a zvýšiť odolnosť lesov na nepriaznivé prejavy zmeny klímy (v súvislosti s P1 1.2.2)	2,0	2,0	1,0	0,0	3,0	2,0	2,0	1,7
ŠC 2.1.7 Zvýšiť prírodnú hodnotu poľnohospodárskej pôdy (v súvislosti s P1 1.2.2)	0,0	0,0	2,0	0,0	1,0	2,0	0,0	0,7
ŠC 2.1.8 Zlepšiť všeobecné podmienky na dosiahnutie environmentálnych cieľov	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
ŠC 2.1.9 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov a návštevníkov kraja, a posilniť ich vzťah k prírode a zodpovedné správanie	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,6
ŠC 2.1.10 Znížiť emisie skleníkových plynov	3,0	1,0	1,0	0,0	3,0	2,0	0,0	1,4
ŠC 2.1.11 Zvýšiť odolnosť kraja na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy	1,0	1,0	1,0	0,0	2,0	1,0	1,0	1,0
ŠC 2.1.12 Realizovať preventívne opatrenia na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami spojenými so zmenou klímy, s dôrazom na využitie ekosystémových prístupov	1,0	1,0	1,0	0,0	2,0	1,0	1,0	1,0
3 ZDRAVÁ, VZDELANÁ A SÚDRŽNÁ SPOLOČNOSŤ	0,7	0,4	-0,5	0,1	1,0	2,3	1,4	0,8
SC 3.1 Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností	1,0	0,3	-0,5	0,3	1,3	1,8	2,0	0,9
ŠC 3.1.1 Umožniť všetkým deťom a žiakom, aby v maximálnej možnej miere rozvíjali svoj plný vzdelávací potenciál	1,0	0,0	-1,0	0,0	1,0	1,0	2,0	0,6

Priority, strategické a špecifické ciele	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
ŠC 3.1.2 Zvýšiť zapojenie žiakov a mládeže do športových a záujmových aktivít	1,0	0,0	-1,0	0,0	1,0	3,0	2,0	0,9
ŠC 3.1.3 Zvýšiť podiel detí v predškolskom veku v predprimárnom vzdelávaní a ranej starostlivosti	1,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,3
ŠC 3.1.4 Zvýšiť počet osôb zapojených do ďalšieho vzdelávania (cžv)	1,0	1,0	1,0	1,0	3,0	2,0	3,0	1,7
SC 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji	0,0	0,2	-0,3	0,2	0,0	2,5	0,2	0,4
ŠC 3.2.1 Zvýšiť zamestnanosť dlhodobo nezamestnaných a zraniteľných skupín	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	3,0	0,0	0,3
ŠC 3.2.2 Zabezpečiť kvalitné a udržateľné služby pre seniorov	-1,0	0,0	-1,0	0,0	-1,0	3,0	0,0	0,0
ŠC 3.2.3 Zvýšiť dostupnosť a kvalitu komplexných integrovaných sociálno-zdravotných služieb s dôrazom na individuálne potreby a aktívne začlenenie	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	3,0	0,0	0,7
ŠC 3.2.4 Zabezpečiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti aj pre geograficky a sociálne znevýhodnené skupiny	-1,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,1
ŠC 3.2.5 Zlepšiť podmienky na integráciu MRK a iných ohrozených skupín	0,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,1
ŠC 3.2.6 Prierezový cieľ pre Prioritu 3: Využívať pri plnení cieľov priority sociálne inovácie	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
SC 3. 3 Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku	1,0	0,7	-0,7	-0,2	1,7	2,7	2,0	1,0
ŠC 3. 3. 1. Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných služieb na vidieku	1,0	0,0	-1,0	0,0	1,0	3,0	2,0	0,9
ŠC 3.3.2 Zvýšiť angažovanosť obyvateľstva v správe vecí verejných/zapojenie obyvateľstva do rozvojových aktivít na miestnej úrovni	1,0	1,0	-1,0	0,0	2,0	3,0	2,0	1,1
ŠC 3.3.3 Posilniť identitu komunit prostredníctvom zachovania kultúrneho dedičstva	0,0	0,0	-1,0	-1,0	1,0	3,0	2,0	0,6
ŠC 3.3.4 Vytvárať bezpečné fyzické prostredie obcí a miest	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	2,0	1,0	0,9
ŠC 3.3.5 Uplatňovať princípy dobrého spravovania a otvoreného vládnutia v miestnej aj regionálnej samospráve	1,0	1,0	-1,0	0,0	3,0	3,0	3,0	1,4
ŠC 3.3.6. Uplatňovať koncept inteligentných miest "smart cities" a "smart villages" v samospráve	2,0	1,0	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	1,3

Priority, strategické a špecifické ciele	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
4 PREPOJENÝ KRAJ	0,9	0,1	-0,8	-0,7	2,0	0,7	1,0	0,4
SC 4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť	0,7	-0,5	-1,2	-1,0	1,3	1,2	-0,7	0,0
ŠC 4.1.1 Dobudovať základnú (CORE) a súhrnnú multimodálnu sieť TEN-T a sieť prepojenú na TEN-T odolnú na zmenu klímy	1,0	-1,0	-2,0	-2,0	1,0	1,0	-2,0	-0,6
ŠC 4.1.2 Zvýšiť kvalitu, kapacitu a bezpečnosť pozemných komunikácií I., II. a III. triedy, miestnych ciest a mostov	1,0	-1,0	-1,0	-2,0	0,0	1,0	-1,0	-0,4
ŠC 4.1.3 Rekonštruovať, obnoviť a modernizovať perspektívne regionálne železničné trate s vysokým dopytom po osobnej alebo nákladnej železničnej doprave	1,0	-1,0	-2,0	-2,0	1,0	1,0	-1,0	-0,4
ŠC 4.1.4 Zvýšiť odolnosť dopravnej infraštruktúry proti zmenám klímy	-2,0	-1,0	-2,0	-1,0	3,0	1,0	-1,0	-0,4
ŠC 4.1.5 Znížiť negatívne dopady cestnej premávky na pozemných komunikáciách na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov v dotknutých územiach	2,0	1,0	1,0	1,0	3,0	1,0	1,0	1,4
ŠC 4.1.6 Zvýšiť úroveň zabezpečenia infraštruktúry v cestnej a železničnej doprave	1,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,3
SC 4.2 Podporiť rozvoj udržateľnej mobility	2,0	0,8	-0,2	0,0	2,6	2,2	1,6	1,3
ŠC 4.2.1 Vybudovať Integrovaný dopravný systém BBSK pre koordináciu všetkých zložiek verejnej dopravy s jedným organizátorom (IDS BBSK) podľa jednej vízie a jednotných pravidiel	2,0	1,0	0,0	0,0	2,0	2,0	1,0	1,1
ŠC 4.2.2 Vybudovať multimodálny integrovaný dopravný systém BBSK s dôrazom na využitie železnice	2,0	1,0	0,0	0,0	3,0	2,0	2,0	1,4
ŠC 4.2.3 Zlepšiť regionálnu dopravnú obslužnosť prostredníctvom udržateľnej regionálnej a cezhraničnej mobility	1,0	0,0	-1,0	-1,0	2,0	2,0	1,0	0,6
ŠC 4.2.4 Znížiť negatívne environmentálne dopady mobility	2,0	1,0	1,0	1,0	3,0	2,0	2,0	1,7
ŠC 4.2.5 Rozvíjať cyklo dopravu ako plnohodnotnú zložku mestskej, prímestskej a medzimestskej mobility prostredníctvom budovania nových cyklociest alebo ich začlenenia do existujúcich komunikácií	3,0	1,0	-1,0	0,0	3,0	2,0	2,0	1,4
SC 4.3 Zvýšiť pokrytie širokopásmovým internetovým pripojením	0,0	0,0	-1,0	-1,0	2,0	-1,0	2,0	0,1
ŠC 4.3.1 Zvýšiť dostupnosť kvalitného širokopásmového	0,0	0,0	-1,0	-1,0	2,0	-1,0	2,0	0,1

Priority, strategické a špecifické ciele	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
internetového pripojenia								

Tabuľka 29: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov kľúčových projektov na životné prostredie

Kľúčové projekty	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
<i>Strategický cieľ: 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom rozvoja udržateľného cestovného ruchu</i>								
Kľúčový projekt: Rozvoj udržateľného cestovného ruchu v destináciách Banskobystrického kraja do roku 2030	-1	1	-1	-1	1	2	2	0,4
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku</i>								
Kľúčový projekt: DéKáč centrum kultúry, vedy a inovácií	1	0	0	0	1	1	0	0,4
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky; 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností</i>								
Kľúčový projekt: Regionálne inovačné centrum BBSK - nástroj regionálnej inovačnej politiky pre podporu talentov, akceleráciu inovácií a udržateľný rozvoj	0	0	0	0	0	1	1	0,3
Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 2.1 - Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy</i>								
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku</i>								
Kľúčový projekt: Krajské envirocentrá - nástroj na podporu samospráv pri riešení environmentálnych problémov a zvyšovanie environmentálneho povedomia širokej verejnosti	-1	0	-1	0	1	1	1	0,1
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>								
Kľúčový projekt: Koordinácia Centier integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti	0	0	0	0	0	3	0	0,4
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>								
Kľúčový projekt: Program prípravy lekárov z tretích krajín do ambulancií	0	0	0	0	0	1	0	0,1
Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 2.1- Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy</i>								
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji; 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku</i>								

Kľúčové projekty	Ovzdušie	Voda	Pôda	Reliéf a horninové prostredie	Zmena klímy	Zdravie ľudí	Ochrana prírody	Sumár
Kľúčový projekt: Integrovaný prístup k rozvoju vylúčených komunít v Banskobystrickom kraji	1	1	0	0	0	1	0	0,4
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>								
Kľúčový projekt: Integrované centrum podpory sociálnej ekonomiky	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností</i>								
Kľúčový projekt: Regionálna platforma odborného vzdelávania	0	0	0	0	0	1	0	0,1
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností; 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>								
Kľúčový projekt: Centrál práce s mládežou v BBSK	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika								
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť								
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>								
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku</i>								
Kľúčový projekt: Otvorený kraj	0	0	0	0	0	0	0	0,0

Na základe uvedeného bodovania je možné predpokladať najväčšie negatívne vplyvy v rámci priority 4 PREPOJENÝ KRAJ. Aj keď sumárne vyhodnotenie tejto priority nevykazuje takmer žiadny vplyv na životné prostredie, jednotlivé strategické a špecifické ciele vykazujú negatívne vplyvy pri konkrétnych hodnotených zložkách životného prostredia. Najmä v prípade strategického cieľa SC 4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť, ktorý prináša záber pôdy a potenciálne ovplyvnenie horninového prostredia. Medzi špecifický cieľ, ktorý hodnotíme ako najzávažnejší patrí ŠC 4.1.1 Dobudovať základnú (CORE) a súhrnnú multimodálnu sieť TEN-T a sieť prepojenú na TEN-T odolnú na zmenu klímy.

Negatívne vplyvy boli identifikované v rámci priority 1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA. Negatívne na zložky životného prostredia bude pôsobiť špecifický cieľ ŠC 1.1.1 Rozšíriť kapacity a modernizovať technickú, inovačnú a výskumnú infraštruktúru v regióne v rámci strategického cieľa SC 1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky. Takisto mierne negatívne bol vyhodnotený aj špecifický cieľ ŠC 1.3.3 Zlepšiť dostupnosť destinácií, atraktivít a turistických bodov záujmu, ktorý je sú časťou strategického cieľa SC 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu.

Najvýznamnejšie pozitívne vplyvy na všetky oblasti životného prostredia sa očakávajú v rámci priority 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE. Všetky hodnotené vplyvy v strategickom ciele SC 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na

zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy sú zamerané na zlepšovanie stavu životného prostredia. Najpozitívnejšie bol vyhodnotený špecifický cieľ 2.1.2 Zabezpečiť efektívnu ochranu prírody, krajiny a biodiverzity, ktorý pôsobí prierezovo na všetky zložky. Významne pozitívne bude pôsobiť aj špecifický cieľ ŠC 2.1.5 Eliminovať dopady environmentálnych záťaží a geohazardov.

Z kľúčových projektov mierne negatívne vplyvy na niektoré zložky životného prostredia prinesie projekt „Rozvoj udržateľného cestovného ruchu v destináciách Banskobystrického kraja do roku 2030“ priority 1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA a kľúčový projekt „Krajské envirocentrá - nástroj na podporu samospráv pri riešení environmentálnych problémov a zvyšovanie environmentálneho povedomia širokej verejnosti“ priority 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE a priority 3 ZDRAVÁ, SÚDRŽNÁ A VZDELANÁ SPOLOČNOSŤ. V sumárnom hodnotení vplyvov tieto a aj ostatné projekty budú pôsobiť pozitívne na životné prostredie.

1.4 Zhodnotenie dopadov na chránené územia a na európsku sieť chránených území NATURA 2000

Strategický dokument nepredpokladá priame negatívne vplyvy na chránené územia, ktoré sú chránené podľa § 17 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny ani na územia európskej siete chránených území Natura 2000 (navrhované územia európskeho významu, územia európskeho významu, chránené vtáčie územia). Avšak vzhľadom na všeobecný charakter strategického dokumentu a aj rozsah jeho územia nie je možné vypracovať ich podrobné posúdenie. K dispozícii je priestorové vymedzenie chránených území spoločnej európskej siete Natura 2000, ale nie známe konkrétne priestorové vymedzenie priorít, strategických a špecifických cieľov, ktoré boli hodnotené v predošlých kapitolách. Je teda potrebné poukázať na nutnosť hodnotiť projekty pre ktoré strategický dokument vytvára rámec v nižších etapách plánovacieho a rozhodovacieho procesu samostatným posúdením predpokladaných vplyvov na životné prostredie podľa aktuálnej legislatívy (ak takáto povinnosť vyplynie). Zhodnotenie dopadov na chránené územia a na spoločnú európsku sieť chránených území Natura 2000 je možné na základe skutočností uvedených v strategickom dokumente len expertne odhadnúť. Ako pomoc môže poslúžiť stupnica uvedená v Metodike hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (SAŽP, ŠOP SR, 2016), kde je uvedená možná stupnica významnosti vplyvov, ktorá bola použitá na stručné zhodnotenie vplyvov aktivít strategického dokumentu na chránené územia.

Tabuľka 30: Hodnotenie významnosti vplyvov na chránené územia a územia NATURA 2000

Hodnota	Významnosť vplyvu	Skrátený popis významnosti vplyvu
-2	Významný negatívny vplyv	Nepriaznivý vplyv na integritu územia podľa čl. 6.3 smernice o biotopoch. Významný rušivý až likvidačný vplyv na biotop alebo populáciu druhu alebo ich podstatnú časť; významné narušenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, významný zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu. Plán je možné schváliť len za splnenia podmienok stanovených v odsekoch 6 až 8 § 28 zákona o ochrane prírody.
-1	mierne negatívny vplyv	Obmedzený (mierny) nevýznamný negatívny vplyv. Mierne rušivý vplyv na biotop či populáciu druhu; mierne narušenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, okrajový zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu. Možno ho zmierniť alebo vylúčiť navrhnutými zmierňujúcimi opatreniami. Nevylučuje schválenie plánu.
0	nulový vplyv	Žiadny preukázateľný vplyv.
+1	mierne pozitívny vplyv	Mierne priaznivý vplyv na biotop alebo populáciu druhu, mierne zlepšenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, mierne priaznivý zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu.

Hodnota	Významnosť vplyvu	Skrátený popis významnosti vplyvu
+2	významný pozitívny vplyv	Významný priaznivý vplyv na biotop alebo populáciu druhu, významné zlepšenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, významný priaznivý zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu.
?	nevyhodnotiteľný vplyv	Vzhľadom na všeobecné zadanie nie je možné vyhodnotiť vplyv celého plánu alebo určitých častí (projektov) v ňom obsiahnutých.

Zdroj: Metodika hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (SAŽP, ŠOP SR, 2016)

Tabuľka 31: Hodnotenie významnosti vplyvu priorít a strategických cieľov na chránené územia a územia NATURA 2000

Priority a strategické ciele	Hodnota významnosti vplyvu
1. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
SC: 1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky	0
SC: 1.2 Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky	0
SC: 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu	-1
2. Zelený kraj aj pre budúce generácie	
SC: 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy	2
3. Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť	
SC: 3.1 Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností	1
SC: 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji	0
SC: 3.3. Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku	1
4. Prepojený kraj	
SC: 4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť	-1
SC: 4.2 Podporiť rozvoj udržateľnej mobility	0
SC: 4.3 Zvýšiť pokrytie širokopásmovým internetovým pripojením	0

Tabuľka 32: Hodnotenie významnosti vplyvu kľúčových projektov na chránené územia a územia NATURA 2000

Kľúčové projekty	Hodnota významnosti vplyvu
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
<i>Strategický cieľ 1.3 - Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom rozvoja udržateľného cestovného ruchu</i>	
Kľúčový projekt: Rozvoj udržateľného cestovného ruchu v destináciách Banskobystrického kraja do roku 2030	1
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku</i>	
Kľúčový projekt: DéKáč centrum kultúry, vedy a inovácií	2
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky; 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností</i>	
Kľúčový projekt: 3. Regionálne inovačné centrum BBSK - nástroj regionálnej inovačnej politiky pre podporu talentov, akceleráciu inovácií a udržateľný rozvoj	1
Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie	

Kľúčové projekty	Hodnota významnosti vplyvu
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 2.1- Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy</i>	
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku</i>	
Kľúčový projekt: Krajské envirocentrá - nástroj na podporu samospráv pri riešení environmentálnych problémov a zvyšovanie environmentálneho povedomia širokej verejnosti	2
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>	
Kľúčový projekt: Koordinácia Centier integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti	0
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>	
Kľúčový projekt: Program prípravy lekárov z tretích krajín do ambulancií	0
Priorita 2 - Zelený kraj aj pre budúce generácie	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 2.1 - Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy</i>	
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji; 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách a na vidieku</i>	
Kľúčový projekt: Integrovaný prístup k rozvoju vylúčených komunít v Banskobystrickom kraji	0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.2 - Zlepšiť udržateľnosť a odolnosť regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.2 - Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>	
Kľúčový projekt: Integrované centrum podpory sociálnej ekonomiky	0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.1 - Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností</i>	
Kľúčový projekt: Regionálna platforma odborného vzdelávania	0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.1 Zvýšiť podiel obyvateľov s vyššou úrovňou dosiahnutého vzdelania a životných zručností; 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva v kraji</i>	
Kľúčový projekt: Centrá práce s mládežou v BBSK	0
Priorita 1 - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika	
Priorita 3 - Zdravá, súdržná a vzdelaná spoločnosť	
<i>Strategický cieľ 1.1 - Zvýšiť inovačnú výkonnosť, produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky</i>	
<i>Strategický cieľ 3.3 - Budovať aktívne, odolné a udržateľné komunity v mestách aj na vidieku</i>	
Kľúčový projekt: Otvorený kraj	1

Na základe uvedeného bodovania je možné predpokladať mierne negatívne vplyvy v rámci priority 1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA, strategického cieľa SC 1.3 Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu, v rámci ktorého je možné predpokladať zvýšený tlak na výstavbu infraštruktúry spojený s nárastom turizmu a s tým súvisiaci potenciálny negatívny vplyv na prírodné oblasti. Ďalšie mierne negatívne vplyvy je možné očakávať v prioritě 4 PREPOJENÝ KRAJ pri strategickom ciele SC 4.1 Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť, ktorý súvisí s potenciálnym vplyvom na fragmentáciu krajiny.

Významné pozitívne vplyvy boli identifikované v prioritě 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE a v strategickom celi SC 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy. Plánované aktivity v rámci tohto cieľa budú viesť k lepšej ochrane prírody a krajiny.

Z kľúčových projektov potenciálne negatívne vplyvy na chránené územia a územia NATURA 2000 neboli identifikované pri žiadnom z kľúčových projektov. Významné pozitívne vplyvy na chránené územia a územia NATURA 2000 prinesie projekt “DéKáč centrum kultúry, vedy a inovácií” priority 1 KONKURENCIESCHOPNÁ A UDRŽATEĽNÁ EKONOMIKA a priority 3 - ZDRAVÁ, SÚDRŽNÁ A VZDELANÁ SPOLOČNOSŤ a kľúčový projekt „Krajské envirocentrá - nástroj na podporu samospráv pri riešení environmentálnych problémov a zvyšovanie environmentálneho povedomia širokej verejnosti” priority 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE a priority 3 - ZDRAVÁ, SÚDRŽNÁ A VZDELANÁ.

1.5 Vyhodnotenie predpokladaných kumulatívnych a synergických vplyvov na životné prostredie a chránené územia

Kumulatívne a synergické vplyvy boli vyhodnotené v rámci sumárneho hodnotenia v kapitole 1.3 Súhrnné zhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie, v tabuľke č. 28: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov priorít, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie a v tabuľke č. 29: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov kľúčových projektov na životné prostredie, kde bodové hodnotenie a následné spriemerovanie hodnôt poukazuje aj na vzájomné kumulatívne a synergické vzťahy. Výslednú hodnotu priorít, strategických a špecifických cieľov ako aj kľúčových projektov určuje pôsobenie takýchto vzťahov.

V. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

1. OPATRENIA NA ODVRÁTENIE, ZNÍŽENIE ALEBO ZMIERNENIE PRÍPADNÝCH VÝZNAMNÝCH NEGATÍVNYCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA, KTORÉ BY MOHLI VYPLYNÚŤ Z REALIZÁCIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja bol vypracovaný v štruktúre pozostávajúcej zo štyroch priorít, na ktoré sú naviazané strategické ciele a špecifické ciele. Strategický prístup k rozvoju územia BBSK sa orientuje na maximálne zhodnotenie ľudských, prírodných, kultúrnych a spoločenských zdrojov tak, aby boli pre obyvateľov kraja vytvorené atraktívne príležitosti na vzdelávanie, prácu a občiansku angažovanosť, a to pri uplatňovaní princípov udržateľnosti vo vzťahu k životnému prostrediu aj hmotnému a nehmotnému kultúrnemu dedičstvu a ľudským zdrojom. Navrhované aktivity výrazne nenarušujú životné prostredie a negatívne neovplyvňujú zdravie ľudí. Navrhnuť opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu predpokladaných vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia je pomerne náročné, nakoľko jednotlivé aktivity sú rôznorodé a niektoré navrhované opatrenia majú neinvestičný charakter a spočívajú v tvorbe organizačných, technických, plánovacích, inštitucionálnych a programovacích postupov, plánov a činností.

Pri návrhu na realizácii jednotlivých cieľov je vo všeobecnosti potrebné:

- Navrhované strategické rozvojové dokumenty podrobiť podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, strategickému environmentálnemu hodnoteniu (SEA).
- Pri konkrétnych projektoch zabezpečiť ich dôsledné posudzovanie v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (EIA) tak, aby bola zabezpečená ich optimálna lokalizácia ako aj stanovenie ich najvhodnejšieho riešenia.
- Rešpektovať všetky chránené územia národného významu, vyhlásené ako aj navrhované územia sústavy Natura 2000 (územia európskeho významu a chránené vtáacie územia), všetky ostatné záujmy ochrany prírody a krajiny (chránené druhy, biotopy a chránené stromy), prvky územného systému ekologickej stability (biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu), ich územné vymedzenie a obmedzenia v nich, vyplývajúce z príslušných legislatívnych predpisov (zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Rozvoj technickej infraštruktúry, najmä cestných komunikácií, navrhovať podľa možností mimo chránených území.
- Pri návrhu konkrétnych projektov minimalizovať záber poľnohospodárskej a lesnej pôdy. Pri trvalom alebo dočasnom odňatí pôdy na nepoľnohospodárske účely dodržiavať príslušné ustanovenia zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona NR SR č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pri trvalom alebo dočasnom zábere lesnej pôdy postupovať v zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

- Pri vypracovávaní jednotlivých projektov je potrebné rešpektovať záväzné regulatívy platnej ÚPN VÚC Banskobystrického kraja v znení neskorších zmien a doplnkov, vrátane územných plánov miest a obcí, krajinnoekologické plány, projekty pozemkových úprav, krajinárske štúdie, schválené dokumenty ochrany prírody a krajiny a podobne.
- Prijatť regionálny priemet adaptačných a mitigačných opatrení znižujúcich riziko dôsledku klimatických zmien v jednotlivých reprezentatívnych geoeekosystémoch.
- Akékoľvek rozvojové aktivity, ktoré by mohli mať vplyv na kultúrne pamiatky, pamiatkovo chránené zóny a ich ochranné pásma, alebo iné kultúrne hodnoty posudzovaného územia, je možné realizovať výlučne v súlade so zákonom NR SR č. 49/2002 Z. z. o pamiatkovej starostlivosti v znení neskorších predpisov (pamiatkový zákon).
- Dodržiavať platnú legislatívu a všetky platné STN normy.

Konkrétne odporúčania pre všetky navrhované opatrenia na zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu :

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA OVZDUŠIE

- zlepšiť systém monitorovania kvality ovzdušia a monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy a ľudské zdravie,
- eliminovať problém veľkých, stredných a malých stacionárnych zdrojov znečistenia,
- pri realizácii jednotlivých stavieb obmedziť zvyšovanie koncentrácie plynov v ovzduší z exhalátov automobilov a stavebných mechanizmov príslušnými opatrenia (napr. používanie nákladných vozidiel a stavebnej techniky v nízkoemisných triedach (EURO V - VI),
- počas realizácie nových stavieb zamedziť nadmernej prašnosti napr. pravidelným kropením, vhodnou prepravou a skladovaním prašného materiálu a pod.,
- znížiť produkcie emisií, realizovať ekologizáciu vozového parku a dopravy, ako aj používať menej škodlivé pohonné hmoty a v budúcnosti aj využívať tzv. čistú energiu,
- znížiť záťaž obyvateľov emisiami prostredníctvom odstránenia „úzkych miest“ na dopravnej infraštruktúre (zvýšenie celkovej efektivity a plynulosti dopravy), modernizovať a zlepšiť technické parametre dopravných ciest a odviešť časť dopravnej záťaže mimo obytné územie, zvýšiť efektivitu dopravného systému (napr. vytvorením podmienok pre zlepšenie pomerov dopravných výkonov medzi jednotlivými dopravnými módmi), vrátane jeho environmentálnych parametrov (emisie, energetická náročnosť, atď.), organizačne zabezpečiť stavbu tak, aby sa realizovala len počas pracovných dní a dôsledne sa dodržiavali dni pracovného pokoja,
- pri navrhovaných projektoch je potrebné implementovať špecifické adaptačné opatrenia na klimatickú zmenu.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA PODZEMNÉ A POVRCHOVÉ VODY

- špeciálne opatrenia je potrebné prijať v úsekoch, kde rozvojové projekty budú zasahovať do ochranných pásiem vodných zdrojov a tam, kde je potenciál na ohrozenie vodných zásob,
- počas výstavby je dôležité preferovať a používať také technologické postupy, ktoré budú šetrné k vodám a zemné práce uskutočňovať v takom rozsahu, aby nedochádzalo k narušeniu vodného režimu,
- zariadenia stavenísk môžu byť počas výstavby zdrojom znečistenia podzemných vôd. Ich negatívny vplyv možno výrazne obmedziť, ak sa dodržiavajú všeobecne platné legislatívne, bezpečnostné a technicko-organizačné opatrenia pri ich budovaní a pri samotnom režime prevádzky,

- proti prípadnému negatívnemu vplyvu na podzemnú a povrchovú vodu pre obdobie výstavby a prevádzky bude potrebné vypracovať havarijný plán v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 200/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd. Návrh havarijného plánu bude potrebné prerokovať so správcom tokov v záujmovom území (Slovenský vodohospodársky podnik š. p.) a predložiť Slovenskej inšpekcii životného prostredia na schválenie. V priebehu výstavby je všeobecne dôležité dodržiavať bezpečnostné predpisy pri manipulácii s ropnými produktmi a pravidelne kontrolovať technický stav stavebných mechanizmov,
- pri plánovaní a realizácii rozvojových projektov zohľadňovať požiadavky Rámcovej smernice o vodách, plánov manažmentu čiastkových povodí a zákona o vodách.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA PÔDU A HMUSOVÝ HORIZONT

- minimalizovať záber poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov,
- podľa zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy možno poľnohospodársku pôdu použiť na stavebné a iné nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. Orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy ustanovuje spôsob ochrany humusového horizontu poľnohospodárskych pôd (HHPP), s ktorým musí byť naložené tak, aby nedošlo k znehodnoteniu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a aby bolo zabezpečené jeho hospodárne a účelné využitie. Pre skladovanie a ošetrovanie skrývky HHPP platí norma ST SEV 4471-84. V zmysle tejto normy a citovaných právnych predpisov depónia musí byť chránená pred veternou a vodnou eróziou, znečistením a znehodnotením (napr. stavebným materiálom, štrkom, pohonnými hmotami), ale aj pred zaburinením a rozkrádaním. Maximálna výška depónie nesmie prekročiť 3 m, so sklonom svahov maximálne 1:1,5.
- pred začatím výstavby na plochách trvalého záberu poľnohospodárskej pôdy vykonať skrývku humusu v zmysle metodického usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva č. 2341/2006-910 na zabezpečenie účelného využitia skrývky humusového horizontu poľnohospodárskej pôdy pri jej použití pre nepoľnohospodárske účely a zabezpečiť jej účelné a hospodárne využitie,
- počas výstavby sa opatrenia musia sústrediť na elimináciu alebo na zmiernenie vplyvov spojených s vlastnou stavbou:
 - počas výstavby využívať existujúcu sieť ciest a nevytvárať nové,
 - pri realizácii projektov žel. trať materiál prepravovať prioritne po železnici, len v nevyhnutnom prípade a v obmedzenom rozsahu využívať cestné komunikácie,
 - pri výstavbe postupovať podľa odsúhlaseného Plánu organizácie výstavby,
 - zhutnenie pôdy pri výstavbe je vratný proces a je možné ho odstrániť použitím mechanickej rekultivácie v podobe hĺbkového kyprenia pôdy,
 - v prípade intoxikácie pôdy je potrebné ju dočasne vyradiť z poľnohospodárskeho využívania a realizovať biologickú rekultiváciu,
 - v prípade degradácie pôdy je po ukončení stavby potrebné realizovať technickú a biologickú rekultiváciu dotknutého pôdneho fondu.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA PRÍRODU A BIODIVERZITU

- všetky navrhované stavby, ktoré z hľadiska ochrany prírody a krajiny vedú pozdĺž biokoridorov a biocentier nadregionálneho, regionálneho, alebo miestneho (lokálneho) charakteru, resp. ich križujú, nesmú byť realizované v rozpore s ich funkciou, a preto je potrebné pripraviť ich v

súčinnosti s orgánmi ochrany prírody tak, aby bola posilnená ako ich rekreačná, tak aj ekologická funkcia,

- po ukončení stavebných prác vykonať rekultiváciu a výsadbu vhodnej zelene v lokalitách narušených výstavbou, vrátane rekonštrukcie narušených brehových porastov,
- pri úprave dna a brehov premostovaných vodných tokov použiť prírodné materiály, najmä kameň,
- výsadbu drevín pozdĺž komunikácií realizovať z pôvodných domácich druhov drevín,
- na minimalizovanie negatívnych dopadov na flóru, faunu, biotopy a biodiverzitu by mali byť pri jednotlivých projektoch aplikované nasledovné všeobecné opatrenia:
 - minimalizovať všetky zábery biotopov, lesnej aj nelesnej drevinovej vegetácie,
 - minimalizovať zábery územia v chránených územiach,
 - nevyhnutné výrubu realizovať v mimohniezdnom a mimovegetačnom období,
 - minimalizovať obdobie výstavby pri stavbách zasahujúcich do vodných tokov a ich bezprostrednom okolí,
 - vykonať opatrenia proti znečisteniu povrchových a podzemných vôd v prípade havarijných situácií,
 - počas výstavby obmedziť výrubu drevín na nevyhnutnú mieru a ostatné dreviny v blízkosti stavby chrániť pred možným mechanickým poškodením,
 - pri výruboch brehových porastov pri tokoch zlikvidovať len nevyhnutný pás potrebný na realizáciu prác v rámci záberov stavby,
 - počas výstavby zabezpečiť maximálnu ochranu okolitej vegetácie, minimalizovať nevyhnutný manipulačný priestor a zostávajúcu vzrastlú zeleň zabezpečiť pred poškodením,
 - v prípade budovania dopravnej infraštruktúry, pri návrhu mostných objektov je potrebné dbať o zachovanie dostatočného migračného priestoru pre živočíchy, t. j. medzi mostným objektom a vlastným brehom vodného toku ponechať voľný priestor pre umožnenie prechodu živočíchov,
 - po ukončení stavebných a terénnych prác vykonať primerané vegetačné úpravy,
 - na plochách poškodených výstavbou zrealizovať revitalizačné opatrenia, plochy monitorovať a v prípade potreby realizovať opatrenia na zabránenie šírenia invázných druhov rastlín,
 - zabezpečiť migračné trasy živočíchov a odstrániť migračné bariéry budovaním ekoduktov, podjazdov a iných prvkov pre zabezpečenie konektivity v krajine.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA KRAJINU

- k opatreniam na zlepšenie estetického účinku stavby a na začlenenie technického diela do krajiny patria vegetačné úpravy a náhradná výsadba. Zároveň prispievajú k posilneniu nelesnej stromovej a krovitej vegetácie v silne urbanizovanej krajine. Výber druhovej skladby stromov a krov by sa mal orientovať na pôvodné typické druhy konkrétneho územia. Z hľadiska estetického vnímania stavby obyvateľstvom je potrebné navrhnuť vhodné architektonické riešenia jednotlivých objektov stavby, hlavne tých, ktoré sú opticky najexponovanejšie. Ďalším krokom, ktorý napomôže pri začlenení nového prvku v krajine, je rekultivácia poškodeného územia.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV ZMENY KLÍMY

- v rámci následnej projektovej dokumentácie jednotlivých stavieb je potrebné navrhnuť konkrétne opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy, hlavne sa jedná o stavby prechádzajúce záplavovým územím a územím náchylným na zosuvy.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA HLUK

- pri realizácii jednotlivých stavieb dodržať prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, ktoré nesmú byť stavebnou činnosťou prekročené,
- hlučné stavebné práce (príprava staveniska - bagrovanie, nakladanie, ťažká doprava; budovanie násypov – sypanie materiálov, rozhrňanie, zhutňovanie a pod.) vykonávať v pracovných dňoch od 7:00 – 21:00, počas víkendu sa hlučné stavebné práce môžu vykonávať len v sobotu v čase od 8:00 – 13:00,
- zabezpečiť monitorovanie hluku v priľahlých častiach zastavaných území obcí,
- realizovať protihlukové opatrenia vyplývajúce z podrobnejších dokumentácií, ktoré by mali vychádzať zo štúdií vypracovaných pre jednotlivé trasy rýchlostných komunikácií a ciest I. až III. triedy, vrátane obchvatov, preložiek a nových prepojení.

OPATRENIA NA ZNÍŽENIE NEGATÍVNYCH A POSILNENIE POZITÍVNYCH VPLYVOV NA ZDRAVIE

- pri realizácii jednotlivých stavieb, hlavne v blízkosti obytných území, je potrebné dodržať prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí, ktoré definuje Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., v znení neskorších predpisov, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí a ktoré nesmú byť stavebnou činnosťou prekročené. Z uvedeného dôvodu je možné stavebnú činnosť časovo obmedziť, napr. v pracovných dňoch od 7,00 do 21,00 hod. a v sobotu od 8,00 do 13,00 hod.,
- zníženie záťaže obyvateľov hlukom a emisiami prostredníctvom zvýšenia celkovej efektivity a plynulosti dopravy, modernizáciou a zlepšením technických parametrov cestnej siete, presunom významnej časti tranzitnej automobilovej dopravy mimo rezidenčné územie, presunom časti dopravných výkonov z individuálnej dopravy na hromadnú, prípadne z cestnej na železničnú a podobne,
- zníženie záťaže obyvateľov hlukom prostredníctvom realizácie protihlukových opatrení v miestach, kde ešte nie sú realizované a hlavne v územiach, kde sa zdržujú senzitívne skupiny obyvateľov (napr. nemocnice, školy, sociálne zariadenia) a kde trvalo bývajú ľudia. Medzi technické opatrenia je možné zaradiť napr. opatrenie povrchu komunikácií z nízko-hlukového asfaltu, predsteny zo silného skla, trojité zasklenie okien s klimatizáciou budov a podobne. Medzi najjednoduchšie opatrenie na zníženie hlukovej záťaže v obytných zónach miest a obcí patrí obmedzenie rýchlosti pohybu automobilov,
- zníženie nehodovosti odstránením kritických miest, inštaláciou bezpečnostných prvkov na cestách a železniciach, skapacitnenie frekventovaných úsekov, bezpečnejšie križovanie ciest s inými druhmi dopravy, realizácia nových podchodov a nadchodov a podobne,
- zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľov dobudovaním a skvalitnením cyklistickej siete a chodníkov pre peších, vrátane zabezpečenia ich bezpečnosti a bezkolíznosti s inými druhmi dopravy,
- zlepšenie podmienok pre prepravu osôb so zdravotným znevýhodnením technickými opatreniami (napr. bezbariérové prechody, zlepšenie kvality povrchu komunikácií a chodníkov vrátane ich pravidelnej údržby, použitie špeciálnych prvkov pre slabozrakých a nevidiacich vrátane osvetlenia a spomaľovacích ostrovčekov) a zabezpečením prepravy bezbariérovými autobusmi a trolejbusmi.

- Konkrétne opatrenia na zníženie negatívnych a posilnenie pozitívnych vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia, vrátane zdravia obyvateľstva, budú predmetom podrobnejších projektov jednotlivých stavieb, pri ktorých bude zabezpečené ich dôsledné posudzovanie v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (EIA).

VI. DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHľadŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU A OPIS TOHO, AKO BOLO VYKONANÉ VYHODNOTENIE VRÁTANE ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ, AKO NAPR. TECHNICKÉ NEDOSTATKY ALEBO NEURČITOSTI

PHSR BBSK na roky 2022 - 2030 je dokument, ktorý predstavuje strednodobý rozvojový dokument, a je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR – Slovensko 2030.

Vzhľadom na charakter tohto strategického dokumentu, ako aj vzhľadom k legislatívnemu procesu jeho spracovávania je strategický dokument spracovaný v jednom variante.

Pri spracovaní tohto dokumentu sa do značnej miery prejavili dôsledky pandémie COVID-19 na zdraví obyvateľov, ale aj v podobe ekonomickej krízy. Regionálna samospráva, ako aj miestne samosprávy museli sústrediť svoje kapacity na nové úlohy súvisiace s testovaním, zabezpečením hygienických opatrení a neskôr očkovaním. Došlo k výraznému obmedzeniu osobných kontaktov a stretnutí.

Komunikácia prešla do online prostredia. Tieto podmienky vyvolali potrebu nových postupov a zručností v online prostredí, ktoré síce umožnili flexibilnejšiu komunikáciu naprieč územím, ale v mnohých aspektoch aj obmedzili participatívny proces a predĺžili niektoré etapy.

Od strany EÚ boli poskytnuté dodatočné zdroje určené na realizáciu reforiem prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti a programu REACT-EÚ, čo je príležitosťou na reštart v mnohých problémových oblastiach.

BBSK sa musí vysporiadať aj s „krízou ľudského kapitálu. Tá je dôsledkom odchodu ľudí v produktívnom veku z kraja, nízkeho prirodzeného prírastku a vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných ľudí. Tieto problémy sú najvýraznejšie v najmenej rozvinutých okresoch na juhu a juhovýchode kraja.

Hlavnými impulzmi pre spracovanie PHSR BBSK je príprava na nové programové obdobie európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2021 až 2027 v rámci regionálnej politiky EÚ a aj končiaci platnosť dnes platného PHSR BBSK (platné do roku 2023), ktorý bol schválený v decembri 2015. Ďalšími dôvodmi boli nové zmenené spoločenské okolnosti (výzvy) ako kreovanie nových rozvojových priorít EÚ, definovanie národných priorít implementácie Agendy 2030 a potreba premietnutia návrhu Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobej stratégie udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030.

V procese prípravy dokumentu sa dbalo na uplatňovanie princípov SMART a do obsahu dokumentu boli zakomponované požiadavky SMART udržateľného rozvoja. Hlavnou črtou smart (rozumných) území je dôraz na kvalitu života obyvateľov, kvalitu prostredia a spokojnosť návštevníkov, čo odráža aj **Víziu rozvoja BBSK „Kraj, kde ľudia chcú žiť, pracovať a tráviť svoj čas“, s hlavným cieľom „Vytvárať pracovné príležitosti, zlepšovať kvalitu verejných služieb a zvyšovať hodnotu zvereného majetku“.**

Príprava strategicko-programovej časti pozostávala z prvého okruhu, ktorý je reprezentovaný cieľovými oblasťami, ako sú kvalitné životné prostredie (vrátane klimatickej zmeny), zdravé komunity, udržateľná mobilita, vzdelávanie, udržateľná energetika, efektívne budovy a infraštruktúra, kvalitné služby, konkurencieschopná ekonomika a pod. Druhý okruh je tvorený oblasťami nástrojov, ako sú spravovanie, legislatíva, aktéri a participácia, inovácie, koordinácia, plánovanie, investície/rozpočet.

PHSR BBSK na roky 2022 - 2030 bol pripravovaný v spolupráci miest, obcí a VÚC, resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS, štátnou správou a ostatnými socioekonomickými partnermi za účasti odborných konzultantov, gestora pre regionálny rozvoj, ktorým je MIRRI SR.

Zapojenie jednotlivých kľúčových aktérov sa realizovalo prostredníctvom dotazníkových prieskumov (on-line formulárov), stretnutí tematických pracovných skupín a individuálnych stretnutí a konzultácií.

V rámci štruktúry sociálno-ekonomických partnerov sa pre tvorbu a implementáciu stratégie smart rozvoja ako jadra PHRSR definovali kľúčové skupiny, ktorými sú:

- Samosprávne orgány obcí a miest
- Orgány štátnej správy a ministerstvá
- Aktéri lokálnej a regionálnej ekonomiky
- Vzdelávacie a výskumné inštitúcie, univerzity a vysoké školy, výskumné jednotky, experti, konzultanti, odborné organizácie a inštitúcie
- Mimovládne organizácie a nadácie
- Susediace a spolupracujúce územné jednotky (kraje, krajiny)

Geografický rozmer PHRSR BBSK na roky 2022 - 2030 bol premietnutý s ohľadom na územný rozvoj dotknutých regiónov, či obcí. Tematický okruh vyplynul počas tvorby PHRSR BBSK na roky 2022 - 2030 z regionálnych, hospodárskych, sociálnych a iných dôvodov.

Strategicko-plánovacie regióny sú územiami, pre ktoré sú v rámci PHSR VÚC definované špecifické stratégie:

1. SPR okr. Banská Bystrica a Brezno
2. SPR okr. Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
3. SPR okr. Rimavská Sobota a Revúca (SPR Gemer – Malohont)
4. SPR okr. Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica
5. SPR okr. Zvolen, Detva a Krupina (SPR Stred)

Následná implementácia PHRSR BSK sa bude realizovať prostredníctvom konkrétnych projektov, ktoré budú definované v rámci procesu výberu projektov.

VII. NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE

Sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie je v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie definované nasledovne:

(1) Obstarávateľ a rezortný orgán sú povinní zabezpečiť sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov schváleného strategického dokumentu na životné prostredie, prípadne použiť na tento účel existujúci monitoring, aby sa predišlo zdvojovaniu monitorovania.

(2) Sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie spočíva v

a) systematickom sledovaní a vyhodnocovaní jeho vplyvov,

b) vyhodnocovaní jeho účinnosti,

c) zabezpečení odborného porovnania predpokladaných vplyvov uvedených v správe o hodnotení strategického dokumentu so skutočným stavom.

(3) Ak obstarávateľ zistí, že skutočné vplyvy strategického dokumentu na životné prostredie posudzovaného podľa tohto zákona sú horšie, ako sa uvádza v správe o hodnotení strategického dokumentu, je povinný zabezpečiť opatrenia na ich zmiernenie a zároveň zabezpečiť zmenu, doplnenie, prípadne prepracovanie strategického dokumentu.

(4) Obstarávateľ a rezortný orgán sú povinní bezodkladne oznámiť príslušnému orgánu informácie o výsledkoch sledovania a vyhodnocovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie podľa odseku 2, ako aj o zabezpečení povinností podľa odseku 3 v elektronickej podobe alebo v listinnej podobe.

(5) Príslušný orgán bezodkladne zverejní informácie doručené podľa odseku 4 na webovom sídle ministerstva.

V zmysle týchto ustanovení je v rámci strategického dokumentu nastavený systém monitorovania a hodnotenia plnenia cieľov rozvoja, ktorý je súčasťou časti **4. Implementačný plán a plán monitorovania**.

Systém monitorovania slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadefinovaných ukazovateľov ku jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty.

Prehľad merateľných ukazovateľov priority **2 Zelený kraj aj pre budúce generácie**, strategického cieľa 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu (všetkých zložiek) životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy. Merateľné ukazovatele v oblasti životného prostredia sú nastavené na jednotlivé opatrenia v rámci zadefinovaných špecifických cieľov.

Tabuľka 33: Merateľné ukazovatele priority 2 Zelený kraj aj pre budúce generácie

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
2.1.1 Zlepšiť kvalitu ovzdušia	Vybudovanie systému monitorovania kvality ovzdušia a monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy a ľudské zdravie	počet monitorovacích staníc/meraných bodov
	Obstaranie štúdií kvality ovzdušia v údoľných zástavbách so sťaženým prúdením vzduchu skupinovým vykurovaním	

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
	Výmena starých technológií novými (BAT vs. BAU) za účelom eliminovať problém veľkých a stredných stacionárnych zdrojov znečistenia	
	Realizácia opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia z degradovaných plošných/fugitívnych zdrojov, vrátane podpory demonštračno-výskumných projektov	
	Podpora výmeny kotlov, využívania OZE v domácnostiach, podpora sociálnych podnikov pre výrobu kvalitného palivového dreva, podpora výsadby stredných lesov za účelom znížiť emisie CO ₂ z vykurovania v domácnostiach	
2.1.2 Zabezpečiť efektívnu ochranu prírody, krajiny a biodiverzity	spracovanie dokumentácie potrebnej na efektívny manažment chránených území vrátane monitoringu a podpora realizácie programov starostlivosti	počet spracovaných dokumentácií
	Regulácia a likvidácia populácie invázných druhov rastlín a živočíchov.	rozloha území s reguláciou invázných druhov rastlín a živočíchov
	Podporné opatrenia nevyhnutné na nastavenie integrovaného manažmentu chránených území, ako napr. integrované manažmentové plány a iné podporná strategická dokumentácia, hodnotenie ekosystémových služieb, uplatňovanie manažmentu návštevníka a iné pilotné projekty.	počet spracovaných dokumentácií
	Budovanie migračných objektov za účelom odstránenia migračných bariér, zachovania a zvyšovania konektivity krajiny (v nadväznosti na P4 Prepojený kraj)	počet vybudovaných migračných objektov
	Zvyšovať prírodnú hodnotu území mimo CHÚ významných z hľadiska biodiverzity a vodného režimu, najmä podporou manažmentov a nelesnej drevinovej vegetácie, vrátane ovocných sádov a agrolesníckych systémov (súvis s cieľom 2.1.7)	
	Budovať prvky zelenej a modrej infraštruktúry	počet vybudovaných prvkov modrej a zelenej infraštruktúry, resp. plošná výmera území s realizovanými prvkami modrej a zelenej infraštruktúry

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
2.1.3 Zlepšiť stav a ochranu vôd	Zvýšiť udržateľné využívanie vodných zdrojov na lokálnej úrovni v zmysle záväzkov SR voči EÚ (budovaním a rekonštrukciou kanalizácii, vodovodov, moderných čistiarni odpadových vôd, napr. koreňové čistiarne, optimalizácia manažmentu dažďových vôd).	stav vôd podľa Rámцovej smernice EÚ o vode 2000/60/ES počet/podiel pripojených domácností na ČOV a s prístupom k pitnej vode z VV
	Komplexná revitalizácia tokov (odstránenie zdrojov znečistenia, obnova pozdĺžnej a bočnej konektivity).	dĺžka revitalizovaných tokov
	Prieskum, sanáciu a monitorovanie envirozátiaží v blízkosti vodných zdrojov (nadväznosť na cieľ 2.1.5)	počet sanovaných a monitorovaných envirozátiaží
2.1.4 Podporiť regeneráciu urbanizovanej krajiny	Mapovanie brownfieldov (nevyužívaných a zanedbaných areálov) a hodnotenie ich environmentálnych dopadov na obyvateľov.	počet zmapovaných brownfieldov
	Revitalizácia brownfieldov a ich využitie na nové investičné zámery.	počet revitalizovaných brownfieldov
	Budovať prvky zelenej a modrej infraštruktúry v urbanizovanej krajine.	počet vybudovaných prvkov modrej a zelenej infraštruktúry, resp. plošná výmera územia s realizovanými prvkami modrej a zelenej infraštruktúry
2.1.5 Eliminovať dopady environmentálnych záťaží a geohazardov	Sanovať environmentálne záťaže.	počet sanovaných envirozátiaží
	Monitorovať environmentálne záťaže, ich vplyv na ekosystémy a zdravie obyvateľstva.	počet monitorovaných envirozátiaží
2.1.6 Transformovať hospodárenie v lesoch bližšie k prírode a spoločnosti a zvýšiť odolnosť lesov na nepriaznivé prejavy zmeny klímy (v súvislosti s P1 1.2.2)	Zaviesť prírode blízke hospodárenie v lesoch - Identifikovať vhodné územia a vypracovať plány pre budovy, realizovať pre budovu.	rozloha územia s prírode blízkym hospodárením / počet vypracovaných plánov pre budovy
	Rekonštruovať a rekultivovať potrebnú lesnícku infraštruktúru prostredníctvom lesnej dopravnej siete odolnej na nepriaznivé prejavy zmeny klímy	
	Obstaranie inovatívnych a environmentálne priateľských technológií pre lesnícku výrobu.	počet technológií
2.1.7 Zvýšiť prírodnú hodnotu poľnohospodárskej pôdy (v súvislosti s P1 1.2.2)	Transformovať veľkoplošné systémy hospodárenia na pôde na udržateľné maloplošné systémy - podporovať moderné agrolesnícke systémy, ekologické poľnohospodárstvo a budovanie krajinných prvkov, vrátane	rozloha územia s obnoveným alebo zavedeným ekologickým poľnohospodárstvom a maloplošnými systémami / počet vybudovaných prvkov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
	výskumno - demonštračných projektov.	
	Podporovať extenzívnu pastvu hospodárskych zvierat, používanie organických hnojív.	počet extenzívne pasených zvierat
	Podporiť investície, ktoré zabezpečia zachovanie resp. zvyšovanie funkcií pôdy, vrátane produkčnej funkcie.	
2.1.8 Zlepšiť všeobecné podmienky na dosiahnutie environmentálnych cieľov	Spracovanie projektov komplexných pozemkových úprav	počet JPÚ
	Finančná podpora pre vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie miest a obcí a strategických dokumentov v oblasti manažmentu ŽP	počet podporených obcí a schválených ÚPD a SD
	Finančná podpora pre vznik efektívnych nástrojov na získavanie dát a hodnotenie zmien v ŽP a plnenie Agendy 2030	
	Výkup pozemkov za účelom realizácie opatrení nevyhnutných pre ochranu prírody a zlepšenie vodného režimu krajiny	
2.1.9 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov a návštevníkov kraja, posilniť ich vzťah k prírode a zodpovedné správanie	Vybudovať kvalitný systém environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v kraji - vznik envirocentier, podpora tvorby a realizácie programov systematického environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu, aj prostredníctvom kultúrneho a prírodného dedičstva a cestovného ruchu, podpora informačných kampaní, verejných podujatí, dobrovoľníctva a občianskeho aktivizmu.	počet vytvorených envirocentier
	Vytvoriť systém environmentálneho poradenstva pre samosprávy a podporovať ich environmentálnu a ekonomickú udržateľnosť.	počet návštevníkov v envirocentrách
2.1.10 Znížiť emisie skleníkových plynov	Vybudovať koordinačné kapacity pre udržateľné energetické plánovanie v kraji.	počet zamestnancov RCUE
	Znížiť energetickú náročnosť budov a verejných priestorov, bytových a rodinných domov a zároveň podporovať využívanie bezemisných a nízkoemisných	počet rekonštruovaných budov a areálov/množstvo ušetreného CO ₂

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
	zdrojov energie.	
	Využitie inovácií a SMART technológií pri rekonštrukcii budov a verejných priestorov - najmä SMART energie.	
	Dekarbonizácia priemyslu - Zlepšiť energetickú efektívnosť v podnikoch optimalizáciou využívania energie.	počet podnikov / množstvo ušetreného primárnej energie
	Zvyšovať podiel OZE - bezemisnej a nízkoemisnej energie (vrátane podpory využívania geotermálnej energie), podporovať inteligentné energetické systémy vrátane uskladňovania energie.	
	Finančná podpora poskytovania energetických auditov pre mikro, malé a stredné podniky.	počet spracovaných auditov
	Zlepšiť energetickú efektívnosť infraštruktúry pri zásobovaní energiou (modernizácia, rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry pre distribúciu tepla).	
	Ekologizácia dopravy, s dôrazom na podporu verejnej dopravy a cyklistiky - investície do ekologickej a integrovanej verejnej dopravy, podpora tvorby plánov udržateľnej mobility v mestách a aglomeráciách, vybudovanie infraštruktúry pre cyklistickú dopravu, vytvorenie podmienok pre využívanie alternatívnych ekologickejších pohonov v doprave (nabíjacie stanice, stojiská pre bicykle a pod.). (v nadväznosti na ciele P4)	
2.1.11 Zvýšiť odolnosť kraja na nepriaznivé prejavy zmeny klímy	Komplexná revitalizácia tokov (odstránenie zdrojov znečistenia, obnova pozdĺžnej a bočnej konektivity) - vrátane štúdie uskutočniteľnosti a projektovej dokumentácie.	dĺžka revitalizovaných tokov / počet vypracovanej dokumentácie
	Zvýšenie retenčnej kapacity územia - prednostne prírode blízkymi opatreniami (ochranu a rozšírenie funkčných záplavových oblastí, ochranu, obnovu a doplnenie brehových porastov, mokradí a lesov v záplavových oblastiach, zachovanie a obnovu remízok, živých plotov a zasakavacích pásov v	

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
	poľnohospodárskej krajine, zelené strechy a steny, komunitné záhrady, vytváranie parkov s bohatou biodiverzitou, zelených plôch a koridorov, priestory na zachytávanie dažďovej vody, zatravnené plochy na verejných priestoroch umožňujúce zasakovanie vody do pôdy a podobne). Vylúčená je výstavba vodných nádrží.	
	Vodozádržné opatrenia v lesnom hospodárstve (poldre, manažment lesných ciest, revitalizácia nevyužívaných lesných ciest, zväžnic) a podpora lesohospodárskych postupov vhodných pre povodňovú ochranu.	
	Zlepšiť pripravenosť implementovať opatrenia pre zvýšenie odolnosti lesov na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy prostredníctvom transferu poznatkov malým a stredným vlastníkom lesa.	
	Identifikácia kľúčových biotopov a ich sprísnená ochrana (pralesov, mokradí a pod.).	
	Podpora agrotechnických postupov vhodných pre povodňovú ochranu a revitalizácia odvodnených plôch (zhutnených plôch) v poľnohospodárskej krajine.	
	Budovanie a revitalizácia mokradí.	počet revitalizovaných mokradí
2.1.12 Realizovať preventívne opatrenia na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami spojenými so zmenou klímy, s dôrazom na využitie ekosystémových prístupov	Vypracovať analytické a koncepcné podklady pre identifikáciu rizík plynúcich zo zmeny klímy - vypracovanie strategických materiálov, vrátane vytvorenia odborných kapacít.	
	Implementácia plánov manažmentu povodňového rizika (s dôrazom na prírode blízke riešenia a kombináciu prírode blízkyh a technických opatrení).	
	Revitalizácia nepriepustných povrchov v zastavanom území (polopriepustné a priepustné povrchy namiesto nepriepustných).	
	Dopravná infraštruktúra odolná voči zmene klímy (v nadväznosti na ciele P4)	

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	merateľné ukazovatele
	Podpora prevencie a manažmentu zosuvných rizík súvisiacich s nadmernou zrážkovou činnosťou.	
	Plány bezpečnosti dodávky pitnej vody od zdroja ku spotrebiteľovi, analýza rizík vodárenských systémov z hľadiska bezpečnosti a kvality dodávok pitnej vody.	
	Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody v deficitných oblastiach.	
	Budovanie systémov na detekciu únikov pitnej vody.	

Prehľad merateľných ukazovateľov priority **3 Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť**, strategického cieľa 3.2 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre aktívne začlenenie zraniteľných skupín. Merateľné ukazovatele v oblasti zdravia sú nastavené na jednotlivé opatrenia alebo niektoré špecifické ciele.

Tabuľka 34: Merateľné ukazovatele priority 3 Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	Merateľné ukazovatele na úrovni cieľov	Merateľné ukazovatele na úrovni opatrenia
3.2.3 Zvýšiť dostupnosť a kvalitu komplexných integrovaných sociálno-zdravotných služieb s dôrazom na individuálne potreby a aktívne začlenenie	Vytvoriť integrovaný systém zdravotnej a sociálnej starostlivosti.		podiel obcí pokrytých CISZ, poskytujúcich komplexné služby
	Poskytovať inovatívne komunitné sociálne služby a komplexné služby krízovej intervencie.		dostupná sieť ambulantných a terénnych soc. služieb
	Budovať kapacity na zabezpečenie kvalitných soc. služieb pre seniorov.		pokrytý dopyt po miestach v zariadeniach sociálnych služieb
	Deinštitucionalizácia veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb.		podiel klientov v deinštitucionalizovaných sociálnych službách
	Podpora výstavby a rekonštrukcie objektov na vytvorenie vybraných druhov zariadení sociálnych služieb (Zariadenie pre seniorov, Špecializované zariadenie, Zariadenie podporovaného bývania) a zariadení krízovej intervencie (bezpečné ženské domy, núdzové bývanie).		
	Podpora terénnych sociálnych služieb, služieb včasnej		počet intervencií poskytovaných na komunitnej báze

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	Merateľné ukazovatele na úrovni cieľov	Merateľné ukazovatele na úrovni opatrenia
	intervencie a služieb sociálnej rehabilitácie pre občanov so zdravotným postihnutím		
	Vytvorenie systému podporných služieb pre mladých ľudí so zdravotným alebo sociálnym znevýhodnením pri prechode zo školy do zamestnania		
	Podpora individualizovaného poradenstva pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, s cieľom posilniť kompetencie jednotlivcov riešiť životné potreby		
	Sieťovanie organizácií a inštitúcií poskytujúcich služby osobám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením (zvýšenie dostupnosti fór na výmenu informácií medzi verejnou správou, súkromným sektorom a občianskym sektorom, posilnenie kapacít na koordináciu aktivít a zber dát v téme MRK).		zníženie počtu ľudí bez domova
	Kultivovanie verejnej mienky a zlepšenie informovanosti o problematike chudoby a sociálneho vylúčenia (podpora propagačných aktivít pre príklady dobrej praxe v MRK problematike, podpora interaktívnych, zážitkových projektov o téme generačnej chudoby).		
	zabezpečenie systému distribúcie potravín a základných materiálnych (hygienických) potrieb pre najodkázanejšie osoby, poskytovanie potravinových a hygienických balíčkov a		

ŠPECIFICKÝ CIEĽ	OPATRENIE/AKTIVITA	Merateľné ukazovatele na úrovni cieľov	Merateľné ukazovatele na úrovni opatrenia
	teplého jedla, spolupráca s darcami potravín		
3.2.4 Zabezpečiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti aj pre geograficky a sociálne znevýhodnené skupiny	Zvýšiť počet ambulancií/vznik nových ambulancií podľa potrieb jednotlivých regiónov.		počet ambulancií
	Modernizácia systému ambulantnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom nákupu prístrojovej a diagnostickej techniky		Podiel lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov (nie akútnych)
	Vznik nových dlhodobých a doliečovacích lôžok.		Počet lôžok
	Vznik nových sesterských miest v ADOS (Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti)		
	Podpora vzdelávania sestier a ošetrovateľiek aj pre príslušníkov/príslušníčky tretích krajín (napr. Ukrajina)		počet absolventov/absolventiek
	Nábor nových lekárov na lekárskych fakultách a v zahraničí		
	Mentorský program pre lekárov zo zahraničia, vrátane zabezpečenia predatestačnej prípravy a atestácie lekárov v ústavných zdravotných zariadeniach		
	Podpora využitia liečebných prameňov a prírodných zdrojov v kraji v prospech zlepšovania zdravia obyvateľstva.		
	Podpora osvetových a vzdelávacích programov s témou zdravotnej prevencie pre zdravotníckych pracovníkov aj bežné obyvateľstvo a vylúčené komunity		% obyvateľov zapojených do programov, pokrytie?, Zdravé roky života - Indikátor Years of Healthy Life (HLY) meria počet rokov strávených v živote bez dlhodobého obmedzenia aktivity.

VIII. PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE

Vzhľadom na charakter strategického dokumentu a spôsob jeho implementácie nie sú predpokladané priame cezhraničné environmentálne vplyvy.

Všetky aktivity, ktoré súvisia s navrhovanými opatreniami strategického dokumentu sa budú posudzovať v zmysle platnej legislatívy. V prípade realizácie konkrétnych aktivít, ktoré vyplynú zo strategického dokumentu a mohli by mať cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie, bude potrebné vypracovať samostatné hodnotenie ich dopadov v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Územie Banskobystrického kraja susedí s Maďarskom. Vzhľadom na uvedené je predpoklad, že pri realizácii niektorých projektov v rámci navrhovaných opatrení strategického dokumentu môže dôjsť k potenciálnej spolupráci s týmto susedným štátom.

V roku 2021 má Banskobystrický samosprávny kraj uzavretých sedem memoránd o medzinárodnej spolupráci:

1. Zmluva o spolupráci medzi BBSK a Francúzskom - departement la Loire
2. Zmluva o spolupráci medzi BBSK a Ukrajinou - Záporožská oblastná štátna administratíva, Ľvovská oblastná štátna administratíva
3. Zmluva o spolupráci medzi BBSK a Ruskou federáciou - Leningradská oblasť, Chanty-Mansijský autonómny okruh Jugra
4. Zmluva o spolupráci medzi BBSK a Maďarskom - spolupráca so župou Nógrád, župou Borsod-Abaúj-Zemplén, Hevešskou župou
5. Zmluvy o spolupráci medzi BBSK a Poľskom - spolupráca s Warminsko-Mazurským vojvodstvom)
6. Zmluvy o spolupráci medzi BBSK a Českom - spolupráca s Královo-hradeckým krajom
7. Banskobystrický kraj podpísal v roku 2019 so župou Nógrád vyhlásenie vo veci spoločného rozvoja Ipeľskej kotliny, v ktorej obaja partneri súhlasili s realizovaním opodstatnených cezhraničných projektov INTERREG, ktoré pozitívne ovplyvňujú rozvoj tohto regiónu.

IX. NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ

Predkladaná správa o hodnotení PHSR BBSK na roky 2022 – 2030 je spracovaná podľa prílohy č. 4 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Správa o hodnotení strategického dokumentu vyhodnocuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030, z hľadiska vplyvov na životné prostredie. Vyhodnotené boli všetky priority, ciele a opatrenia navrhnuté v rámci PHSR BBSK, ktoré by mohli významnejšou mierou negatívne vplyvať na kvalitu životného prostredia. Rozhodujúce posúdenie vplyvov jednotlivých priorít, strategických a špecifických cieľov sa nachádza v kapitole IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia.

Proces posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie a zdravie je zabezpečovaný v súlade so zákonom o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorého hlavné kroky prebehli nasledovne:

- Oznámenie o strategickom dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“ – zverejnenie informácií na webe a na ÚT (úradnej tabuli) od 12.5.2021 do 31.5.2021.
 - Verejnosť mohla doručiť svoje písomné stanovisko k oznámeniu príslušnému orgánu do 15 dní odo dňa, keď bolo oznámenie zverejnené.
 - Verejnosť mohla nahliadnuť do Oznámenia od 17.5.2021 do 30.5.2021 v pracovných dňoch, v čase 8:00 – 16:00 hod., na adrese Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja, Oddelenie stratégií a analýz, Dolná 2, 974 01 Banská Bystrica.
- Prerokovanie návrhu Rozsahu hodnotenia na OÚ BB strategického dokumentu „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022-2030“ - dňa 12.8.2021.
- Okresný úrad s prihliadnutím na doručené stanoviská a po prerokovaní Rozsahu hodnotenia určil Rozsah hodnotenia a zverejnil ho na enviroportáli - dňa 3.9.2021.

Následne boli zhotoviteľovi správy o hodnotení boli poskytnuté potrebné podklady k vypracovaniu Správy o hodnotení vplyvov strategického dokumentu: Analytická časť SD – verzia v pripomienkovacom procese, Strategická časť SD – pracovná verzia v pripomienkovacom procese. Aktualizované časti boli poskytnuté po ukončení pripomienkových procesov a po zapracovaní pripomienok.

Vlastné strategické environmentálne posudzovanie (proces SEA) bolo zahájené v marci 2022 a výsledkom bolo predloženie Správy o hodnotení strategického dokumentu PHSR BBSK na roky 2022 - 2030 na príslušný úrad v júni 2022.

PHSR BBSK na roky 2022 – 2030 kladie dôraz na kvalitné životné prostredie (vrátane klimatickej zmeny), zdravé komunity, udržateľnú mobilitu, vzdelávanie, udržateľnú energetiku, efektívne budovy a infraštruktúru, kvalitné služby, konkurencieschopnú ekonomiku a spokojnosť návštevníkov, čo odráža aj Vízia rozvoja BBSK „Kraj, kde ľudia chcú žiť, pracovať a tráviť svoj čas“. Vízia rozvoja do roku 2030 vychádza z Programových priorít kraja a sústreďuje sa na identifikovaný potenciál a bariéry rozvoja kraja s prihliadnutím na trendy a globálne výzvy, ktorým kraj bude čeliť.

PHSR BBSK na roky 2022 – 2030 umiestňuje svoje aktivity do celého územia Banskobystrického kraja.

Cieľom strategického dokumentu je na základe komplexnej analýzy územia, jeho silných a slabých stránkach, identifikovaných rozvojových potrebách vytvárať pracovné príležitosti, zlepšovať kvalitu verejných služieb a zvyšovať hodnotu zvereného majetku.

PHSR BBSK sa skladá zo 4 priorít a 10 hlavných strategických cieľov:

1. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika

2. Zelený kraj aj pre budúce generácie
3. Vzdelaná a súdržná spoločnosť
4. Prepojený kraj

PHSR BBSK sa skladá z úvodu a ďalších štyroch častí :

1. Analytické východiská
2. Strategicko-programová časť
3. Realizačno-finančná časť
4. Akčný plán, IÚS

Analytická a strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 pozostáva z častí:

Analytická časť:

1. Úvod
 2. Inštitucionálno-organizačná časť
 3. Socio-demografické údaje
 4. Vzdelávanie a školstvo
 5. Ekonomika a hospodárstvo
 6. Kultúrne zdroje a cestovný ruch
 7. Životná úroveň a sociálna inklúzia
 8. Životné prostredie
 9. Územno-technická analýza
 10. Bezpečnosť
 11. Doprava a dopravná infraštruktúra
 12. Zhrnutia špecifik strategicko-plánovacích regiónov
- Prílohy

Strategicko - programová časť:

1. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika
2. Zelený kraj aj pre budúce generácie
3. Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť
4. Prepojený kraj

Hlavné ciele strategického dokumentu

Charakteristikou a štruktúrou dokumentu predstavuje PHSR vyššieho územného celku strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR, ktorej úlohu plní Agenda SK 30 – Stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

Štruktúra vlastnej strategicko-programovej časti

Priority

Priority sú hlavné oblasti, na ktoré sa zameriava stratégia. Združujú a prepájajú strategické a špecifické ciele, ktoré spolu vedú ku čiastkovému naplneniu hlavného cieľa. Po krátkom úvode sú uvedené hlavné problémy, výzvy a príčiny súčasného stavu.

Strategický cieľ

Pod strategickým cieľom je uvedený jeden z hlavných problémov, na ktoré reaguje cieľ, výzvy s ním spojené a príčiny. Opis cieľového stavu uvádza cieľové hodnoty vybraných indikátorov.

Hlavný problém: komplexný problém, na ktorý reaguje strategický cieľ.

Výzvy: problémy, ktoré opisujú súčasný stav, ktorý vyžaduje zmenu, sú súčasťou hlavného problému.

Príčiny: príčiny výziev a hlavného problému, často na nich reagujú špecifické ciele.

Opis cieľového stavu: želaný cieľový stav v roku 2030 opísaný pomocou indikátorov a cieľových hodnôt.

Špecifické ciele

Pod špecifickými cieľmi sú uvedené:

- Výzvy: špecifické výzvy, na ktoré reaguje špecifický cieľ, tieto sú často uvedené ako *príčiny* pod Strategickým cieľom.
- Opatrenia a aktivity PHSR: opatrenia a aktivity, ktoré pochádzajú z výstupov pracovných skupín a koncepcných dokumentov na úrovni kraja.

X. INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI (AK TO CHARAKTER A ROZSAH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU UMOŽŇUJE)

Strategicko-plánovacie regióny sú v zmysle definícií Európskej komisie a OECD čiastkové územné jednotky pre plánovanie na subregionálnej úrovni (skupiny obcí určené pre potreby regionálneho rozvoja). SPR chápeme aj ako územie v rozsahu okresu alebo skupiny okresov, ktoré sú územne blízke a majú spoločné špecifické danosti a potenciál (napr. zdroje, kultúru a históriu), záujmy, výzvy, problémy, či podmienky rozvoja.

V rámci každého Strategicko-plánovacieho regiónu vznikli Kooperačné rady ako inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom Integrovannej územnej stratégie. Kooperačné rady jednotlivých SPR sa zriadili za účelom prípravy, implementácie, monitorovania a hodnotenia IÚS na území SPR. Predstavujú dobrovoľné platformy územnej spolupráce sociálno-ekonomických partnerov v oblasti hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja na území konkrétneho SPR. Kooperačné rady nemajú právnu subjektivitu a nemajú úlohy prislúchajúce orgánom verejnej a štátnej správy.

Každá Kooperačná rada si ustanovila rôzny počet tematických pracovných skupín (TPS). Členovia tematických pracovných skupín reprezentujú odborníkov a zástupcov v oblasti, na ktorú sa zameriava TPS, pochádzajúcich z SPR a poznajúcich situáciu v SPR. Členstvo v tematickej pracovnej skupine je dobrovoľné. V procese prípravy IÚS BBSK tematické pracovné skupiny pripravili SWOT analýzy a vízie do roku 2030 pre oblasť zamerania konkrétnej tematickej pracovnej skupiny. Diskutovali o problémoch v SPR a ich príčinách. Snažili sa identifikovať projekty, v ktorých by využili silné stránky, potenciál SPR na odstránenie slabých stránok. Brali pritom do úvahy aj príležitosti a hrozby z vonkajšieho prostredia. Snažili sa tiež identifikovať nositeľov týchto projektov. Kooperačné rady SPR boli pravidelne informované o výstupoch TPS.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame výber aktivít (skupín projektov), na ktorých sa zhodli Kooperačné rady ako na prioritných v svojom SPR spolu s nastaveným rozpočtom.

Tabuľka 35: Prehľad projektov

Prioritné skupiny projektov	Počet projektov	Celková suma
SPR okresov Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár		
Adaptácia na zmenu klímy	29	7 901 000 €
Verejné kanalizácie a vodovody /budovanie/rekonštrukcia/+ ďalšia infraštruktúra	86	74 057 480 €
Centrá vedy, výskumu a inovácie	8	47 238 000 €
Cestná infraštruktúra- cyklotrasy a iné trasy, MDI, mobilita a doprava	119	456 646 200 €
Občianska infraštruktúra	59	12 856 423 €
Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov a verejných priestorov	109	123 917 111 €
Školská infraštruktúra a vzdelávanie	18	39 040 893 €
Sociálne služby a zariadenia	41	43 857 112 €
Zvýšenie zamestnanosti	30	123 917 111 €
Investície do odpadového hospodárstva	38	8 946 988 €
Nájomné byty	11	10 753 506 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo- rozvoj CR, komunitný rozvoj, NKP	21	3 635 088 €
Ostatná kultúra a športová infraštruktúra	62	49 722 968 €
SPR Gemer – Malohont (okresy Rimavská Sobota a Revúca)		

Prioritné skupiny projektov	Počet projektov	Celková suma
Adaptácia na zmenu klímy	6	740 000 €
Budovanie/rekonštrukcia verejných vodovodov + ďalšia infraštruktúra (vodojemy a pod.)	14	2 054 346 €
Cyklotrasy, iné trasy a MDI	11	3 330 000 €
Iné služby v CR	8	5 195 000 €
Investície do odpadového hospodárstva (samosprávy)	10	1 560 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo_NKP_CR	5	3 000 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo_NKP_komunitný rozvoj	7	12 503 375 €
Mobilita a doprava	40	10 145 000 €
Nájomné byty	5	3 950 000 €
Nízkoemisná doprava – cyklodoprava	4	2 300 000 €
Občianska infraštruktúra	12	534 000 €
Obehové hospodárstvo	5	48 000 000 €
Ostatná kultúra_komunitný rozvoj (lokálne domy kultúry, amfiteátre a i.)	5	1 200 000 €
Otvorené nenáročné športoviská	9	2 395 000 €
Podpora spolupráce v regióne	2	-
Pozemkové úpravy	3	3 050 000 €
Sociálne služby	12	2 396 441 €
Sociálne zariadenia	15	3 325 500 €
Verejné kanalizácie a ČOV (budovanie/rekonštrukcia)	22	32 080 000 €
Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov a verejných priestorov	66	31 932 216 €
SPR Stred (okresy Zvolen, Detva, Krupina)		
Verejné kanalizácie a ČOV (budovanie/rekonštrukcia)	42	30 210 720 €
Investície do odpadového hospodárstva (samosprávy)	23	6 295 803 €
Občianska infraštruktúra	35	18 363 783 €
Iné služby v CR	11	32 354 000 €
Sociálne zariadenia	17	13 617 500 €
Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov a verejných priestorov	97	29 960 119 €
Cyklotrasy, iné trasy a MDI	20	6 680 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo CR	3	65 000 €
Mobilita a doprava	89	52 964 473 €
Adaptácia na zmenu klímy	18	13 340 000 €
Ekologizácia vykurovania	3	53 000 000 €
Nízkoemisná doprava - cyklodoprava	9	3 576 867 €
Ostatná kultúra, komunitný rozvoj (lokálne domy kultúry, amfiteátre a i.)	12	4 579 947 €
Školská infraštruktúra	7	6 179 508 €
Zvýšenie zamestnanosti	16	31 400 000 €
Budovanie/rekonštrukcia verejných vodovodov + ďalšia infraštruktúra (vodojemy a pod.)	29	11 452 997 €
Sociálne služby	16	159 666 976 €
Obslužná infraštruktúra pri POI (parkoviská, MDI, oddychové zóny, zázemie)	4	260 000 €
Odstraňovanie envirozáťaží a čiernych skládok	1	40 000 €

Prioritné skupiny projektov	Počet projektov	Celková suma
Ostatná športová infraštruktúra (plavárne, kúpaliská, štadióny a i.)	10	7 870 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo_komunitný rozvoj	1	28 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo_NKP_CR	7	4 795 000 €
Obehové hospodárstvo	7	72 666 000 €
Protipovodňové opatrenia	6	10 868 064 €
Infraštruktúra spojená s internetom	7	155 000 €
Kultúrne a prírodné dedičstvo_NKP_komunitný rozvoj	10	4 367 000 €
Nájomné byty	7	12 300 000 €
Nízkoemisná doprava - elektromobilita	2	260 000 €
Revitalizácia tokov	1	5 000 000 €
SPR okresov Banská Štiavnica – Žiar n/Hronom – Žarnovica		
Kultúrne a prírodné dedičstvo, CR	-	-
Kultúrne a prírodné dedičstvo, NKP, CR	-	-
Kultúrne a prírodné dedičstvo, NKP, komunitný rozvoj	-	-
Obslužná infraštruktúra POI	-	-
Budovanie/rekonštrukcia verejných vodovodov + ďalšia infraštruktúra	-	-
Občianska infraštruktúra	-	-
Adaptácia na klimatické zmeny	-	-
Ostatná športová infraštruktúra	-	-
Ostatná kultúra, komunitný rozvoj	-	-
Cestná infraštruktúra	-	-
Cyklotrasy, iné trasy a MDI	-	-
Investície do odpadového hospodárstva	-	-
SPR okresy Banská Bystrica – Brezno		
V súčasnosti sú k dispozícii iba výstupy Tematických pracovných skupín, ktoré identifikovali kľúčové aktivity na odstránenie slabých miest zadaných v analýze SWOT.		

XI. ZOZNAM SPRACOVATEĽOV SPRÁVY O HODNOTENÍ VPLYVU STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Spracovateľ:

ENVICONSLT spol. s r. o.

Obežná 7

010 08 Žilina

Spracovateľský kolektív:

Ing. Milan Hodas

Mgr. Peter Hujo

Mgr. Peter Kurjak, PhD.

XII. DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA

Banská Bystrica, 13.6. 2022

Ing. Ján Lunter

predseda Banskobystrického samosprávneho kraja

Za spracovateľa:

Mgr. Peter Hujo

konateľ

ENVICONSLT spol. s r.o.

Za obstarávateľa:

Ing. Ján Lunter

predseda

Banskobystrický samosprávny kraj

Zoznam literatúry

AUREX, spol. s r. o. 2021. Správa o hodnotení strategického dokumentu PHSR BBSK na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030).

Digitálny sprievodca kultúrnymi službami BBSK. 2021. Dostupné na internete: https://www.bbsk.sk/Portals/0/01%20Urad%20BBSK/Odd_kultury%20a%20cestovneho%20ruchu/DS-KS-BBSK-2019.pdf.

Hensel, K., Krno, I. 2002. Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

IFP, 2019: Inštitút finančnej politiky. Koľko je na Slovensku cépečkárov? Komentár 2019/5, 6 s.

Inštitút environmentálnej politiky, (2021). Miznúca voda. Dostupné na internete: <https://sk.linkedin.com/company/iep-sk>.

Jedlička, L., Kalivodová, E. 2002. Zoogeografické členenie: Terestrický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Lapin, M. 2002. Klimatické oblasti. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Maglocký, Š. 2002. Potenciálna prirodzená vegetácia. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Malík, P., Švasta, J. 2002. Hlavné hydrogeologické regióny. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Mazúr E., Lukniš M., 1986. Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislav. In Atlas krajiny SR, 2002. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Mazúr, E., Činčura, J., Kvitkovič, J., 1980. Geomorfológia. Atlas SSR, SAV, SÚGK, Bratislava. In Atlas krajiny SR, 2002. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

MICHALKO, J., a kol. 1986. Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika. Textová časť a mapy. VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 162 s.

MŽP SR. 2019. Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027. Dostupné na internete: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/plan-rozvoja-verejnych-vodovodov-verejnych-kanalizacii-pre-uzemie-sr-n>.

MŽP SR. 2020. Ku koreňom, Inštitút environmentálnej politiky. Dostupné na internete: https://www.minzp.sk/files/iep/2020_03_ku_koren-om.pdf.

MŽP SR. 2021. Vodný plán Slovenska (v príprave, 2. aktualizácia). Dostupné na internete: <https://www.minzp.sk/voda/vodny-plan-slovenska/>.

Plesník, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Podklady pre Program zlepšenia kvality ovzdušia – Banskobystrická zóna, 2021: Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/studie_analyzy/ZonaBB-cele-v8a.pdf.

SAŽP. 2016. Environmentálna regionalizácia SR. 2016.

SHMÚ. 2020. Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2019. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf.

SHMÚ. 2021. Podklady pre Program zlepšenia kvality ovzdušia, Banskobystrická zóna, 2021. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/studie_analyzy/ZonaBB-cele-v8a.pdf.

Šimo, E., Zaťko, M. 2002. Typy režimu odtoku. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Šprocha, B., Vaňo, B., Bleha B., 2013: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035. Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied. 97 s.

Žiačiková, R. a kol. 2016. Metodika hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica.

Internetové zdroje

<http://apl.geology.sk/atlasge/>

<http://www.air.sk/neis.php>

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/connectgreen>

<http://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>

<http://www.pamiatky.sk/sk/page/svetove-dedicstvo/>

<http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/148-spracovali-sme-navrh-novej-prirodnej-rezervacie-pralesy-slovenska-.html>

<http://www.sopsr.sk/cinnost/biotopy/mokrade/MokrSlov/prehladokresy.htm>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20&do=search>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4&do=search>

<http://www.sopsr.sk/web/>

<http://www.sopsr.sk/web/?cl=1603>

<http://www.sopsr.sk/web/?cl=1604>

<http://www.unesco.sk/>

<https://regionnovohrad.sk/položka/geopark-nograd-novohrad/>

[https://www.bbsk.sk/Portals/0/01 Urad BBSK/Odd_kultury a cestovneho ruchu/DSKS-BBSK-2019.pdf](https://www.bbsk.sk/Portals/0/01%20Urad%20BBSK/Odd_kultury%20a%20cestovneho%20ruchu/DSKS-BBSK-2019.pdf)

<https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedicstvo/muzea-a-galerie/register-muzei-a-galerii/>

<https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedicstvo/muzea-a-galerie/register-muzei-a-galerii/>

<https://www.eea.europa.eu/highlights/climate-change-poses-increasingly-severe>

<https://www.ludovakultura.sk/>

https://www.minzp.sk/files/iep/2020_03_ku_koren-om.pdf

<https://www.minzp.sk/files/oblasti/politika-zmeny-klimy/nus-sr-do-roku-2030-finalna-verzia.pdf>

<https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>

https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/register-a-zoznamy/skladky_2017_web.pdf

<https://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030/>

https://www.shmu.sk/File/oko/studie_analyzy/ZonaBB-cele-v8a.pdf

https://www.shmu.sk/sk/?page=1614&id=&rok=2021&mesiac=12&extra_typ_mesacne=1

www.datacube.statistics.sk

www.emas.sk

www.geology.sk

Príloha 1

Vyhodnotenie špecifických požiadaviek vyplývajúcich z Rozsahu hodnotenia (RH) strategického dokumentu „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“, ktorý vydal Okresný úrad Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie. RH je zverejnený na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-hospodarskeho-socialneho-rozvoja-banskobystrickeho-samospravne-1>.

2.2 Špecifické požiadavky	Na základe informácií uvedených v oznámení a zo stanovísk doručených k tomuto oznámeniu vyplynula potreba v správe o hodnotení podrobnejšie rozpracovať najmä nasledovné okruhy otázok súvisiacich s navrhovaným strategickým dokumentom: 2.2.1 Pri príprave správy o hodnotení strategického dokumentu a samotného strategického dokumentu brať do úvahy všetky pripomienky, ktoré boli zaslané k oznámeniu.	Vyhodnotenie pripomienok k oznámeniu o strategickom dokumente tvorí samostatnú prílohu 2 Správy o hodnotení strategického dokumentu.
----------------------------------	--	--

Príloha 2

Vyhodnotenie pripomienok doručených k Oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
1	73/2021	07.06.2021	Obec Bzenica, Bzenica 74, 966 01 Hliník nad Hronom	Ako dotknutá obec upozorňujeme na Uznesenie vlády SR z 11.07.1995, číslo 526, ktorým boli schválené opatrenia na ozdravenie krajiny Žiarskej kotliny (príloha - Uznesenie). Uvedené Uznesenie je stále platné, pre Vás dôrazne žiadame, aby bol do PHSR BBSK na roky 2021 - 2031 zapracovaný návrh opatrení na ozdravenie krajiny Žiarskej kotliny. V hlavných cieľoch PHSR BBSK na roky 2022 - 2031 chýba najdôležitejšie: - Zásobovanie občanov pitnou vodou, - Odkanalizovanie obcí BBSK, čo má vplyv na zdravotný stav obyvateľstva, na kvalitu spodných vôd a kvalitu vody v potokoch a riekach atď.	Akceptuje sa. Strategický dokument je v súlade s Uznesením vlády SR z 11.07.1995, číslo 526, ktorým boli schválené opatrenia na ozdravenie krajiny Žiarskej kotliny. Nedostatočné čistenie komunálnych odpadových vôd a nedostatočná sieť verejných kanalizačných systémov a nedostatočné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sú riešené v rámci špecifického cieľa 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy v prioritě 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE. Strategicko - programová časť PHSR BBSK uvádza pre SPR okresov Banská Štiavnica - Žiar nad Hronom a Žarnovica ako jednu z prioritných aktivít IÚS BBSK Podporu budovania vodovodov a kanalizácií (v obciach do/nad 2 000 EO).
2	OU-BB-OSZP1-2021/014495-004	01.06.2021	Okresný úrad Banská Bystrica, Odbor starostlivosti o ŽP, Nám. Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská	<u>Záväzné stanovisko:</u> Predložené oznámenie o strategickom dokumente je stručné a všeobecné. Charakteristika stratégie nie je uvedená, PHSR BBSK neobsahuje zoznam aktivít, ich lokalizáciu ani územný priemet, nie je priložená ani samotná stratégia. Uvedené sú zavádzajúce interpretácie požiadaviek na vstupy a údaje o výstupoch, ktoré sú v rozpore so zákonom o posudzovaní vplyvov.	Akceptuje sa. Vyhodnotenie vplyvov strategického dokumentu v zmysle uvedených pripomienok (vplyvy na záujmy ochrany prírody a na územia NATURA 2000) je predmetom predkladanej Správy o hodnotení, ktorá sa posudzuje podľa zákona 24/2006 Z. z. spolu so samotným strategickým materiálom, ktorý podrobne

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
			Bystrica	Nie sú identifikované ani vyhodnotené vplyvy strategického dokumentu, názvy kapitol o vplyvoch nie sú v súlade s ich obsahom. Namiesto vplyvov na chránené územia sú vymenované niektoré chránené územia v BBSK. Upozorňujeme, že prírodné danosti v chránených územiach nie je potrebné ba ani žiadúce „kultivovať“ (uvedené v kapitole o vplyvoch na chránené územia) a na „zamedzenie degradácie prírodného dedičstva“ sa majú aplikovať cielené špecifické postupy. Vzhľadom na všeobecný charakter predloženého oznámenia o strategickom dokumente <i>Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 — 2030</i> nemožno k nemu zaujať stanovisko. Predložený strategický dokument podlieha povinnému hodnoteniu podľa zákona o posudzovaní vplyvov. Okresný úrad v sídle kraja požaduje v správe o hodnotení strategického dokumentu: - zobrazit' územný priemet navrhovaných aktivít, - uviesť aktivity plánované v strategickom dokumente (nielen ako odvolanie na iné strategické dokumenty), - vyhodnotiť vplyv strategického dokumentu na záujmy ochrany prírody, - vyhodnotiť vplyvy všetkých aktivít PHSR BBSK na územia sústavy Natura 2000 (tzv. primerané hodnotenie) podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v SR (ŠOP SR, 2014, 2016).	rieši navrhované aktivity. V rozsahu hodnotenia nebola definovaná požiadavka potreby spracovania primeraného posúdenia. Vplyvy na územia NATURA 2000 v správe o hodnotení sú podrobne riešené v kapitole 1.4 Zhodnotenie dopadov na chránené územia a na európsku sieť chránených území NATURA 2000, kde sa pri vyhodnocovaní vplyvov postupovalo podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v SR (SAŽP, ŠOP SR, 2016).
3	S16504-2021-1KŽ-14	03.06.2021	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky Inšpektorát	<u>Zaujatie stanoviska:</u> Ministerstvo zdravotníctva SR — Inšpektorát kúpeľov a žriediel ako dotknutý orgán podľa § 40 ods. 2 písm. d) zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných	Akceptuje sa. Pripomienky Ministerstva zdravotníctva SR — Inšpektorát kúpeľov a žriediel týkajúce sa zapracovania popísaných skutočností boli zapracované v kapitole 1.4.3 Prírodné liečivé zdroje, minerálne a termálne zdroje a zohľadnené pri vyhodnocovaní

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielať	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
			kúpeľov a žriediel Limbová 2, 837 52 Bratislava	minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („ďalej len zákon č. 538/2005 Z. z."), Vám týmto oznamuje nasledovné: <u>Z hľadiska ochrany záujmov podľa zákona č. 538/2005 Z. z. sú na riešenom území dotknuté lokality:</u> - Brusno, Čerín - Čačín, Maštinec, Tornaľa: lokality s prírodnými minerálnymi zdrojmi využívanými na plnenie do spotrebiteľských obalov, resp. plánovanými takto využívať, - Brusno, Číž, Dudince, Sklené Teplice, Sliač a Kováčová: kúpeľné miesta, v ktorých sú zriadené prírodné liečebné kúpele a kúpeľné liečebne využívajúce na poskytovanie kúpeľnej starostlivosti prírodné liečivé zdroje; v Brusne sa zároveň prírodná minerálna voda plní do spotrebiteľských obalov. Vo všeobecnosti sa ochrana prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja pred činnosťami, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť chemické, fyzikálne, mikrobiologické a biologické vlastnosti vody, jej zdravotnú bezchybnosť, množstvo vody a výdatnosť prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja, zabezpečuje ochrannými pásmami prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov (§ 26 ods. 1 zákona č. 538/2005 Z. z.). Ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov sú ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom, nasledovne: - Brusno: Vyhláška MZ SR č. 17/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodného minerálneho zdroja v Brusne, - Čerín - Čačín: Vyhláška MZ SR č. 554/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov	vplyvov na životné prostredia. Berie sa na vedomie. Pripomienky Ministerstva zdravotníctva SR — Odbor verejného zdravia, skriningu a prevencie a Oddelenie nadrezortnej koordinácie týkajúce sa zapracovania rozmeru starostlivosti o duševné zdravie; doplnenia 5. bodu dobré zdravie, ktoré je šiestou prioritou národnej implementácie Agendy 2030; bodu 5.1 Vytvorenie zdravých komunít a podporného prostredia pre zdravie obyvateľstva ako aj bodu 4. Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva boli primerane zohľadnené v prioritě 3 ZDRAVÁ, VZDELANÁ A SÚDRŽNÁ SPOLOČNOSŤ, v špecifických cieľoch 3.2.3 Zvýšiť dostupnosť a kvalitu komplexných integrovaných sociálno-zdravotných služieb s dôrazom na individuálne potreby a aktívne začlenenie a 3.2.4 Zabezpečiť dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti aj pre geograficky a sociálne znevýhodnené skupiny.

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				v Čeríne, časti Čačín, - Číž: Vyhláška MZ SR č. 18/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Číži, - Dudince: Vyhláška MZ SR č. 19/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Dudinciach a prírodných minerálnych zdrojov v Santovke a v Slatine (lokality Santovka a Slatina sa nachádzajú v Nitrianskom kraji), - Sklené Teplice: Vyhláška MZ SR č. 57/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Sklených Tepliciach, - Sliač a Kováčová: Vyhláška MZ SR č. 551/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Sliači a v Kováčovej, - Maštinec: Vyhláška MZ SR č. 263/2003 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v obci Hrnčiarska Ves, časť Maštinec, - Tornal'a: Vyhláška MZ SR č. 114/2002 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Tornali. Na ochranné pásma sa vzťahujú obmedzenia a zákazy činností podľa ustanovení §26, §27, § 28, § 40 ods. 2 a § 50 ods. 17 zákona č. 538/2005 Z. z., ktoré je potrebné rešpektovať a dodržiavať. Prírodné liečivé zdroje sú využívané na liečebné účely v prírodných liečebných kúpeľoch alebo kúpeľných liečebniach, ktoré sú zriadené a prevádzkované na kúpeľných územiach kúpeľných miest. Kúpeľné územie je ucelené územie v kúpeľnom mieste, ktorého rozsah je určený v štatúte kúpeľného miesta (§ 35 zákona č. 538/2005 Z. z.), nasledovne: - Brusno: Štatút kúpeľného miesta Brusno, schválený uznesením vlády SR č. 740/1995,	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				- Číž: Štatút kúpeľného miesta Číž, schválený uznesením vlády SR č. 740/1995 - Dudince: Štatút kúpeľného miesta Brusno, schválený uznesením vlády SR č. 623/1998 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999, - Sklené Teplice: Štatút kúpeľného miesta Sklené Teplice, schválený uznesením vlády SR č. 623/1998 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999, - Sliač: Štatút kúpeľného miesta Sliač, schválený uznesením vlády SR č. 830/1997 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999, - Kováčová: Štatút kúpeľného miesta Kováčová, schválený uznesením vlády SR č. 830/1997 v znení jeho zmeny schválenej uznesením vlády SR č. 456/1999. Na kúpeľnom území sa uplatňuje ochrana kúpeľného režimu a platia na ňom zákazy ustanovené podľa § 35 ods. 5 zákona č. 538/2005 Z. z. V kapitole „5. Vplyvy na chránené územia“ predloženého oznámenia o strategickom dokumente nie sú uvedené vyššie popísané skutočnosti. <u>V tejto súvislosti ich Ministerstvo zdravotníctva SR — Inšpektorát kúpeľov a žriediel požaduje vhodne zapracovať do tejto kapitoly a zároveň ich aj zohľadniť počas ďalších fáz spracovania strategického dokumentu.</u> Toto stanovisko nenahrádza stanovisko Ministerstva zdravotníctva SR — Inšpektorátu kúpeľov a žriediel ako dotknutého orgánu podľa § 40 ods. 2 zákona č. 538/2005 Z. z. k činnosti v rámci jednotlivých konaní podľa zákona č. 50/1976 Zb. a zákona č. 364/2004 Z. z. a pri posudzovaní zámerov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. Kontaktná osoba pre Inšpektorát kúpeľov a žriediel: RNDr. Martina Juráková, PhD., martina.jurakova@health.gov.sk, tel.: 02/593 73 299.	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				<u>Zároveň si k predbežnému oznámeniu o strategickom dokumente uplatňuje pripomienky aj Ministerstvo zdravotníctva SR — Odbor verejného zdravia, skríningu a prevencie a Oddelenie nadrezortnej koordinácie, a to nasledovne:</u> <u>Oddelenie nadrezortnej koordinácie</u>, nasledovne: V materiáli chýba rozmer starostlivosti o duševné zdravie, ktorá je nevyhnutnou súčasťou sociálneho rozvoja, a tiež psychicky zdravá populácia je predpokladom hospodárskeho rozvoja. Kontaktná osoba pre Oddelenie nadrezortnej koordinácie: Mgr. Viktor Svetský, PhD., viktor.svetsk@health.gov.sk, tel.: 02/593 73 435. <u>Odbor verejného zdravia, skríningu a prevencie</u>, nasledovne: 1. II. Základné údaje o strategickom dokumente; bod 3 Hlavné ciele; Hlavný cieľ PHSR BBSK Žiadame doplniť piaty bod a text „Dobré zdravie“. <u>Odôvodnenie:</u> Dobré zdravie je šiestou prioritou národnej implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj Slovenskej republiky. Agendu 2030 vnímame ako príležitosť a prostriedok určiť dlhodobé priority pre rozvoj našej krajiny. Agenda 2030 je premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenskej republiky a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce, napríklad aj na regionálnej úrovni. Súbor šiestich prioritných oblastí: 1. vzdelanie pre dôstojný život; 2. smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí; 3. znižovanie chudoby a sociálna inklúzia; 4. Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy; 5. Právny štát, demokracia a bezpečnosť; 6. Dobré zdravie. III. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia; bod 2. Údaje	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				o výstupoch; Strategické ciele PHSR BBSK pre celé územie VÚC. Žiadame doplniť Prioritu V. a text „Dobré zdravie“; bod 5.1 a text „Vytvorenie zdravých komunít a podporného prostredia pre zdravie obyvateľstva“. <u>Odôvodnenie:</u> Predpokladom vytvorenia prostredia pre obyvateľov, ktoré bude prospešné pre ich zdravie je ovplyvňovanie determinantov, ktoré majú pozitívne vplyvy. III. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia; bod 4. Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva; Žiadame odsek a text „Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 - 2030“. <u>Odôvodnenie:</u> Strategický rámec v oblasti zdravia pre roky 2014 - 2030 predstavuje základný dokument, ktorého účelom je v strednodobom a dlhodobom horizonte určovať smerovanie štátnej politiky zdravia v Slovenskej republike. Jednou z kompetencií VÚC je oblasť starostlivosti o zdravie. Princíp Zdravia vo všetkých politikách (z angl. Health in All Policies - HiAP) predstavuje spoluprácu pri tvorbe a presadzovaní štátnej politiky zdravia na úrovni všetkých sektorov a aj na úrovni samosprávy na dosiahnutie stanovených cieľov. Kontaktná osoba pre Odbor verejného zdravia, skríningu a prevencie: Ing. Martina Dubníčková, martina.clubnickova@health.gov.sk tel.: 02/593 73 242.	
4	29412/2021/OSD/68290	01.06 2021	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky Námestie slobody 6, 810 05	<u>Stanovisko:</u> MDV SR berie predmetné oznámenie „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022-2030“ na vedomie a zároveň odporúčame nasledovné: - do časti <i>Strategické ciele špecifické pre strategicko-plánovacie regióny (SPR)</i>, do kapitoly <i>SPR okr. Banská Bystrica a Brezno</i>, do bodu 2.1 <i>Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v SPR</i> odporúčame doplniť text	Berie sa na vedomie. Pre SPR okresov Banská Bystrica a Brezno sú tematické oblasti a ich napojenia na hlavné strategické ciele PHSR BBSK podrobne popísané v Strategicko - programovej časti. Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu je súčasťou tematickej oblasti Kultúra, šport, voľný čas a mládež. Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva bol vyhodnotený v správe o hodnotení v kapitole

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
			Bratislava 15, P. O. BOX 100	nasledovne: „2.1 Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v SPR vrátane vodného turizmu “; - do časti 4. <i>Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva</i> , v ktorej sa opisuje dosiahnutie tretieho strategického cieľa zvyšovania príjmov z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu, navrhujeme do textu: „zatraktívnenie prírodného potenciálu pre udržateľné využívanie v rozvoji mäkkých foriem cestovného ruchu...” doplniť text nasledovne: „zatraktívnenie prírodného potenciálu pre udržateľné využívanie v rozvoji mäkkých foriem cestovného ruchu (napríklad vodný turizmus)”.	1.3 Súhrnné zhodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie formou tabuľky (Tabuľka 28: Súhrnné hodnotenia predpokladaných vplyvov priorit, strategických cieľov a špecifických cieľov na životné prostredie).
5	OU-ZH-OSZP-2021/006645-002	31. 05. 2021	Okresný úrad Žiar nad Hronom, Odbor starostlivosti o ŽP, námestie Matice slovenskej 8, 965 01 Žiar nad Hronom	<u>Stanovisko:</u> Hlavný cieľ PHSR BBSK Zvýšiť atraktivnosť kraja pre obyvateľov, investorov a návštevníkov. Na dosiahnutie daného cieľa boli v PHSR vytýčené 4 priority: I. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika II. Zelený kraj pre budúce generácie III. Vzdelaná a súdržná spoločnosť IV. Prepojený kraj Realizácia stratégie zahrnutej v strategickom dokumente nebude vyžadovať žiadne dodatočné vstupy relevantné pre posudzovanie z hľadiska vplyvov na životné prostredie. Naopak, koncepcia strategického dokumentu je zameraná na zníženie materiálových a energetických vstupov do lokálnej ekonomiky. Naplnenie stratégie konkrétnymi projektami bude predmetom posúdenia podľa zákona na úrovni posudzovania vplyvov na životné prostredie jednotlivých činností a dokument ako taký nevytvára priamy rámec pre projekty alebo činnosti podľa prílohy č. 8 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Strategické ciele špecifické pre strategicko-plánovacie regióny	Akceptuje sa. Pri realizácii konkrétnych aktivít PHSR BBSK je potrebné rešpektovať uvedené požiadavky. Problematiku ochrany vôd rieši strategický dokument priamo v prioritě 2 ZELENÝ KRAJ AJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE, Strategickom ciele 2.1 Zabezpečiť efektívnu ochranu a obnovu všetkých zložiek životného prostredia, s dôrazom na zmiernenie zmeny klímy a zvýšenie odolnosti kraja na jej nepriaznivé prejavy a špecifickom ciele 2.1.3 Zlepšiť stav a ochranu vôd. Strategický dokument s ohľadom na svoj charakter nie je v rozpore s uvedenými požiadavkami, ktoré budú vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie pri konkrétnych aktivitách rešpektované a detailnejšie riešené. Aktivity, ktoré spĺňajú limity zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie budú predmetom posúdenia.

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				(SPR): SPR Žiarsko okr. Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica Priorita 1: Inovatívne inteligentné Pohronie Strategický cieľ SPR 1.1: Rozšírenie výskumných a inovačných kapacít Strategický cieľ SPR 1.2: Inteligentné sídla a modernizácia verejných služieb Strategický cieľ SPR 1.3: Nové zručnosti pre potreby trhu práce Priorita 2: Krajina a jej potenciál Strategický cieľ SPR 2.1: Uchovať a zveľadiť prírodu a krajinu Strategický cieľ SPR 2.2: Rozvíjať miestnu ekonomiku v súlade s potenciálom územia Priorita 3: Kvalitné a dostupné verejné služby Strategický cieľ SPR 3.1 : Dobudovanie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry Strategický cieľ SPR 3.2: Skvalitnenie dopravných služieb Strategický cieľ SPR 3.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti Vzhľadom na povahu a ciele strategického dokumentu sa očakávajú hlavne pozitívne priame aj nepriame vplyvy na životné prostredie ako aj na kvalitu života obyvateľov kraja. V dokumente sú formulované samostatné strategické ciele (SC), ktoré sú prioritne alebo sekundárne zamerané na zlepšenie kvality životného prostredia: Priorita I. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika 1.2. Zvýšiť efektívnosť využívania lokálnych zdrojov so zreteľom na zelené riešenia 1.3. Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				Priorita II. Zelený kraj pre budúce generácie. 2.1. Zvyšovať biodiverzitu a zlepšiť stav životného prostredia 2.2. Zmierniť zmenu klímy a zvýšiť odolnosť kraja na jej nepriaznivé prejavy Priorita IV. Prepojený kraj 4.2. Zvýšiť význam verejnej osobnej dopravy na úroveň nosného prvku pokrytia potrieb mobility mestských aj vidieckych oblastí Konkrétne vplyvy na životné prostredie vzhľadom na všeobecný charakter dokumentu nie je možné vo fáze spracovania oznámenia o strategickom dokumente kvantifikovať. Jednotlivé environmentálne dosahy budú podrobne opísané v správe o hodnotení strategického dokumentu. V rámci Priority T1 ZELENÝ KRAJ PRE BUDÚCE GENERÁCIE je prvý strategický cieľ 2.1. „Zvyšovať biodiverzitu a zlepšiť stav životného prostredia“ zameraný na aktivity, ktoré zlepšujú kvalitu životného prostredia prostredníctvom zlepšovania kvality ovzdušia, dosiahnutím priaznivého stavu biotopov a druhov v chránených územiach, dosiahnutím dobrého stavu vôd (v súlade s Rámcovou smernicou EÚ o vode 2000/60/ES), podporovaním regenerácie urbanizovanej krajiny, eliminovaním znečistenia, transformovaním hospodárenia v lesoch bližšie k prírode a spoločnosti, zvýšením prírodnej hodnoty poľnohospodárskej pôdy, zlepšením podmienok na dosiahnutie environmentálnych cieľov, zlepšením environmentálneho povedomia obyvateľov a aktérov pôsobiacich v kraji. Druhý strategický cieľ 2.2. „Zmierniť zmenu klímy a zvýšiť odolnosť kraja na jej nepriaznivé prejavy“ je zameraný na	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				zníženie emisií CO₂ zlepšenie a obnovenie vodného režimu v krajine a realizovanie preventívnych opatrení na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami spojenými so zmenou klímy. <u>Orgán štátnej vodnej správy dáva k predloženému oznámeniu o strategickom dokumente nasledovné stanovisko:</u> - Pri realizácii programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja zabezpečiť: - odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd v zmysle ustanovení vodného zákona a NV SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavka na dosiahnutie dobrého stavu vôd, - odvádzanie vôd z povrchového odtoku odtekajúcich zo zastavaného územia a z pozemných komunikácií pre motorové vozidlá, vrátane parkovísk a odstavných plôch s prečistením zachytávajúcim plávajúce látky, - na miestach, kde sa predpokladá obsah látok, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť kvalitu povrchovej a podzemnej vody (odstavné plochy, parkoviská, plochy vo výrobných prevádzkach,...) zrealizovať potrebné opatrenia na ich elimináciu, osadiť lapače na zachytávanie ropných látok. - Spevnené plochy a komunikácie musia po stavebnej a technickej stránke vyhovovať ustanoveniam vodného zákona a počas ich prevádzky nesmie dôjsť k ohrozeniu povrchových a podzemných vôd. - Pri návrhu a realizácii programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja rešpektovať ustanovenia vodného zákona, ustanovenia zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a ochranné pásma vodných zdrojov. Strategický dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“ podlieha povinnému hodnoteniu podľa § 7 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
6	MK-2311/2021-241/13028	26.05.2021	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Námestie SNP33, 81331 Bratislava	<u>Stanovisko:</u> Podľa názoru ministerstva práce využívanie kultúrneho dedičstva by mohlo napomôcť k naplneniu vyššie uvedeného hlavného strategického cieľa. V rámci Priority I. bol určený cieľ 1.3. Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu. Práve obnova a využívanie kultúrneho dedičstva by mohli výrazne dopomôcť v tomto smere a to nie len priamo v meste Banská Bystrica, ale aj v iných lokalitách. Jedným zo základných zložiek budúcej ponuky cestovného ruchu má byť práve kultúrne dedičstvo, ktoré má na území Banskobystrického kraja bohaté zastúpenie, či už sú to hnutelné a nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (napr. nachádza sa tu pomerne veľa hradov a opevnení, ktoré sú vyhľadávané turistické ciele), pamiatkové územia ako pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny, archeologické náleziská, miestne pamätihodnosti evidované v rámci jednotlivých obcí, či zbierky rôznych múzeí, galérií alebo predmety kultúrnej hodnoty prezentované v rámci iných organizácií (napr. výstavy sprístupnené v knižniciach, archívoch a pod). Pamiatkových území s množstvom národných kultúrnych pamiatok a pamiatkovo hodnotnými stavbami v rámci Banskobystrického kraja je viac. V okrese Banská Bystrica okrem mestskej pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica sa nachádza ešte aj pamiatková rezervácia ľudového staviteľstva Špania Dolina. V okrese Banská Štiavnica sa nachádzajú mestská pamiatková rezervácia Banská Štiavnica a pamiatková rezervácia technických diel Štiavnické Bane. V okrese Žiar nad Hronom sa nachádza mestská pamiatková rezervácia Kremnica a v okrese Krupina pamiatková rezervácia ľudového staviteľstva Sebechleby - Stará Hora.	Akceptuje sa. Uvedené požiadavky týkajúce sa pamiatkových území sú zohľadnené v kapitole 1.7 Kultúrne dedičstvo správy o hodnotení. Je potrebné ich zapracovať aj do samotného strategického dokumentu, v rámci analytickej časti, kapitoly 6. Kultúrne zdroje a cestovný ruch. Priorita IV. Prepojený kraj a jej špecifické ciele sú primárne zamerané na zlepšenie prepojenia dopravnej infraštruktúry, čo bude mať pozitívny vplyv na zlepšenie dostupnosti kultúrno - historickej infraštruktúry. Do priority 1 bol doplnený špecifický cieľ ŠC 1.1.5 Zvýšiť výkonnosť podnikov v high-tech sektore, kreatívnom priemysle, cestovnom ruchu a pôdohospodárstve, so zameraním na MSP. Do správy o hodnotení, kapitoly 6 Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom - Vzťah strategického dokumentu k iným strategickým dokumentom bol doplnený dokument Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2030.

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				Okrem pamiatkových rezervácií pamiatkovými územiami podľa pamiatkového zákona sú aj pamiatkové zóny. Na území Banskobystrického samosprávneho kraja sa ich nachádza 17: v okrese Brezno mestská pamiatková zóna Brezno; v okrese Žarnovica krajinná pamiatková zóna Hodruša-Hámre; v okrese žiar nad Hronom vidiecka pamiatková zóna Kremnické Bane a krajinná pamiatková zóna Kremnica banské diela; v okrese Zvolen mestská pamiatková zóna Zvolen, mestská pamiatková zóna Dobrá Niva a vidiecka pamiatková zóna Babiná; v okrese Rimavská Sobota mestská pamiatková zóna Rimavská Sobota a vidiecka pamiatková zóna Rimavské Janovce; v okrese Revúca mestská pamiatková zóna Jelšava, vidiecka pamiatková zóna Ratková a krajinná pamiatková zóna Sirk-Železník; v okrese Krupina mestská pamiatková zóna Krupina a vidiecka pamiatková zóna Sebechleby; v okrese Veľký Krtíš vidiecka pamiatková zóna Čelovce; v okrese Lučenec mestská pamiatková zóna Lučenec a vidiecka pamiatková zóna Polichno. Ako z vyššie uvedeného vyplýva, Banskobystrický kraj je veľmi bohatý na kultúrne dedičstvo, a preto odporúčame spomenúť v PHSR BBSK aj kultúrne dedičstvo ako integrálnu súčasť budúceho rozvoja. Odporúčame kreovať komplexnú ponuku cestovného ruchu na báze lokálnych špecifik regiónov integrálnou súčasťou, ktorej má byť okrem prírodného aj kultúrne dedičstvo. Pri prípadnom podrobnejšom zmapovaní kultúrneho potenciálu z pohľadu kultúrneho dedičstva pre potreby kreovania komplexnej ponuky cestovného ruchu Vám odporúčame osloviť v prvom rade Krajský pamiatkový úrad v Banskej Bystrici, detašované pracovisko Archeologického ústav Slovenskej akadémie Vied v Nitre — výskumné pracovisko vo Zvolene, ako aj rôzne múzeá, galérie a iné	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				kultúrne inštitúcie, ktoré sa nachádzajú na území Banskobystrického samosprávneho kraja a jednotlivé obce. Je dôležité upozorniť aj na tú skutočnosť, že na území Banskobystrického samosprávneho kraja sa nachádzajú aj lokality zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Z kultúrneho dedičstva zapísaného v tomto zozname sa tu nachádza Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia, ako aj drevený artikulárny kostol v Hronseku (okr. Banská Bystrica), ktorý je zapísaný do spomínaného zoznamu spolu s ďalšími podobnými stavbami v rámci „Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka.“ Dovoľujeme si upozorniť aj na tú skutočnosť, že v súvislosti s lokalitou UNESCO Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia Slovenská republika dokonca prijala osobitný zákon č. 100/2002 Z. z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia, ktorý sa vzťahuje na celú lokalitu. Na území okresov Lučenec a Rimavská Sobota sa nachádza aj geopark: Novohrad-Nógrád globálny geopark UNESCO, ktorý je prvým medzinárodným geoparkom európskej i globálnej siete geoparkov UNESCO. Predstavuje územie bohaté na jedinečné geologické a prírodné hodnoty, kultúrnohistorické dedičstvo, ľudové tradície, modernú kultúru či gastronómiu. V roku 2019 obhájil v hodnotení svoj titul globálneho geoparku UNESCO. Vďaka zelenej karte, ktorú získal, ostáva v globálnej sieti geoparkov pod záštitou tejto organizácie ďalšie štyri roky. Toto územie má veľký potenciál z pohľadu rozvoja cestovného ruchu. V činnostiach ako budovanie náučných chodníkov a lepšie sprístupnenie atraktívnych lokalít odporúčame preto aj naďalej pokračovať. V rámci priority IV. Prepojený kraj odporúčame mať na zreteli aj riešenie lepšej dopravnej dostupnosti cieľov kultúrneho a	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				prírodného dedičstva na území Banskobystrického samosprávneho kraja, ktorá môže výrazne dopomôcť k rozvoju cestovného ruchu. Základným predpokladom pre zvýšenie príjmov z cestovného ruchu ako aj zamestnanosti v tejto oblasti je totiž samotný rozvoj cestovného ruchu, ktorému je možné dopomôcť lepším sprístupnením a manažmentom kultúrnych cieľov. Ministerstvo ďalej navrhuje do priority: 1. Konkurencieschopná udržateľná ekonomika (poskytujúca prácu pre kvalifikovaných ľudí) doplniť bod 1.4. Podpora kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Rozvoj cestovného ruchu je potrebné prepojiť aj s kultúrnym a kreatívnym priemyslom. Do kapitoly 7. Vzťah k iným strategickým dokumentom na stranách 5-6 ministerstvo navrhuje zvážiť: doplnenie dokumentu: Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2030, resp. ďalšie strategické dokumenty podporujúce integráciu znevýhodnených skupín obyvateľstva najmä v súvislosti s prioritou III. Vzdelaná a súdržná spoločnosť.	
7		03.06.2021	Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie Námestie republiky 26, 984 36 Lučenec	<u>Stanovisko:</u> Názov strategického dokumentu: <i>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 — 2030</i> Obstarávateľ strategického dokumentu: Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23 974 01 Banská Bystrica, IČO: 37828100 Zástupca obstarávateľa: Ing. Matúš Hollý, riaditeľ Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja Strategický dokument vypracoval: Ing. Marína Linková Odborná referentka pre analytické a metodické činnosti Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica Miesto a dátum vypracovania: Banská Bystrica 16.4.2021	Berie sa na vedomie. Strategický dokument a správa o hodnotení rešpektuje uvedené požiadavky Okresného úradu Lučenec, odboru starostlivosti o životné prostredie, orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny; príslušného orgánu štátnej vodnej správy; príslušného orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva a príslušného orgánu štátnej správy v oblasti ochrany ovzdušia. Uvedené požiadavky budú rešpektované pri konkrétnych aktivitách v rámci prípravy projektovej dokumentácie. Aktivity, ktoré spĺňajú limity zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				Základom stratégie rozvoja BBSK je integrácia účinných cielených intervencií (programov, projektov, opatrení a nástrojov) investičného a neinvestičného charakteru reagujúcich na univerzálne a špecifické výzvy, priority a potenciály jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov (SPR), území udržateľného mestského rozvoja (UMR) a miest a obcí v Banskobystrickom kraji. Hlavné ciele: Predbežná Vízia rozvoja PHSR BBSK na roky 2022-2030 Kraj, kde ľudia chcú pracovať, žiť a plnohodnotne tráviť čas. Hlavný, cieľ PHSR BBSK Zvýšiť atraktivitu kraja pre obyvateľov, investorov a návštevníkov. Na dosiahnutie daného cieľa boli v PHSR vytýčené 4 priority: I. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika II. Zelený kraj pre budúce generácie III. Vzdelaná a súdržná spoločnosť IV. Prepojený kraj Definované priority a ciele sú zamerané na optimalizáciu využitia zdrojov a zníženie výstupov ekonomických a iných činností relevantných pre posúdenie z hľadiska dopadov na životné prostredie: Priorita I. - Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika (poskytujúca prácu pre kvalifikovaných ľudí) cestovného ruchu 1.1. Zvýšiť produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky 1.2. Zvýšiť efektivitu využívania lokálnych zdrojov so zreteľom na zelené riešenia 1.3. Zvýšiť príjmov z cestovného ruchu a zamestnanosť	životné prostredie budú predmetom posúdenia.

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu Priorita II. - Zelený kraj aj pre budúce generácie 2.1. Zvyšovať biodiverzitu a zlepšiť stav životného prostredia 2.2. Zmierniť zmenu klímy a zvýšiť odolnosť kraja na jej nepriaznivé prejavy Priorita III. - Vzdelaná a súdržná spoločnosť 3.1. Zvýšiť kompetencie obyvateľov pre osobný, občiansky aj pracovný život 3.2. Zvýšiť sociálnu udržateľnosť obyvateľstva 3.3. Zvýšiť kvalitu a transparentnosť rozhodovacích procesov vo verejnej správe Priorita IV. - Prepojený kraj (zlepšiť prepojenosť kraja smerom von aj dovnútra) 4.1. Dobudovať a obnoviť dopravnú infraštruktúru prepojenú na nadradenú cestnú a železničnú sieť 4.2. Zvýšiť význam verejnej osobnej dopravy na úroveň nosného prvku pokrytia potrieb mobility mestských aj vidieckych oblastí 4.3. Zlepšiť prístup k štandardnému pevnému širokopásmovému pripojeniu <u>K predloženému zámeru činnosti dávame nasledovné stanovisko:</u> 1. <u>Štátna správa ochrany prírody a krajiny:</u> Z hľadiska evidovaných vyšších záujmov ochrany prírody a krajiny evidovaných v územnej pôsobnosti Okresného úradu Lučenec, odboru starostlivosti o životné prostredie upozorňujeme na existujúce chránené územia a to: - veľkoplošné chránené územia: Chránená krajinná oblasť (CHKO) Cerová vrchovina; - maloplošné chránené územia: Národná prírodná rezervácia (NPR) Šomoška, Prírodná rezervácia, (PR)	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				Ružinské jelšiny, PR Príbrežie Ružinej, PR Kerčík, PR Dálovský močiar, Prírodná pamiatka (PP) Krivánsky potok, PP Belinské Skaly, PP Čakanovský profil, PP Lipovianske pieskovce,, PP Soví hrad, Chránený areál Volavčia kolónia, Chránený strom Ginko dvojľaločné v Lučenci a Chránené stromy Platany pri Szilássyho kaštieli v Lučenci; - <u>koherentná Európska sústava chránených území Natura 2000</u>: Chránené vtáčie územie Cerová vrchovina — Porimavie (SKCHVÚ003), Chránené vtáčie územie Poiplie (SKCHVÚ021), Územie európskeho významu (SKUEV0357) Cerová vrchovina — lesné biotopy, Územie európskeho významu (SKUEV0358) soví hrad, Územie európskeho významu (SKUEV0365) Dálovský močiar, Územie európskeho významu (SKUEV0816) Horný tok Ipľa, Územie európskeho významu (SKUEV0956) Ľuborečské dubiny a Územie európskeho významu (SKUEV0957) Uderinky. Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie, orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny vzhľadom na uvedené skutočnosti nepožaduje, aby bol strategický dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022-2030“ posudzovaný podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za nasledovných pripomienok stanovených v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny: - V celom rozsahu rešpektovať regionálny územný systém ekologickej stability a jeho prvky. V súlade s § 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny“) je každý povinný chrániť prírodu a krajinu pred ohrozovaním, poškodzovaním a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability (ďalej len „USES“). Vytváranie a udržiavanie USES je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť USES, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodenia a ničenia a zároveň sú povinní tieto opatrenia zahrnúť do návrhov projektov, programov, plánov a ostatnej dokumentácie vypracúvanej podľa osobitných predpisov. - Vykonať opatrenia k zamedzeniu ďalšieho šírenia invázných druhov uvádzaných v Nariadení vlády SR č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky. - Zabezpečiť ochranu drevín rastúcich mimo lesa (§ 46 a § 47 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) a zabezpečiť podmienky pre ich optimálny rozvoj v súlade s § - 17 ods. 4 vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení. - Dbieť na dodržanie všeobecnej ochrany prírody a krajiny a všeobecnej ochrany rastlín a živočíchov v zmysle § 3 a § 4 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a ochrany chránených druhov rastlín a chránených druhov živočíchov v súlade s § 34 a § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. - Dodržiavať ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Nariadenia vlády SR č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky, vyhlášky MŽP SR č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov a súvisiacich právnych predpisov. <u>Štátna vodná správa:</u> Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako príslušný orgán ako príslušný orgán štátnej vodnej správ po preštudovaní predloženého strategického dokumentu „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“ ako dotknutý orgán štátnej správy podľa § 6 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie nepožaduje ďalšie posudzovanie strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. <u>Štátna správa odpadového hospodárstva:</u> Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva po preštudovaní predloženého oznámenia o strategickom dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022-2030“ odporúča ako dotknutý orgán štátnej správy podľa § 6 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie neposudzovať ďalej strategický dokument podľa tohto zákona vzhľadom na plánované funkčné využitie predmetného územia. Realizáciu zámeru odporúčame riešiť pripomienkovaním v územnom a stavebnom konaní. Zároveň upozorňujeme na skutočnosť, že Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie ako príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva dáva	

Číslo	Číslo listu	Zo dňa	Odosielateľ	Pripomienky/Stanovisko	Spôsob zapracovania
				vyjadrenie podľa 99 ods. 1 písm. f) zákona o odpadoch k územnoplánovacej dokumentácii pri jej prerokovaní. <u>Štátna správa ochrany ovzdušia:</u> Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako dotknutý orgán štátnej správy starostlivosti o životné prostredie podľa § 3 ods. 1 písm. e) a § 4 ods. 1 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa § 6 ods. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. a podľa § 26 ods. 4 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov nepožaduje ďalej posudzovať strategický dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“. Záver: Okresný úrad Lučenec, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako dotknutý orgán podľa § 3 ods. 1 písm. e) a § 4 ods. 1 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov na úsekoch odpadového hospodárstva, ochrany prírody a krajiny, štátnej vodnej správy a ochrany ovzdušia v zmysle ustanovenia § 6 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. dáva nasledovné stanovisko k Oznámeniu o strategickom dokumente: „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030“ za územie v pôsobnosti tunajšieho úradu: nepožaduje ďalej posudzovať strategický dokument za predpokladu zohľadnenia vyššie uvedených pripomienok za jednotlivé úseky štátnej správy.	